Paul Féval

Arma Nevăzută

Paul Féval
Arma nevăzută

† Capitolul 1 — Diamantele domnişoarei Bernetti

Pe la sfârşitul lui septembrie 1838, într-o vineri seară, băiatul de prăvălie al negustorului de mâna a doua stabilit la colţul străzilor Dupuis şi Vendome tocmai se pregătea să închidă magazinul când un elegant cupeu fee opri în faţa porţii. Deseori unele dughene din cartierul Temple primesc vizite la fel de importante precum magazinele cu renume; cei din cartierele Saint-Germain şi Antin au învăţat de mult drumul spre acest târg unde vin pe ascuns, fie pentru a cumpăra, fie pentru a vinde.

Băiatul ridică din nou storurile pe care le coborâse pe jumătate şi aşteptă, gândindu-se că va ieşi cineva din cupeu.

Din cupeu nu coborî însă nimeni, iar perdeluţa roşie care apăra interiorul de privirile indiscrete ale trecătorilor rămase nemişcată. Vizitiul, băiat frumos cu faţa rumenă, îşi aşeză cravaşa în lăcaşul ei ca şi cum ar fi ajuns la sfârşitul călătoriei, iar din buzunar îşi scoase o pipă pe care o umplu liniştit cu tutun.

Deşi era la origine din Alsacia, băiatul de prăvălie cunoştea destul de bine Parisul, căci se întrebă:

— Oare în cupeu este un domn care aşteaptă o doamnă, sau o doamnă care speră să apară un domn?

Curios să afle sexul persoanei întârziate, băiatul dădu colţul străzii Vendome; dar se pomeni faţă în faţă cu un domn

gras, cu aspect de tătic, care mergea cu mâinile în buzunare şi care-l salută cu un zâmbet prietenos.

— Ia te uită! Ia te uită! spuse băiatul. Domnul Tulonez care vine să-i facă o vizită patronului! N-aveți noroc, papa Koenig a plecat împreună cu doamna la unica lor grădină de la Saint-Mande, ce vreți, doar sunt proprietari! Nu se simt bine decât la ei, la țară; un petic de iarbă mare cât o batistă şi trei frunze bolnave... Vreți să-i transmit ceva patronului din partea-i dumneavoastră?

Tulonezul îl înghionti cu cotul şi-şi continuă drumul, după ce-i făcu un semn prietenos cu capul. După ochii vii şi veseli ai fi zis că este un bărbat încă tânăr, dar Tulonezul avea o barbă căruntă, prost întreținută care-i trăda cei cincizeci de ani. Sub faldurile unei pelerine uzate şi foarte ample se puteau ghici umerii lați şi puternici. Mergea fără zgomot într-o pereche de cizme îmblănite pe care călătorii le purtau pe deasupra pantofilor pe vremea când existau diligente.

Trecând prin fața vizitiului mult mai bine îmbrăcat decât el, dădu uşor din cap, după care pătrunse în magazin.

— Când eu vă spun că patronul este plecat... bombănea în spatele lui băiatul alsacian.

Tulonezul, ținându-şi, în continuare mâinile în buzunare, traversă magazinul plin de lucruri mizerabile dar printre care puteai descoperi şi unele mobile valoroase şi stofe scumpe. Ajuns la uşa din spate, el o deschise în linişte şi-şi continuă drumul.

— Stați! Opriți-vă! strigă alsacianul, sunteți surd? Când eu vă spun...

Nu apucă să-şi termine propoziția. Tulonezul se opri în sfârşit, îşi aşeză mâna pe umărul băiatului, îl privi drept în față şi spuse în şoaptă trei cuvinte:

— *Se face ziuă.*

Alsacianul se dădu câțiva paşi înapoi, iar figura lui naivă exprimă uimirea cea mai profundă.

— Ce ghinion au! mormăi el, trecându-şi degetele prin păr: mi s-a dat şi mie odată de băut şi uite în ce încurcătură am intrat! La Paris, înainte de a sta cu cineva de vorba, trebuie mai întâi să-i ceri actele.

Tulonezul dădu din cap aprobator şi se aşeză comod într-un fotoliu vechi.

— Meyer, prietene, vorbeşti ca din cărți, spuse bărbatul

pe un ton blând şi jovial. Ai la tine, cheile pivniţei?

Meyer dădu din umeri, iar Tulonezul continuă:

— Nu? papa Koenig este un om prudent.. Atunci du-te la bar şi cumpără-mi o sticlă de vin roşu de Mâcon sigilată în douăzeci şi cinci.

Alsacianul se îndrepta spre ieşire când dl. Amitie îl opri.

— Aşteaptă, continuă el, am să-ţi dau acum toate instrucţiunile. Ai avut ocazia să constaţi singur slăbiciunea patronului tău pentru frumuseţile naturii; în consecinţă, nu ne putem teme că vom fi deranjaţi. Până la proba contrarie, mă consider aici ca la mine acasă...

— Cum ca la dumneavoastră acasă? îl întrerupse Meyer.

— Taci din gură. Va veni un tânăr în jur de treizeci de ani, care şchiopătează puţin şi care merge cu ajutorul unui baston cu măciulie din fildeş; el te va întreba dacă domnul Koenig este acasă, iar tu îi vei răspunde că da.

Alsacianul protestă cu gesturi energice, dar sub privirea Tulonezului se potoli.

— Apoi, tu mi te vei adresa, spunându-mi: „Patroane, cineva vrea să-ţi vorbească.” Eu voi fi de acord să-l primesc pe vizitator şi, fiindcă vine din partea unui prieten, îl voi servi cu un pahar de vin. Tu vei fi cel care ne vei aduce sticla de vin roşu sigilată în douăzeci şi cinci, ca şi cum ar proveni direct din pivniţa magazinului. Ai înţeles?

— Şi de ce toate aceste lucruri? întrebă Meyer.

— Ai înţeles? repetă întrebarea Tulonezul. Alsacianul lăsă să-i scape un gest de furie neputincioasă.

— Şi după aceea? întrebă el.

— După aceea, vei închide prăvălia şi vei merge la plimbare.

— Şi dumneavoastră?

— Nu-ţi face griji în privinţa mea, răspunse Tulonezul.

— Veţi dormi aici?

— Băiete, mai este şi ieşirea din spate.

— Pe acolo este închis.

— Iată cheia.

Meyer rămase cu gura căscată când văzut lacătul ruginit în mâna interlocutorului său.

— Papa Koenig a muşcat şi el? se bâlbâi băiatul.

— Poate, răspunse Tulonezul legănându-şi mâinile în buzunar.

Meyer era roşu ca rocul.

— Fiți atent, strigă el, nu-mi miroase a bine şi sunteți capabil de cine ştie ce lovitură. Eu sunt un om cinstit, aşa că vă rog să părăsiți imediat magazinul sau dacă nu, chem poliția!

Tulonezul, picior peste picior, se aşeză cât se poate de comod în fotoliu.

— A fost odată, spuse el fără să ridice glasul, un tânăr care se prefăcea că doarme pe o masă în cabaretul „Ponime de Pin”, în timp ce un lucrător de la bancă era omorât în camera vecină...

— Dormeam! spuse Meyer înspăimântat. Jur în fața lui Dumnezeu că dormeam! Pentru prima dată în viața mea eram beat

— Acest tânăr este căutat, continuă Tulonezul... Ai văzut vreodată o hârtie ca aceasta, băiete?

Mâna sa alunecă sub reverele pelerinei de unde scoase o hârtie ştampilată care căzu la picioarele lui Meyer.

Sărmanul băiat se aplecă pentru a vedea mai bine, dar genunchii i se înmuiară, ca şi când ar fi primit o lovitură în cap.

— Un mandat de arestare! spuse el cu o voce gâtuită; da, am mai văzut aşa ceva; am fost slugă la grefierul din Colmar... şi numele meu! Este scris numele meu!... Cine sunteți dumneavoastră?

— Poate că sunt un inspector în exercițiul funcțiunii, răspunse Tulonezul al cărui zâmbet deveni amenințător. Să vorbim deschis: astăzi sunt pe cale să prind un vânat mai important decât tine. Dacă-mi dai concursul, am să închid ochii în aşa fel încât să ai timp să o ştergi de aici. Iată banii pentru vin, iar restul îl păstrezi pentru călătoria ta. Dacă mă asculți, în noaptea asta poți să fi în drum spre Germania.

Meyer ieşi, clătinându-se; părul său cârlionțat îi flutura pe cap. După un sfert de oră, tot în spatele magazinului lui papa Koenig, vânzător de vechituri şi mare amator de natură. Tulonezul stătea în fața unei sticle începute, a două pahare pline şi a unei lumânări de seu.

De partea cealaltă a mesei se afla un vizitator misterios ale cărui semnalmente le primise Meyer.

Meyer dispăruse.

— Sunt fericit, spunea Tulonezul, care vorbea acum cu un uşor accent german, să fac cunoştință cu un compatriot şi un om de aceeaşi religie cu mine. Ce mai fac prietenii noştri din Karlsruhe, dragă domnule Hans?

— Unii fac bine, alții mai rău, răspunse vizitatorul, a cărei figură avea trăsăturile specifice tipologiei israelite.

Tulonezul îşi lovi palmele una de cealaltă.

— Un răspuns aşa cum îmi place mie! strigă el. Daca treci podul Kehl nu întâlneşti decât nebuni care-ți vorbesc numai despre drept!

Hans răspunse cu o mişcare aprobatoare a capului: Era un tânăr cu trăsături ascuțite şi un aer bolnăvicios. Fizionomia sa neliniştită exprima duritate şi neîncredere.

— Să ciocnim, continuă Tulonezul, care afişa un aer sănătos: în sănătatea lui Moise, Jacob, Issachar, Jeroboan, Nathan şi Solomon.

Paharele se ciocniră şi Tulonezul adăugă:

— Aşadar, frate dragă, vrei să-mi vinzi o serie de vechituri. Sper să nu fie piese de mobilier, căci transportul aici ar fi prea scump! Nu sunt cumva stofe? Ah! Zâmbiți, confrate! Fac pariu că este vorba despre diverse dantele! în fiecare an, la Bade, se aduce dantelă de milioane, care apoi o poți admira pe diverşi umeri frumoşi. Dar dumneavoastră sunteți, un om înțelept, Hans Spiegel, dumneavoastră, nu vă ocupați de umeri frumoşi, ci numai de dantele.

Hans Spiegel zâmbea probabil în sinea lui, dar figura lui rămânea în continuare posacă şi tristă.

— Mi s-a spus, vorbi el încet după ce-şi înmuie buzele în paharul cu vin, că sunteți un om cu care se poate negocia o afacere de o anumită importanță, cu bani peşin.

— Cu bani peşin, repetă Tulonezul în loc de răspuns, cu bani peşin, depinde. Banilor le este frică: se ascund. Dragă Hans, ce înțelegeți printr-o afacere importantă?

Spiegel se înroşi imperceptibil şi răspunse cu o voce şi mai înceată:

— O afacere de o sută... două sute... poate chiar trei sute de mii de franci.

— Dumnezeule! strigă Tulonezul, deci frumoşii umeri erau serios încărcați.

Spiegel tuşi nemulțumit.

— De obicei, spuse el cu răceală, cei din țara şi religia noastră, nu glumesc când este vorba despre afaceri.

Tulonezul răspunse privirii severe a acestuia printr-o căutătură smerită dar şireată.

— Bun, bun! spuse el, nu vă plac glumele? Fiecare cu felul lui de-a fi. Eu nu sunt niciodată melancolic când este

vorba să câştig în mod cinstit nişte bani... Deci să vorbim serios şi arătaţi-mi, vă rog, pietricelele. Hans Spiegel se foi pe scaun şi privi spre uşă.

— Dragă confrate, reluă Tulonezul, vă voi servi aşa cum doriţi dumneavoastră. Acum să vorbesc deschis şi serios. Doriţi să dăm cărţile pe faţă? Fie! Draga Hans, nu veniţi de la Karlsruhe. Dacă eraţi din cealaltă parte a Rinului aţi fi rămas acolo şi aţi fi dat jumătate din valoarea diamantelor domnişoarei Bernetti celui care v-ar fi trecut frontiera.

Hans Spiegel din roşu, se făcu livid şi şopti:

— Domnule Koenig, dar nu ştiu despre ce vorbiţi.

— Şmecherii ăia, continuă Tulonezul fără să ţină cont de protestele lui Hans Spiegel, au făcut mult rău duceselor. Cunosc pe cineva care a avut ideea spargerii înaintea voastră. Dar, domnule Spiegel, dumneavoastră sunteţi un tânăr activ şi plin de talent; aţi fost mai rapid decât noi. Cât vreţi pe cutiile de bijuterii ale domnişoarei Bernetti? Faţa bolnăvicioasă a evreului se întunecă. Privirea sa era ca de vulpe încolţită.

Tulonezul îl observa cu coada ochiului, îşi mai turnă un pahar cu vin.

— Mă văd obligat să beau de unul singur, spuse el, căci dumneavoastră văd că n-aveţi chef.

În timp ce punea paharul pe care-l goli pe masă el adăugă:

— Aveţi un baston frumos!

Cu o mişcare instinctivă, Spiegel strânse între picioare bastonul cu măciulie de fildeş. Tulonezul era mai sprinten decât s-ar fi putut crede. Se aruncă în faţă, precum un soldat cu arma în mână, şi-şi în tinse1 braţul pe deasupra mesei, reuşind să pună mâna pe baston.

Urmă apoi o scenă pe muteşte şi rapidă ca fulgerul. Un pistol apăru din buzunarul lui Spiegel, care-i căzu înainte să aibă timp să apese pe trăgaci.

Tulonezul, amuzat, luă pistolul şi-l aruncă în celălalt colţ, al încăperii.

— Nu mai am douăzeci şi cinci de ani, şopti el, dar pumnul îmi este încă tare. Ridicaţi-vă şi dacă mai aveţi o bijuterie ca asta, păstraţi-o pentru altă ocazie.

În timp ce vorbea, deşurubă măciulia de fildeş a bastonului pe care-l deşertă deasupra mesei. Un număr destul de mare de diamante de o mărime apreciabilă se rostogoliră şi se răspândiră pe covorul zdrenţăros. Spiegel

rămase nemişcat, ca o statuie.

Tulonezul luă la întâmplare trei sau patru pietre pe care le examina cu un aer indiferent.

— Cu astea, spuse el, un băiat ca dumneavoastră care nu are obiceiuri proaste, poate să se întoarcă în satul lui, să se căsătorească cu Lischen sau Gretchen, să-şi cumpere o fermă şi să obţină un loc în consiliul municipal, spre bătrâneţe. Dar, mai întâi, trebuie vândută această marfă pe care n-o poţi duce în târg; apoi trebuie să pătrunzi în Paris, unde sunt tot felul de capcane; şi, în sfârşit, trebuie să treci graniţa cu Germania, unde au fost trimise semnalmentele viitorului consilier municipal... Dragă Hans, nu vă port pică pentru ieşirea pe care aţi avut-o. Fiecare îşi apără bunurile aşa cum crede de cuviinţă, şi aceste diamante vă aparţin, din moment ce le-aţi furat, dar nu ştiţi ce să faceţi, cu ele: fără mine aţi fi un om pierdut.

Fiindcă privirea evreului exprima o neîncredere duşmănoasă, Tulonezul adăugă:

— N-aţi sughiţat? Astăzi, pe la ora patru, am pus la punct povestea dumneavoastră la Poliţie. Diamantele Carlottei Bernetti erau o moştenire foarte veche şi valoroasă; avea o garnitură de diamante care aparţinuse familiei princiare Berezow, un colier care provenea din bijuteriile de familie ale conteselor Râtthianyi; o altă brăţară împodobise mâna unei prinţese din Anglia, o altă broşa, strălucise la pieptul unei persoane de vază din Spania. Această domnişoară este o mare colecţionară şi după propriile ei calcule, jaful se ridică cam la jumătate de milion.

— Pe puţin! şopti Spiegel.

— Bun! strigă Tulonezul, iată că începem să ne mai trezim. Domnişoarele de genul lui Bernetti când încep să strige, vocea lor se aude de la mare distanţă; glasului ei ascuţit i s-au mai adăugat şi vocile masculine, aparţinând domnului prinţ, domnului conte, domnului preşedinte, domnului mareşal şi altor câţiva agenţi de schimb. Poliţia nu-şi mai vedea capul de atâta treabă! Rezultatul final: la ora cinci eram în măsură să punem mâna pe dumneavoastră şi pe bastonul cu pricina.

— Dumneavoastră trebuie să mă arestaţi? întrebă Spiegel cu mult sânge-rece.

Tulonezul izbucni în hohote de râs.

— Nicidecum! V-am spus că eu sunt salvatorul dumneavoastră. Eu nu sunt de la poliţie, dar am acces acolo,

căci sunt ca un fluturaş care zboară din floare în floare. Pentru cei ca dumneavoastră care nu vor să dea de bucluc de la prima lovitură, meseria noastră nu este deloc uşoară, domnule Spiegel. Ați făcut într-adevăr o afacere formidabilă, dar ce faceți dacă benficiul net se soldează cu douăzeci de ani de închisoare la Brest sau Toulon? Nu vreau să mă laud, dar noi ăştialalți facem parte dintr-o societate care se bucură de o oarecare încredere. Acționăm prudent, privind de două ori locul în care trebuie să atacăm. Nu improvizăm absolut nimic; toate acțiunile noastre sunt rezultatul unor cercetări îndelungate.

Eu, cel care vă vorbeşte, chiar daca aş vedea un milion atârnat într-un copac în pădurea Boulogne, aş face de zece ori înconjurul copacului, înainte de-a pune mâna pe el.

Dar să revenim la oile noastre: dragul meu, te afli în mâinile mele şi aş putea să le jefuiesc, dar nu vreau; organizația noastră se mulțumeşte cu un beneficiu cinstit: vă ofer 50.000 de franci şi un paşaport pentru străinătate. Vă convine?

— Accept! strigă Spiegel grăbit. Tulonezul râse din nou cu râsul său sănătos.

— O clipă! spuse el, în timp ce punea unul câte unul diamantele în baston. Nu mai suntem la vârsta nechibzuințelor. Eu nu mă pricep la pietricelele astea, aşa încât puteți să-mi dați nişte bucăți de sticlă care să nu valoreze nici doi bani. Domnule Spiegel, afacerile sunt afaceri. Veți lua toate aceste diamante, o dovadă în plus că nu vreau să vă trag pe sfoară, şi chiar în noaptea aceasta un expert, în bijuterii va veni la dumneavoastră, va examina fiecare piatră în parte şi vă va da banii.

Evreul rămase o clipă nehotărât.

— Ah, ah! Ați prefera s-o ştergeți imediat, cu banii şi paşaportul, înțeleg foarte bine, dar fiți liniştit şi veți primi toate astea. Dacă veți respecta punct cu punct instrucțiunile mele, veți petrece o noapte liniştită, iar mâine veți călători pe drumul noastre patrii. Când veți ieşi de aici, duceți-vă şi mâncați undeva şi stați mai mult timp la masă. Veți ajunge singur la concluzia că este o nebunie să mergeți în acest moment acasă.

Nu înainte de miezul nopții, duceți-vă în strada Oratoire-de-Champs-Elysees şi cereți camera pe care papa Koenig a reținut-o pentru dumneavoastră în căsuța situată în fundul curții de la nr. 6. La ora doua fix, noaptea, veți auzi un

ciocănit în uşă, veți întreba cine este şi vi se va răspunde: *Bijutierul*. Restul mi trebuie să vi-l mai explic. Când veți avea banii în buzunar, veți dormi liniştit sau vă veți lua tălpăşița, cum doriți... Ați înțeles?

Îi întinse bastonul lui Spiegel care-l luă, spunând:

— Am înțeles.

— Acestea fiind spuse, vă urez noroc, adăugă Tulonezul privindu-l în străfundul ochilor pe evreii. Ceea ce se află înăuntru în baston v-ar arde degetele şi sper să nu ne jucați vreo festă.

Se ridică şi deschise uşa care dădea înspre alee.

— Numai că, şopti Spiegel ruşinat, pentru a executa ordinele dumneavoastră ar trebui să am şi cu ce plăti o masă!

— Pe cinstea mea! strigă Tulonezul, mi-am închipuit acest lucru! Dragă prietene, cu buzunarele pline cu diamante şi să mori de foame? Haide, haide, nu prea ştiți să vă descurcați! Luați-vă pistolul şi zece franci; La revedere! Vă urez mult noroc.

Spiegel se despărți de Tulonez la capătul aleii şi se îndreptă spre târgul Temple. Îşi ascunse faimosul baston sub redingotă, mergând cât putea de repede şi uitându-se cu suspiciune în jurul lui.

Tulonezul, dimpotrivă, dădu colțul străzii Vendome, mergând liniştit cu ambele mâini în buzunare.

Vizitiul cupeului care părea că doarme, îşi luă imediat cravaşa, îşi atinse calul şi porni la pas la o oarecare distanță.

† Capitolul 2 — Confesionalul Tulonezului

Era aproape ora opt seara, iar bulevardul Temple răsuna de mii de glasuri vesele. Mulțimea se înghesuia în jurul teatrelor ale căror spectacole promiteau zâmbete sau lacrimi, târgul micilor negustori îşi aprindea luminile, iar cei care n-aveau nici măcar trei parale în buzunar pentru a intra să-l vadă pe regretatul Lazari îşi petreceau seara în mod

gratuit, în fața unor succesori ai lui Bobeche.

Când un anume personaj pe nume Tulonezul ieşi din magazinul domnului Koenig, prin strada Charlot bulevardul se afla în plin apogeu al veseliei cotidiene; se pare, însă, ca veselia străzii nu-l interesa pe bărbatul în pelerină, căci nici măcar nu catadicsi să privească înspre târgul frumos iluminat. Cupeul cu storurile trase îi urmă exemplul şi merse încet, de-a lungul trotuarului.

Costumul ales de Tulonez era destul de des întâlnit în cartierul Temple. Lucrurile caracteristice tind să se estompeze din ce în ce mai mult, iar vechii cămătari se îmbracă acum absolut obişnuit. Uneori, tinerii mai au câte un croitor în cartierul Operei.

Tulonezul îşi putea continua plimbarea fără să atragă atenția trecătorilor. Mergea cu un pas uşor şi fredona o arie. În timp ce cânta, el cugeta, iar gândurile sale n-aveau nimic comun cu cântecul.

„Colonelul, gândea el, mi-a indicat drumul pas cu pas şi, ca de obicei, îmi fac datoria de ascultător supus. Acest lucru se întâmplă cam de multă vreme. La început, mă amuza să-i ghicesc toate şiretlicurile care sunt cusute cu ață albă, dar am ghicit mult prea mult şi tipul a început să mă plictisească. Ar fi timpul să mai facă loc şi tinerilor, mai ales că cei de vârsta mea încep să îmbătrânească. Şi ce se întâmplă cu toți acei bani îngropați într-o ascunzătoare din Corsica? Şi ce rost mai au toate aceste afaceri, când am putea fi oameni bogați? Nimic de spus, sunt frumoase combinațiile tipului; ăsta are trei, şase, nouă variante precum contractele de închiriere ale proprietarului meu, dar lichidarea nu vine niciodată, iar ulciorul nu merge de multe ori la apă...”

Îşi întrerupse cugetarea şi coborî la marginea trotuarului, căutând un loc propice pentru a traversa strada.

Un sergent de poliție care mergea în spatele lui îi spuse încet:

— Bună seara, domnule Lecoq.

Tulonezul privi în jurul lui, înainte de a-i răspunde:

— Bună seara, tinere

— Se vorbeşte Ia prefectură,reluă sergentul, că pregătiți ceva pentru noaptea asta.

— Ocupă-te de treburile tale replică aspru Tulonezul care porni pe pavajul noroios.

— Pe cinstea mea mârâi el, nici privighetorile nu ciripesc atâta cât aceşti sergenți! Riscăm tot timpul să ne

compromitem cu ei. Tatăl îşi joacă liniştit partida de whist, în timp ce noi ne spetim. A jurat pe toți dumnezeii că afacerea cu Remz d'Arx, judecătorul de instrucție, va fi ultima şi de atunci au mai trecut zece ani. Eu sunt răbdător şi ascultător; dar dracu să-l mai înțeleagă, cu diamantele şi cu încurcăturile lui. Când l-am întrebat mi-a răspuns aşa cum eu i-am răspuns sergentului de poliție: ocupă-te de treburile tale.

Se opri pe partea cealaltă a bulevardului şi concluzionă:

"Vom face treaba dar totul are şi-un sfârşit. Odată treaba terminată, cunosc pe cineva care-i va cere socoteală."

Zgomotul şi circulația care dădeau un aspect deosebit bulevardului Temple nu răzbăteau prea departe.Oricine ştia că în jurul lui Chateau-d'Eau pe de o parte şi a Galiottei pe de altă parte erau locuri relativ pustii. Galiotte se numea ultima casă care se afla la întretăierea străzii Fosse-du-Temple cu bulevardul, fiindcă întreprinderea de vase poştale de pe canalul Ourcq îşi avea aici birourile.

În spatele Galiottei şi foarte aproape de fațada Circului,care lumina acum cartierul atât de mizerabil cândva, printre case dărăpănate şi colibe cu aspect de case de țară, apărea o stăduță îngustă, lungă şi întortocheată, care dădea în strada Faubourg-Saint-Martin, în dreptul primăriei. Această străduță n-avea denumire oficială, decât în punctul în care se întretăia cu bulevardul Temple, în spatele şantierelor Malte. Aici, pe o plăcuță stătea scris numele străduței:

Haut-moulin; peste tot, însă, era cunoscută sub numele de "Drumul Îndrăgostiților".

Prima casă de pe acea străduță, adăpostea o cafenea întunecoasă care se numea cafeneaua "Spicul tăiat." Localul, cu un renume detestabil şi în care poliția făcea razii frecvente, avea fațada spre bulevard datorită unui cot brusc pe care-l făcea străduța. Din locul în care se oprise Tulonezul putea vedea prin perdelele roşii ale celor două ferestre laminate din sala de biliard. Aici se jucau jocuri de noroc, după cum era anunțat încă de la intrare, iar o plăcuță scrisă de mână şi plasată sub o lanternă roşie anunța trecătorilor prețul cafelei mari şi mici: 10 şi 20 de centime.

Masa de biliard, mare cât o pajişte, acoperită cu o pânză pătată cu grăsime din abundență, cocoțată pe nişte picioroange, era aşezată în mijlocul unei săli destul de spațioase, dar cu plafonul foarte jos. De jur împrejur mese de

lemn prevăzute doar cu două picioare în parte opusă sprijinindu-se de triunghi fixat în perete. Față în față cu intrarea cafenelei era instalată o tejghea cu vinuri unde trona o femeie grasă, cu fața de un roşu aprins, a cărui bonetă împodobită cu panglici roşii, lăsa să i se vadă şuvițele de păr cenuşiu.

Numele său era doamna Lampion; în tinerețe ruinase pe vânzătorii de apă.

Jocul de noroc, la care miza era mare atrăgea mulți jucători a căror îmbrăcăminte era foarte diferită. Unii purtau bluze, alții paltoane mai mult sau mai puțin uzate; în sfârşit, erau şi jucători în haine de bună calitate, curate şi bine croite.

În aceste locuri îmbrăcămintea părea să constituie un element secundar, chiar şi zdrențăroşi care vorbeau tare, provocând zâmbetul doamnelor, în timp ce alții, care purtau redingote şi erau timizi, erau admişi la masa furierilor. Leul, căci peste tot există unul favorit care este în ton cu moda, era un tânăr în jur de douăzeci-douăzeci şi cinci de ani, cu o mică şapcă aşezată pe o claie de păr blond şi încârleonțat. El juca numai în cămaşă. Avea cizme iar pantalonul încrețit pe şolduri era strâns într-o centură întocmai ca o rochie de femeie. El era cel ce colecționa cel mai mare număr de bancnote şi cel care vorbea cel mai mult. Succesul său era total; toți bărbații îl admirau, toate femeile îl sorbeau din ochi. Cocotte căci acesta era numele lui, accepta toate aceste onoruri ca pe un lucru ce i s-ar fi cuvenit şi câştiga bucuros paharele prietenilor săi zdrențăroşi. Din toată adunarea doar două persoane nu se interesau de soarta lui. În primul rând, doamna Lampion, care dormita maiestuos, în spatele tejghelei şi apoi un bărbat de dimensiuni herculene a cărui figură bronzată şi tristă se ascundea pe jumătate sub Acest bărbat era aşezat la cea mai îndepărtată masă, în dreapta intrării, iar în jurul lui era pustietate totală. Comanda un pahar cu vin care tins. De când intrase în cafenea, rămase mişcai tu capul între cele două mâini robuste. Rareori, privirile jucătorilor se îndreptau spre acest personaj; ele exprimau atât scârbă, cât şi teamă. Dar Cocote îi adresă câteva cuvinte când intră:

— Bună, vagmistrule. Ce mai faci?

Şi adăugase cu o voce mai înceată:

— Se pregăteşte ceva fiindcă iată-l pe Coyatier. Când pasărea asta iese din cuibul ei, atenție mărita. Pun pariu că

în noaptea asta vom avea o surpriza... Când uşa se deschise şi apăru figura Tulonezullui, acesta produse un efect ca la teatru, în jurul meselor conversaţiile încetară, bilele se opriră pe masa de biliard şi, la fiecare grup, se putea auzi. în şoaptă: Toulonezul.

— Ce v-am spus, adăugă tânărul Cocote, făcând cu ochiul celor din jur. Noul venit închise uşa şi spuse cu o voce groasă, de nerecunoscut, căci în magazinul lui Koenig vocea lui avusese o altă tonalitate:

— Bună seara, prieteni, ce mai faceţi? Am trecut pe aici într-o plimbare şi am intrat ca să văd ce părere aveţi de mersul bursei şi de ultimele evenimente politice.

Râse într-o doară iar câteva doamne se întrebară:

— Acest domn Tulonezul e un farsor?

Bărbatul cu aspect de atlet nu se mişcase în colţul lui, iar doamna Lampion încă mai dormita. Tulonezul, o dată cu schimbarea voci îşi schimbă şi felul de a fi şi figura. Acum era mai repezit, privirea îi deveni mai îndrăzneaţă şi binevoitoare.

— Ne-aţi adus ceva de lucru, patroane? Întrebă Cocotte cu un aer aproape supus, aproape linguşitor.

— S-ar putea scumpule, s-ar putea...Nu-l văd pe prietenul tău Piquepuce.

— În seara asta n-a venit.

— Va veni el .. avem ceva de vorbit împreună...Hai scumpo spuse el scuturând-o pe imensa doamnă Lampion care tresări şi deschise ochii tiviţi de somn, am plătit un rând de vin fiert pentru toată lumea şi vom bea în sănătatea regelui Prusiei şi a augustei sale familii.

Cei prezenţi izbucniră în râs, dar o voce lugubră se ridică din mijlocul veseliei generale. Era bărbatul cel singuratic care îşi ridicase capul şi spunea:

— Domnule Lecoq, eu n-am venit aici ca să mă distrez. Mi s-a spus să vin şi am venit. Spuneţi-mi imediat ce vreţi de la mine.

— Nu ştiu nimic, răspunse sec Tulonezul, fiecăruia îi vine rândul. Bea şi tu un pahar cu vin fiert şi ai răbdare. În seara asta mai sânt şi alţii ca tine care n-au venit aici pentru distracţie.

Atletul îşi reluă poziţia imobilă şi tristă şi împinse un pahar plin pe care îl întinsese chelnerul.

— Scumpo, reluă Tulonezul care se întoarse înspre femeia cea grasă de la tejghea, dă-i drumul la confesional.

Şi adăugă adresându-i-se lui Cocotte:

— Hei, micuțule, hai până sus.

— Dar bila mea valorează 1,75 de franci, obiectă cel mai elegant dintre jucătorii de biliard.

— Eu îți ofer 2 franci, răspunse Tulonezul, şi-i dau acestui Coyatier.

— Noi nu jucăm cu vagmistrul! Spuseră toți într-un glas.

Acesta nu răspunse dar ochii săi mari se fixară rând pe rând aspra celor care vorbiseră. Nici unul din cei prezenți nu reuşiră să înfrunte acea privire teribilă şi tristă.

Tulonezul, rânji.

— Când soseşte domnul Piquepuce, spuse el îndreptându-se spre scara în spirală din spatele tejghelei, să-l trimiteți la spovedanie.

Cocotte îl urmă. Când cei doi dispărură, jucătorii şi bețivii nu-şi mai continuară jocul, ei formară un grup şi începură să vorbească în şoaptă. Rezumatul acelei discuții sar putea traduce astfel: Cocotte, Piquepuce, Cozatier! Este un trio spectaculos!

Locul pe care Tulonezul îl numea confesional era pur şi simplu un birou particular, situat la primul etaj. Singura fereastră al acestui colț retras dădea înspre străduță şi avea vedere spre bulevard. O uşă dublă şi nouă contrasta cu sărăcia mobilierului. Acest lux se datora Tulonezului, care transformase acest loc în biroul lui de afaceri. Căci Tulonezul era un om foarte ocupat.

În momentul în care Cocote trecu pragul o voce strigă din josul scărilor:

— Nu închideți, căci vin imediat!

Acum Tulonezul era instalat pe vechiul divan între cei doi acoliți ai săi. Domnul Piquepuce avea cu vreo douăzeci de ani mai mult decât Cocotte, de care era nedespărțit. Domnul Piquepuce avea aspectul unui şobolan pretențios şi romantic; avea părul lung care-i ascundea gulerul unei haine jerpelite.

— Vorbeşte, îi spuse Tulonezul, micuțul nu-i în plus, este bine să cunoască şi el o parte din poveste.

— Ei bine! începu Piquepuce cu un aer important, omul nostru se află la Paris

— Drace! spuse Tulonezul care ridică din umeri.

Dacă vrei îți dau adresa lui.

— Dacă ştiți mai multe decât mine... spuse Piquepuce,

— S-ar putea, băiete, îl întrerupse Tulonezul, dar te afli aici ca să răspunzi la întrebări, nu ca să te superi, Ai zărit-o

pe dresoare?

— Tocmai de la ea vin. Casa ei se află în piața Wanhubert, în fața grădinii botanice, iar poimâine trebuie să facă pachete pentru sărbătoarea lojei masonice.

— Îşi aminteşte de Fleurette?

— Cred că da! fie şi numai din gelozie!

— Ah, ah, făcu Tulonezul cu o oarecare vioiciune vom vedea asta... Bătrânul Tată are buzunarele pline cu ace pentru cojocul fiecăruia!

— Deci am invitat pe dresoare, la cafeneaua gări Orleans, reluă Piquepuce.

Este o femeie plăcută, puțin cam robustă. Se pare că ținea la tânărul Maurice şi chiar şi cu trecerea timpului nu s-a vindecat de tot. Ştiți, totdeauna dresoarele de animale sălbatice sunt femei romantice; nu există femeie mai languroasă decât doamna Samavoux deşi odinioară şi-a băgat soțul în spital dintr-o lovitură de ghiulea, iar acesta, după cinci săptămâni de suferință, a dat ortul popii.

Că scrie versuri cu greşeli de ortografie, este adevărat şi cântă la chitară precum spaniolii...

Tulonezul, bătu din picior.

— Nu despre doamna Samayox vorbim acum ci despre Maurice şi Fleurette.

— Ajung şi la ei. Când au venit s-o ia pe micuță, la acea casă dărăpănată ca s-o facă contesă sau mai ştiu eu ce, doamna Samayox a spus că este o poveste tare ciudată căci copilul nu avea nici un semn sau cruce din partea mamei, după care să fie recunoscut; deci, când au venit s-o ia tânărul Maurice provenea dintr-o familie cumsecade şi se angajase la Samayox ca trapezist de dragul Fleurettei pe care o diviniza. Pe vremea aceea micuța făcea pe somnanbula de unde decurgeau tot felul de şiretlicuri legate de o viziune paranormală. Ea însă a fost pusă în fața unui vis ciudat când s-a trezit într-un cupeu care o ducea într-un palat de pe Champs-Elysees, unde o aşteptau rochii mătase şi de caşmir... Nu vă pierdeți răbdarea Tânărul Maurice acționa după capul lui; deşi doamna Samayoux îi propuse să se căsătorească cu ea, lăsându-i moştenirea prin contract baracha ei, şi toate ustensilele şi animalele, el se înrolă în armată şi plecă în Africa. Cine plânse după el? Dresoarea În cele din urmă un muzician din orchestră reuşi s-o consoleze.

— Asta este, şopti Cocotte.

— Şi fata? întrebă Tulonezul dând semne de nerăbdare.

— Ajung şi la ea. Cinci sau şase luni doar Samayoux nu mai auzi nimic despre ea; nici macar nu ştia unde este, căci i se numărase o sumă frumuşică în schimbul domnişoarei Fleurette şi totul se desfăşură în cea mai mare taină.

Într-o bună zi, la târgul de la Saint-Cloud, doamna Samayoux tocmai îşi băuse porția de vin şi se pregătea să-şi hrănească animalele când în baracă intră o de taftale dantele şi flori: era Fleurette care se agăță de gatul ei, spunând: Unde este Maurice? Aş muridacă nu-mi spuneți unde este!

— Vă spun eu ce are! strigă Tulonezul care-şi lovi palmele una de cealaltă, are o cutie plină!

Piquepuce surprins îl privi cu mirare dar Cocotte replică:

— Patronu vorbeşte de ace de cojoc…dar continuă-ți povestirea.

— ÎI interesează deci pe Tatăl, continuă Piquepuce daca domnişoara Florette şi cu Maurice se iubesc. Atunci totul merge ca pe roate, căci micuța Fleurette a venit de mai multe ori să se intereseze de Maurice, cu riscul de a se compromite. Au atâta sensibilitate dresoarele! Doamna Samayoux se topea toată când îi vedea pe cei doi îndrăgostiți, dar ea se interesa de dragostea lor ca despre o piesă de teatru şi a făcut chiar şi o romanță pe care vroia să mi-o cânte mie.

Ea este cea care i-a scris tânărului în Africa, spunându-i: „Vino înapoi, eşti aşteptat” Nu i-a spus nimic despre toată această aventură misterioasă fiindcă domnişoara Fleurette spune că o pasc mari pericole …, iar dumneavoastră, patroane, trebuie să ştiți daca are dreptate sau nu. Pe de altă parte, este mai uşor să pleci în Africa decât să revii de acolo; în cele din urmă tânărul a găsit un mijloc dea reveni în țară, iar doamna Samayoux este emoționată toată, căci chiar astăzi tânărul Maurice soseşte din Africa şi se duce la ea să afle ce se întâmplă.

Piquepuce tăcu iar Tulonezul căzu pe gânduri.

— Iată! Şopti el; încerc tot felul de manevre absurde, iar cele trei bile ale timpului revin totdeauna la acelaşi colț.

— Acum este rândul tău, Cocotte, adăugă el brusc.

Piquepuce şi-a terminat povestea şi poate să coboare să vadă ce se mai întâmplă.

Acesta din urmă se supuse imediat şi, de îndată ce închise uşile, Tulonezul reluă:

— Acum este rândul nostru, micuțule, dar nu tu vei vorbi, ci eu, dar ascultă-mă bine. Ceea ce ai tu de făcut nu este greu, dar totul trebuie făcut cu multă grijă; pentru a plăti

legea. Lângă Champs-Elzsees există o stradă Oratoire-du-Roule, numărul 6.

— Ştiu îl întrerupse Cocotte, aici se află două corpuri de clădire. Am cunoscut cândva o doamnă care locuia în spate; pentru a ajunge la ea se traversa o curte în pantă, iar ferestrele ei erau la cinci picioare înălțime, fiindcă doamna marchiză d'Ornans, nu vroia ca cineva să se uite în grădina ei.

— Perfect, tinere cu atât mai bine dacă cunoşti oamenii de acolo. Este vorba despre al doilea corp de clădire, unde locuieşte doamna, la al doilea etaj sunt două camere una lângă alta.

— Numerele 17 şi 18 spuse Cocotte.

— Într-adevăr. Îți vei lua trusa şi vei încerca să deschizi uța cu numărul 17.

— O secundă! obiectă tânărul bandit, administratorul m-a văzut de o sută de ori.

— Te priveşte, te vei machia... vezi tu!

— Dar dacă este cineva în cameră?

— Nu va fi nimeni. Când un tânăr îndrăgostit vine din Africa şi găseşte cu cine vorbi despre iubita lui...

— Oare este vorba despre...? începu Cocotte.

— Linişte! făcu Tulonezul pe un ton care nu admitea replică, şi notează-ți în bibilică numele pe care ți-l voi spune: domnul Chopin. Este un sărman muzician care se ascunde. Dacă administratorul te lasă să treci, nu vei spune nimica; dacă te opreşte, îi arunci în față numele de Chopin: seara are ore la o şcoală. Ai înțeles?

— Da, am înțeles.

— Perfect! Iată-te intrat Ia numărul 17...

— Deschizând cu un şperaclu?

— Da, dar cu atenție! şi fără să laşi urme. în mijlocul peretelui din stânga, în apropierea patului este o uşă blocată care comunică cu camera nr. 18. Tinere, vei primi gras căci eşti unul din cei mai abili spărgători din Paris; trebuie să faci o treabă bună. Mai întâi, vei deşuruba cele doua zăvoare, apoi vei sparge broasca.

— Fără să las urme?

— Nici vorbă! Dimpotrivă! De acum încolo vei juca rolul unui hoț ageamiu; totul trebuie făcut grosolan, iar dovezile trebuie să sară în ochi. Iată, însă, unde-ți vei manifesta talentul; lucrurile trebuie să rămână la locul lor până în momentul când cineva atinge, se sprijină sau împinge uşa

blocată... mă auzi?

Da, răspunse Cocotte care zâmbea, vă ascult... şi apoi?

— Apoi, laşi un „şperaclu” sub un scaun şi un cleşte în pat; închizi uşa cu grijă şi o ştergi, spunându-ți: iată o seară care mi-a adus în buzunare cinci sute de franci... Iar acum şterge-o şi spune-i lui Coyatier să urce.

Când Coyatier urcă, Tulonezul era în picioare. Se albi puțin la față, când văzu atletul închizând cele două uşi şi categoric, avea de ce. Doamna Samayoux nu deținea în menajeria ei o fiară atât de fioroasă precum Coyatier.

Era un bărbat înalt şi masiv ale cărui membre puternice posedau o forță extraordinară; capul teşit apărea dintre nişte umeri excesivi de lați. Era urât, era trist şi provoca teamă. Privit însă, cu atenție, nu avea aspectul unui om rău, iar trăsăturile sale degajau o expresie de durere resemnată.

Fusese soldat, un bun soldat, chiar subofițer, după cum o arăta porecla de vagmistru. El nu-şi povestea nimănui viața, dar se zvonea că iubita l-ar fi înşelat şi ar fi omorât-o într-un acces de gelozie. După această crimă a dispărut, iar rivalul sau a fost descoperit în mijlocul străzii, cu capul sfărâmat.

După ce închise uşa, rămase nemişcat în prag.

— Omule, îi spuse Tulonezul încercând să pară bine dispus vom avea de lucru: în noaptea asta *se face ziuă*.

Coyatier nu răspunse.

— Văd că nu eşti mai vorbăreț ca de obicei, reluă Tulonezul pe un ton mai grav, dar tu eşti un băiat cu bun simț şi ştii foarte bine că te-am prins cu mâța în sac. Atât timp însă, cât vom fi mulțumiți de tine, justiția poate să facă şi să zică orice că tu nu ai de ce te teme; în ziua în care însă nu te vei supune...

— Aştept! îl întrerupse atletul brusc.

— Ne-am înțeles, deci suntem de acord. Este vorba de strada Oratoire-du-RoIe, numărul 6.

— Scrieți-mi adresa pe o bucată de hârtie, căci n-am memorie prea bună.

Tulonezul făcu ce i se ceruse şi continuă:

— Vei pleca imediat, căci drumul este lung; intrau în clădire, îi vei spune administratorului: „La domin Chopin pentru ora de muzică.”

— Scrie-ți şi asta, îl rugă atletul.

— Fie! Vei traversa curtea; domnul Chopin locuieşte la etajul trei, în spate. Vei urca la etajul patru, în pod şi te vei ascunde în grămada de lemne, îi dreapta scării.

— Bun, în dreapta scării, repetă atletul.

— Aici vei aştepta destul, căci cursul domnului Chopin se încheie la ora zece, iar tu nu trebuie să ajungi înaintea plecării elevilor; pe de altă parte, treaba pe care o ai tu de făcut este pentru ora două noaptea.

— Bun, la ora două noaptea, repetă Coyatier.

— La palatul Ornans există un orologiu pe care-l vei auzi ca şi cum ar suna în ascunzătoarea ta. La ora două fix, vei coborî două etaje şi vei bate încetişor la uşă, din stânga.

— Uşa din stânga, perfect, repetă Coyatier.

— Vei fi întrebat: Cine este? vei răspunde „bijutierul."

— Ah! făcu Coyatier, bijutierul... bun!

— Ți se va deschide şi te vei. trezi față în față cu un bărbat înarmat.

— Înarmat bun!

— Pentru a intra în subiect, îi vei administra un pumn căci dacă-ți vede cuțitul, îți zboară creierii. Cozatier făcu un semn, cum că a înțeles.

— Apoi, urma Tulonezul, vei termina cu el, după cum îți place.

— Bun, şi ce va trebui sa iau?

— Nimic, sau mai bine zis un baston cu măciulie de fildeş pe care-l vei găsi undeva prin cameră. Caută repede, căci în camera alăturată va fi cineva.

— Bun, şi când voi intra în posesia bastonului?

— Vei pleca.

— Pe uşă?

— Nu, există o fereastră care dă înspre grădina palatului Ornans, iar peretele exterior este acoperit de sus până jos cu un spalier; vei putea coborî pe aici ca . pe o scară. Ajuns în grădină, o vei lua la dreapta, pe sub bolta de carpeni, la capătul căreia se află o poartă care te va scoate pe terenurile de la Beaujon.

— Va trebui s-o forțez?

— Iată cu ce o vei deschide.

Fără să se apropie, Tulonezul îi aruncă o cheie învelită într-o bancnotă. Atletul o prinse din zbor.

Despături bancnota, privi cifra înscrisă pe ea şi spuse:

— Când îmi voi îndeplini misiunea, mai primesc ceva?

— Încă pe atât, răspunse Tulonezul.

Atletul se întoarse, deschise cele două uşi şi se retrase, fără să scoată o vorbă, Tulonezul respiră profund.

— Am ciudata senzație, şopti el că într-o bună zi acest

monstru îmi va înfige un cuțit în burtă, dar în afară de acest inconvenient, este bun. Şi dacă l-am fi făcut pe comandă n-am fi obținut un tip ca el!

Coborî scările în spirală, traversă sala joasă a cafenelei unde jocul era în toi.

— Bună seara, scumpo, îi spuse el imensei doamne Lampion. Ce să le mai oferim acestor copilandri? O picătură de punch? Haide! Merge şi un punchi, căci vinul fiert l-au băut.

Puse banii pe tejghea şi se îndepărtă în mijlocul bucuriei generale. La numai câțiva metri de aici, la întretăierea o strada Galiotte, cupeul cu storurile trase îl aştepta cu devotament. Urcă, spunându-i vizitiului:

— Giovan, la palatul Ornans şi dă-i bătaie!

După ce traversă tot Parisul în goana calului, iar cupeul intră pe poarta elegantă a curții palatului care se afla pe Champs-EIysees, în dreapta străzii Oratoire-du-Roule, din cupeu nu coborî evreul în pelerină uzată] şi cu cizme îmblănite.

Bărbatul care ieşi din cupeu era proaspăt ras, purta un costum negru încărcat de decorații străine, şi era încălțat cu cizme de lac.

Intră în anticameră, cu o ținută trufaşă şi fu anunțat:

— Domnul baron de la Perriere.

Vizitiul nu păru mirat, de minunea petrecută în cupeul său şi se aşeză, alături de celelalte echipaje, de-a lungul trotuarului bulevardului Etoile.

† Capitolul 3 — Capitol cu portrete

Este un cartier original care nu seamănă deloc cu celelalte cartiere din Paris. În primul rând, străzile nu se numesc ca în alte părți: Louis-le-Grand, Bonaparte, Ours, Chopinette, Chilperic sau Obgrkampf; aici, străzile poartă în mod ciudat nume de poeți, deşi cartierul este departe de Odeon; există strada Balzac, strada Châteaubriand, strada Byron.

Este un locşor simpatic, în care n-a pătruns egalitatea necesară fericirii poporului şi domnului prefect al Senei; aici se urcă, se coboară, se coteşte ca Şi cum o zână ar fi pus acest deluşor la adăpost de înjosirea universală.

Parisul se află la dreapta şi la stânga prin bulevardele Haussmann şi Champs-EIysees, dar în acest cartier nu pătrunde. Aici se poate respira aerul capitalelor străine. Aici este lumea englezilor, ruşilor sau turcilor; bărbații pe care-i întâlneşti aici sunt „grooms”, iar femeile „school mistresses”; aici nu se vinde nimic, în afară de cai pursânge şi educație din „boardij house”.

În 1838, aici existau terenuri care aparținuse Folie-Beaujon-ului; încă nu era vorba de bulevardul Fiedland. În afară de câteva pensiuni cosmopolite, cunoscută clinică şi trei sau patru palate pierdute în nişte grădini minunate, nu existau alte construcții in, portante decât pe vechile artere de circulație, cum ar fi fost strada Oratoire sau bulevardul Champs-Elysees. Fără îndoială, cea mai importantă construcție de aici era palatul locuit de doamna marchiză Ornans văduva unui vasal al regelui Franței şi sora unui ministru din timpul Restaurației.

Era o minunată casă în stil italian, al cărei principal corp de clădire era ridicat de celebrul om de finanțe după care fusese botezat tot cartierul. Era mult mai mare decât micul templu grec unde murise Delphin de Girardin şi care se afla pe partea cealaltă a străzii, dar ochiul avea tendința să compare cele două clădiri care se asemănau prin stil.

Ceea ce se putea vedea din palatul Ornans, erau colonadele albe ridicate la intrarea circulară, cu aspect monumental. Vegetația abundentă ascundea restul construcției care se întindea pe o suprafață mare. În spate, se afla o grădină care merita numele de parc; o pasarelă înconjurată de liane traversa strada care astăzi poartă numele de Balzac, prelungind astfel domeniul marchizei cu peluze catifelate şi cu straturi de flori, până la zidul numit Bel-Respiro. La sfârşitul domniei lui Ludovic-Filip palatul a fost demolat.

Doamna marchiză de la Ornans, născută Julia de la Mothe d'Ândaye, în perioada în care se desfăşoară povestea noastră, depăşise anii primei tinereți; avea parul deja încărunțit şi nu o deranja titlul de femeie politică, politica ei fiind un soi de religie. Printre altele, pretindea că se pricepea şi la literatură. Ea credea în Ludovic XVII.

Un fapt remarcabil este ținuta liniştită a diverselor personaje, fie ele impostori sau nu, care jucară rolul lui Ludovic XVII. în prima jumătate a secolului se perindară câțiva: vreo doisprezece au numărat câțiva colecționari grijulii; dar toți aceşti pretinşi monarhi împreună cu partizanii lor aveau fizionomii de oameni blajini.

După câte ştiu, nici unul dintre ei nu contribui la izbucnirea războiului civil. Se spune că singura lor ambiție era să se înconjoare de o mână de oameni bogați şi creduli care să-i numească „Maiestatea Voastră”, asigurându-le o masă bună, o casă frumoasă şi o îmbrăcăminte caldă

Trebuie spus că, în ciuda inerției lor, contribuiră la dizolvarea marelui partid regalist care, în timpul lui Ludovic-Filip, se bucură de o vitalitate considerabilă, înțelepciunea burgheză a guvernului din iulie nu împiedică buna desfăşurare a comerțului pacifist al pretinşilor urmaşi ai regelui martir; dintr-un colț în altul al Franței fu dat cuvântul de ordine; toți Ludovicii XVII se puteau plimba prin cartierul Saint-Germain sau în provincie fără nici un fel de teamă.

Pentru a se face în necaz opoziției legitimiste, cu dragă inimă li s-ar fi semnat foi de drum. În schimb, li se cerea să-şi păstreze stindardul sub cămaşă, iar ceremonia de ungere ca monarh să aibă loc cu uşile închise, într-un vechi castel sau într-o casă parohială. Doamna marchiză de Ornans era posesoarea unei frumoase averi şi întreținea un Ludovic XVII pe care spera ca, într-o bună zi, să-l vadă instalat pe tronul Franței, dar nu prin vărsare de sânge ci grație Providenței care urma să deschidă ochii poporului orbit.

Pentru a ajuta Providența şi pentru a favoriza instaurarea prințului ei, doamna marchiză d'Ornans organiza, în palatul său de pe Champs-Elysees, petreceri somptuoase unde era invitată numai lumea bună.

Toate aceste serate n-aveau nici o tentă politică; în saloanele marchizei puteau fi întâlniți partizani ai guvernului şi oratori din opoziție, câțiva scriitori, câțiva membri ai clerului; multe femei frumoase şi diverse personaje la modă printre care trebuie citat un tânăr magistrat căruia viitorul îi surâdea, prieten cu ministrul justiției şi care se afla la adăpost de orice sfătuitor suspect: judecătorul de instrucție Remy d'Arx.

Remy d'Arx, cu toată munca lui serioasă, era un fidel al palatului Ornans. Marchiza împreună cu cercul ei de prieteni intimi îl întâmpinau cu brațele deschise.

El părea favoritul unui bărbat venerabil care trona în adevăratul sens al cuvântului la palatul Ornans şi, care alături de „prinţ”, se bucura de respectul religios al marchizei. Era vorba despre un bătrânel care provenea dintr-o familie foarte bună şi în plus era foarte bogat. Acesta din urmă se ocupa de binefaceri, din care-şi făcuse o adevărată meserie. Pe vremuri, fusese în armata bourbonilor din Neapole şi-şi purta cu mândrie titlul militar. Era cunoscut sub numele de colonelul Bozo-Corona.

Exista şi un al treilea personaj admis în anturajul intim al marchizei: era vorba despre un gentilom care se ocupa de afaceri; se numea Perriere şi nu se supăra dacă era trecut sub tăcere titlul său de baron. Marchiza îi încredinţase afacerile sale pe care le administra cu multă pricepere.

Vom adăuga, în mare secret însă, că domnul Perriere, care era un om cunoscut atât în Franţa cât şi în Navarra, fusese însărcinat să testeze diverşi oameni şi să formeze în jurul „prinţului” o grupare de partizani discreţi. Această misiune trebuia s-o ducă la îndeplinire cu multă prudenţă şi fără să compromită pe nimeni!

Regula casei marchizei era ca seratele să înceapă cât mai devreme şi nu sunase încă de ora zece când saloanele începeau să fie tot mai animate, în acea seară, în partea dreaptă a şemineului din marmură albă, era un grup format din domnul Saint-Louis, cum i se spunea „prinţului”, din colonelul Bozzo şi un preot bătrân, cu părul alb.

Domnul Saint-Louis n-avea nimic deosebit, decât însăşi personalitatea lui şi interesul pe care-l purta unei poziţii romantice. Era gras şi dolofan; nasul său acvilin, dar cărnos şi scurt, avea forma aşa-numitului nas al bourbonilor; hainele sale albastre păreau croite după moda anilor 1810—1815. Părul îl purta într-o mică coadă legată la spate care-i lăsa pe guler urme de Pudră.

Acest gen de pieptănătură nu mai putea fi în pe străzile Parisului în anul de graţie 1838, dar vechile palate ale cartierului Saint-Germain puteau fi întâlniţi diverşi cu o astfel de coafură. Preotul era un canonic de la catedrala Parisului care-şi petrecea timpul strângând material pentru o carte intitulată: „Istoria miraculoasă a principelui moştenitor, fiul lui Ludovic al XV-lea.”

Între aceste două figuri şterse, capul colonelului cu trăsături energice şi fine ieşea în evidenţă. Era un bărbat de înălţime mijlocie, îmbrăcat simplu, dar purtând cu multa

eleganță, costumul cel negru. Mulți credeau că glumeşte când se lăuda ca depăşise vârsta de nouăzeci de ani. În ciuda ridurilor desenul trăsăturilor sale era frumos şi armonios, în tinerețe trebuie să fi fost tare frumos, frumusețe pe care şi-o conservase până la adânci bătrâneți. Chiar şi acum, fruntea lui ca de fildeş, împodobită cu câteva şuvițe de păr alb, avea un farmec deosebit. Zâmbetul era al unui om spiritual şi binevoitor, iar sub pleoapele căzânde, ochii săi albaştri, aproape totdeauna inexpresivi, ca cei ai diplomaților şi hipnotizatorilor, aruncau uneori sclipiri vioaie.

De partea cealaltă a şemineului, doamna marchiză d'Ornans, femeie frumoasă, cu maniere curtenitoare şi distinse, prezida un grup de doamne în care se infiltraseră şi câțiva bărbați.

În celălalt colț al salonului, lângă pianul deschis, un grup de tinere păreau că aşteaptă începerea dansului. De la venirea nepoatei marchizei, frumoasa şi delicata Valentine de Villanova la palatul Ornans se dansa. De amintit încă despre această tânără care era însăşi viața, bucuria şi întrucâtva misterul palatului. într-o bună zi, doamna marchiză le spusese numeroşilor ei prieteni: „Nepoata mea a sosit şi opt zile mai târziu doamna marchiză organiză un bal Centru a-şi prezenta nepoata, care era cu siguranță cea mai minunată făptură din această lume.

Ea venea din Italia, iar numele său de Villanova indica originea ei; totuşi, cunoscătorii nu considerau că domnişoara avea trăsăturile specifice italiencelor. Frumusețea ei florentină avea şi ceva din drăgăleşenia franceză, iar în privirea ei mândră se putea remarca ceva din zburdălnicia pariziană.

Doamna marchiză explica toate aceste lucruri pe un ton cât se poate de natural: Valentine era fiica verişoarei primare, Lamothe-d'Andaye care se căsătorise în Italia cu contele de Villanova, demnitar al curții de la Modena. Valentine era orfană de tată şi de mamă.

Printr-o întâmplare fericită, acest conte de Villanova era rudă apropiată cu familia Bozzo-Corona, colonelul manifestând o tandrețe paternă față de Valentine. Atât se ştia despre viața ei; nu se cunoştea exact la cât se ridica averea ei, dar matematicienii saloanelor o apreciau ca fiind destul de mare.

Doamna marchiză neavând moştenitor direct, se ocupa de zestrea nepoatei; ea o trata pe Valentine ca pe o fiică iubită, iar pe de altă parte, acest nobil Cresus, colonelul

Bozzo ar fi contribuit substanțial la averea acesteia în cazul unei căsătorii. Nimic nu o grăbea, căci Valentine nu împlinise optsprezece ani; cu toate acestea, la orizont se putea, zări siluetele pretendenților.

Aceştia din urmă, proveneau din toate categoriile înaltei societăți: mai întâi erau cei din cartierul Saint-Germain care reprezentau „o partidă”, pe care mamele lor îi împingeau spre însurătoare, căsătoria fiind un lucru obligatoriu precum vaccinul sau recrutarea; apoi urmau interesații şi anume tineri diplomați care con. siderau căsătoria ca pe o afacere atât sub aspectul banilor cât şi al poziției sociale; în sfârşit, urma categoria îndrăgostiților, adevăraților îndrăgostiți, căci orice s.ar spune mai existau şi din aceştia; încântătoarea Valentine avea tot ce-i trebuie pentru a reînvia o rasă pe cale de dispariție.

Nu era prea înaltă, dar mersul îi era grațios, tineresc şi mândru. Era toată un farmec care varia în fiece secundă, un farmec învăluitor şi niciodată acelaşi. Valentine era o ființă plină de neprevăzut şi de surprize. Ea putea fi aproape în acelaşi timp şi fetița creolă şi indolentă dar şi femeiuşcă plină de viață care încântă spiritul, uimeşte inima care încearcă să. se ferească întocmai cum privirea se fereşte de strălucirea prea puternică a focului de artificii.

Era veselă, dar şi visătoare; în mijlocul unor explozii de bucurie copilărească a devenea brusc tristă. În acele momente, strălucirea ochilor ei pălea, iar ochii săi mari şi albaştri, sub frumosul contur al sprâncenelor negre, păreau să caute ceva ce numai ea vedea ceva ce reprezenta secretul sufletului ei candid şi în acelaşi timp de nepătruns.

Încă din primele zile, noile ei cuceriri declarară că Valentine este o ființă capricioasă; mai târziu, povestea pe care fiecare spera să o cunoască înaintea celorlalți rămase incompletă, întocmai ca o carte căreia îi lipsesc paginile; domnişoarele din preajma ei încercară sa completeze partea necunoscută a vieții Valentinei dar majoritatea ajunseră la concluzia că trebuie înlocuit cuvântul capriciu cu preocupare. În această lume care se pretinde pozitivă, este o adevărată avalanşă de romane, iar când ceața adolescenței ți se limpezeşte în fața ochilor memoriei, atâtea amintiri pot fi explicate!

Frumoasa Valentine avea poate şi ea amintiri. De ce nu? Dar când prietenele ei, prea curioase şi indiscrete, încercau să-i pătrundă gândurile, ea se retrăgea confuză şi derutată în

fața privirii sincere a fecioarei sau izbucnea într-un hohot de râs.

Printre aceste domnişoare erau şi unele mai nerăbdătoare care susțineau că Valentine este o enigmă. Deseori se întâmpla ca un simplu nume să dezlege aceste minunate enigme. Printre domnişoare erau câteva care cunoşteau felul în care ar putea ghici enigma. Ele căutară un nume şi, într-o bună zi, toate crezură că au Scut marea descoperire.

Numele, pe care domnişoarele bănuiau că aparține enigmei, era al unui tânăr magistrat despre care am pomenit deja şi care se plimba, în momentul de față, în serele vecine cu saloanele palatului Ornans, împreună cu frumoasa contesă Corona, nepoata colonelului Bozzo. Acest capitol este dedicat portretelor; totuşi, nu vot schița portretul Francescăi Corona, care era o fire nobilă şi nefericită. Ea nu mai are loc în această dramă; în schimb, trebuie prezentat cavalerul domnul Remy d'Arx, care este unul din personajele principale.

Era un bărbat în jur de treizeci de ani, înalt, elegant dar puțin cam aspru, în profesiunea domnului d'Arx severitatea poate fi luată drept o mască sau un accesoriu necesar uniformei; era suficient, însă, sa priveşti figura plăcută a lui Remy pentru a realiza acesta este departe de a juca teatru. Caracterul său era lesne de intuit: era un tip cu o inteligență vie şi laborioasă, iar sufletul îi era sincer şi naiv. în general, era iubit şi stimat, opinia publică acordându-i mai şanse în cariera sa judiciară.

Valoarea unui om nu trebuie judecată după funcția pe care o ocupă. Unii generali, cu pieptul încărcat de decorații, dau ordine unor simpli ofițeri care se vor evidenția, însă, la prima lovitură de tun. Superiorii lui Remy d'Arx ştiau că ministrul îl simpatizează şi, prin urmare se purtau cu el în consecință.

Invidioşii vorbeau că provenea dintr-o puternică familie de magistrați şi că va ajunge departe prin însuşi dreptul lui de succesiune care funcționa în marile familii judiciare din Franța.

În plus, o anumită întâmplare permitea profeților să-i prezică lui Remy d'Arx avansarea în funcție. Tatăl său, procuror general în sudul Franței, murise în mod tragic în exercițiul funcțiunii, cum s-ar spune, pe baricade. Fusese o adevărata drama.

Trebuie spus că tânărul judecător de instrucție nu se neliniştea din pricina carierei sale. În tot tribunalul, era cel pe care problema avansării îl preocupa cel mai puțin. Niciodată nu solicitase nimic; el îşi îndeplinea munca cu conştiinciozitate, căci avea prin naştere vocație pentru magistratură şi mergea pe drumul cel drept care pentru el era onoarea însăşi; Remy d'Arx nu era tipul de om care să vâneze ocaziile pentru a se remarca ci, dimpotrivă, el ocolea acel mediu oficial, în orele libere îndeplinind o muncă a cărei natură nimeni n-o cunoştea.

Se va spune, că şi acesta este un mijloc de a parveni. O anumită lucrare de doctrină şi lansată la momentul propice reprezintă o excelentă unealtă folosită în scopul de-a scoate la lumină unele reputații serioase. Numai că munca lui Remy d'Arx, oricare ar fi fost ea, semăna puțin cu cea a Penelopei: ea se desfăşura neîncetat, neavând un sfârşit.

În legătură cu această muncă, cel mai bun prieten al lui Remy d'Arx, colonelul Bozzo-Corona, lăsa să se înțeleagă că ştia mai multe decât alții. Când i se puneau întrebări în legătură cu acest subiect, el surâdea cu bunătate, mângâia cutia de aur emailat cu portretul împăratului Rusiei şi şoptea blând:

— De multă vreme, nimeni n-a mai fost preocupat de găsirea pietrei filosofale!

Dar adăuga imediat, cu un aer serios: — Ascultați-mă pe mine, va ajunge departe! Iar dacă va continua s-o caute, o va găsi, căci nu cunosc pe nimeni atât de capabil ca el!

În realitate, frumosul Remy d'Arx cu trăsăturile sale fine şi privirea vioaie, cu fruntea sa împodobită cu şuvițe sub care părea că se dă o între pasiune şi rațiune; avea ceva din fizionomia ticilor deşi, în aparență, avea o înfățişare spiritul de aventură nu-i era străin; avusese o tinerețe zbuciumată; i se cunoştea pe puțin un duel în care bravura mersese până la nebunie; era blând ca o femeie, dar toți cavalerii sunt astfel, iar sub faldurile pelerinei te puteai aştepta să găseşti o sabie.

Trebuie să adăugăm că, pe lângă viitorul său promițător, domnul Remy d'Arx beneficia de şaizeci de mii de franci rentă.

Înainte de sosirea Valentinei, mai multe frumoase doamne, care frecventau palatul Ornans, fuseseră tentate să-şi lege destinul de al minunatului cavaler; mai multe mame, în modul cel mai discret, îl arătaseră fiicelor lor, căutând să le deschidă ochii de fecioare, fără însă a le păta reputația; dar nimic nu se întâmplă: Remy trecea blând şi indiferent, prin

această lume în care doar marchiza îl atrăgea fiind o veche prietenă a mamei sale, colonelul Bozzo față de care manifesta respectul unui fiu, şi minunata contesă Corona pe care o iubea ca pe o soră.

În primul moment, se crezu că prezența domnişoarei Villanova nu va modifica în nici un fel situația, cel puțin în ceea ce îl privea pe Remy d'Arx. În ochii acestei lumi, în care se învârtea şi al cărui favorit era, singurul său defect era acel aer singuratic pe care-l afişa. La un moment dat, deveni chiar şi mai singuratic.

În ziua în care una dintre domnişoare descoperi că Valentine îl remarcase pe domnul Remy d'Arx, marea veste făcu înconjurul saloanelor, iar zâmbetele batjocoritoare nu lipsiră, căci răceala domnului Remy era notorie. Mai mult decât atât: vizitele sale la palat se răriră» iar în puținele ocazii care se iviră, domnişoarei Villanova îi adresă doar câteva cuvinte de politețe.

Oricât de clarvăzătoare ar fi fost aceste domnişoare când vorbeau de intrigi şi romane de duzină, ele se puteau înşela în privința acelui sentiment aproape necunoscut şi atât de rar: un mare, un puternic amor.

† Capitolul 4 — Colonelul

Tinerele de lângă pian râdeau şi trăncănea despre orice, în jurul căminului, conversația lâncezea puțin fiindcă toți aşteptau începerea jocului de whist. În cealaltă parte a salonului, ici, colo, grupuri de invitați treceau în revistă evenimentele zilei.

În seră, unde apăreau şi dispăreau puținii plimbăreți, conversația dintre Remy d'Arx şi contesa Corona devenea din ce în ce mai animată.

Tânărul judecător de instrucție era foarte palid şi vorbea foarte reținut, dar cu căldură; frumoasa contesă se oprea pentru a-l asculta, uneori râzând în hohote, alteori emoționată şi uimită totodată. Fie dintr-o simplă întâmplare, fie cu un scop anunțe, Valentine, ale cărei degete se jucau pe

clapele pianului, stătea în aşa fel încât nimic nu-i scăpa din ceea ce se întâmpla în seră. Pe de altă parte, domnişoarelor nu Ie scăpa nimic din reacțiile încântătoarei Valentine.

Cuvintele n-aveau nici o valoare, căci ea era preocupată de alte lucruri: Oare Valentine nu-şi ridică ochii ei mari fiindcă ar fi vrut să-i țină aplecați? Oare nu se înroşi ea deodată aproape imperceptibil? Iar încruntarea sprâncenelor ei delicate nu fu remarcată? Marie de Tresme, o frumoasă blondă, concluziona o discuție pe teme muzicale, spunând:

— Mi-este indiferent, dar mie îmi place mai mult Schubert. Vedeți dumneavoastră, „Regele aninilor” este o adevărată încântare.

Ea adăugă din vârful buzelor:

— Cât de în vervă este în seara aceasta domnul Remy d'Arx împreună cu contesa!

Valentine închise pianul, întorcându-se cu spatele la seră. Se auzi vocea puțin răguşită a marchizei spunând:

— Deci luna aceasta vom auzi despre un caz celebru?

— Un adevărat succes, reluă doamna de Tresme, mama acelei blonde Marie; nu se mai vorbeşte nici despre Rachel, nici despre Duprez, nici despre Mărio sau Grisi, toată atenția fiind îndreptată spre Fracurile Negre!

Un bărbat gras, care se afla lângă marchiză, adăugă:

— Ne vom ocupa de acest lucru şi la Saumur.

— Şi ce reprezintă aceste Fracuri Negre? întrebă pe un ton indolent domnul de Saint-Louis, care se afla pe partea cealaltă a şemineului.

În acest moment, valetul îl anunță pe domnul baron de Perriere, care-şi făcu apariția cu un pas grăbit..

— Pe ziua de astăzi, cred că este cel puțin a douăzecea oară când aud această întrebare, spuse el după ce o salută pe marchiză; parizienii vor înnebuni de-a binelea, căci s-a făcut atâta vâlvă în jurul acestei afaceri!

Câteva grupuri se apropiară, iar distinsul grup reunit în jurul pianului, era numai ochi şi urechi.

— Nu cred totuşi, reluă bărbatul cel gras care era văr cu marchiza şi locuia în provincie, nu-mi vine să cred că aceste Fracuri Negre sunt la fel de importante precum bandele *Castelanul* şi mai ales *Tâlharii* despre care s-a scris în „Gazeta Tribunalelor”.

— Păreți să ştiți tot ce se scrie în „Gazeta Tribunalelor”

domnule de Champion, spuse domnuj de Perriere care-i întinse mâna, zâmbind.

— La bursă lucrurile merg bine, răspunse bărbatul cel gras, dar prețul bitumului a crescut cu trei franci, Pentru menținerea păcii în Europa este semn bun.

Apoi, împrumutând vocea unui orator, care vorbeşte la consfătuirile agricole, el adăugă:

— Domnule baron, „Gazeta Tribunalelor" răspunde unor cerințe ale epocii noastre. De multa vreme căutam pentru fiica mea o publicație care să nu vorbească nici de politică, nici de religie, nici de morală şi nici de literatură, căci toate acestea duc la moartea familiilor. „Gazeta Tribunalelor" îndeplineşte toate aceste condiții.

— Se pare că a fost fondată pentru încântarea domnişoarelor, şopti domnul de Perriere, păstrând on aer serios.

— Înainte să mă abonez, continuă domnul de Champion, am luate unele informații de la un notar, căci fusesem victima mai multor publicații care-mi luaseră banii de pomană.

— Se spune, îl întrerupse domnul de Perriere, că Fracurile Negre au un ziar oficial!

— „Gazeta Tribunalelor", continuă bărbatul cel gras, nu menționează acest lucru. Informațiile pe care le aflăm din acest ziar sunt excelente, iar de treisprezece luni primim această publicație din care domnişoara de Champion ne citeşte, în fiecare seară, după cină. În plus, am dovada că ziarul este într-o situație înfloritoare.

— Cu siguranță este vorba de o tânără persoană cultivată, observă doamna de Tresme, cu zâmbetul ei binevoitor.

Vărul marchizei o privi cu un aer neliniştit.

— Doamnă, este de la sine înțeles, adăugă el cu vocea înceată, că pun semne articolelor care nu trebuiesc citite şi care sunt concepute în mod special pentru bărbați, cum ar fi articolele despre pruncucideri sau despre atentate la pudoare.

Grupul din jurul pianului nu se mişcă. Marchiza avu un acces de tuse, iar doamna de Tresme se juca cu evantaiul.

— Vouă, parizienilor, strigă domnul, de Champion cu un, fâs discret, vă place mai mult să citiți romane inutile, atunci când nu sunt periculoase sau vă delectați cu atacurile incendiare ale opoziției împotriva guvernului. Fiecare cu ce-i place! La Saumur, noi respectăm obiceiurile fiecăruia şi

apreciem binefacerile ordinii publice!

— Sunt întru totul de acord cu domnul de Champion, spuse fiul necunoscut al lui Ludovic al XVI-lea, căruia marchiza îi oferea cărțile de joc pentru whist. În provincie stă speranța civilizației noastre bolnave.

— Este înțelepciunea în persoană și vedeți că împărtășește opiniile.

Domnul de Perriere se apropie de colonelul Bozzo

— În seara asta nici vorbă de whist, șopti el repezit fiți pe recepție: Se face ziuă.

Pleoapele bătrânului se închiseră pentru a-și ascunde sclipirea ochilor.

— Domnule abate, spuse el cu voce blândă, fiți atât de amabil și scăpați-mă de aceste cărți. Obișnuința e a doua natură; când mi se propune să joc whist, accept întotdeauna fără să mă gândesc că vederea mea nu mai e așa de bună. Luați-le, vă rog dumneavoastră și-mi veți face un mare serviciu.

Se sprijini de brațul baronului și-l conduse spre seră. În drumul lor, se auzeau comentarii pe marginea bandei Fracurile Negre.

Când este vorba de un caz celebru nu trebuiesc stabilite granițe între diversele clase sociale aii societății pariziene; acest lucru pasionează și interesează în aceeași măsură pe toată lumea. Conversația devenise din ce în ce mai înflăcărată; tinere, tineri și persoane serioase își îndreptau pașii spre acel loc al salonului unde se discuta despre Fracurile Negre cu mult interes.

Vărul din Saumur era mai puțin naiv decât lăsa să se creadă, spunând că „Gazeta Tribunalelor” răspundea unor cerințe ale epocii; suntem mari amatori de crime. De cele mai multe ori se întâmplă ca toată lumea să aibă informații diverse care se strâng ca într-un mănunchi prin saloane, cafenele sau ziare; fiecare cunoștea numele acelor mizerabili, personaje obscure care astăzi se bucurau de un soi de glorie populară.

Se spunea că zvonul hidoasei lor celebrități ajungea până la ei în pușcărie, fapt ce exalta până la delir orgoliul lor sălbatic.

— Este adevărat întrebă Marie cea blondă, pronunțând numele șefului bandei ca și cum ar fi vorbit despre un soldat curajos, sau un poet la modă, este adevărat că domnul Mack

Labussiere este un bărbat frumos?

— Foarte frumos, i se răspunse; este de origine daneză şi provine dintr-o familie nobilă. Se la casa de modă Haumann, era un obişnuit al Operei şi se spune că două dintre cele mai elegante doamne din Paris s-au dus la porțile închisorii...

— Ia te uită ce curioase! spuse doamna de Tresme moralizatoare.

— Dar domnul Mayliand?

— Ah! Acesta frecventa pur şi simplu curtea!

— Mai mult, colabora cu domnul Scribe!

— O cunosc pe cea de la care cumpăra mănuşi; folosea o duzină pe săptămână.

— Doamna Mayliand se punea în valoare...

— Există şi o doamnă Mayliand?

— Da, prietenă la cataramă cu soția unui deputat cunoscut.

— Şi doamnă de caritate.

— Hebert, cel căruia i se spunea contele de Castres, când a fost prins, tocmai trebuia să pună mâna pe cincisprezece mii de franci şi alte mii în perspectivă.

— Domnul Mayliand era cunoscut sub porecla Cancan? întrebă Marie.

Ea se opri, zăpăcită, căci doamna de Tresme o sugera cu privirea.

— Şi cine dansa cu el? întrebă un elev de coleg entuziasmat; anul trecut l-am văzut la ultimul Musard.

— Cum aşa! Domnule Ernest, dumneavoastră mergeți la balul Musard?

În mijlocul acestor schimburi de replici, Valentine rămânea tăcută. Asculta ea oare? Buzele ei schițau un zâmbet larg, şi văzută , departe, cu ochii aplecați, cu capul înclinat, părea minunată statute.

Ea tresări uşor, căci în spatele ei se auzi o voce:

— Cel ce ştie mai multe amănunte despre aceeaşi poveste este domnul Remy d'Arx.

Ea ridică ochii şi văzu privirea afectuoasă a marchizei ațintită asupra ei.

— Haideți, la joc, doamnă, spuse domnul de Saim Louis marchizei; mi-ați tăiat şaptele de pică care era un atu.

Marchiza se scuză, zâmbind, înainte de a părăsi salonul, colonelul îi spusese ceva Ia ureche şi, din ace moment, devenise visătoare.

— Draga mea, îi spuse ea Valentinei, când doreşti poți

începe dansul.

— La Saumur, observă vărul, n-ar îndrăzni nimeni să danseze în fața unui membru al bisericii. Nu mai există atuuri, iar treflele mele sunt cele mai puternice Ați jucat, părinte?

El își etala cele trei cărți pe masă.

— Cât despre dans, răspunse preotul, parizienii fac și ei ce pot. Dar n-ați numărat bine atuurile, dragă domnule, adăugă el tăind, și în felul acesta ați pierdut datorita neatenției voastre.

Valentine împreună cu Marie, amândouă la pian, atacau un cadril la patru mâini.

— Într-adevăr, așa este, spuse Marie în timpul preludiului; domnul d'Arx trebuie să știe multe lucruri, căci el a început ancheta. Din păcate, el este omul misterelor de la care nu poți afla nimic.

În seră, nu mai erau decât două perechi; colonelul Bozzo și domnul baron de Perriere lângă ușa de la intrare, Remy d'Arx și contesa Corona, în celălalt colț, ascunși după o tufa de yucca.

Domnul baron renunțase la acel respect aparent pe care-l manifesta față de bătrânul colonel și-i vorbea acum cu o familiaritate aproape obraznică. În schimb, colonelul rămânea totdeauna același; el manifesta aceeași platitudine discretă și blândă.

— Iată! spuse baronul, am aranjat absolut toată povestea; aveți un noroc diabolic, Tată!

— Domnule Lecoq, răspunse colonelul, nimic nu se aranjează de la sine, ci totul trebuie bine gândit. Ai ochi buni, dar ți-ar mai trebui și o pereche de ochelari, pe care nu-i ai, pentru a vedea cum și în ce fel aranjez și eu ițele.

În tinerețea mea îți semănăm, căci mergeam înainte fără nici o socoteală, dar spre patruzeci de ani, într-o bună dimineața, la castelul Vecchio din Neapole, unde eram prizonier, am observat niște insecte foarte inteligente, căci odată ce prind o muscă în țesătură, nu mai are nici o șansă de scăpare.

— Atunci, strigă Lecoq cu nerăbdare, vreți să mă faceți să cred că totul a fost aranjat cu mult înainte ca tânătrul din Algeria, tânăra de la târg și așa mai departe, pentru a pune mâna pe diamantele Carlotei Bernetti.

Colonelul râse în liniște.

— Când nu voi mai fi, mă vei regreta, șopti el în liniște.

Puțin îmi pasă de diamantele Carlotei, era vorba de o pradă mai substanțială. Doamna marchiză de'Ornans e coaptă şi mâine, poimâine o putem culege fără probleme dar n-am ajuns încă aşa de departe, dragul meu, în afacerea care este în curs, vom juca o carte mai mare, e o chestiune pe viață şi pe moarte, nu pentru ceilalți ci pentru noi înşine, de data aceasta. Mă înțelegi?

— Nu încă, spuse Lecoq.

Vocea bătrânului deveni mai fermă; el vorbea încet dar foarte răspicat.

— Pe urmele noastre se află un copoi, spuse el, un copoi foarte subtil. Nu căuta să ghiceşti căci nu face parte din lumea ta şi nu l-ai întâlnit niciodată pe coluarele clădiri din strada Jerusalem, domnule de Perriere.

Bun! făcu Lecoq cu un zâmbet vanitos frecventez o mulțime de societăți şi nu trebuie să fiti atât sigur că sunteți singurul care puteți vedea dincolo de lungul nasului.

Colonelul îl privi printre pleoapele întredeschise.

— Eşti capabil, spuse el încet şi pe un ton mângâietor, eşti foarte capabil, şi pe tine te iubesc cel mai mult, ştii asta foarte bine, şi ție îți las moştenirea.Să vedem dacă te-ai prins, de unde-l iei pe copoiul despre care ți-am vorbit?

— Cel de acolo care vorbeşte cu Fanchette, spuse domnul Lecoq.

Brațul său era îndreptat spre Remy-de-Arx, de brațul căreia se sprijinea Francesca Corona.

— Ia te uită! Ia te uită! Exclamă bătrânul colonel pe un tonul unui stăpân mulțumit de progresele elevului său; din totdeauna am susținut că eşti bun, ai nimerit-o din prima.

— Dacă aş fi în locul vostru, îl întrerupse Lecoq, această pasăre rară nu m-ar nelinişti deloc, vă spun eu asta.

Sprâncenele colonelului erau uşor încruntate, un surâs dispretuitor apăru printre ridurile gurii sale.

— Eu sânt foarte bătrân, spuse el tărăgănat, când nu voi mai fii veți realiza câte parale fac. Această pasăre rară, cum o numeşti tu, prezintă un adevărat pericol, singurul pericol care amenință organizația noastră de când am creat-o. În vinele lui curge sânge corsican şi a jurat să se răzbune pe noi. Se împlinesc zece ani de când face investigații în tăcere. Este un investigator, aproape un vrăjitor. Dacă întâmplarea nu i-ar fi scos în cale un om mai puternic decât el (şi acesta sunt eu) de mult am fi morți.

Lecoq făcu ochii mari.

— Sper că nu glumiți, Tată; de ce n-ați prevenit consiliul?

— Pentru mâine am convocat consiliul, nu-mi cere alte socoteli: voi fii cu ochii în patru, căci eu sunt Stăpânul.

— Pe toți dracii! strigă Lecoq; Deci ştie multe?

— Ştie mai multe ca tine, ştie aproape cât mine şi dacă n-aş fi fost aici ca un obstacol în calea lui şi nu i-aş fi încurcat socotelile, ar fi cunoscut de mult personajele aşa cum cunoaşte faptele.

— Este suficientă doar o întâmplare?... începu Lecoq, a cărei voce era neliniştită.

— Nu este nevoie neapărat de o întâmplare îl întrerupse colonelul, logica muncii lui riguroase şi inplacabile îl duce la adevăr.

— Atunci... făcu Lecoq privindu-l pe bătrân direct în față. Nu-şi termină propoziția căci prin gestul său brutal îşi exprimă gândul.

Colonelul stătea jos şi se juca cu degetele cu un aer liniştit.

— Iată care-i clenciul! şopti el cu un oftat; nu-i putem împiedica pe autorii dramatici să se exprime, iar uneori au idei destul de periculoase. În piesa „Turnul Nesle” în actul cu închisoarea există o invenție absolut sâcâitoare pentru persoane ca noi, care uneori vor să scape de anumiți indivizi. Buridan este un personaj foarte precaut, care foloseşte o metodă simplă şi la îndemâna oricui, chiar şi a unui copil, are mâinile legate, are lanțul în jurul gâtului, iar când este amenințat cu cuțitul, totul pare foarte simplu, dar nu-i chiar aşa. El prevăzuse şi cazul în care putea fii lichidat şi, în consecință, aşezase o armă în loc sigur care s-ar fi declanşat, dacă era omorât. Prietenul meu d'Arx nu s-a lăsat mai prejos şi a procedat întocmai ca Buridan, în aşa fel că dacă azi sau mâine ar fi surprimat, bomba pe care ne-a pregătit-o ar exploda şi am sării în aer forte frumos. Asta-i necazul.

Aceasta declarație făcută pe un ton sec şi fără replică fu urmată de o tăcere stranie în timpul căreia, pe lângă foşnetul frunzelor tropicale, se auzi vocea contesei Corona care spunea:

— Dar este de necrezut! Vă ascult şi am senzația ca citesc un roman. Sunteți mai fantastic decât un elev, şi mai timid ca o fecioară!

Remy d'Arx răspunse:

— O iubesc cum n-am iubit nicicând. Atâta timp cât nu i-am vorbit, îmi rămâne speranța, fiindcă am senzația că dacă aş pierde-o, aş muri.

Colonelul îşi frecă mâinile liniştit în timp ce cu capul bătea ritmul cadrilului care se dansa în salon.

— Căpitanul Buridan, reluă el, cu o bucurie senilă şi duioasă, n-avea ochi decât pentru Marguerite de Burgundia o femeie de o calitate îndoielnică. Bozzo nu era amestecat în toată afacerea asta. Dar să revenim la oile noastre, Tulonezule: ai vizitat cele două camere alăturate?

— Este ca şi cum le-aş fi făcut în mod expres. Le cunoşteam dinainte.

— Pe cine ai însărcinat cu acea operă de artă a spargerii.

— Pe Cocotte.

— Am văzut ce poate este bine... şi pentru execuție?

— Pe Coyatier.

Pe colonel îl trecură fiori reci şi spuse printre dinți:

— O adevărată brută care-mi provoacă teamă, dar nu ratează niciodată nimic.

— Şi cu asta, întreabă Lecoq, cu o voce care exprima curiozitate amestecată cu teamă, credeți că-l veți putea prinde pe omul dumneavoastră?

— Pe cine? Pe Buridan? strigă vesel colonelul; timp cât voi fi aici, să nu-ți fie frică; legea este în mâinile mele. în această noapte, vom pune în mişcare un mecanism cu compartimente şi resorturi despre care vei primi amănunte cu o altă. ocazie. Cu ajutorul acestui sistem simpatic, sunt sigur că Burdian va cădea în cursa noastră.

— Înțeleg pe jumătate, spuse Lecoq; dacă tânăra acceptă...

— Este pierdut, băiete.

— Dar dacă refuză?

— Băiete, este pierdut!

Lecoq îi aruncă o privire în care se putea citi invidia dar şi admirația. Colonelul surprinse acea uitătură şi figura sa bătrână înflori într-o expresie de mulțumire naivă.

— Aceasta va fi ultima mea afacere, spuse el şi vreau să fie opera mea de artă.

Se întrerupse pentru a-şi privi ceasul şi strigă:

— Ora unsprezece! Cocotte trebuie să-şi fi terminați treaba, iar Coyatier aşteaptă în ascunzătoarea lui; este timpul să-mi fac numărul cu Buridan al meu. Intră în salon, domnul de Perriere şi spune-i marchizei de căsătoria domnişoarei de

Villanova. Nu, spune-i că totul merge ca pe roate.

† Capitolul 5 — Cererea în căsătorie

Se făcuse o pauză între două cadriluri şi câteva grupuri intrară în seră. Colonelul o prinse în trecere pe Marie de Tresme şi pe o altă tânără şi se sprijini patern pe braţul lor.

— Copiii mei, dansul v-a făcut să uitaţi de Fracurile Negre? întrebă el.

— Deloc! replică Măria cea blondă; şi am venit să ne învârtim prin jurul domnului Remy d'Arx pentru a surprinde unele secrete interesante căci…, adăugă ea cu maliţiozitate, sunt sigură că despre Fracurile Negre vorbeşte de atâta vreme cu contesa!

Colonelul îi mângâie obrajii şi spuse pe un ton ridicat:

— Remy, prietene, iată doi drăcuşori încântători care o acuză pe Fanchette că te-a acaparat total!

Frumoasa contesă se întoarse imediat, zâmbitoare, dar Remy se înroşi ca şi cum i s-ar fi făcut un reproş grav.

— Nu-i aşa, strigă domnişoara de Tresme cu candoare, că vorbeaţi despre Mack Labussiere, de Mayliand şi de contele de Castres?

— Nu, răspunse Francesca Corona, tot surâzătoare era vorba de lucruri mult mai interesante şi vă cer iertare, frumoasele mele, dacă vi-l răpesc pe bunul meu papa dar trebuie să-i încredinţez un mare secret.

— Haide! spuse Marie dând drumul braţului colonelului, noi nu vom şti nimic. Ah! Cât mi-ar place să fiu din Saumur!

— De ce? întrebă colonelul.

— Fiindcă toate domnişoarele din Saumur au pe noptieră câte o „Gazetă a Tribunalelor”.

Ea adăugă în timp ce toată lumea râdea:

— Sau aş vrea să fiu ca Valentine pe cât? Curiozitatea n-o macină niciodată, fiindcă are altceva în cap.

Ea fugi, privindu-l fix pe Remy d'Arx.

— Să auzim marele secret, spuse colonelul care părea

încântat în sinea lui el triumfa, zicându-şi:

„Lecoq este tare, dar nu-mi ajunge nici până la degetul meu cel mic. El numeşte asta să ai noroc, îi schimb, eu spun că este bine jucat; Iată diferența!"

Remy luă în mâinile sale pe cele ale contesei.

— Vă rog, doamnă, şopti el obosit şi descurajat; mi-am deschis sufletul şi inima în fața dumneavoastră, care-mi sunteți cea mai bună prietenă; simțeam nevoia să mă destăinui cuiva, dar, în urma acestui efort, mă simt epuizat şi nu mai pot suporta ca astăzi să-mi mai zgândărească cineva rana.

În privirea colonelului se putea citi atât sarcasm, cât şi un sentiment de înduioşare.

— Iată un magistrat grav, spuse colonelul, iată-l pe cel mai savant şi mai clarvăzător dintre tinerii noştri jurişti, pun pariu că într-un an va ajunge la patruzeci de ani, într-o bună zi, se va trezi ministru. Când nu este vorba despre Codul civil sau despre hotărârile juriştilor romani, pur şi simplu se fâstâceşte tot şi devine îndrăgostitul cel mai autentic şi cel mai fricos pe care l-am întâlnit vreodată.

— Bunule papa! spuse contesa cu reproş.

— Nu ştiați... început Remy d'Arx.

— Ştiu îl întrerupse colonelul, că nu vreau sa ştiu Nu-mi place să forțez încrederea prietenilor aceste poveşti nu mai sunt pentru vârsta mea. Să vorbim despre altceva; Remy, băiete, am citit de la un cap la altul admirabila lucrare pe care mi-ai încredințat-o. Eu, care cunosc destul de bine Corsica şi am fost martorul faptelor prezentate de tine, sunt uimit de dezbaterea ta şi de concluziile tale; privite lucrurile din punctul de vedere al ministrului şi chiar şi al opiniei publice s-ar putea să nu fie luate în serios datorită unor aşa-zise, accente romantice...

Contesa făcut un gest de nerăbdare.

— Bun, papa, îți jur că atât ministrul, cât şi opinia publică ne interesează mai puțin în acest moment.

— Lasă-mă, fata mea, replică colonelul aproape cu severitate, vezi bine că Remy mă ascultă.

Într-adevăr, tânărul judecător de instrucție îl asculta; ochii lui erau plecați, iar un roşu aprins luase locul obişnuitei palori a obrajilor săi.

— Vă mulțumesc, răspunse el; am vrut să am şi opinia şi sfaturile dumneavoastră în ceea ce priveşte această lucrare. Faptele le-am redat cu cea mai mare exactitate; ele

amplifică interesul opiniei publice asupra procesului care se va judeca în fața curții cu juri. Sunt hotărât să înaintez acest memoriu şi trebuie; numai pentru ca dreptatea să n-o apuce pe căi greşite, în bandă nu există numai un singur Frac Negru care poartă acest nume. Dacă vreți să ştiți această mare şi teribilă organizație de răufăcători pe care mi-am propus s-o urmăresc, va profita, cu siguranță, de această confuzie judiciară.

— Dacă te temi de acest lucru, spuse cu vioiciune colonelul, de ce nu te-ai ocupat tu de cazul care ți se încredințase?

— Poate că nu trebuia să-l refuz, spuse Remy, cu un aer gânditor, dar n-am găsit nimic în acea afacere din ceea ce căutam eu. Este vorba de o bandă formată din câțiva şmecheri vulgari care nu cunosc nici statutul şi nici parola lor. Simt că mă aflu pe calea cea bună că mă apropii de țintă, aşa încât n-am vrut să mă întorc din drum.

— Ai ceva fapte noi? întrebă mai liniştit colonelul.

— Am primit scrisorile pe care le aşteptam de la! Sartena, răspunse tânărul judecător de instrucție; voi| face călătoria, dar mă întreb dacă trebuie să mă bag eu în acea hrubă...

Colonelul clătină din cap.

— Din două lucruri, una, spuse el cu răceală, sau vei găsi vizuina lupilor sau nu vei găsi nimic; dacă nu găseşti nimic, n-ai ce face; dacă însă vei descoperii vizuina, atunci singurul mijloc de-a pune mâna pe lupi este să intri în gura lor.

— N-am spus încă totul, adăugă Remy d'Arx; mâine, trebuie să primesc vizita unui informator.

— În legătură cu bandiții din Corsica?

— În legătură cu bandiții de la Paris.

Un observator atent ar fi remarcat o anumită expresie de revoltă printre ridurile care împânzeau figura colonelului, fapt ce dură o fracțiune de secundă, după care repetă cu o voce calmă:

— Mâine! Ah! Ah! Mâine! Ia te uită ce întorsătură! Ascultă-mă, băiete, să fii cu ochii în patru şi să ai şi o armă la tine. în ceea ce priveşte lucrarea ta, mai lasă-mă câteva zile; am făcut unele notări care ți-ar putea fi utile; faptul că ştiu atât de bine acele ținuturi dă greutate spuselor tale, în special în fața ministrului, are era inspector de puşcării în timpul domniei lui Carol al X-lea şi, care, la ultima sa incursiune în

Corsica a acceptat invitația mea în castelul Bozzo. Ştii, la vârsta mea, amintirile nu mai dau năvală ci îți revin în minte una câte una, după care ți le notezi.

Remy tocmai deschidea gura pentru a-i mulțumi încă o dată colonelului, acceptând propunerea acestuia, când contesa Corona, care bătea tactul muzicii în geamurile serei, se întoarse şi spuse într-un evident acces de mânie:

— Ah! De-a ce ne jucăm aici? Domnul d'Arx şi-a bătut oare joc de mine când mi-a vorbit timp de două ore... două ore pe ceas, de martiriul, de temerile, de speranțele, de dragostea lui exprimată în cuvinte încântătoare, dulci şi pure precum cântecul privighetorilor?

— Cerule mare... bâlbâi tânărul magistrat.

— Nici un cer! sau mai degrabă un cer albastru întocmai ca flacăra dumneavoastră. Nu vreau să am conştiința încărcată. Mâine sunteți în stare s-o luați de la capăt şi nu vreau ca în fiecare zi să-mi pierd astfel timpul. Dragă papa, te rog să nu te superi, adăugă ea

Întinzându-şi fruntea sărutului colonelului, dar a grăit adevărat când ai spus că acest bărbat este fricos ca un iepure. El a prins din zbor conversația ta despre Fracurile Negre, despre bandiți, caverne, memorii de consultat, pentru a mă împiedica pe mine să vorbesc dar cred că merit pe bună dreptate un premiu pentru răbdare. Deci, dragă papa îți declar că frumosul nostru prieten, aici prezent, se topeşte de dragoste şi nu are nevoie de Fracurile Negre pentru a-l extermina, şi dacă tu, papa, nu-i vii în ajutor, putem de pe acum să ne pregătim de doliu.

Remy d'Arx îşi plecase capul şi tăcea; era uşor de observat cât de mult îl rănise şi-l duruse acel mod batjocoritor de a vorbi.

— Stai puțin, stai puțin, spuse colonelul, ție nu-ți stă în obicei să vorbeşti astfel!

— Sunt nemiloasă, replică contesa, fiindcă vreau să fiu nemiloasă; un medic nu trebuie să fie prea sensibil. Avem de-a face cu un bolnav pe care trebuie să-l vindecăm cu orice preț; tot ceea ce voi face eu este să schițez operația, spunându-ți, papa, că Remy este îndrăgostit până peste cap de domnişoara de Vilanova şi dacă nu-l ajuți, va muri de supărare.

— Valentine! şopti bătrânul cu o surprindere prefăcută; Cum! Este vorba despre Valentine, şi prietenul nostru nu mi-a spus nimic?

Remy d'Arx îl privi cu amărăciune, în timp ce Francesca îşi mai trăgea sufletul.

— Nu-ți va spune nimic, continuă ea, prinzându-l pe tânărul magistrat de mâini pe care le strânse ci afecțiune; tremură de febră; îmi provoacă mila.

Ah! Dragă papa să ştii că este vorba despre un sentiment foarte puternic, continuă ea cu o voce schimbată aş fi vrut să-l auzi adineauri cum pasiunea ieşea din sufletul lui în cuvinte pline de poezie şi elocință. Era atât de frumos încât m-a făcut să plâng şi atât de ridicol încât m-a făcut să râd ca o nebună!

O lacrimă se rostogoli pe obrajii contesei, în timp ce continuă să vorbească:

— Un bărbat puternic! Cel mai puternic din câți am întâlnit şi am admirat, în seara asta, am descoperit că cel mai timid ca o fecioară, mai nehotărât decât un copil şi amator de vorbe fără rost. Două ore! Ți-am spus, două ore! Aveam senzația că-l întâlneam pentru prima oară: era frumos ca un Crist; vocea sa avea inflexiunile unei harpe. Ce poet! Prietene, dragă prietene, iertați-mă, dar eu mă răzbun fiindcă am Tost prea emoționată.

Se întoarse spre colonel şi încheie, înăbuşindu-şi un oftat:

— Sunt unele femei fericite! Valentine a noastră va fi foarte iubită.

Nu era nimeni acolo pentru a scoate în evidență partea comică a situației. Colonelul îşi juca rolul cu multă stăpânire de sine, simulând că este cuprins de emoția contagioasă a Francescăi; Remy le arunca o privire timidă şi recunoscătoare.

Colonelul fu primul care rupse tăcerea:

— Ah! Sărmană căprioară, spuse el ştergându-şi cu batista ochii lipsiți de lacrimi, este adevărat că n-ai avut parte de prea multă fericire în căsnicia ta. Dacă aş fi reuşit să-ți ofer o perlă ca acest Remy!... Dar, comoara mea, n-avem simțul realității. Lucrurile se aranjează cu planşete; mai întâi, pe mine acea căsătorie m-ar umple de fericire: Remy cu Valentinei. Cei doi ar câştiga dintr-o lovitură o mare avere cuplu frumos şi ce casă bună, căci amândoi bogați; în ceea ce o priveşte pe Valentine, eu prea bine intențiile marchizei d'Ornans şi ale unei persoane secunde pe care este inutil să o numesc... Să vorbim puțin şi bine: bunul nostru Remy şi-a declarat, dragostea Valentinei?

— Ah! făcu tânărul magistrat, niciodată!

— Dar priveşte-l, papa! strigă contesa şi să nu-l dv întrebi aşa ceva! Mie să-mi fadă astfel de declarații cuvinte arzătoare care ar îmblânzi până şi o tigroaică

— Nu este acelaşi lucru, spuse colonelul, ştie maca, ceva despre sentimentele Valentinei?

— Dacă aş avea cea mai mică speranță... încep Remy, cu o voce tristă.

— Este legea talionului, îl întrerupse Francesca sărmane domnule d'Arx! De-a lungul carierei voastre ați luat atâtea interogatorii; iată că va venit rândul vostru la un interogatoriu.

— Papa, pe mine ar trebui să mă supui unui interogatoriu, dacă vrei, voi depune jurământ pentru i declara în fața lui Dumnezeu şi a oamenilor că eşti imposibil ca acest dulce băiat să-i întoarcă spate! acuzatei.

— Fie-vă milă, doamnă şi nu vă mai bateți joc, se rugă Remy care ajunsese Ia capătul puterilor.

— Nu va permis nimeni să vorbiți, reluă veseli Francesca. Papa, de multe ori mi-am dat seama ce vedere pătrunzătoare ai...

— La vârsta mea, spuse colonelul, este adevărat că nu port ochelari. Aminteşte-ți, te rog, şi spune-mi daca n-ai remarcat că de multe ori, Valentine devenea visătoare când domnul Remy d'Arx era în centrul conversațiilor de salon.

Colonelul râse cu râsul lui de om bun.

— Iată că vederea mea slăbeşte. Orice ai spune, n-am ochi pentru astfel de lucruri şi mă simt tare încurcat căci mă aflu între două păreri contradictorii: tu vezi totul în roz, iar sărmanul Remy vede totul în negru; în consecință, ne trebuie un al treilea pentru a concluziona; să-l alegem. Ce-ați spune de marchiză sau de însăşi Valentine?

Contesa se aruncă de gâtul lui şi-l sărută cu zgomot.

— Papa, dragă papa, nu există altul mai minunat ca tine pe lumea asta, strigă ea, fiindcă eşti de partea noastră, bătălia este câştigată, în genunchi, Remy, şi mulțumeşte-i salvatorului tău.

— Nebună mai eşti! spuse colonelul; te bucuri singură; vezi bine ce tăcut este Remy.

O clipă toți trei rămaseră fără grai; apoi contesa vorbi, încercând să pară veselă:

— În tot universul nu există doi oameni ca acesta. Iubeşte cu atâta pasiune încât şi acest chin îi este drag şi îi este frică să regrete până şi zbuciumul nesiguranței

lui.

— Toate bune şi frumoase, declară colonelul, şi poate că acum şaizeci de ani şi eu eram aşa; mărturisesc că nu-mi mai amintesc, îl întreb pur şi simplu pe domnul d'Arx dacă vrea să intervin în favoarea lui.

— Colonele, îi răspunse Remy d'Arx care-şi mai reveni şi a cărui voce deveni mai fermă, cunosc prietenia cu care mă înconjurați şi vă sunt recunoscător, în plus, ştiu că n-aş putea alege avocat mai bun ca dumneavoastră. Faceți cum mai bine, iar eu vă mulțumesc anticipat. Mă acuzați pe drept cuvânt, de laşitate; vă mărturisesc că aş fi dorit să amân acest moment când mi se va pronunța sentința. Orice s-ar întâmpla, nu încercați să mă păcăliți, iar răspunsul domnişoarei de Villanova să-mi fie transmis în termenii în care-i va formula ea. Voi aştepta aici; doresc să fiu singur.

Contesa astfel concediată îşi luă bunicul de braț şi îl trase înspre salon. Îl mai privi încă o dată pe Remy d'Arx, care se ascunse după tufa de yucca şi îşi luă capul între mâini, iar ea şopti cu o arzătoare admirație:

— Deci mai sunt bărbați care pot iubi atât de mult! Colonelul făcea parte dintre acei actori care-şi continuă jocul până în culise.

— Ce va spune marchiza? şopti el, ca şi cum ar fi vorbit cu sine însuşi.

— Ah! papa, strigă Francesca, marchiza este pregătită, marchiza va fi încântată; în toată această poveste, tu eşti singurul care nu te aşteptai. Şi ştii, este adevărat ceea ce spuneam adineauri: frumoasa Valentine nu-şi dezlipeşte ochii de buzele domnului d'Arx în momentul în care acesta începe să vorbească. Alaltăieri seara, când povestea despre acele asociații misterioase, care-mi dau fiori, căci îmi trezesc amintiri de pe timpul când locuiam în Corsica, Valentine îi sorbea fiecare cuvințel. Nu sunt singura care mi-am dat seama de acest lucru diverse domnişoare şoptesc unele lucruri şi se amuză.

Ah! făcu colonelul distrat. Domnişoarele astea! Nu-i bine. Ce mai este şi cu vârsta asta! Eu n-am observat nimic.

Salonul era plin de invitați care se agitau veseli. Valentine, în iureşul dansului, strălucea de frumusețe. Marchiza tocmai câştigase la whist; ea îşi cedă locul vărului din Saumur, căci colonelul îi spuse la ureche:

— Doamnă, aş dori să vă vorbesc imediat între patru ochi.

Colonelul îi oferi braţul şi se îndreptară spre budoar, a cărui uşă se afla pe partea opusă serei.

— A spus ceva? întrebă marchiza.

— Formal.

— Atunci, îi vom spune micuţei mâine.

— Îi vom spune chiar în seara asta.

— Cum! în seara asta? strigă doamna d'Ornans.

— Dragă doamnă, răspunse colonelul Bozzo, care-şi luă poziţia favorită picior peste picior, jucându-se cu degetele, n-aveţi idee câtă pasiune zace în acest tânăr.

— Într-adevăr? făcu marchiza râzând, frumoşi; Hippolyte a descoperit-o pe Aricie?

— Ce s-a întâmplat? întrebă Valentine, intrând în budoar. Francesca mi-a furat cavalerul tocmai când ne pregăteam de un nou dans; mi-a spus că sunt aşteptată aici pentru ca să-mi comunicaţi ceva important.

Ea puse accent pe ultimele cuvinte şi se aşeză pe un taburet între marchiză şi colonel. Amândoi zâmbeau. Marchiza fu prima care vorbi.

— Eşti o copilă minunata, spuse ea, toată lumea te adoră; cei care te iubesc mai mult, nu ştiu pe ce picior să danseze cu tine. Fără s-o mai lungim, îţi spun e este vorba de căsătorie.

— Bravo! şopti colonelul; Câtă diplomaţie! Valentine era puţin surprinsă, apoi spuse:

— Aşa repede, mamă? M-am gândit că se Va întâmpla şi asta, într-o bună zi, dar credeam că mai este timp sau poate vreţi să mă necăjiţi, voi doi, sunt fericită aici, căci mătuşa mea iubită este pentru mine cea mai bună dintre mame...

Ea luă mâna marchizei pe care o sărută şi întreba, sigură de răspuns:

— Nu mai mă vreţi, mamă?

Colonelul atinse tabachera lui de aur, căreia îi pipai capacul, gânditor.

— Iată-o pe marchiză cu ochii în lacrimi, spuse el. După pisică, femeia este animalul cel mai graţios al creaţiei. Draga mea, nu vrei să te măriţi?

— Eu, spuse Valentine, nu m-am gândit prea mult la acest lucru. Care-i gentilomul care m-a cerut de soţie? Căci, în definitiv, unii pot fi refuzaţi, iar alţii acceptaţi.

— Este foarte adevărat, spuse marchiza, care râdea printre lacrimi. Gândeşti ca un înger! Există vreun bărbat pe

care l-ai accepta de bună voie?

— Pentru dans, răspunse Valentine, cunosc trei sau patru care nu sunt stângaci, dar pentru măritiş...

Ea se opri, iar privirea ei jucăuşă se voala deodată.

— Există cineva care nu dansează, începu ea încet... Acela... Ea se întrerupse din nou şi deveni visătoare. Marchiza se aplecă spre ea şi o sărută pe frunte.

— Ce-ai zice de domnul Remy d'Arx? îi spuse ea

Valentine avu un şoc. Obrajii ei deveniră dintr-o dată palizi. Un moment, nu spuse nici un cuvânt; ochii săi râmaseră aţintiţi în jos.

— Ei bine! Nu spui nimic? întrebă colonelul.

Marchiza, triumfătoare, şopti:

— Cum am ghicit noi!

Pieptul Valentinei zvâcnea, cu tot efortul ei disperat de a-şi potoli bătăile inimii; ea îşi ridică privirea curajoasă, cu licăriri sumbre.

— Ce ai ghicit, mamă? întrebă ea cu duritate.

Marchiza tăcu, mirată şi ofensată. Colonelul îşi deschise tabachera de aur şi mormăi printre dinţi.

— Ciudată fată! Ciudată fată!

Valentine aşteptă un moment, apoi spuse cu o voce serioasă şi sigură:

— Iertaţi-mă, doamnă, n-am vrut să fiu nepoliticoasă. Ştiţi bine că vă iubesc ca pe propria mea mamă.

Pentru a doua oară, marchiza o îmbrăţişa, în timp ce colonelul, cu un aer gânditor, priză câteva fire de tabac.

— Se vor iubi prea mult, spuse el batjocoritor; în aceasta viitoare căsnicie săruturile vor fi cu dinţi, iar mângâierile cu gheare.

Valentine îşi încruntă puţin sprâncenele, după care zâmbi. Ea îşi regăsi vocea blândă şi spuse încet:

— Prieteni, dacă aţi putea vedea în adâncul sufletului meu, n-aţi mai glumi pe seama mea.

Apoi, adăugă şi mai încet:

— Este adevărat? Domnul Remy d'Arx m-a cerut de soţie? , — Este cât se poate de adevărat, draga mea, îi răspunse marchiza; credeai că facem glume pe seama ta? Doreşti timp de gândire? Ai nevoie de o zi sau două ca să te gândeşti?

— Nu, spuse Valentine care se ridică, n-am nevoie de timp de gândire. Sunt hotărâtă.

Aceste cuvinte fură pronunţate cu un asemenea accent

încât doamna de Ornans îl privi neliniştită pe colonel.

Acesta din urmă era extrem de liniştit.

— Ei bine! Comoara mea, dacă eşti hotărâtă spune-ne ce anume să-i transmitem domnului Remy care aşteaptă un răspuns, spuse colonelul.

— Ah! spuse Valentina a cărei emoție îi gâtuia vocea. Domnul Remy aşteaptă răspunsul meu?

Ea ezită, după care spuse dintr-o suflare:

— Răspunsul îl voi transmite chiar eu.

† Capitolul 6 — Prima întrevedere

Marchiza rămase mută, neputând nici măcar s-o oprească pe domnişoara de Villanova care traversa deja salonul şi se îndrepta spre serele unde se afla domnul Remy d'Arx.

— Fugi! strigă marchiza când îşi mai reveni din uimire; sunt năucită! Copila asta mă va duce în pragul nebuniei? Valentine! Valentine! Măcar de m-ar auzi!

— Ciudată fată, spuse colonelul fără să se mişte. Marchiza reuşi cu greu să se ridice; ea se clătina şi tremura.

— Admir calmul vostru, spuse ea cu ciudă, dar mi-e imposibil să mă stăpânesc.

— Marchiză, răspunse colonelul, eu niciodată n-am avut nervi; şi chiar dacă aş fi avut cândva, s-au risipit de multa vreme.

— Dar nu se cade! strigă doamna d'Ornans în culmea agitației; nu sunt o absurdă, dar de data aceasta

Valentine a întrecut orice măsură... O tânără de vârsta ei!

— Dragă marchiză, peste trei săptămâni va fi o femeie adevărată.

— Ce va face oare?

— Nu ştiu.

— Trebuie să fugim după ea.

— Vedeți-vă de treabă. Nu pot decât să vă ofer brațul meu, căci sunteți într-o stare de plâns, dar ne vom întoarce

din nou la jocurile noastre. Ştiţi bine că mă pricep puţin şi la medicină, iar pe voi vă cunosc ca pe propriul meu buzunar. Vă recomand o linguriţă de peltea şi o ceaşcă de ceai cu lapte.

În timp ce vorbea, se ridică şi colonelul îi oferi braţul curtenitor marchizei care-l privea supărată.

— Prietenă dragă, reluă el, haide să vorbim deschis. Noi nu o mai putem naşte a doua oară, nu-i aşa? Este o fată elegantă, fină şi spirituală; sper să aibă şi un suflet bun; într-un cuvânt, ea va fi demnă de numele solului pe care l-aţi propus; dar ştiţi de unde am luat-o?

Am cunoscut o copilă încântătoare care a suferit de coree; în cele din urmă, s-a vindecat, dar n-a mai fost niciodată ca toată lumea.

Valentine a trebuit să stea atâta timp departe de lume nu din cauza vreunei poveşti romantice datorită bolii ei. în definitiv, nu trebuie să ne plângem, ci trebuie să mulţumim soartei care ne-a scos în cale o minunată fiinţă, originală, cam voluntară, dar nu-i rău, căci în felul acesta va fi stăpână în casa ei; este o fată bună şi nu este mai ignorantă decât o altă fată ce vârsta ei; când vrea şi este în toane bune, Valentine poate fi de o inteligenţă sclipitoare, şi în plus, este o fiinţă cinstită.

Bineînţeles, bineînţeles, spuse marchiza consolată de când este la mine a învăţat multe, iar în cercul nostru nu văd o altă fată cu care poate fi comparată. Dar această ultimă pornire a ei mi se pare de un tupeu!...

De altfel, ca tot ceea ce face ea. Ea merge direct la ţinta, precum animalele sălbatice. Acest gest al ei pe care voi îl consideraţi nepoliticos, nici nu va fi remarcat. Mai înainte m-aţi întrebat: „Ce va face acum?” iar eu v-am răspuns: „Nu ştiu”; dacă vreţi să mă credeţi, este purul adevăr. Nimic mai original decât aceste micuţe care ştiu să se descurce în situaţii mai speciale. Nu vă faceţi griji!

Cei doi ajunseseră în salon. Colonelul atinse cu degetul umărul masiv al vărului de la Saumur care avea în mână şase atuuri.

Marchiza îşi reluă locul la masa de joc şi câştigă, deşi ochii ei erau îndreptaţi spre sera unde se aflau Remy şi Valentine în mare conferinţă.

Deîndată ce colonelul se eliberă, fu abordat de domnul baron de Perriere.

— Ei bine! spuse el după ce-l salută cu respect, totul merge aşa cum doriţi, Talǎ?

— Ştii foarte bine, răspunse bătrânul colonel, cu un aer îngâmfat, m-am născut într-o zodie bună şi am un noroc chior. Vom câştiga şi de data aceasta, dar este ultima mea afacere.

— Peste cincizeci de ani, răspunse Lecoq, vom vorbi despre ieşirea dumneavoastră la pensie. Să nu-mi purtaţi pică pentru ceea ce vă spun: adevăraţii maeştri ai biliardului sunt cei care joacă bine şi în plus mai câştigă. Iată că a trecut deja de miezul nopţii. Doriţi să-mi daţi vreun ordin?

— Dragă Tulonezule, tu eşti cel ce urmezi după mine, răspunse colonelul, sprijinindu-se prieteneşte? umărul lui; am promis şi am jurat că tu îmi vei lua locul; când doreşti, pot să-ţi semnez. Am uitat sa te întreb pe cine ai ales să urmărească flagrantul delict de la numărul 6.

— Pe mine m-am ales, răspunse Lecoq; când este vorba să vă secondez, n-am încredere în nimeni decât în propria-mi persoană. De aici, mă voi duce direct în camera mea, de la numărul 6? care este vecină cu camera domnului Chopin, profesorul de muzică şi care are o voce ce te trezeşte din morţi. Contaţi pe mine. La primul strigăt al domnului Chopin, toată lumea din casă va fi în picioare.

Colonelul îi luă mâna şi i-o strânse.

— Dragul meu, spuse el emoţionat, să ştii că ne lucrezi pentru un ingrat şi la momentul potrivit vei primi dovada prieteniei mele sincere.

Se despărţiră, iar Lecoq părăsi palatul Ornans, spunându-şi:

— Dacă nu l-aş cunoaşte pe bătrânul vampir, aş crede orice mi-ar spune el.

Valentine intrase în seră cu un pas vioi şi hotărât şi se îndreptă direct spre Remy d'Arx; deseori copiilor li se întâmplă să se creadă stăpâni pe o situaţie dar, în ultimul moment, îşi dau seama că le lipsesc forţa şi cuvintele necesare.

Valentine era încă o copilă; când îl văzu pe tânărul magistrat care se ridică la apariţia ei, privind-o cu ochi emoţionaţi, ea se opri încurcată.

În ochii lui Remy se putea observa starea tensionată a acestuia; se putea citi neliniştea provocată de o aşteptare îndelungă, dar şi o uimire adevărată. Această uimire o îngheţă pe curajoasa Valentine. Cuvintele pe care ar fi dorit să le pronunţe îi zburară din minte şi rămaseră câteva secunde unul în faţa celuilalt, el intrigat, iar ea căutându-şi în zadar

prezența de spirit care o caracteriza.

— Aş fi fost mai înțeleaptă dacă n-aş fi venit, spuse ea în sfârşit; probabil că mă veți judeca aspru.

— Eu! se bâlbâi Remy, în timp ce-şi împreună mâinile. Din acel cuvânt simplu şi din gestul tânărului răzbătea o dragoste profundă.

Valentine îşi întinse mâinile spre Remy, şoptind:

— Aveam atâtea lucruri să vă spun!... Credeam că mă dispreţuiţi.

— Eu! repetă Remy cu o voce abia inteligibilă.

— Niciodată nu mi-ați vorbit, credeam că mă evitați... Remy, cu mare efort, răspunse:

— Domnişoară să ştiți că nu v-ați înşelat; am luptat cu mine însumi, cu toată energia şi disperarea!

— De ce? întrebă ea, cu blândețe.

O privire minunată se strecură printre genele ei plecate. Remy răspunse:

— Din primul moment mi-am dat seama că nenorocirea vieții mele este aici.

— Dar de ce? repetă Valentine cu vioiciune.

— Cineva îmi şoptea: nu vei fi iubit.

— Numai din cauza asta? şopti Valentine care schiță un zâmbet. Vorbiți-mi deschis, numai din cauza asta?

Fiindcă răspunsul tânărului întârzia, ea zise nerăbdătoare:

— Deci, nu m-ați recunoscut? Remy o privi stupefiat.

— Sunt sigur că nu v-am mai văzut niciodată, înainte de acea seară când doamna marchiză prezentat.

— Înainte! repetă domnişoara de Vilanove cu un a cent ciudat în voce.

După o mică pauză, ea adăugă încet:

— Iar de atunci?

Remy îşi făcea inventarul amintirilor.

— Dacă nu ghiceşti de prima dată, reluă ea, pe un ton vioi, trebuie să renunți. Domnule d'Arx vă va ajuta, cu atât mai mult cu cât va fi şi o ocazie să-mi plătesc o datorie: o tânără singură, noaptea, într-un cartier pustiu...

— Pe chei, în apropierea grădinii botanice! spuse Remy care avea senzația că visează. Este oare cu putință?

— Da, pe chei, lângă grădină. Tânăra purta un voal pe care studenții vroiau să i-l smulgă; ea vroia să ajungă la trăsura care o aştepta la câțiva metri depărtare, dar nebunii

de studenți îi barau drumul Din fericire, un trecător auzi strigătele... trecătorul era un tânăr care, în general, este timid cu femeile, dar devine un adversar de temut în fața pericolului. El se năpusti asupra acelor studenți ca un trăsnet, iar tânăra necunoscută abia avu timp să îngaime câteva cuvinte de mulțumire.

— Bănuiesc că erați chiar dumneavoastră! spuse încet Remy.

Trebuie să mă credeți, domnule d'Arx, şi din sufletului vă mulțumesc şi vă permit să mă întrebați de ce eu, domnişoara de Villanova, am avut nevoie de ajutorul dumneavoastră la acea oră şi în acel loc

— Nu erați cu nimic obligată să faceți aluzie la un Ciment care era foarte departe de gândurile mele.

— Vă înşelați, reluă Valentine cu o voce gravă; după părerea mea, este o mare onoare şi fericire să fii cutată de un om ca dumneavoastră. Am dorit să aflați răspunsul din propria-mi gură pentru a vă spune nu numai cât preț pun pe prietenia dumneavoastră, dar şi pentru a vă explica motivele unui refuz necesar care-mi umple sufletul de tristețe.

Figura lui Remy deveni de o paloare cadaverică şi ducându-şi mâna în dreptul inimii spuse:

— Am trăit cu presentimentul propriei mele nenorociri!

El se lăsă să alunece într-un jilț, iar Valentine se aşeză lângă el, spunând: — Domnule d'Arx, îmi este imposibil să devin soția dumneavoastră!

Tânăra spuse acest lucru cu o asemenea voce, încât pe magistrat îl trecură fiori reci şi o privi cu ochi speriați, în schimb, privirea ei era calmă şi senină precum cea a îngerilor!

— Ah! spuse ea fără pic de orgoliu şi cu un zâmbet cald, nu despre asta-i vorba; sunt o tânără cinstită şi pot să jur că aş fi şi o soție cinstită şi credincioasă, dar m afară de aceste lucruri care depind de mine, toate celelalte lucruri care mă privesc ridică o serie de probleme şi nesiguranță. Haideți! Nu mă mai priviți aşa; trecutul meu, pe care-l veți cunoaşte, ar înspăimânta un bărbat care ocupă poziția voastră i-ar distruge cariera? Viitorul lui...

— Un cuvânt, un singur cuvânt! o întrerupse Remy cu pasiune; iubiți pe alt bărbat?

— Da, răspunse Valentine.

Ea adăugă obosită:

— Dacă n-ar fi fost aşa, sigur v-aş fi iubit pe

dumneavoastră.

Remy îşi plecă capul; ea îl privi tristă, apoi î] întrebă:

— Vreți să fiu sora voastră?

— Dumnezeule! spuse magistratul cu durere în glas, lăsați-mă! Nu vedeți cât sufăr!

— Acestea fiind spuse, resimt cu tărie rana pe care v-am provocat-o, dar n-aş vrea să ne despărțim astfel, domnule d'Arx; există un nu ştiu ce invizibil care ne uneşte. V-am spus că mâine mă veți cunoaşte mai bine: doresc acest lucru. Eu vă cunosc fără ştirea voastră; ştiu că v-ați dedicat întreaga tinerețe unei misterioase opere de răzbunare: îi urmăriți pe asasinii tatălui vostru... Ah! se întrerupse ea; în sfârşit vă treziți: ați tresărit.

Ochii lor se întâlniră; niciodată Remy d'Arx n-o văzuse mai frumoasă.

Ea continuă:

— Aveți o inimă mare, şi o inteligență uimitoare; ați făcut investigații excelente, dar ei ştiu să fugă şi să se ascundă precum vulpea îşi şterge urmele cu coada. Cine ştie? Dacă nu pot fi dragostea voastră, poate voi fi răzbunarea voastră.

Remy o contemplă cu pasiune.

— Îi ştiți pe cei pe care-i caut? întreba el.

Ea răspunse:

— Cunosc cel puțin unul.

— Numele lui! Strigă tânărul magistrat.

— Ea puse un deget în dreptul buzelor.

Nu aici spuse ea aproape şoptit; am vorbit şi aşa prea mult în această casă în care pereții au urechi. Mâine trebuie neapărat să ne întâlnim; vreți să-mi acordați o întrevedere?

— Unde! întrebă Remy.

— La dumneavoastră.

— La mine? repetă tânărul magistrat. Vom fi singuri, reluă domnişoara de Villanova pe un ton hotărât, începând cu ora şase sa fiți lângă uşa. vedeți domnule Remy d'Arx, adăugă ea ridicându-se în timp ce zâmbetul ei frumos era plin de melancolie; sunt o fată ciudată şi nu mă veți regreta prea mult. Pe mâine seară! Voi fi la dumneavoastră la ora şase.

† Capitolul 7 — Prima dresoare

Iată o poveste asemănătoare cu cea a Caterinei, împărăteasa Rusiei. Jean-Paul Samayoux, primul dresor al reginei Portugaliei şi inventatorul prafului insecticid împreună cu menageria sa în oraşul Saint-Brieuc, din departamentul Cotes-du-Nord.

De curând îi murise soţia, care era o femeie cu barbă, prezicătoare şi ursuză.

Saint-Brieuc este un oraş mohorât şi tăcut, înconjurat de un ocean de varză, locuitorii săi sunt blânzi şi neprihăniţi precum legumele pe care Ie cultivă, dar dispreţuiesc fleacurile şi nu merg niciodată la spectacol.

În zadar animalele feroce ale lui Jean-Paul Samayoux răgeau în circul ridicat în mijlocul pieţii oraşului; în zadar, Jean-Paul enumera în porta-voce admiraţia şi prietenia diverşilor suverani ai Europei manifestate faţă de el; băncile unsuroase ale circului rămâneau goale, iar după trei zile nu vânduse încă nici măcar o pungă cu acel praf insecticid.

După cum se ştie, un necaz nu vine niciodată singur. În timp ce îşi împacheta cu tristeţe bagajele pentru a pleca în căutarea unor aşezări mai ospitaliere, i se rupse osia de la căruţă. Trebuia să ridice cu forţa braţelor căruţa pentru a înlocui piesa ruptă.

Jean-Paul încarcă, însă tristeţea provocată de văduvie şi de insuccesul din acel oraş îl vlăguise de putere; nici ajutorul unui soldat binevoitor nu se soldă cu un succes mai mare, ci dimpotrivă. Tocmai atunci trecea prin piaţă o tânără, cu un coş pe care-l purta în creştetul capului: un coş cu varză atât de înalt şi de lung încât avea aspectul unui munte care merge.

Tânăra se opri pentru a se interesa de motivul acelei adunări; după ce-i privi, cu milă, pe soldat şi pe Jean-Paul Samayoux, ea îşi aşeză coşul pe caldarâm, trecu, între cele două roţi şi, dintr-o singură încercare, săltă căruţa pe care o susţinu atâta timp cât fu necesar pentru înlocuirea osiei.

Samayoux ar fi putut să-i ofere bani, e drept puţini, căci conţinutul casetei lui se subţiase considerabil; preferă, însă, să-i ofere inima şi mâna lui.

Fără această întâmplare, tânăra, pe nume Bastienne, ar fi trăit şi ar fi murit printre verzele ei. Jean-Paul după ce se căsători cu ea în fața lui Dumnezeu, o boteză Leocadie, îi dădu ei bluza scurtă şi împodobită cu paiete a defunctei şi o numi prima dresoare a principalelor curți ale Europei.

Căsătoria lor fu exemplară; Leocadie, deşi avea o forță extraordinară era şi fată frumoasă şi o dată cu ea, în casa lor pe roți, pătrunse veselia şi norocul. Ea îl făcu pe Jean-Paul atât de fericit încât la sărbătorirea lui Ludovic-Filip, din 1832, el jucă rolul bărbatului colos, oferind publicului un spectacol deosebit de atrăgător a celor 150 de kg de grăsime băgate cu ghiotura sub pielea unui om. Cât despre Leocadie, ea se lupta fără nici un fel de armă cu ursul şi cu o uşurință deosebită ținea tigrul pe umeri.

Ei îi plăcea să se antreneze în orele libere, iar Samayoux o însoțea totdeauna cu plăcere. În acele momente, ei dădeau adevărate reprezentații, în care loviturile de maestru aplicate însă cu prietenie, contribuiau la sporirea stimei reciproce, celor doi soți. Într-o seară, după masă, Samayoux îi sugeră nevestei să facă nişte exerciții de forță cu ghiulelele.

Se amuzau ca doi îndrăgostiți, iar Leocadie, râzând din toată inima, aruncă o ghiulea atât de bine încât Jean-Paul căzu scoțând un geamăt de animal. Această ultimă lovitură marcă sfârşitul partidei Jean-Paul nu se mai ridică. Murise pur şi simplu. Leocadie fu cea mai contrariată, căci nu aruncase ghiuleaua cu nici un scop, aşa cum ea însăşi declară în fața tuturor colegilor de circ. Ea cheltui o avere pentru înmormântare, iar justiția nu se amestecă deloc îi această tragică întâmplare, întrucât se dovedise ca sărmanul Samayoux îşi sfărâmase capul din cauza râsului.

După o lună de zile, Leocadie compuse un bocet tragico-comic pe marginea acelei întâmplări, pe care-l interpreta singură, acompaniindu-se la chitară, căci tânăra foarte talentată. După şase săptămâni, ea declara cu oarecare amărăciune în glas: joc de mâini, joc de şmecheri; şi el ar fi putut să-mi facă acelaşi lucru. Ce prostie!

Între timp, se consolase în acelaşi mod precum împărăteasa Ecaterina a Rusiei, despre care am vorbit deja. Înzestrată cu o sensibilitate rar întâlnită, ea îşi lăsă inima în voia soartei şi nu dori să-şi lege destinul unui alt soț.

— S-ar putea întâmpla vreun accident, spunea ea, şi lucru îți dă mare bătaie de cap. în urma acestei înțelepte hotărâri, pe la ea defilară o mulțime de prim-miniştri care nu

se numeau nici Poniatoski, nici Orloff, nici Potemkin, dar care jucând aproximativ acelaşi rol, veneau şi plecau în funcţie de capricioasa sa inimă.

Imperiul era din ce în ce mai prosper şi, în septembrie 1838, o reîntâlnim pe doamna văduvă Samayoux instalată cu circul său, pe terenul care se învecina cu piaţa Walhubert, unde urma să se construiască gara Orleans.

Circul său părea un palat în mijlocul barăcilor din împrejurimi, iar de-o parte şi de alta erau două afişe imense care anunţau că animalele din Grădina Zoologică erau inofensive în comparaţie cu animalele feroce şi ciudate ale văduvei Samayoux, prima dresoare, prima somnambulă şi prima cântăreaţă a curţii Portugaliei şi ţărilor din Nord la un loc. Era aproximativ ora nouă seara. Câţiva saltimbanci încercau să facă reclamă pentru a atrage publicul încăpăţânat care nu obişnuia să acest cartier îndepărtat.

La intrarea în rulota doamnei Samayoux era un afiş mare care anunţa un mare spectacol pentru locuitori Parisului, pentru călătorii străini şi pentru elevii de la diversele colegii. Interiorul circului era pustiu şi liniştit; toată trupa avea liber, cu excepţia paznicilor care dormeau în faţa cuştilor animalelor.

O lumină strălucea prin ferestrele rulotei, iar din exterior se putea remarca silueta atletică a Leocadiei. Interiorul rulotei avea un aspect destul de original care merită descris. Acesta semăna, datorită plafonului foarte jos şi a proporţiilor rulotei, cu cuşetele de pe vapoarele care navighează pe Sena şi în care de multe ori se pot vedea familii numeroase mâncând, dormind şi făcând menajul în locuri în care majoritatea muncitorilor parizieni ar refuza să doarmă, de frică să nu se asfixieze.

Rulota lui Leocadie era puţin mai mare şi foarte originală: exista o oarecare .pretenţie de lux şi un soi de expunere vanitoasă a unor obiecte ce se aflau într-o dezordine de nedescris. Era salon, căci două fotolii din lemn de acaju se aflau de-o parte şi de alta a unei canapele din lemn pictat, acoperită cu o frumoasă husă din Persia, imprimată cu ramuri şi flori. Era şi bucătărie după cum lăsa să se înţeleagă maşina de gătit pe care sfârâia o cratiţă acoperită.

Era şi dormitor: se vedea un pat mic care părea neîncăpător pentru stăpâna casei, rochiile mai mult sau mai puţin uzate şi noptiera cu accesoriile de rigoare. Era şi sufragerie, căci masa era pusă pentru două persoane.

Pe lângă toate acestea mai era şi cabinet de toaletă după cum dovedea oala de noapte, chiuveta, pieptenele, periile şi alte ustensile şi mai intime. Ca şi când înghesuiala n-ar fi fost suficient de mare, într-un spaţiu atât de strânut, din tavan atârna o sfoară pentru rufe, pentru haine vechi cu paiete, pentru legume, fructe, sticle, cizme, încălţăminte de femeie, o chitară şi o umbrelă.

Leocadie Samayoux, mare cât o baniţă, dar foarte sprintenă şi vioaie, părea în elementul ei în toată acea harababură. Acum era o femeie în jur de treizeci şi cinci, patruzeci şi doi de ani, a cărei figură destul de bărbătească păstra încă urme de frumuseţe.

Tenul său strălucea de prospeţime, deşi machiajul era cam strident, iar ochii săi mici râdeau cu o francheţe comunicativă. Deşi în acel moment îndeplinea sarcinile unei femei de casă şi ale unei bucătărese, costumul pe care-l purta nu era lipsit de eleganţă: avea un jupon de lână roşie care pocnea pe şoldurile sale robuste, o bluză scurtă de catifea neagră cusută cu paiete îi încorseta pieptul bogat, iar în părul negru şi frumos avea un colier de perle false.

Două personaje, care ocupau puţin loc, se mai aflau împreună cu ea în rulotă şi adulmecau cu poftă mirosul care venea de la cratiţă. Amândouă personajele aveau cam aceeaşi vârstă, în jur de patruzeci de ani şi acelaşi aspect sărăcăcios; aici se oprea asemănarea dintre cele două personaje.,

Unul dintre ei în picioare lângă uşă, zâmbea şi-şi aranja pe tâmple două şuviţe de păr blond şi soios. Purta o redingotă verde, lipsită de nasturi, o pereche de pantaloni în carouri cu găuri în genunchi şi cizme fără toc ale căror vârfuri ascuţite se întorceau în sus. În mâna stângă, cu unghii lungi şi murdare, avea o pălărie gri ale cărei boruri erau lăsate în jos. El purta toate aceste zdrenţe cu o mândrie naivă, iar, faţa lui plată şi urâtă exprima o înfăţişare copilărească. El îşi cambra orgolios picioarele musculoase, iar surâsul pe care i-l adresă doamnei Samayoux s-ar fi potrivit mai curând pe buzele lui Don Juan.

Celălalt personaj, îmbrăcat într-un pantalon negru lucios, îşi ascundea picioarele, iar pieptul viguros îi ieşea în evidenţă de sub vesta cu mâneci negre. Un şorţ cu bretele, ca cel pe care-l poartă infirmierele, îi completa costumaţia. Acesta din urmă stătea umil pe un scaun de bucătărie şi pusese lângă el o tolbă de scamator care părea să conţină un

obiect destul de voluminos.

— Sunt la datorie, spunea Leocadie care mergea de la maşina de gătit la masă; aştept pe cineva la a cărui vizită țin foarte mult. Fiecare cu ideile lui, nu-i aşa?

— Cu siguranță, răspunse „elegantul” cu pălărie gri.

Bărbatul umil cu aspect de infirmieră adăugă blând:

— Aşa cum se cuvine.

— În plus, reluă Leocadie, n-am senzația că am putea face vreo afacere împreună, fiindcă trupa este completă. Este drept că nu câştigăm sute de mii, dar eu îi respect foarte mult pe artişti şi nu v-am închis uşa în nas; nu puteți spune că văduva Samayoyx v-a trimis la plimbare fără să vadă ce vă poate pielea.

— Cum vă numiți şi cu ce vă ocupați?

— Vorbeşte tu primul, Amedee spuse modest omul cu tolba.

Dandy-ul îşi trecu mâna peste fetrul uzat al pălăriei gri şi răspunse:

— Numele meu este Similor, destul de cunoscut la Paris, iar prenumele este Amedee după cum va spus colegul meu. Am toate brevetele pentru dansul de salon, pentru mânuitul bastonului, cât şi pentru rolul de june prim de comedie.Am ochi buni, pot atrage femeile şi pot face avanscenă.

Leocadie lăsase coada cratiței şi îl privea cu gura deschisă.

— Foarte simpatic, spuse ea râzând cu poftă. Ah! Faci tu avanscenă, tu încrezutule? La noi nu există aşa ceva.

— La voi, reluă Similor cu o încredere de nezdruncinat îi voi ademeni pe mici burghezi în civil şi pe bonele de copii.

— Aşa este, încuviință bărbatul modest, care-şi întoarse capul pentru a-şi şterge nasul într-un colț al şorțului.

În aerul vesel care-l afişa doamna Samazoux se putea vedea şi o oarecare admirație față de vorbitor.

— Am întâlnit mulți caraghioşi prin târguri, şopti ea, dar ăştia doi sunt de calitatea întâi. Este rândul tău farmacistule, vorbeşte, puişor.

— Ați crezut că faceți o glumă, doamnă, răspunse umilul coleg al lui Simidor Ei bine! Ați pus degetul pe i: am practicat cu succes meseria de farmacist a cărui uniformă o păstrez fiindcă de atunci n-am mai avut timp să mă schimb. Sunt mai puțin celebru decât Amedee, care place prin manierele sale deosebite, în schimb, sunt mai serios şi am o oarecare reputație în capitală. Mie îmi lipseşte norocul. Am încercat să

fac de toate. Dacă aveți nevoie de cineva care să primească palme în față şi şuturi în fund, pe acel cineva pot fi eu pentru început: am nevoie de bani pentru mine şi familia mea.

— Ah! făcu doamna Samayoux, care se îndreptă spre maşina de gătit, ai şi familie?

Echalot suspină şi răspunse:

— Pentru care mi-aş da şi viața în scopul de ale asigura un viitor cât de cât. Haideți, veți vedea cât de util voi fi în menajeria dumneavoastră, cu studiile mele deosebite aş putea îngriji animalele când se îmbolnăvesc...

— Le înlocuieşti tu?

— Desigur, ca să vă fiu pe plac!

— Pari un băiat bun, spuse doamna Samayoux, scoțându-şi din buzunar ceasul de argint, dar n-am nevoie de nimeni şi iată că se apropie ora întâlnirii mele.

Echalot întinse mâna ca să-şi ia tolba, dar Similor spuse pe un ton de comandă:

— Atacă problema leului marin, dar cu mai multă viață.

Echalot ascultător, şopti:

— Dacă n-aveți nici un loc de muncă, voi îmbrăca pielea focii şi voi coborî cu ea în hârdău deşi se spune că ultimul vostru peşte n-a trăit prea mult.

Bărâne, răspunse doamna Samayoux tare nerăbdătoare şi era atentă la cel mai mic de afară, n-am nevoie de aşa ceva, mai ales că raportul poliției spune clar că este imoral să ții un om toată ziua în apă şi să-l hrăneşti cu peşte crud. Ultimul meu leu marin a murit datorită unei gripe puternice. În numele omeniei am renunțat la acest număr, deşi era un spectacol care plăcea ambelor sexe şi care-mi aducea un beneficiu frumuşel.

Ea îl dădu la o parte pe Similor, deschise uşa şi privi afară. Similor se apropie rapid de Echalot.

— Grasa vrea un leu marin ca să-şi facă reclamă, asta se vede de la o poştă; spune-i că mănânci şi peşte fezandat, iar statul în apă toată ziua este marea ta plăcere... şi cere-i patruzeci de franci aconto.

La auzul acestor cuvinte, ochii sărmanului Echalot străluciră:

— Patroană, strigă el, vă solicit acest loc de muncă şi nu mă interesează pericolele, oricare ar fi ele!

— Se lasă aşteptat, mormăi doamna Samayoux când intră cu ceasul de argint în mână.

— Totul depinde de temperamentul fiecăruia,

adăugă Echalot cu căldură; vocația mea este omul amfibie! .

— Mai mult chiar, întări şi Similor, doctorul i-a recomandat acest gen de viață!

Leocadie nu-i mai asculta; ea privi cu coada ochiului cratița de pe foc, după care se aşeză în fața unei oglinzi suspendate de tavan şi-şi aranja coafura.

În acel moment şi fără ca nimeni să observe, Similor dădu cu piciorul în tolbă, scoase un strigăt urmat de scâncete.

— Ce se întâmplă? strigă Leocadie.

Echalot scoase din buzunar o sticlă în al cărei dop era înfipt capătul unei pene.

— Pardon, scuze, spuse el deschizând rapid tolba în numele familiei mele accept rolul de leu marin în circul dumneavoastră.

— Un copil! spuse îmblânzitoarea mişcată. Similor îşi încrucişase brațele pe piept.

— Speram să fie cuminte, spuse el cu ipocrizie, şi nu ne va obliga să arătăm ororile vieții noastre particulare.

Echalot scotea din tolbă o ființă slabă şi mică, urâtă şi palidă, căreia îi băgă sticla în gură.

— Asta înlocuieşte sânul mamei, spuse el cu lacrimi în ochi.

Era prea mult pentru sufletul sensibil al Leocadiei.

— Eu care n-am avut parte de un puişor ca acesta! spuse ea vizibil emoționată, nici cu Samayoux şi nici cu ceilalți... N-are mamă?

— Este în ceruri! răspunse Echalot.

— Şi voi sunteți tatăl?

— La drept vorbind, nu, tatăl este Amedee aici prezent, dar eu l-am hrănit cu lapte, cumpărat, pe cheltuiala mea, chiar şi în situațiile cele mai mizere prin care am trecut. Față de mama copilului am nutrit o dragoste absolut platonică şi nici n-am fost gelos pe Similor, mai norocos ca mine. Era o ființă foarte bună: ea se amuza cu invalizii; avea un singur viciu: băutura; asta a omorât-o. Sper ca din înaltul Cerului să vadă ce fac pentru copilaşul ei, rămas singur pe lume.

— Trebuie să fi fost tare nasol, spuse Leocadie, care-l privea pe copil cum bea. Dacă va deveni un golan?

Echalot îl îmbrățişa pe copil cu tandrețea unei mame şi spuse legănându-l:

— Aşa este, are cu cine semăna! Amedee şi cu mine,am dori să urmeze teatrul, dar mai întâi trebuie să-l pot creşte,

iar dacă dumneavoastră îmi dați acel rol de peşte...

Cu bunătatea care vă caracterizează, întrerupse Similor dacă ne-ați acorda un mic avans, nu pentru noi, ci pentru acest inocent. Doamna Samayoux care se aşezase, se ridică imediat şi făcu un salt care cutremură întreaga rulotă.

Ea se îndreptă maiestuoasă spre uşă.

— Este Maurice! strigă ea radioasă, i-am recunoscut paşii chiar şi după doi ani de absență.

— Voi doi, adăugă ea fugind spre maşina de gătit, să vă ia dracu cu maimuța voastră cu tot dacă mi s-a ars mâncarea! Nu, arată bine... Haide! Sunteți băieți buni, iar micuțul este drăguț.

Ea îşi scotoci prin buzunar, unde-şi ținea ceasul şi alte multe obiecte, şi scoase un pumn de bani.

— Luați-i, reluă ea, astăzi sunt fericită, aşa încât toată lumea trebuie să aibă parte de puțină mulțumire sufletească. Aşa sunt artiştii, cu inima largă. Veniți să mai discutăm, iar dacă pot, am să vă găsesc şi vouă un loc; pentru moment, totul este ocupat! Iată bani şi acum întindeți-o!

Leocadie îşi puse în practică cuvintele şi-i împinse cu forță în afara rulotei, încât Similor era cât pe ce să-Şi piardă echilibrul.

În acelaşi timp pe scările rulotei urca un tânăr frumos, îmbrăcat într-o uniformă de ofițer.

Leocadie coborî în întâmpinarea acestuia din îl luă de talie, îl ridică în brațe şi-l purtă până-n locul încăperii, spunând cu multă tandrețe în glas:

— Maurice! Dragul meu, Maurice! Băiatul m Dumnezeul meu! îmi face rău atâta bucurie. Ştii încă mai pot ridica o sută de livre cu o singură mân Picioarele mele tremură, inima mea este pe ducă § bănuiesc ca aşa se întâmplă când leşini şi-ți cunoştința!

† Capitolul 8 — Supeu în rulotă

Am auzit deja acest nume de Maurice, la cafeneaua la „Spicul tăiat", din gura banditului Piquepuce care-i dădea

raportul Tulonezului. Într-adevăr, era tare frumos acest Maurice, iar uniforma de spahiu îi venea de minune.

Avea în jur de douăzeci şi cinci de ani, iar figura sa; zâmbitoare şi curajoasă era bronzată de soarele african, fără să-i afecteze în vreun fel trăsăturile deli cate; culoarea sa arămie se potrivea cu finețe: trăsăturilor sale virile.

Sub părul blond şi tuns scurt se înălța o frunte lată; nasul era acvilin, iar nările fremătau la cea mai mică emoție; avea o gură hotărâtă, frumos desenată, cu o expresie de blândețe când zâmbea, dar şi severă în anumite ocazii.

Ochii săi negri străluceau şi aruncau flăcări, fiind protejați de gene mătăsoase ca cele ale femeilor, iar puful mustăţii care abia mijise îi umbrea buza de sus.

Era înalt, iar silueta sa suplă şi grațioasă lăsa să se întrevadă o agilitate remarcabilă.

— Va previn, mamă Le”o, că dacă mă mai aşa de tare, mă voi reîntoarce în Africa. N< arabii n-au relațiile dumneavoastră, fiindcă n-a avut ocazia să vă văd.

— Ai avut ocazia să le simți pe pielea ta, nu-i as Maurice? strigă femeia a cărei voce era limpede precum cristalul; am citit totul în ziare. Imaginează-ți că la început nu te-am recunoscut: răule, ți-ai dat un nume!

— Pe naiba! spuse Maurice.

— Ba da! Acum te simți tare pe poziție!

— Buna mea mamă, important este că mă aflu aici în acest moment.

— Este adevărat. Dar nu pentru mine ai venit şi desigur că ai vrea să-ți vorbesc deja despre ea, adăuga Leocadie cu un oftat.

Tânărul ofițer o sărută, spunând:

— Sunteți bună ca pâinea caldă. Da, de ce m-aş ascunde din moment ce ştiți foarte bine acest lucru? Am venit să vă vorbesc despre ea; la ea mă gândesc tot timpul; ce mult o iubeam pe vremuri, nu-i aşa?

— Ai iubit-o chiar prea mult, spuse Leocadie suspinând.

— Acum o iubesc de o sută de ori mai mult; o iubesc de o mie de ori mai mult şi am venit la dumneavoastră fără teamă, căci inima-mi spune că nu m-a uitat.

Doamna Samayoux îl privi surprinsă.

— Inima ta! repetă ea; n-ai primit scrisoarea mea?

— N-am primit nimic, răspunse Maurice, nu mai ştiu

nimic despre ea, decât ceea ce ştiam când am părăsit circul pentru a mă angaja soldat, fiindcă destinul mă despărţise de ea şi aşa cum presimţisem dintotdeauna ea nu era copilul unei familii sărace, ci a uneia bogate şi nobile care a căutat-o, iar când a găsit-o a luat-o.

— Numai gândindu-te Ia ea, ai devenit palid de tot, Leocadie. Cât de mult o iubeşti, Maurice! Spune-mi te rog, dacă n-ar fi fost ea, m-ai fi iubit puţin şi pe mine?

— Mamă Leo, răspunse vesel tânărul ofiţer, n-ai decât acest defect, dar este mare. Ştiţi foarte bine că vă iubesc ca pe o mamă.

— Nu spune asta! Îl întrerupse ea, punându-i mâna la gura, acest lucru mă îmbătrâneşte, comoara mea!

— Ca pe o mătuşă...

__Cu condiţia ca nepoţii să fie tandri! Nu, ca pe o sora mai mare, gata am hotărât. Ţi-e foame? Îţi aduci aminte de mâncărurile mele cu măcriş? Eu n-am uitat ceea ce-ţi plăcea ţie şi cum am aflat că vii, am pregătit una din mâncărurile tale preferate; o salată bună, nişte vin de Fontainebleau, brânză de Brie şi puţin vin de Mâcon, ştii tu de care!

— S-ar putea să-mi fie şi foame, mamă Leo, spuse Maurice, căci de câteva zile nu m-am hrănit prea bine, dar mai întâi vreau să aflu ultimele noutăţi. Nu mă faceţi prea curios, căci n-am să vă cer prea mult, decât unde se află în acest moment şi dacă mă mai iubeşte?

Leocadie luă cratiţa şi vărsă conţinutul pe un platou.

— Deci vom putea servi masa imediat, răspunse ea Şmechereşte, căci nu-mi va trebui prea mult timp ca să-ţi răspund la întrebări.

Acuma este domnişoară în toată regula, nepoată de ducesă sau marchiză, nu ştiu exact nici eu. Nu cunosc nici unde locuieşte dar îţi va spune chiar ea.

Poţi să-ţi spun, cu mâna pe inimă că te iubeşte la nebunie, căci este o adevărată nebunie să pleci seara în cupeu, pentru a o vizita pe văduva Samayoux cu care nu vorbeşte decât despre Maurice Pages.

— A făcut ea asta? strigă tânărul ofiţer, aruncându-se de gâtul Leocadiei.

— Da, locotenente! Pot să servesc?

Maurice îşi şterse fruntea de sudoare şi punându-şj mâna pe inimă spuse:

— Serviţi, mamă Leo; cei ce pretind că bucuria îţi taie pofta de mâncare sunt nişte mincinoşi. La masă! Voi mânca

ca unul dintre tigrii voştri!

Într-o clipă, masa fu servită, iar Leocadie, o data aşezată, ocupă jumătate din masă şi începu să tranşeze.

— Iată, făcu ea, ştiu că-ți place bucățica din stânga. De fiecare dată când mâncăm această bucățică, mă gândeam la tine; probabil că acolo, în mijlocul deşertului, nu se mănâncă aşa de bine. îți place?

— Delicios, spuse Maurice cu gura plină.

— Ei bine! Dragul meu, în timp ce vei mânca, îți voi vorbi puțin de tine însuți. De ce ți-ai dat demisia din moment ce nu primiseşi scrisoarea mea în care te anunțam să vii cât de repede posibil?

— N-aveam nevoie de scrisoare, ca să simt un drăcuşor în mine; vroiam s-o văd cu orice preț, simțeam că înnebunesc acolo.

— Dintotdeauna mi-am dorit să fiu astfel idolatrizată! oftă doamna Samayoux. Cât timp ai fost ofițer.

Trei zile. Am muncit atâta numai ca să obțin iar gradul mi-l doream ca să-mi pot da demisia. Mi-au spus destule şi şefii mei, dar aş fi fost în stare să trec peste cadavrul mareşalului pentru a mă întoarce la Paris. Leocadie îi puse un pahar plin cu vin.

— Este surprinzător, spuse ea, sunt şi încântată dar şi supărată să te aud vorbind astfel. Şi totuşi, încerc să mă consolez singură! în primul rând sunt cam solidă pentru tine şi sunt mult măi în vârstă, în timp ce cu Fleurette ai forma cea mai potrivită pereche. Dar cum vine asta? Să-ți dai demisia după trei zile, după ce ai luptat doi ani din greu pentru a obține gradul! Cred că nimeni n-a mai pomenit aşa ceva? Doar Lamoriciereiriu era atât de des pomenit ca tine în ziare! Cred că ar fi durat mai puțin dacă ai fi făcut Şcoala de la Saumur. Dar ce bine îți vine bronzat! Mie îmi vine să-i mănânc pe ofițerii blonzi şi bronzați din Algeria!

— Încă o bucată, mamă, o întrerupse Maurice.

— Ah, Cupidon! strigă ea într-o explozie de entuziasm; o zeiță din Olymp ar fi demnă de tine! Am compus multe versuri despre beția dragostei mele pentru tine. Vrei să-ți cânt o strofă? Oricum mănânci, deci n-are cum să te deranjeze! După aceea, vom vorbi despre ea, în linişte.

Ea se ridică maiestuoasă şi luă de pe sfoara care-i servea drept^pod, chitara aşezată între sacul cu cartofi §i umbrelă, în timp ce acorda corzile chitarei, Maurice spuse pe un ton rugător:

— Cântați, mamă, căci aveți o voce minunata.

Un cântec languros izbucni în rulotă. Cu ochii cer şi pieptul zbuciumat de o Leocadie începu să mugească pe melodia unei romanțe învechite, următoarea poezie care era compusă de ea însăşi:

Leii şi tigri sunt mai lesne de îmblânzit
Decât ofițerul cel tânăr după care inima-mi
Este atât de seducător, ai toate însuşirile lui,
Dar nu-i pasă de suferințele unei martire.

— Bravo! strigă Maurice; Ce stil nemaipomenit!

— Râzi de mine! îi răspunse Leocadie; dar să ştii ci mulți care se pricep, mi-au spus că aş putea face nişte imprimări.

Ea continua cu mai puțină forță, dar cu mai mult; sensibilitate:

Ah! Mai bine devorată de dragele mele fiare
Decât o viață într-un asemenea Infern!
Suferința nu-i aşa de mare când eşti mâncată,
Iar călăul meu rămâne tot Maurice!

— Bravo! Bravo! spuse din nou ofițerul, dar acuma ai cântat destul, mamă; mai dă-mi o bucată de carne.

— Aş vrea să fiu în locul acestei bucăți de carne fiindcă văd că-ți place, şopti Leocadie punând mâna pe platou, şi nu vreau să mă las influențată de cântecele mele melancolice. Destul cu chitara, deşi mai sunt încă nouăsprezece strofe, la fel de frumaose. îți repet, scufii puie, ca la început n-am ştiut că este vorba despre tine fiindcă ți-ai dat alt nume de familie, dar tot ce se numeşte Maurice îmi atrage întotdeauna atenția; când am citit în Ziarul Comerțului, prima trăsnaie a spahiului Maurice Pages, mi s-au înmuiat genunchii câteva săptămâni mai târziu, un alt anunț: caporalul a urice Pages a condus singur o trupă la Beni Zoug-Zoug apoi se vorbi despre o echipă a brigadierului Maurice Pages! apoi de ostropelul de arabi şi tocmai de kabilii toți tocați de acelaşi Maurice Pages! în final, începuseră să mă agaseze toate aceste ştiri! Deseori, îmi spuneam: „dacă cel puțin micuțul meu Maurice...” până în ziua când am primit prima ta scrisoare semnată Maurice Pages, brigadier. Ah! Drace! Timp de paisprezece ani am jucat trei numere la loterie, dar n-aş fi fost mai fericită la anunțul celor trei numere ieşite câştigătoare, ca la primirea acelei scrisori!

Tânărul ofițer îi întinse paharul gol, spunându-i!

— Fiindcă eşti cea mai grozavă, mamă Leo!

— Este bine! în scrisoare nu pomeneai nimic despre mine, dar vorbeai mult despre ea şi nu-ți puteam răspunde la întrebări, fiindcă nici eu nu ştiam prea multe despre ea.

— Şi acum?

— Acum, lucrurile s-au schimbat. Vrei o cafea? Maurice îşi împinse farfuria şi-şi sprijini coatele pe masă.

— Da, mamă, dar una mare, Ceea ce îmi doresc cel mai mult este desertul.

Leocadie oftă, dar se resemna singură, căci spuse, aşezând în fața tânărului ceşcuța de porțelan şi un pahar micuț:

— Îți vei primi şi desertul şi nu vom muri doar, atunci când ne va suna ceasul, să ştii asta! Şi totuşi continuă ea, lăsând să-i curgă cafeaua peste marginea ceşcuței, sunt destui care mă consideră încă destul de atrăgătoare şi să ştii că nu vorbesc prostii! Îmi chiar alege între un pompier cu grad, un savant de la Grădina Botanică şi un pişpiriu de la antrepozit, cu ochelari verzi, care are în jur de treizeci şi şase de ani. Trebuie să ştii, domnule, că nu toată lumea o dispreţuieşte pe doamna Samayoux. N-ai să vezi , zbârcitură pe trupul ei, iar părul îl are încă frumos, iar culoarea obrazului nu vine din fundul borcănaşelor cu farduri.

Cât despre resursele ei băneşti, vezi bine că rulota este nouă, iar renumele este de când lumea; marea firmă a fost refăcută, tigrul se mişcă la fel de frumos iar leul şi-a pierdut doar trei dinți de la plecarea ta Mai am şi un struț care trezeşte admirația spectatorilor, iar ursul meu cel alb provoacă gelozia guvernului. Ai tu încredere în fondurile publice? Eu, nu am îmi place mai mult ce fac eu. Dar atunci când voi dori vom avea şi o rentă. Dragul meu, îți spun toate aceste lucruri fiindcă prefer să provoc invidie, decât mila Este drept că mi ți s-a oferit nimic aurit şi nici diamante, perle sau caşmiruri,dar...

Ea se întrerupse brusc şi bătu cu pumnul în masă

— Dar nici măcar nu mă asculți! continuă ea şi sunt decât o mare imbecilă. Ce ciudat! Ce puțin îți pasă de sentimentele mele pentru tine! Gata! Ți-ai băut cafeaua, mi-ai zâmbit frumos ca sa mă îmblânzeşti şi acum aştepți desertul!

Ea bău dintr-o înghițitură vinul din pahar şi continuă mai liniştită:

— Iată care-i povestea: trei sau patru zile după prima ta scrisoare, eram singură în cameră, deşi în general nu-mi lipseşte anturajul, când aud: Toc! Toc!

— Intră! Şi cine crezi că apăru? Bănuiesc, ce-ți închipui! O rochie de tafta neagră, o pălărie de catifea neagră, o voaletă de dantelă neagră, dar atât de brodată încât nu se vedea nimic prin ea.

— Cine sunteți dumneavoastră?

— Eu sunt, răspunse o voce blândă care mă duse cu gândul la tine, căci acestei copile îi purtam pică. Dar spune şi tu, dacă-i posibil să n-o iubeşti!

— Care eu? am întrebat eu.

Ea se aruncă de gâtul meu şi mă îmbrățişa cu frenezie.

— Buna mea doamnă Samayoux!

— Fleurette!

— Unde este? Ce face? M-a uitat?... Maurice nemişcat, îşi ținea răsuflarea.

— Aceleaşi întrebări ca şi tine, continuă doamna

Samayouxs. Dacă a-i şti ce aer inocent ai când asculți povestea aceasta. Un adevărat nătărău! Pe cinstea mea!

— Haide! Dacă vreți să vă răzbunați pe mine, foarte bine, dar vă implor să-mi povestiți în continuare, spuse Maurice, cu ochii în lacrimi.

— Povestiți, bună Leocadie, povestiți! repetă doamna Samayoux. Acelaşi lucru m-a rugat şi micuța căci amândoi sunteți la fel de nătărăi. Bineînțeles că-i povesteam! Dar gelozia te face foarte rău şi-i spuneam lucruri care ştiam că o vor întrista. Ea nu ştia nimic despre tine şi te credea încă la circ. La primul meu cuvânt, iat-o cum începe să plângă ca o sfântă, cum mai plângea! Atunci am luat-o în brațe, ca copil, şi am încercat s-o calmez, spunându-i: haide, linişteşte-te căci Algeria nu este la capătul; pământului.

— Şi dacă îl omoară! strigă ea.

— Pe dracu, i-am răspuns ei:, neputându-mă abține până acuma nu el este cel omorât, ci el îi masacră pe alții.

— Este atât de curajos bunul meu Maurice sărmanul meu Maurice!... Şi o sumedenie de tâmpenii, din astea! Toate suntem la fel, şi cele care cântă, cincizeci de kilograme ca domnişoara, şi cele, care cântărim peste o sută, ca mine. Vrei să fumezi, cumva?

— Dar nu mi-ați spus totul! strigă Maurice. Mamă Leo, buna mea mamă Leo, să nu-mi ascundeți nimic, vă rog mult.

— Nu există ființe mai egoiste decât bărbații mormăi

dresoarea. Pentru unii mumă, pentru alții ciumă! Ei bine! Restul! Este uşor de ghicit restul povestirii şi anume că este ținută în puf, dar toată această bogăție nu suplineşte bucuria sufletească care-i lipseşte. Sufletul trebuie să obțină ceea ce inima doreşte. Nemaiputând rezista, a trecut peste toate pericolele posibile, a părăsit domiciliul ducesei sau baroanei, ce naiba este, şi a venit să descopere...

— Dar ți-a spus dacă mă mai iubeşte? insistă tânărul ofițer.

— Până la moarte! răspunse maiestuos doamna Samayoux. Până la ultima ei suflare!

— Mamă sunteți un înger! şopti Maurice. Dar nu a dat nici o informație despre ea?

— Am întrebat destule, dragule, dar n-am reținut amănuntele, mai ales că nu mai auzisem nimic despre tine când venise acel bătrânel, îți aminteşti, care-şi spune colonel şi care arăta ca o mumie egipteană, putea să mă plâng de acest om; când a luat-o pe Fleurette, cu toate actele în regulă, mi-a făcut şi mie un mic cadou, dar asta aparține deja trecutului. îți voi spune, pe scurt, tot ceea ce mi-a povestit micuța şi astfel vei fi la fel de savant ca şi mine: acum se numeşte Valentine...

__ Valentine! repetă Maurice, a cărui voce era ca o mângâiere.

— Este bine că-ți place, copilaş. Este fericită; dacă ar vrea, n-ar avea decât să-şi aleagă dintre tinerii marchizi toți au cupeuri, cai de curse, case la oraş şi la țară. Ducesa este putred de bogată, colonelul îşi număra banii cu milioanele şi mi-a vorbit şi de un prinț care este o rudă de-a ducesei sau cam aşa ceva şi care ar urma să-l înlocuiască pe Ludovic-Filip dacă circumstanțele ar fi favorabile. Ah! Să vezi ce vorbăreață este micuța şi foarte agitată; nu-şi găseşte locul şi tot timpul pare să se gândească la ceva anume; când este veselă şi volubilă, când devine tristă, abătută, obosită parcă, dând impresia că cine ştie ce mare nenorocire s-a abătut asupra ei... Dar, dragul meu, ce ti s-a întâmplat? Ce nu-ți convine?

— Dacă este atât de bogată... şopti Maurice.

— Ah! Ah! Iată care-i necazul, aşa-i? Dar nu merg toate ca pe roate!

Maurice rămase o clipă tăcut, după care spuse:

— Mi-ați vorbit despre o scrisoare!

— Este pe drum spre Oran, răspunse doamna

Samayoux, la ultima ta adresă şi dacă vrei să ştii, micuţa nu bănuieşte nimic; de altfel, ea mi-a dat scrisoarea în care-ţi scriam să vii cât mai repede. În ziua aceea, . micuţa era mai ciudată ca oricând niciodată n-o văzusem atât de palidă şi aş fi jurat că-i era frică de ceva.

— Frică de ce? întrebă repede Maurice.

— Comoara mea, nu mi-a spus nimic; dar nu sunt mai proastă ca alţii, nu-i aşa? Pe vremuri, am văzut piesă la teatrul Ambigu plină de pericole şi mistere. Parisul ăsta se întâmplă multe. La urma urmei, nu suntem aici la grefier care scrie vrute şi nevrute după aceea îţi face cine ştie ce greutăţi; mie mi s-a părut că cerându-ţi să te întorci, ea avea nevoie de cineva care s-o apere.

În mintea tânărului ofiţer se înghesuiau o mulţime de gânduri; cunoştinţele lui despre viaţa pariziană nu erau atât de vaste, dar avea mult bun simţ şi întrebă:

— La ce gen de pericol se poate aştepta o tânără din mediul ei social?

— Caută! răspunse Leocadie. Spune şi tu, puteam să-i smulg vorbele din gură cu cleştele. Vei afla mai multe, dacă te vei întâlni cu ea, dar oricum e; ciudată şi povestea celor ce au venit s-o ia de aici. Îţi aduci aminte, acum doi ani, era un tip care tot dădea târcoale circului, cu puţin înainte ca micuţa să ne părăsească: un tip care semăna cu un student bătrân sau cu un portărel care avea şi un nume ciudat: Pequepuce?

— Da, răspunse Maurice, îmi amintesc vag, dar ce ne pasă nouă de tipul acela?

— Poate că n-are nici o legătură, spuse dresoare gânditoare, dar mintea mea nu stă pe loc! N-aş vrea să păţeşti ceva! Acel Piquepuce a venit şi astăzi aici; în primul moment, nu mi s-a părut nimic ciudat, şi mi s-a părut firesc să mă invite la un pahar. Este adevărat că ne-am cunoscut într-o societate, mai demult, iar tipul vorbeşte frumos. Ba câteva complimente, ba nişte politeţuri... Dar acum, că te văd, îmi dau seama de un lucru: sigur a venit să mă tragă de limbă.

Mi-a vorbit despre timpurile când tu şi cu Fleurette îmi duceaţi la circ cei mai buni clienţi ai capitalei. Şi ce s-a întâmplat cu micuţul? Dar, micuţa ce mai face? Şi aşa, şi pe dincolo. Eu am crezut că vrea doar să discutăm pur şi simplu, dar acum când mă gândesc mai bine, îmi dau seama că am spus prea multe. Când i-am povestit despre voi doi, tu care faci cuceriri în Algeria, şi micuţa care face escapade noaptea, când toată lumea o crede în pat, ochii tipului străluceau ca

două lumânări.

— Nu cred, începu Maurice, care nu împărtăşea neliniştea văduvei Samayoux, nu cred ca acest Piquepuce frecventează lumea în care trăieşte acum Fleurette; de altfel, nici n-ați putut să-i spuneți numele ei adevărat fiindcă nu-l ştiați.

— Bun, mormăi Leocadie, cu atât mai bine dacă mă înşel, dar fiecare vede lucrurile din unghiul lui; mai bine-mi tăiam limba decât să-i spun că te-ai întors, că micuța este înnebunită după tine şi că te aştept în seara aceasta.

Din tot ce-i spusese văduva, Maurice auzi un singur lucru. El se ridică triumfător şi spuse:

— Este înnebunită după mine! Iată ceea ce mă interesează! Este târziu, mamă Leo, şi locuiesc în celălalt capăt al oraşului, înainte de-a vă ura noapte bună, trebuie să-mi dați o informație, cea mai importantă unde aş putea s-o întâlnesc?

— Aici, spuse dresoarea cu un aer distrat.

— Când?

Leocadie rămase tăcută. Ea îşi mai turnă nişte țuică, dar împinse paharul fără să se atingă de el.

— Când va veni, drace! răspunse ea prost dispusă.

— Vine des? întrebă Maurice care zâmbea, căci punea pe seama geloziei această bruscă mânie.

— Da, da, răspunse doamna Samayoux pe acelaşi ton, a venit şi ieri şi mi-a spus că-ți va scrie şi ea, fiindcă nu răspunzi.

— Va reveni?

— Mâine.

— Atunci, strigă tânărul ofițer bucuros, mâine o voi întâlni.

Doamna Samayoux răspunse sec:

— Nu, nu mâine.

— De ce? făcu Maurice tot vesel.

Dar la primele cuvinte ale dresoarei, veselia lui Maurice pieri:

— Fiindcă nu va fi pusă în temă. Eu, micuțule, vezi că ți-am vorbit deschis, ți-am spus că te iubeşte, dar noi femeile, vezi tu, de pe vremea Evei…

Ea se întrerupse şi adăugă:

— Într-un cuvânt, mâine va veni Fleurette, este adevărat dar nu vine pentru tine.

† Capitolul 9 — Valet de caro şi nouă de pică

Maurice deveni atât de palid, încât Leocadie sări să-l susţină.

— Ei bine! Ei bine! spuse ea, nu fa glume proaste cu mine! Ce se întâmplă cu tine, un leşin? Dacă ştiam că soldaţii din Africa sunt ca nişte domnişoare, as fi cumpărat un flacon de săruri. Ţi-am spus adevărul, dar poate că nu merită să-ţi faci griji; vom vedea.

Ea îl ajută pe Maurice să se aşeze.

— Dacă aţi vrut să vă răzbunaţi pe mine, mamă Leo, şopti el cu o voce schimbată, lovitura a fost mult prea dură; dar dacă acuzaţia este serioasă…

— Mai întâi, n-am acuzat pe nimeni, îl întrerupse văduva Samayoux.

— Acea întâlnire de care aţi vorbit…

— N-am vorbit de întâlnire. Nu la mine şi-ar fixa ea întâlnirile, şi chiar dacă-şi fixează, eu nu ştiu nimic, băiete. Eu îţi spun im singur lucru şi nu mă contrazic: mâine nu vine aici pentru tine.

— Din felul cum aţi spus-o, mamă, suspină Maurice, am înţeles că vine pentru un altul ca mine.

— Şi ai înţeles bine, spuse văduva pe un ton hotărât dar blând; fii bărbat pentru o clipă! Fleurette vine mâine aici pentru un altul ca tine.

— Atunci?

— Atunci, asta-i tot. Asta-i tot şi nimic mai mult domnişoara Valentine are secrete faţă de mine, dar în acelaşi timp se şi serveşte de mine. Are şi faţă de tine? Nu ştiu nimic şi de altfel, este problema ta. Îmi reproşezi că am vorbit; poate că ai dreptate dar, la urma urmei, sunt femeie şi mă cunosc foarte bine. Nu te supăra dacă mă compar cu cea pe care o iubeşti; femeile ca mine nu sunt cele mai rele femei: ele sunt gata să se arunce în puţ sau în flăcări pentru a-şi manifesta devotamentul, încearcă şi vei constata singur dacă spun adevărul sau nu.

Micuţule, mie îmi este totuna, reluă ea schimbându-şi

vocea, şi asta fiindcă mă cunosc, n-am încredere în femei.

Maurice o privi speriat; el întrebă încet:

— L-aţi văzut?

— Pe cine?

— Pe celălalt.

— Niciodată.

— Ea v-a vorbit despre el?

— Mult.

— Fie-vă milă de mine, vă rog, spuneţi-mi totul...

— Asta şi fac, dar dacă tu leşini la primul cuvânt!

— Este tânăr? întrebă încă o dată Maurice.

— Destul, răspunse dresoarea, şi frumos ca un Apolo, după cât se pare.

— Vreţi să mor?

— Dimpotrivă. Sunteţi doi, iar eu te iubesc mai mult ca ea; iar dacă ar trebui să jucaţi acel joc pe care eu îl ştiu bine, eu îţi voi pune în mână cărţile cele bune. Asta-i tot.

Maurice îşi înclină capul în mână într-o atitudine de deznădejde totală.

— Fii bărbat încă un pic, repetă dresoarea; în această lume, nu poţi obţine nimic fără luptă, iar după părerea mea, merită să te lupţi pentru domnişoara Valentine.

— Dacă ar trebui să-l omor... strigă Maurice, ridicând capul.

— Nu ştiu, răspunse dresoarea, va trebui să vezi.

Daca are ceva pentru el, şi cred asta, nu se compară bineînţeles cu ceea ce simte pentru tine. Dar ţi-am spus: aici sunt nişte lucruri misterioase şi periculoase. Asta sare în ochi. Presupun că acest bărbat este înconjurat de mistere, şi bănuiesc că se află şi în vreun pericol. Ea caută un apărător; de ce n-ai fost aici?

— Acum sunt, spuse tânărul ofiţer; spuneţi mai departe.

— Bravo! Te recunosc. Vom putea discuta tot. Vezi tu, bărbaţii care leşină îmi fac tare rău. Ţi-ai revenit?

— Da, mi-am revenit.

— Atunci, voi începe: nu vii aşa singură, seara, prin spatele Grădinii Botanice fără să rişti. Spune şi tu, nu mai este Bulevardul d'Antin; după ora nouă, pe chei, de la biserică până aici nu-ţi mai poţi fixa întâlniri galante. Ah! Nu! Mai degrabă prefer să traversez pădurea Bondy. Ea însă mergea pe drumul acesta, lăsându-şi cupeul pe partea cealaltă a pieţei Wal-hubert, iar vizitiul nu ştia unde merge ea. În definitiv, n-ai de ce te plânge, fiindcă pentru tine venea. Ei

bine.

Într-o bună zi, a avut o mică aventură, nu ştie cine ce, însă; cinci sau şase mucoşi care voiau s-o atace. Suficient, însă, pentru ca un bărbat să se pună în valoare. Maurice strânse din pumni.

— Aşteaptă să-şi ia poziția de box, dragule, spuse îmblânzitoarea râzând. Ai fi preferat să fie lăsată să se bată cu golanii?

— Şi era bărbatul respectiv care o apăra? şopti Maurice.

— Da, şi i-a luat la goană pe vagabonzi ca pe un stol de vrăbii. Totu-i bine când se termină cu bine.

— Era un necunoscut pentru ea?

— Nu, iată ciudățenia! Când am revăzut-o după două sau trei zile, ea mi-a spus: „Secretul meu nu-mi mai aparține". După ce-mi povesti întâmplarea, ea adăugă: „Este imposibil ca domnul Remy d'Arx să nu mă fi recunoscut."

— Remy d'Arx! repetă Maurice; nu voi uita numele ăsta.

— Ai dreptate, copile, răspunse Leocadie, când îi vei mulțumi pentru gestul lui, căci nu are prea multe texte cu micuța. Vezi tu, aşa trebuie să se fi întâmplat: a condus-o până la cupeu, a salutat-o şi ea a plecat.

— L-a reîntâlnit?

— Doar este un obişnuit al saloanelor ducesei!

— Bineînțeles că n-a scăpat ocazia să facă aluzie la acea întâmplare?

— Tu vii de la arabi! N-a suflat o vorbă. Fleurette tocmai îmi spunea ieri: „înainte de întâmplare, nu-mi vorbea prea mult, dar după aceea nu mi-a mai vorbit deloc. Se îndepărtează de mine cu o grijă care mă frământă; aş spune că-i este frică să nu mă facă să roşesc."

— Cu cât el se preface c-o evită, cu atât ea se interesează mai mult de el, gândi cu voce tare ofițerul.

— Absolut, este în firea lucrurilor.

— Dacă lucrurile stau aşa, cum se poate explica întrevederea de mâine?

— Ți-am spus eu că întrevederea urmează să aibă loc între Fleurette şi Remy d'Arx?

— Vă rog, mamă Leo, nu-mi ascundeți nimic!

— Nu-ți ascund nimic, copile, dragostea mea, şi chiar îmi pare rău că am trăncănit prea mult, căci arăți de parcă ai ieşit din spital; dar nu vreau să-ți spun mai multe decât ştiu eu însămi. Asta-i tot, fie că bănuielile mele sunt fondate sau nu. Odată i-au scăpat Fleurettei aceste cuvinte: „Oare ce

căuta acolo şi la ora aceea?”

Altă dată, am înțeles că acest Remy d'Arx, care este procurorul regelui sau ceva de genul ăsta, netinând cont de jandarmi, a făcut o urmărire, el singur, în pădurea din împrejurimile Parisului, riscându-şi pielea, îmi vei spune că fiecare cu meseria lui, dar îți spun că acest Remy d'Arx cu aerul lui sever este mai curajos decât un zuav[1]. Nu ştiu numele bărbatului care trebuie să vină mâine, dar oricum nu arată bine şi lucrează pentru bani; am văzut-o pe Fleurette dându-i o bancnotă; nu ştiu despre ce vorbesc, dar am surprins un nume: Coyatier. Ea pronunță acest cuvânt foarte încet şi parcă cu teamă.

Gândurile tânărului ofițer o luară pe un alt făgaş; gelozia sa rămânea la pândă, dar un puternic sentiment de curiozitate îl cuprinse, alinându-i în acelaşi timp rana.

Pe măsură ce spusele femeii deveneau din ce în ce mai confidențiale, Maurice asculta cu mai multă curiozitate. El aşteptase cu un soi de teamă numele misteriosului vizitator căruia Fleurette îi dădea bancnote.

Auzind acel nume, el se simți dezamăgit.

— Acest nume de Coyatier nu-mi spune nimic, făcu el indiferent.

— Îți va face un alt soi de impresie, răspunse îmblânzitoarea, care deschise uşa şi aruncă o privire în jur, ca şi când s-ar fi temut de urechi indiscrete.

— Nu este bine să vorbeşti prea tare despre oameni de genul acesta, adăugă ea.

Aşează-te puțin; încă cinci minute. Când îți voi spune de ce numele de Coyatier trebuie pronunțat în şoaptă, vei şti tot atât de multe despre aceste ciudățenii şi vei putea pleca să te culci.

Ea se aşeză într-un fotoliu care parcă gemu sub greutatea ei.

— Iată! reluă ea; târgul este un loc ciudat care seamănă cu menajeria mea; avem de toate, cu excepția bancherilor milionari şi marilor vasali ai regelui. Pe cinstea mea, cunosc mulți oameni cinstiți, dar se vorbeşte mult despre diverse maşinații de la curtea de juri.

Acest lucru ne preocupă, ne amuză, pe fiecare dată când se discută despre hoți, toată lumea ciuleşte bine urechile şi toți povestesc cu voce tare tot felul de întâmplări care i-ar lăsa cu gura căscată pe polițişti. Comoara mea, dacă numele de Coyatier nu-ți spune nimic atunci cel de Fracurile Negre n-are

nici un efect asupra ta?

— Sunt toți închişi, o întrerupse Maurice, am citit asta prin ziare.

— Bine, bine, spuse văduva Samayoux, ziarele spun ce pot, iar prefectura spune ce-i convine. Acolo, la bariera Italiei este unul care în zilele în care bea țuică, bea cât să îmbete şase bărbați: acesta se numeşte Coyatier. Atenție! Dacă-l vezi, ți se zbârleşte părul în cap de frică, căci are o moacă de porc mistreț; nu vorbeşte cu nimeni, niciodată, şi toată lumea îl evită, chiar şi cei cu conştiința încărcată.

— Eu l-am văzut o singură dată, este un bărbat din topor, în ziua aceea, era un puşti care plângea fiindcă spărsese sticla în care ducea vin părinților; trecătorii îi spuneau imbecilule ca să-l consoleze; Coyatier îi puse un bănuț în mână şi-l mângâie, dar copilul fugi cu cele douăzeci de parale. Înțelegi tu?

Acum un an, în toiul nopții, o sărmană puştoaică vroia să se înece sub pod, foarte aproape de aici; era o fetişcană sedusă şi abandonată care vroia s-o încheie cu viața căci n-avea cu ce-şi hrăni copilaşul. Coyatier o scoase din apă şi o duse la el, o îngriji timp de o lună şi nu spuse nimănui nimic, cu excepția medicului căruia îi plătea vizitele, îți dai seama că tânăra cu copilul îl iubeau ca pe bunul Dumnezeu. Foarte simplu, nu-i aşa?

Într-o bună zi, după ce tânăra îşi reveni, se duse la plimbare pe bulevardul Spitalului şi se aşeză pe bancă; căci, oamenii îi vorbiră.de bărbatul căruia îi datora totul. Când se întoarse acasă, îşi luă lucrurile plecă fără urmă, fără să-l aştepte pe Coyatier ca să mulțumească şi să-şi ia rămas bun de la el. Ce părere ai?

Copile, n-aş vrea să te întristez; omul ăsta nu-i lepros dar toți se poartă cu el ca şi cum ar fi; el îşi câştigă banii prin mânuirea cuțitului şi este în slujba Fracurilor Negre.

— Şi asta se spune cu voce tare! strigă Maurice înmărmurit.

— Nu, răspunse Leocadie, asta se spune în şoaptă, în țara asta, polițaii se recunosc aşa cum se recunosc şi cei pe care-i caută. Nimeni nu trăncăneşte, în primul rând fiindcă toată lumea urăşte poliția şi, în al doilea rând, fiecare ştie ce l-ar costa dacă ar trăncăni. Sunt destui care au fost considerați prea vorbăreți şi nimeni nu i-a mai văzut. Ascultătorule, salut; unii ştiu că te poate costa viața şi tac.

Ea se ridica prima şi-i întinse mâna lui Maurice ca

pentru a-l concedia.

— Unde locuieşti? întrebă ea când ajunse în pragul uşii.

— Strada Oratoire, Charaps-Elysees, numărul 6, răspunse Maurice.

— Într-un hotel?

— Nu, Africa nu-i California; banii mei sunt număraţi, iar când am sosit mi-a fost destul de greu.

— Ce tâmpită sunt! strigă Leocadie într-un exces de prietenie, cum de nu m-am gândit la acest lucru? Şi când te gândeşti că mai deunăzi am câştigat frumos de pe urma ta!

— Mulţumesc, răspunse ofiţerul, am destui bani până mâine şi poate că mâine îmi voi lua foaia de drum pentru Marsilia. Vroiam să spun că trebuie să fac economii ca să-mi cumpăr un costum civil, nemaiavând dreptul să port uniforma de ofiţer.

— Dacă te-ai întoarce în Africa, pe ce post ai fi?

— Soldat. Din fericire, m-am întâlnit cu o veche cunoştinţă. Trebuie să vă amintiţi de acel tip totdeauna bine dispus, care venea pe vremuri la circ şi căruia îi spuneam comis-voiajorul?

— Domnul Lecoq! strigă îmblânzitoarea, ce Vesel era!

— Mi-a făcut rost de o cameră mobilată, nu prea scumpă, într-o casă care nu-i frumoasă, dar pare liniştită.

— Atunci totu-i perfect, spuse doamna Samayoux. Noaptea este un bun sfătuitor, deci gândeşte-te şi nu fi încăpăţânat.

Maurice făcu un pas ca să iasă, dar ea nu-şi desprinsese mâna de al lui şi i-o strângea cu tandreţe.

— Ofiţeraşul meu, spuse ea, ai refuzat banii pe care ţi i-a oferit mama Leo. Eşti supărat pe ea şi ai senzaţia că am vrut să-ţi bag în cap tot felul de prostii. Fiule, să ştii că nu-i capabilă de aşa ceva, dar a vrut doar să-ţi deschidă puţin ochii. Un lucru este cert, foamea vine mâncând; poate că ţi-am spus puţin cam multe, dar nu suficient totuşi, în rezumat: tânăra te iubeşte: există însă un valet de caro şi nouă de pică în joc. În concluzie: veghează bine şi ţine-te bine în joc, fiindcă altfel vei fi obligat, aşa cum tu singur ai spus, să-ţi iei foaia de drum pentru Marsilia. Sărută-mă şi spune-mi mulţumesc!

Ea îi scutură mâna cu o forţă bărbătească şi-l atrase cu putere în braţele ei.

— Mulţumesc, mamă, spuse Maurice care schiţă un zâmbet. Dresoarea şopti într-un sărut matern:

— Ce intenționezi să faci?

În loc de răspuns, tânărul ofițer întrebă:

— La ce oră este întâlnirea de mâine?

— La patru după-amiaza.

— Bine, răspunse Maurice, voi încerca să mă gândesc aşa cum m-ați sfătuit Nu ştiu încă dacă o voi întâlni pe Fleurette şi-i voi vorbi, dar ştiu că ea n-are nevoie de un apărător întâmplător: voi fi aici pentru a veghea asupra ei.

† Capitolul 10 — Biografia lui Maurice

Frumosul Maurice nu era chiar un prinț deghizat, deşi prin naştere şi educație n-ar fi trebuit să urmeze strălucita carieră artistică din circul văduvei Samayoux.

Tatăl său era un burghez cinstit, notar în Angouleme şi care se retrăsese, ducând o viață decentă. Maurice era cel mai mare dintre cei cinci frați ai lui; între fiecare frate se strecurase şi câte o surioară: în total erau deci zece copii.

Dumnezeu să binecuvânteze familiile numeroase: dovada este că tatăl Pages fusese înzestrat cu o remarcabilă facultate de prevedere şi cu un talent real pentru a calcula şansele pe care ți le rezervă viitorul. Tatăl Pages făcuse o statistică profesională a tuturor capilor de familie din oraşul Angouleme, cu vârsta acestora şi note despre starea sănătății lor. Se spunea că fiecare dintre aceştia era asigurat pe viață, iar în cazul în care mureau, el era moştenitorul lor.

Această ultimă ipoteză se apropia puțin de adevăr nu fiindcă tatăl Pages ar fi avut pretenții asupra averii acestora, dar privirea lui vulturească analiza fiecare clientă în parte, gândindu-se la viitorul băieților lui. Întâmplarea a făcut ca dintre cei trei medici, cei mai apreciați din oraş, unul avea o tuse urâtă, celălalt o culoare a pielii anormală, iar al treilea avea o fistula.

Tatăl Pages era incapabil să dorească moartea cuiva, dar încrezător în destin, îşi trimise fiul la Şcoala de Medicină din Paris, spunându-şi:

— Pe puştiul ăsta l-am aranjat şi bine ar fi dacă i-ar găsi

şi soră-si ceva.

Apoi, el începu să-şi facă noi calcule pentru a aranja şi pe cel de-al doilea fiu. Maurice avea puțin mai mult de douăzeci de ani când sosi în cartierul studențesc. Îi plăceau caii, gălăgia, vânătoarea, distracțiile; era cel mai bun la gimnastică şi la această disciplina câştigase toate premiile la colegiu. În rest, era un tânăr frumos, de o bunătate care mergea până la slăbiciune, puțin mai zăpăcit decât cei de vârsta lui şi inocent ca o domnişoară.

Tatăl Pages îi spusese la plecare:

— Am ghicit înclinația ta pentru medicină; este cea ai onorabilă profesiune când este bine făcută. Du-te băiatul meu, căci nu vreau să stau în calea vocației tale; munceşte mult, cheltuieşte puțin şi aminteşte-ți că norocul este în mâinile tale.

Maurice nu-şi dădu silința să-şi verifice vocația, care până atunci nu-l pasionase deloc.

Ideea de a vedea Parisul şi de a trăi la Paris încântă şi atrage pe majoritatea puştanilor. În acele studii necunoscute, nedorite dar de care nu se temea, Maurice văzu numai perspectiva vieții la Paris.

Îşi plăti înscrierea la facultate, urmă cursurile cu o conştiinciozitate moderată, îşi făcu prieteni şi învăță o mulțime de lucruri care nu erau absolut necesare pentru a lua locul celor trei medici din Angouleme. După şase luni, îi scrise tatălui său că marea lui ambiție era să devină ofițer de husari.

Tatăl Pages îi răspunse în mai multe scrisori că orbirea adolescenților este un lucru proverbial şi numai părinții cunosc ceea ce copii lor au nevoie, iar dacă nu va reuşi la primul examen, el, tatăl Pages, nu-i va mai trimite o lețcaie fiului nedemn, nici măcar blestemul lui.

Există unii copii revoltați din naştere, dar Maurice nu făcea parte din acea categorie; el era ascultător din fire, dar capul nu-i stătea deloc la învățătură, inima-i era înfocată şi simțea un dezgust de neînvins pentru amfiteatru. Îi mai rămâneau trei luni până la examen.

Fără să facă nebunii, Maurice se distra, cât despre examen el se culcă pe o ureche. Alegerea lui era făcută; în ultima zi a lunii, când se dau examenele, trebuia să meargă la colonelul husarilor, la garnizoana de la Versailles. Deci, pe 30 august 1835, Maurice Pages întrerupse Facultatea de Medicină şi cu cei o sută de franci care-i mai rămăseseră prin

buzunare merse pe Champs-Elyses şi se instală într-o diligentă, având destinația: oraşul construit de Ludovic XIV.

Chiar în acea zi, unul din cei trei medici din Angouleme trecu în neființă. Era cel cu fistula. Ceilalți doi dădeau din aripioare. Maurice merse direct la colonel care era însă, absent. Era aniversarea Versailles-ului. Pentru ca timpul să-i treacă mai repede, viitorul nostru husar se duse în piața cea mare unde saltimbancii îşi instalaseră corturile.

Cu puțin înainte, am amintit că Maurice era foarte ager în mişcări. Fiecare merge acolo unde-l trage ața. Din întâmplare, se opri în fața circului doamnei Samayoux în care intră fiind atras nu de menajerie, nici de tânăra cataleptică care execută o minunată suspendare orizontală, ci de puştiul în costum de culoarea pielii care se rotea în jurul barei unui trapez, la treizeci de picioare de sol.

Maurice însă fu dezamăgit; gimnastul atât de pompos anunțat era un sărman neîndemânatic şi fricos încercând cu timiditate, să execute mişcările pe care Ie fac copiii prin colegii.

Veți vedea că această întâmplare va influența destinul ofițerului nostru. În schimb, el fu atras de tânăra cataleptică nu prin execuția sa miraculoasă, cl prin însăşi grația fetei. Nu este nevoie să facem vreun portret al acesteia: tânăra nu era alta decât Valentine de Villanova la vârsta de cincisprezece ani. În timpul studenției, Maurice nu-şi făcuse nici o „cunoştință”, cum se spunea pe atunci în cartierul Latin. Îi plăcuseră multe fete, dar nu se îndrăgostise niciodată. El fu plăcut impresionat de aspectul Valentinei, în circ purta numele de Fleurette, şi rămase ca năuc de sentimentele care-i năpădiră sufletul. Multă lume neagă existența acelor simpatii fulgerătoare care se pot naşte în sufletul omului, declarând că sunt de domeniul romanului.

Dar evidența îi ridiculizează pe neîncrezători şi, în trecere fie spus, nimic nu-i mai aproape de realitate decât un roman bine construit şi scris. Când ieşi de la circ, Maurice avea aspectul unui bețiv. Gândurile sale erau aiurea. Mergea şi visa. Astfel, merse mult timp pe un imens bulevard, frumos luminat care lega palatul de sat.

Când se lăsă noaptea, el încă mai mergea, mort de oboseală, emoționat şi nefiind în stare să pună cap la cap idei logice. Automat, el luă drumul spre casa colonelului, dar trecu de două ori prin fața porții fără însă, să se poată opri. Maurice era foarte surprinzător în hotărâri; avea ceva

copilăros în comportare, dar avea şi din caracterul aventurierului.

Fără să fi luat o hotărâre anume, el îşi urmă instinctul care-l atrăgea spre locul unde resimțise prima sa mare emoție.Căzut pe gânduri, el făcu înconjurul menajeriei ambulante.

Pe uşa din spate, era scris ceva. Apropiindu-se, Maurice citi următoarele cuvinte scrise de o mână care stăpânea şi ortografia şi caligrafia: „Se caută un bărbat puternic pentru trape şi prăjină."

Tâmplele lui se acoperiră de sudoare, căci figura demnă şi cinstită a tatălui Pages îi reveni în memorie o altă imagine minunată, delicioasă se interpuse între el şi bătrânel: el văzu cei cincisprezece ani ai Fleurettei şi împinse uşa. Dumnezeule, da, soarta lui Maurice era ca în acea zi să facă un legământ; în loc să-l facă cu colonelul husarilor, îl făcu cu văduva Samayoux. Restul biografiei îl cunoaştem sau, cel puțin, îl ghicim:

Maurice, cu un ultim dram de prudență, îşi dădu doar numele de botez pentru ca fostul notar din Angouleme să nu fie întrebat, la tot pasul, de fiul său de la Paris, despre care se vorbeşte în toate târgurile din Franța şi Navara, în calitatea lui de trapezist, de om cu prăjina, om cu ghiuleaua etc...

Douăsprezece luni trecură ca un vis. Lui Maurice nu-i păsa nici de familie şi nici de restul lumii. Era mai fericit decât un rege; era îndrăgostit şi avea certitudinea unei iubiri împărtăşite. După un an, la aceeaşi aniversare a Versailles-ului, când i se deschiseseră porțile paradisului, Maurice primi o adevărată lovitură de măciucă. Într-o dimineață, îmblânzitoarea îi spuse: „Fleurette a plecat, părinții ei au venit s-o ia."

De câte ori se gândise Maurice la acest lucru! De câte ori gândise el că Fleurette nu aparține acestei lumi unde nimerise din întâmplare!Ea era mândră şi delicată şi părea să aparțină altei clase sociale. Ea învățase singură: vorbea frumos, cu o voce blândă şi distinsă, iar înțelepciunea ei nu era a unei fete oarecare, ci a unei tinere demne de a fi respectată.

Maurice spuse doar atât:

— Bănuiam!

În acel moment se hotărî să devină ofițer. Mai întâi se făcu soldat; cum, însă, dorea să moară, se angajă într-un

regiment din Africa. În acea seară, părăsind rulota dresoarei, după doi ani de absență, se simțea amețit, iar sufletul îi tremura ca în ziua în care se îndrăgostise de Fleurette. Întrevederea sa cu Leocadie îi lăsă o impresie confuză şi contradictorie.

Două lucruri se băteau cap în cap şi nu-i erau deloc clare. Fleurette îl mai iubea şi dovedise acest lucru prin desele sale escapade la rulota dresoarei. Dar Fleurette se mai gândea şi la un alt bărbat, iar vizitele ei la rulotă nu erau numai pentru Maurice.

Ce să mai creadă din toate astea?

Latura misterioasă a informațiilor furnizate de Leocadie, Fracurile Negre, pericolele, istoria trunchiată a acelui bandit sângeros şi milos, Coyatier, toate aceste lucruri dansau prin fața ochilor mirați ai lui Maurice. Nu mai înțelegea nimic şi se întreba dacă Leocadie înțelege ceva. Un singur lucru îi era clar şi făcea lumină în acea noapte plină de tenebre; era un nume care îi suna mereu în urechi: Remy d'Arx. Îl ura din tot sufletul pe bărbatul care purta acest nume; ar fi dat orice ca să-l aibă pe acest bărbat în fața lui, cu sabia în mână.

Drumul este interminabil între Grădina Botanică Arcul de Triumf; trebuie să traversezi tot Parisul.

În schimb, lui Maurice drumul i se păru scurt şi orele trecură repede pentru el; el fu surprins când auzi ora unu sunând la orologiul de la Elysee.

— Voi vedea eu, îşi spunea el, rezumându-şi visurile: trebuie s-o văd, acesta-i lucrul esențial. Dacă este vreun pericol, cu atât mai bine, o voi apăra Totuşi, care sunt speranțele mele? Familia ei mă va goni. Ei bine! Speranța mea este ceea ce speră şi ea. Trebuie s-o văd ca să ştiu ce speranță are ea. Dacă nu ar iubi suficient ca să renunțe la bogăție, la lux... sigur are un plan, din moment ce a venit.

Maurice se opri în mijlocul bulevardului Champion Elysees şi se aşeză pe o bancă pentru a-şi sprijini capul înfierbântat de mâinile reci ca gheața.

— Dar acest Remy d'Arx! şopti el cu o voce strangulată. Este bogat şi face parte din cei cu care te căsătoreşti fără să renunți la nimic şi fără să fugi de familie...

O clipă rămase mut în liniştea bulevardului pustiu, dar se sculă brusc şi-şi spuse, reluându-şi mersul cu paşi rapizi:

— Sunt nebun! Această femeie o judecă pe Fleurette după sufletul ei. Oare se poate face vreo comparație între ele

două? Mă iubeşte, căci mi-a spus acest lucru şi nu există ceva pe lumea asta mai loial şi mai adevărat ca această ființă! Trebuie neapărat s-o vad şi totul se va lămuri din primele cuvinte; ce fericit voi fi când îşi va întinde fruntea să i-o sărut! Dacă domnul Remy d'Arx... Ei bine! Arabii mai au cartuşe în puşti, iar de data aceasta nu mă voi mai apăra.

La colțul străzii Oratoire, văzu şirul echipajelor care staționau în fața porții unui bogat palat. Va trece prin fața lui cu fruntea sus, căci în acea noapte tot ceea ce mirosea a bogăție şi fericire îi trezea o sumbră gelozie, dar se opri, căci un valet, deschizând poarta şi făcând câțiva paşi pe trotuar, strigă cu voce tare:

— Caleaşca domnului Remy d'Arx să înainteze...!

† Capitolul 11 — Asasinatul

La auzul acestui nume care răsună ca un ecou al urii lui, Maurice încremeni. Parcă o forță necunoscută îi pironi picioarele de trotuar. La chemarea valetului, un cupeu elegant ieşi din mulțimea echipajelor şi intră în curtea palatului. Maurice rămase nemişcat încă o clipă, după care gândi:

— Sunt prea departe şi nu voi reuşi să-l zăresc. Dintr-o săritură, fu lângă poartă.

După ce stăpânul se urcă în cupeu, acesta începu să coboare panta străzii. Cele două uşi ale cupeului erau închise căci era o noapte friguroasă.

— La o parte, îi strigă vizitiul lui Maurice, care bara drumul.

Maurice îi făcu loc, dar roata îl atinse în trecere, îşi întinse capul cu curiozitate dar privirea lui nu reuşi să zărească nimic datorită geamului aburit al cupeului. Fără să ştie ce face, el urmări echipajul.

— La o parte, spuse din nou vizitiul. Acesta ținu caii în frâu. Maurice începu să fugă pe bulevard, dar, cuprins de ruşine, se opri.

— Sunt nebun! gândi el.

Echipajul se îndrepta spre piața Concorde. Maurice se

opri pe strada Oratoire, numărul 6. Tâmplele sale erau acoperite de sudoare, iar inima-i bătea cu forță. El își spunea:

— Nu, nu sunt nebun, dar aş da orice să-l văd, şi să-l recunosc dintr-o mie, chiar şi la capătul lumii!

Maurice bătu în uşă. Portarul veni şi privi printr-o ferestruică cu zăbrele.

— Ah! spuse el, iată începutul! Este ofițerul din Africa, cel care are numărul 17, la etajul doi şi aşa va fi în fiecare zi!

Portarul deschise.

— Locatarii domnului Chopin! spuse el, elevii domnului Chopin! Muncă, nu glumă! cât despre profituri, pauză! Vă stă în obicei să veniți la ore aşa de mici?

Maurice, care nu-l auzi, trecu fără să răspundă.

— Bun! continuă portarul, măcar iată unul care este? politicos! Un coate goale care va aduce pe nu ştiu cine în casă! Cât despre vecinul lui, are o față de parcă vine de pe front! Şi încă doi elevi noi pentru domnul Chopin: unul ca o pasăre care s-a băgat… unde am mai văzut figura altuia oare? şi cu nişte maniere grosolane, încât mult n-a lipsit să-i spun că numai mutră de învățat muzica nu are!… Nu l-am văzut, însă, ieşind… în plus, m-am săturat până peste cap de domnul Chopin şi de clienții lui; voi vorbi cu proprietarul. Şi nu m-ar mira dacă cu tot acest dute-vino, nu s-ar întâmpla o nenorocire în casa asta.

El se întoarse repede, căci auzi o voce care venea dinspre curte. Era Maurice care se plimba de colo-colo, cu brațele încrucişate, cu capul plecat şi spunea:

— Este bogat, este frumos, îl urăsc! îl urăsc!

— Despre cine vorbiți? întrebă portarul, care auzise ultimele cuvinte.

Maurice dispăru pe alee, iar portarul închise uşa şoptind:

— Vă spun eu, nişte sălbatici! Va trebui să facem o casă onorabilă sau se va întâmpla ceva aici!

Maurice urcă în grabă cele două etaje care duceau la camera lui. Când vru să bage cheia în broasca, mâna-i tremura şi nu nimerea gaura.

— O luminiță se zărea între prag şi uşa vecinului.

Maurice bătu la uşa vecinului şi spuse:

— Fiindcă nu dormiți încă, ați putea să-mi luminați şi mie?

Nu primi nici un răspuns. El auzi zgomotul unei lumânări în care sufli şi lumina dispăru. Pe bâjbâite, în cele

din urmă deschise şi fiind mort de oboseală se aruncă direct în pat. Oboseala îi cuprinse şi corpul, dar şi mintea. De fiecare dată când vroia să se concentreze, simţea cum gândurile-i fug aiurea. Întins pe pat, Maurice căzu într-un somn adânc, întrerupt de treziri frecvente şi bruşte.

Când deschidea ochii, razele lunii desenau pe peretele din faţă conturul frunzelor tremurânde ale unui copac pe jumătate desfrunzit. Când închidea ochii, în minte îi apărea o figură, mereu aceeaşi: figura acelui bărbat pe care n-o văzuse, dar care-i apărea frumos şi mândru, acel bărbat al cărui nume îl cunoştea de câteva ore şi pe care-l considera duşmanul lui de moarte. Odată, se sculă în capul oaselor şi se frecă la ochi.

Luminiţa pe care o remarcase în camera vecină, strălucea acum prin crăpăturile peretelui din plăci prost îmbinate. Numărul 18 îşi reaprinsese lumânarea. Maurice, cu o fantezie copilărească, îşi dorea să vadă pe bărbatul din camera vecină şi ceea ce făcea în acel moment. Ar fi trebuit însă să-şi părăsească patul, unde oboseala îl ţintuise. Capul îi căzu greoi pe pernă şi de data aceasta adormi de-a binelea.

Avu un vis absurd. Diverse voci îi şopteau la urechi numele de Remy d'Arx. Într-o cameră somptuoasă, Fleurette singură şi cu capul în mâini, plângea. În această cameră se ajungea printr-un coridor lung pe care mergea un bărbat cu paşi de urs.

Maurice auzea scârţâitul parchetului şi Fleurett auzea şi ea acelaşi scârţâit, căci îşi întorcea privirea speriată spre uşă. Orologiul sună de două ori. Maurice îşi spuse este ora două noaptea. El îşi spunea: înseamnă că nu visez din moment am auzit bătând de ora unu când eram pe Champion Elysees.

Nu se mai auzi scârţâitul parchetului, în schimb urechile lui Maurice percepură trei ciocănituri discrete în uşă. Fleurette se ridică, înspăimântată, şi se îndreptă spre uşă când visul luă o altă întorsătură.

O voce de bărbat neliniştită şi reţinută întrebă:

— Cine este?

O altă voce răspunse:

— Eu sunt, bijutierul

Cei ce au un somn agitat caută să-şi analizeze visele căutând să scape de aceste iluzii extravagante.

Maurice se răsuci în pat, furios. Visul, însă, se încăpăţâna. O cheie se strecură în broască şi se auzi o uşă deschizându-se şi scârţâind. Între cel ce pătrundea în cameră

şi cel din interiorul camerei nu avu loc nici un schimb de cuvinte; Maurice, însă, ca un resort, se sculă şi îşi ciuli urechile.

Nu mai dormea. Un geamăt surd a cărui intonaţie lugubră ,o cunoştea îi strecură frica în oase. De multe ori în Africa, auzise acest horcăit scurt şi răguşit a omului care cade pentru a nu se mai ridica niciodată.

Oare încă mai visa? Maurice asculta, cu sufletul la gură. Luminiţa strălucea încă prin crăpăturile peretelui. Paşi greoi care păreau să nu se grăbească traversară camera vecină; se deschisese o fereastră.

Maurice coborî din pat şi întrebă:

— Vecine, ce s-a întâmplat?

Nimeni nu răspunse. Se auzi un foşnet de frunze, în timp ce un geamăt stins îl făcu pe Maurice să tremure de frică.

Luna îşi schimbase poziţia. Razele lunii cădeau acum pe o uşă chiar în mijlocul peretelui din drepta, care comunica cu camera vecină. De partea cealaltă a peretelui se mai auzi un oftat adânc apoi se făcu linişte, cu excepţia unui zgomot de paşi care venea din grădină.

Maurice se îndreptă spre uşa din perete şi atinse broasca în care era o bucată de fier. În acelaşi moment, picioarele lui se împiedicară de un alt obiect. Cât despre broască ar fi prea puţin spus că se deschise: ea căzu pur şi simplu, lăsând uşa întredeschisă. La bâlci, se învaţă multe lucruri, iar Maurice îşi petrecuse doi ani din viaţă la bâlci.

Obiectul de care se împiedicase era un cleşte de oţel. Maurice ştia cum se numeşte şi tija de fier ce se afla în broască: era ceea ce hoţii numesc un şperaclu.

Îi străfulgeră o idee; el se întrebă:

— Oare toate aceste pregătiri erau pentru mine, dar asasinul a greşit uşa?

Fără să fi intrat în camera vecină, el ştia că se află la doi paşi de un om asasinat. N-avea timp de gândire; împinse uşa şi se pomeni în prezenţa nefericitului Hans Spiegel, evreul german care venise cu o seară înainte în dugheana din strada Dupuis, propunându-i falsului Koenig diamantele Carlottei Bernetti, pe care le ascunsese într-un baston cu măciulie de fildeş.

Hans Spiegel ţinea în mână un pistol încărcat. Urma albăstruie din jurul încheieturii mâinii arăta clar de ce nu reuşise să-şi folosească pistolul. Era întins pe jos, cu ceafa pe parchet şi braţele întinse; la gât avea o rană

înspăimântătoare, de patru degete lățime, pe unde se scursese o mare de sânge.

Fusese omorât întocmai cum sacrifici o vacă şi nu avusese timp să scoată decât un singur geamăt. Cuțitul măcelarului rămăsese la locul crimei. Lupta fusese atât de scurtă şi decisivă, încât camera nu prezenta urme de dezordine. Bastonul cu măciulie de fildeş dispăruse, dar Maurice nu cunoştea existența acestuia. Majoritatea ofițerilor care şi-au câştigat gradul pe merit ştiu cum trebuie pansat un rănit.

Dintr-o privire, Maurice realiză că lovitura de cuțit a răufăcătorului fusese mortală; unii oameni de suflet sunt animați de un sentiment uman şi încearcă imposibilul, chiar şi atunci când orice ajutor este inutil. De altfel, te mai poți înşela şi chiar şi medicii nu se dau în lături de la un ultim şi suprem efort, pentru ca să fie cu conştiința împăcată.

Maurice îngenunche lângă rănit sau, mai bine zis, lângă cadavru şi începu să-i bandajeze rana. Nu avu timp. Paşi ce păreau numeroşi şl grăbiți se auziră pe scări, apoi pe coridor. În primul moment, Maurice avu o senzație de uşurare, căci îi soseau ajutoarele sau, cel puțin, va fi scutit de această mare responsabilitate care căzuse pe capul lui; în timp ce se ridica pentru a deschise uşa noilor veniți, el se opri stupefiat ca şi cum l-ar fi trăznit un fulger.

O voce înfricoşată spunea:

— Cum n-ați auzit nimic? Sărmanul evreu a strigat după ajutor de vreo zece ori înainte să cadă; el spunea: „Fie-ti milă de mine, locotenente! Ce v-am făcut eu?

— Avea deci bani evreul? întrebă o altă voce.

Un al treilea spuse:

— Portarul a spus-o pe şleau; de la început, el zicea:

Nu mă miră deloc! Ştiam eu că se va întâmpla o nenorocire în casa asta!” Când sosi şi africanul, îl puteai lua drept orice. I-am vorbit, dar nu mi-a răspuns; în schimb stătea în curte şi gesticula ca un nebun: „îl urăsc, îl urăsc! Este ceva ce mă depăşeşte; trebuie să termin cu bărbatul acesta!”

Nu era adevărat, dar totuşi exista şi un sâmbure de adevăr. Maurice îşi aminti din nou de figura palidă a lui Remy d'Arx cât şi de faptul că pronunțase cu voce tare: „De ce nu mă aflu în fața lui, cu sabia în mână! Îl urase, îl urăsc!” În schimb, restul evenimentelor povestite, acele strigăte de ajutor ale unui bărbat care abia scosese un geamăt în cădere,

cât şi acele cuvinte; „Locotenente ce v-am făcut! Fie-vă milă de mine!” toate erau inventate.

Maurice se trezise dintr-un vis absurd pentru a trăi un coşmar înfricoşător şi incredibil.
Mintea lui parcă i se blocase; mâinile, picioarele şi inteligența acestuia parcă fuseseră lovite de paralizie. Totuşi îi veni o idee, ideea unui complot nemaipomenit îndreptat împotriva libertății şi poate chiar şi a vieții lui.

Toate aceste gânduri sunt greu de redat, dar succesiunea lor este mai rapidă decât viteza luminii. Trecuseră doar două minute de când se trezise Maurice, iar evenimentele ce vor urma se vor petrece în câteva fracțiuni de secundă.

Prima voce care vorbise pe coridor spuse:

— Eu nu dormeam, aşa încât am auzit începutul Ofițerul de la 17 a forțat uşa care comunica cu camera vecină şi a spart broasca. La primul strigăt, l-am trezit pe domnul Chopin. Când am coborât la portar, totul se terminase.

— Da, spuse o voce cinstită care aparținea probabil profesorului de muzică, nu se mai auzea nimic.

— Portarul a plecat în căutarea polițiştilor, iar cei trei băieți ai brutarului, care se aflau lângă cuptoare acum fac de gardă la poarta din grădina palatului Ornans. Ofițerul va fi prins ca un şoarece în cursă!

Maurice îşi apăsă fruntea cu ambele mâini. În viața lui dăduse multe dovezi de bravură. În armată, în Africa, el trecea drept cel mai curajos; el înfruntase moartea cu zâmbetul pe buze şi nimeni nu împinsese atât de departe acea ardoare franceză care se naşte în luptele cu sabia. Astăzi, însă, îi era frică, groaznic de frică; tâmplele i se acoperiseră de o sudoare rece, iar picioarele îi tremurau.

Fiecare cuvânt pronunțat era ca o lovitură de măciucă. De cealaltă parte a uşii, se spunea adevărul: Maurice se simțea prins în cursă şi era copleşit de sentimentul neputinței.

La un moment dat, se gândi să iasă şi să strige: Minciuni! Alt bărbat l-a omorât; eu am venit doar să dau primul ajutor muribundului.” Dar starea lui de agitație remarcată şi de portar, toate acele cuvinte care-i scăpaseră la mânie; acea uşă forțată, broasca sfărâmată!...

În plus, toate acele precauții luate de duşmanii lui invizibili: cleştele, cheia falsă: semnele unei conspirații împotriva lui erau evidente! Totul îl copleşea şi totul îi lipsea;

nu mai avea nici cuvinte, nici forță, iar mâinile tremurânde i se plimbau prin părul în dezordine.

— Comisarul! se strigă pe scări, iată-l pe comisar!

Maurice aruncă în jurul lui o privire disperată. Mai multe voci spuseră deodată:

— Domnule comisar, n-am vrut să deschidem înaintea sosirii dumneavoastră.

Mâna lui Maurice care tremura ca cea a uni bătrân închise zăvorul în interiorul camerei lui Spiegel.

El respiră uşurat, mulțumit de această barieră pe care o pusese între el şi persecutorii lui. Se auziră din nou paşi şi cineva bătu la uşă.

— În numele legii, deschideți! strigă cineva. Maurice se dădu câțiva paşi înapoi. Ochii i se umplură de lacrimi. El îşi privi uniforma plină de sânge, căci încercase să ridice cadavrul. Acea somație legală fu repetată pentru a doua oară şi în acelaşi timp forțară şi uşa de la numărul 18 şi cea de la numărul 17: cea a camerei lui Maurice. Îşi aminti că o închisese când se întorsese acasă.

În poziția în care se afla, foarte departe de uşă, simți adierea vântului. Se întoarse şi ridică ochii; deasupra lui se afla o fereastră deschisă.

Se auzeau vocile vorbind toate o dată căci i se dădeau amănunte comisarului.

— Dacă aş fugi, ar considera asta drept o dovadă a vinovăției mele, gândi Maurice.

— Avem un judecător de instrucție, spuse comisarul, care conduce anchetele cam de-a-ndoaselea. S-ar crede că este în căutare de nevinovați, nu la vânătoare de vinovați. Dar dacă africanul se află aici voi constata eu însumi flagrantul delict şi sper să nu-şi mai bage dracul coada în afacerea asta!

Maurice îşi îndreptă spatele. Se făcu şi a treia somație, iar uşa de la camera numărul 17 se deschise cu zgomot. Dintr-un salt, se prinse de pervaz şi dispăru.

În acelaşi moment, cei care erau pe coridor năvăliră în cele două camere, dintre care una era goală; în cea de-a doua era doar cadavrul evreului asasinat.

† Capitolul 12 — Din

nou Colonelul

Micile petreceri de la palatul Ornans se terminau cu o masă la care erau admişi doar prietenii intimi ai marchizei, cât şi jucătorii de whist.

Toți aparțineau secolului trecut: Ludovic al XVII-lea care avea o vârstă, iar bunul colonel Bozzo care se lăuda că în tinerețe îi făcuse curte doamnei de Pom-padour care, după spusele lui, era o femeie foarte cumsecade,

Doamnei de Ornans, deşi cu mult mai tânără, îi plăcea moda de altădată! Cu siguranță că aceste mese nu semănau cu cele de Ia curtea regală, dar se aborda orice subiect, în special când Valentine se retrăgea în camera ei.

Toată lumea se culca spre dimineață pentru a se scula Dumnezeu ştie când. Marchiza, femeie deosebit de discretă şi care ducea o viață ordonată, mărturisea că nu mai auzise sunând ora douăsprezece ziua încă din fragedă tinerețe. În schimb, colonelul auzea orologiul sunând la fiece oră din zi şi din noapte.

Acest bătrânel fermecător şi blând avea o latură fantastică: el nu se culca niciodată. Patruzeci de minute după ce cupeul său modest părăsi curtea palatului Ornans, îl puteam reîntâlni în halat de casă, stând la biroul său ce se afla în casa de pe strada Therese, pe care o transformase în casă de binefacere.

În acea noapte, invitații marchizei plecară devreme poate datorită domnişoarei Villanova care era inima petrecerilor şi care se retrăsese imediat după întrevederea cu domnul Remy d'Arx.

Dansatorii începuseră să dea semne de oboseală, frumoasa contesă Corona nu era persoana nimerită pentru a face onorurile unei adunări de tineri: ea era o femeie tristă, iar drama propriei ei vieți o preocupa mult prea mult pentru a putea lua parte la distracțiile aproape copilăreşti ale tinerelor fete.

Doamna marchiză se aşeză la masă destul de prost dispusă; din întâmplare, ea n-avea decât un singur om de încredere, colonelul Bozzo, interlocutor deosebit de plăcut, dar mediocru ca musafir căci mânca şi mai puțin decât dormea. Oricine ar fi murit de foame dacă ar fi fost condamnat la regimul său de mâncare.

Totuşi, el se aşeză vesel vizavi de vechea lui prietenă, declarând că este gata să se destrăbăleze în acea noapte.

— Ce v-a spus domnul d'Arx? întrebă marchiza, în timp ce-l servea cu o felie de carne de pui subțire ca foița de țigară.

— Nimic, răspunse colonelul, băiatul dispăruse; avea figura unuia care a căzut de la etaj.

— Dar n-ați putut să vă dați seama?

— Da, marchiză, lucruri excelente. Mi-a aruncat o privire speriată şi a dispărut ca şi cum ar fi fost urmărit.

— Şi acest lucru ce vă face să presupuneți?...

— O reuşită completă, îl cunosc: fericirea îl face sălbatic, iar marea bucurie melancolic. El începu să râdă iar pe deasupra umărului îşi întinse paharul, spunând valetului care servea:

— O adevărată orgie, Germain! Mă simt în al nouălea cer şi vreau să beau jumătate de deget de vin

— În schimb, eu nu mă simt deloc veselă, reluă marchiza cu nerăbdare; sunt momente când toate aceste şarade mă obosesc. Sunt foarte nemulțumită de domnişoara Villanova.

— Mulțumesc Germain, spuse colonelul valetului. Apoi adăugă apropiindu-şi paharul de buze.

— Ciudată față! El gustă o înghițitură.

— Când ați pronunțat aceste cuvinte, şopti marchiza, parcă ați spus totul.

— Ei, ei, ei! spuse colonelul; ştiți cu ce se ocupă ea acum?

— Bănuiesc că s-a culcat.

— Nu, acum îşi scrie corespondența.

Marchiza era cât pe ce să se înece, căci trebuie să recunoaştem că nemaipomenita marchiză, deşi nervoasă, nu pierdea o firimitură din mâncăruri.

— Oare cui îi scrie? întrebă ea plină de nervi.

— Bună prietenă, răspunse liniştit colonelul, n-am putut să-i citesc scrisoarea prin gaura cheii.

— Cum! V-ați uitat pe gaura cheii.

Felul în care fuseseră pronunțate aceste cuvinte dădeau o oarecare greutate reproşului pe care le conțineau.

Colonelul îşi frecă mâinile şi spuse:

— Nici nu vă dați seama cât mă interesează soarta acestei copile. Draga mea, nu eşti singura curioasă; în timp ce încă se mai dansa, am urcat la ea unde uşa era închisă şi atunci am aruncat o privire de bunic... nu, de străbunic, căci ar putea să-mi fie strănepoată şi crede-mă, marchiză, această

privire este întocmai ca a unei mame.

— Cu sufletul dumneavoastră bun reuşiţi să puneţi toate lucrurile la punct, spuse doamna Ornans.

— Secretul este că eu n-am nervi, răspunse cu maliţiozitate bătrânul. Vă întrebaţi cui scrie? Credeţi că este posibil să şteargă cu buretele viaţa ei anterioară? Şaisprezece din optsprezece! Opt sute la sută, cum ar spune omul nostru de finanţe, domnul de Perriere. Micuţa noastră probabil că are micile ei secrete.

El se întrerupse şi-şi împinse farfuria.

— Acum, aş putea spune că am mâncat ca un lup... declară el.

Dacă aş mai face un tur, poate că aş afla lucruri noi.

— Vreţi să mă lăsaţi singură? strigă marchiza. Pe marchiză o trecu un fior.

— Vă este frică? spuse colonelul râzând.

El se sprijini de braţele fotoliului şi se ridică încet şi cu grijă.

— Dumnezeule, reluă doamna d'Ornans, nu ştiu, dar de multă vreme n-am mai petrecut o seară atât de plictisitoare. Toate acele poveşti cu hoţi... Aţi auzit ce povestea domnul Champion: dibăcia nemaipomenită cu care Fracurile Negre pătrundeau în casele izolate...

Colonelul, care era în picioare, îl chemă pe Germain şi îi spuse:

— Ia o suliţă şi întăreşte paza doamnei marchize, în timp ce eu voi ieşi pentru a-l pândi pe duşman.

Valetul rămase cu gura căscată, iar d-na marchiză spuse pe un ton ofensat:

— Este prima dată când vă aud că faceţi o glumă de prost gust, prietene.

Colonelul făcu ocolul mesei, îi sărută mâna spuse vesel:

— Ce vreţi! Urmările destrăbălării! Din cauza vinului... Rămâi aici Germain, căci mă voi întoarce.

Traversă sufrageria cu un pas greoi şi leneş, deodată ajuns pe scări, le urcă cu agilitatea unei pisici. Paşii săi nu făcură nici un fel de zgomot pe parchetul celui de-al doilea etaj. Uşa apartamentului domnişoarei de Villanova era prima de pe coridor; colonelul se apropie şi-şi fixă ochiul la gaura cheii.

— Scrisoarea este lungă, gândi el. Da, da, veghez asupra ta, fetiţa mea; grija mea pentru tine este comparabilă cu a unei mame; te urmăresc şi am motivele mele pentru asta!

Se îndepărtă de uşă şi coborî scara câte două-trei trepte o dată, după care o re-urcă, de data aceasta făcând să-i răsune fiecare pas.

— V-ați culcat, iubita mea? întrebă el.

— Nu, răspunse tânăra.

— Nu mai coborâți la masă?

— Nu mi-e foame.

— Atunci, deschide-mi căci nu mai sunt la vârsta la care o puştoaică ca tine să mă țină la uşă.

Trecură două sau trei secunde, după care uşa se deschise.

— Doream să fiu singură, spuse Valentine, a cărei voce era rece şi aproape neprietenoasă; ce doriți de la mine?

— Este o invitație deschisă de-a ieşi afară, şopti colonelul care adăugă în timp ce-o sărută pe frunte: „ciudată fată!"

El intră şi închise uşa. Privirea lui se îndreptă spre biroul la care domnişoara Villanova compunea ceva. Biroul, însă, era închis, iar scaunul pus la locul lui.

— Ce făceai? întrebă colonelul cu o voce plină de căldură paternă.

— Mă gândeam, răspunse Valentine.

— La cine? La acest frumos Remy d'Arx?

— Da, răspunse Valentine.

— Şi nu te gândeai decât Ia el?

Ea rămase tăcută. Bătrânul se aşeză şoptind:

— De la sufragerie până aici sunt douăzeci şi două de trepte, aşa încât închipuieşte-ți că am obosit.

Sprâncenele delicate ale domnişoarei de Villanova erau încruntate.

— V-am întrebat ce doriți de la mine, spuse ea.

— Gata să ridici baricade dacă nu-ți convine ceva! Un lucru ciudat însă, persoanele încăpățânate ca tine sunt totdeauna foarte îndrăgite. Frumoaso, n-ai dreptate să te revolți, căci cei ce ar trebui să-ți comande sunt la picioarele tale aici tu eşti ca o regină şi toată lumea vrea să afle fanteziile tale pentru a ți se supune.

L-ai refuzat pe sărmanul Remy?

— El v-a spus acest lucru? întrebă Valentine?

— Nu! Eu am bănuit acest lucru, aşa cum bănuiesc tot ceea ce are legătură cu tine... cu excepția unui singur lucru: nu pot să-mi imaginez de ce-ai refuzat bărbatul pe care-l iubeşti?

Pentru a doua oară, domnişoara de Villanova rămase

fără grai.

Colonelul o luă de mână, o forță să se aşeze lângă el şi continuă pe un ton, dinainte gândit, în care se împletea severitatea cu afecțiunea:

— Linişteşte-te, frumoasa mea, nu voi sta mult şi cum n-am pretenții la vreun răspuns din partea ta, convorbirea noastră va fi şi mai scurtă. Inima tinerelor de multe ori se poate înşela; în consecință, analizează-ți bine sentimentele şi vezi la ce concluzii vei ajunge. Doamna marchiză te iubeşte ca o mamă, cât despre mine nici nu mai este cazul să-ți spun cât te iubesc. Draga mea, dacă tânărul căruia îi scrii nu se frământă pentru tine, renunță, dar dacă tânărul căruia i-ai dăruit inima este demn de tine, atunci contează pe mine. Mă auzi? Înainte de toate, eu doresc ca tu să fii fericită.

El strânse mâna Valentinei care rămase rece între ale lui şi o atrase spre inima sa.

— Iată ce-ți doresc eu ție, adăugă el, sărutând-o; vroiam să-ți spunem că nu trebuie să te temi de nimic, iar dorințele tale sunt lege pentru noi, aşa încât, ceea ce pentru tine este bun, convenabil şi perfect va fi şi pentru noi. Acestea fiind spuse, domnişoară de Villanova, reluă bătrânul ridicându-se de pe scaun, îți doresc noapte bună, cerându-vă scuze pentru deranj.

Pieptul Valentinei zvâcnea cu violență; două lacrimi apărură în colțul ochilor ei frumoşi; ea se aruncă de gâtul bătrânului, împinsă de o efuziune sentimentală.

Colonelul, cu toată prudența sa diplomatică, nu-şi putu înfrâna o privire plină de speranțe. Speranțele îi fură deşarte; Valentine nu vorbi sau mai degrabă pronunță câteva cuvinte cu o răceală inexplicabilă:

— Prietene, vă mulțumesc.

Ea îl conduse pe colonel până la uşă şi o închise în urma lui. În timp ce cobora scările, colonelul fredona o melodie de pe meleagurile Italiei.

— Ei bine? întrebă marchiza după ce-l concedie pe Germain, garda sa de corp; îmi veți spune şi altceva în afară de: ciudată fată?

— Îmi stăteau pe limbă, răspunse colonelul. Dumnezeule! Draga niea, este şi mai ciudată decât v-ați putea închipui!

— Ce s-a mai întâmplat? Mă nelinişţiți...

— O nimica toată: ştiu acum pentru cine era scrisoarea.

— Pentru Remy?

— Nu, pentru Maurice. Marchiza sări de pe scaun.

— Ce mai este şi cu Maurice ăsta? strigă ea.

— Este un locotenent de cavalerie.

— Un locotenent! repetă doamna d'Ornans îngrozită. Colonelul îşi consultă ceasul care arăta ora două fără un sfert!

— Şi nu vreți, reluă el cu un zâmbet care-l afişa în împrejurări, chiar nu vreți să spun: Ciudată fată!

— Îl iubeşte pe acest locotenent? se bâlbâi marchiza.

— Dragă doamnă, este de presupus că da, căci toți avem o inimă. Dar, vă rog să lăsăm aceste amănunte şi să ne ocupăm de problemele noastre.

— Cum aşa? îl întrerupse marchiza uimită.

— Fiindcă, continuă bătrânul cu calmul său imperturbabil, datorită acestui locotenent de cavalerie s-ar putea să aibă loc, cât de curând căsătoria domnului Remy cu domnişoara de Villanova.

† Capitolul 13 — Arestarea

Era o cameră spațioasă, mobilată în stil Ludovic al XVI-lea. Aici se simțea atmosfera castelului mai mult decât a unei simple case pariziene: mobilierul era de pe vremuri şi nu fusese schimbat de la începuturile palatului. Pe lemnăria sculptată, erau din loc în loc goblenuri înfățişând scene de vânătoare care aveau legătură cu motivele frizei unde câini şi cerbi alergau în jurul tavanului. Scaunele, prevăzute de asemenea cu goblenuri, aveau medalioane reprezentând arta vânătorii moderne.

Acesta fusese apartamentul fiului unic al marchizei d'Ornans, care murise într-un accident de vânătoare. Cele două ferestre, care acum erau închise, dădeau spre grădină, în care luna îşi revărsa razele argintii. Domnişoara de Villanova stătea lângă o mobilă semnată Boule, care nu era altceva decât biroul: cel la care aşezase scaunul când venise colonelul.

În celălalt capăt al camerei, printre draperiile ridicate, se zărea patul făcut. Valentine era îmbrăcată într-un halat de casă brodat care-i acoperea umerii, iar minunatele-i plete negre i se revărsau în dezordine.

Colonelul Bozzo tocmai părăsise camera; Valentine îşi sprijinea cotul pe un caiet a cărui primă pagină era scrisă pe trei sferturi, iar cu mâna îşi susținea fruntea. Lampa de birou îi lumina figura palidă, ai cărei pomeți erau colorați în roşu aprins. Ochii săi frumoşi erau încercănați. Un pictor ar fi căutat mult timp pentru a găsi un model atât de minunat, grațios şi delicat precum Valentine, în schimb un poet ar fi ezitat, neştiind cum s-o numească: o minunată adolescentă sau o adorabilă tânără.

Un timp, ea rămase aşa meditând şi absorbită de gânduri. Era ora la care Parisul doarme. În depărtare, se auzea zgomotul vag şi profund asemănător cu vuietul mării, dar din când în când dispărea complet. Uneori, o rafală de vânt se făcea simțită în frunzele copacilor, căci luna septembrie bătea la uşă.

Alteori, Valentine asculta zgomotele misterioase ale nopții, iar corpul său frumos, înfăşurat într-un halat de muselină era străbătut de un fior.

După câteva minute, buzele sale se întredeschiseră.

— Remy d'Arx! şopti ea fără să-şi dea seama că vorbeşte; Maurice!...

Ea ridică fruntea; trăsăturile ei exprimau o suferință nedefinită. Vru să citească începutul scrisorii, dar înainte de a termina primul rând, ea luă brusc pana şi o înmuie în cerneală. Ea scrise:

„Sunt singură. Ceva în mine îmi şopteşte: Eşti pierdută. De ce sunt singură în aceste momente de mare pericol? De ce nu eşti aici? Trebuia să te fi chemat niai de mult.

Mi-era teamă de lume; m-au învățat legile şi convenientele înaltei societăți: o clipă am avut senzația că sunt datoare să le dau ascultare. Ce importanță mai are! Sunt sigură că ai fi venit şi că m-ai fi încurajat, spunându-mi: Curaj!

Curaj pentru ce? Cine mă amenință? Sunt înconjurată de căldură şi dragoste, încât nici n-am timp să-mi doresc cel mai mărunt lucru, că mi se îndeplineşte orice dorință.

Sunt, însă, lucruri pe care nu le-am spus nimănui, nici măcar ție; deseori încerc să mă conving că în copilărie am avut un vis ciudat... Ah! Ciudat! Nu-i aşa că cei ce se

interesează de soarta unei tinere, o urmăresc? El mă urmăreşte, căci are acest drept şi, în plus, vrea să-mi lase o parte din averea lui; este cel mai bun prieten al celei care-mi ține Ioc de mamă.

Tocmai mi-a făcut o vizită neaşteptată, aşa cum face el toate lucrurile. El vede prin ziduri şi nu-i poți ascunde nici cel mai neînsemnat secret. Mi-a vorbit cu bunătate şi tandrețe, iar eu mă simt distrusă ca şi cum m-aş fi luptat cu cel mai de temut duşman!

Oare este posibil să respecți pe cineva ca pe propriul tău tată şi în acelaşi timp să te temi de el ca de un demon?...

Iată cum mâna mea tremură; vei înțelege tu ceva din ceea ce ți-am scris? Simt frigul până-n măduva oaselor, dar totuşi am nevoie de acest vânt care adie şi-mi răcoreşte fruntea înfierbântată. Sub fereastra mea se întinde o frumoasă grădină, plină de flori în care vărul meu, Albert d'Ornans, care a murit, se spune că escalada zidurile pentru a-şi întâlni iubitele.

Nu l-am cunoscut, dar locuiesc în camera lui şi parcă-i simt prezența. Portretul său este în salon; era un tânăr frumos, curajos şi vesel ca şi tine.

Odată, de la castelul său din Sologne, îi scrisese mamei lui astfel: Eşti sigură de cei ce te înconjoară? Am aflat lucruri grave pe care nu vreau să ti le transmit în scris. Invită-l, te rog pe Remy d'Arx pentru seara în care mă voi reîntoarce. Remy d'Arx este un judecător. Maurice, m-ai face tare fericită dacă te-ai împrieteni cu el. Dar în ce scop îți spun toate aceste lucruri? Ah! Sărmanul meu cap!

Tânărul meu văr, marchizul d'Ornans, muri după scurt timp de la acea scrisoare. Un glonte rătăcit îl nimeni la o partidă de vânătoare. Nu se ştia să fi avut duşmani, iar accidentele de vânătoare sunt foarte frecvente... Mă întreb ce i-ar fi spus mamei lui şi lui Remy d'Arx la înapoiere?

Probabil că ai senzația că am înnebunit, căci n-am vorbit nimic despre tine. Mi-e frică, în spatele grădinii, sunt nişte întinderi mari de teren pustiu, zidurile sunt foarte înalte, dar aşa cum vărul meu le escalada ar putea şi un altul s-o facă.

Şi eu mă cred nebună, căci în fiecare clipă am senzația că aud paşi. Iată! Chiar în acest moment aş jura... probabil fiindcă toată seara nu s-a vorbit decât despre asasini şi hoți... de Fracurile Negre. La auzul acestui nume mă trec fiori reci, şi dacă ai şti măcar d ce? Mi-e teamă, precum copiii seara când se culcă sau mintea plină de fantome şi hoți.

Eu, care eram atât de curajoasă înainte, ți-aduci aminte? Dar din cauza febrei, îmi trec astfel de idei prin cap, căci sigur am febră. N-aş vrea să mai am şi alte frici, decât pe acestea. Adevăratul pericol nu se află sub ferestrele mele. Maurice, trebuie să-mi vii în ajutor Maurice. Maurice dragul meu, am nevoie de tine şi te iubesc atât de mult! Ah! Să nu te îndoieşti niciodată de inima mea, orice s-ar întâmpla: te iubesc; sunt sigură de .iubirea mea pentru tine!

Chiar astăzi, am fost cerută de soție; el era... Ascultă! Jur în fața lui Dumnezeu, că nu te iubesc decât pe tine. Remy d'Arx este prietenul meu, aliatul meu, am nevoie de ajutorul lui, aşa cum şi el are nevoie de ajutorul meu. Cum aş putea să-ți explic toate aceste lucruri într-o scrisoare? Dacă ai fi fost aici, în ochii mei ai fi citit mai multe şi ți-aş fi explicat diferența care există între tandrețea arzătoare pe care mi-o trezeşte persoana ta şi afecțiunea pe care mi-o inspiră domnul d'Arx. Tu, tu reprezinți însăşi sufletul meu, soțul meu, căci vreau să-mi devii soț; pe când pe el l-am refuzat fără să ezit sau să regret...”

Pana sa se opri un moment în aer şi rămase parcă suspendată.

Pieptul său zvâcnea; o lacrimă străluci în colțul pleoapei.

— Dumnezeule, şopti ea, îmi eşti martor că ceea ce spun este adevărat: nu-l iubesc decât pe Maurice!

Ea aşeză pana pe masă pentru a-şi încălzi mâna înghețată la fruntea-i fierbinte.

— Şi totuşi, reluă ea cu un soi de dezamăgire, gândurile mele se întorc tenace şi încăpățânate spre domnul d'Arx; dar nu este acelaşi lucru şi pot să declar asta cu mâna pe inimă: dacă aş avea un cântar cu domnul d'Arx într-o parte şi Maurice în cealaltă parte, cântarul ar atârna mai greu de partea lui Maurice.

Orologiul hotelului sună de ora două. În liniştea nopții, se auziră zgomote în partea de răsărit a grădinii, dinspre strada Oratoire, dar Valentine nu auzi nimic, căci era mult prea cufundată în vis.

Pana sa aşternea din nou cuvintele pe hârtie: „Dragul meu Maurice, mi-am privit străfundul sufletului şi mi-am dat seama că nu te vreau decât pe tine; îți aparțin trup şi suflet.

Ascultă-mă bine, când te vei reîntoarce, prima noastră întrevedere va avea loc la buna Leocadie, dar numai o dată. Sunt absolut hotărâtă şi nimic n-ar putea să-mi zdruncine hotărârea; te voi lua cu mine la palat, deschis, triumfătoare,

căci sunt mândră de tine şi de faptul că te iubesc. Te voi lua de mână şi vom urca împreună la doamna marchiză; cu atât mai bine dacă este şi colonelul Bozzo! Ea, împreună cu el, sunt singurii oameni care au vreun drept asupra mea.

Cu oricare, altă tânără s-ar întâmpla acest lucru, această poveste ar avea aspectul unei copilării sau al unui roman, dar poziția mea nu se compară cu a uneia dintre celelalte tinere; crede-mă pe cuvânt, m-am gândit mult şi foarte serios.

Îi voi spune doamnei marchize şi colonelului că tu o vei considera pe marchiză ca pe mama mea adoptivă iar pe colonel ca pe tutorele meu; le voi spune: „Iată-l pe Maurice care nu-i nici bogat şi nici nobil, dar eu îl iubesc şi vreau să fiu soția lui.” Dacă acceptă, Dumnezeu să-i binecuvânteze! Vom fi copiii lor; şi să nu-ți faci griji din cauza celor din jur: toată lumea ne va aplauda, căci vom fi bogați; dacă refuză, voi redeveni Fleurette. De altfel, tu pe Fleurette o iubeai şi nu pe domnişoara de Villanova. Amândoi suntem tineri şi putem face şi alte. meserii decât cea de saltimbanc; vom munci şi vom fi fericiți. Să nu te temi că alături de tine voi regreta vreodată somptuosul palat unde mi-am petrecut doi ani din viață; în amintirile mele aceşti doi ani vor fi ca un vis strălucitor dar, de multe ori, şi foarte trist...”

Ea se întrerupse şi ciuli urechile. Parcă se auzise deschizându-se şi închizându-se portița din grădină care dădea înspre vechea vilă Beaujon.

Ea privi ceasul care indica ora două şi zece minute.

— Este timpul să mă şi odihnesc, căci scrisoarea oricum nu va pleca decât mâine, îşi spuse ea. Când mă voi întâlni cu domnul d'Arx, va fi pe drumul spre Algeria.

Ea scrise în încheiere:

„La revedere, dragul meu Maurice. De acum înainte voi începe să număr zilele. Poate că eşti deja pe drum, căci ai primit, cu siguranță, scrisoarea din partea lui, dar mi-a fost frică că nu vei avea suficientă încredere în ea şi de aceea am vrut să-ți scriu cu propria mea mână şi să semnez cu numele meu. Te aştept, te iubesc şi ceva îmi spune că vom fi fericiți.” Semnă şi aruncă pana cu un soi de mânie.

— Oare este adevărat în ceea ce priveşte fericirea? gândi ea. Nu, presentimentele mele
nu-mi plac, dar de ce să-l fac să-mi împărtăşească temerile mele care nu sunt deloc justificate?

Prin fereastra deschisă, se auzi un strigăt slab şi

îndepărtat, urmat de un zgomot a cărui natură rămase necunoscută pentru Valentine. Ea era curajoasă, iar frământările ei din acea noapte nu se potriveau deloc cu adevăratul ei caracter. Ea scrută întunericul. Era o noapte frumoasă, vântul sufla uşor prin frunzişul arborilor, iar luna îşi trimitea razele de lumină. Zgomotul nu venea din grădină, care era pustie şi liniştită.

În schimb, în casa situată în dreapta grădinii, pe strada Oratoire, era o agitație neobişnuită. Valentine văzu luminându-se etajul trei, iar pe scara, de la etajul doi, era o fereastră luminată.

În acelaşi timp, mai multe voci ajunseră până la ea.

— Probabil vreun bolnav, gândi ea, urcându-se în pat.

Îngenunche pentru a-şi spune rugăciunea, iar când colonelul venise s-o ia pe Fleurette, primele cuvinte pe care le rostise Leocadie fură: „Totdeauna m-am gândit că acest copil nu s-a născut sărac; nu ți-ar bea un pahar dintr-o băutură necunoscută şi este deosebit de credincioasă."

În acea seară însă, rugăciunea Valentinei era spusă automat, fără să se concentreze.

Abia îngenunche că şi începu să-şi recite rugăciunea cu mai multă convingere. Regretă că nu închisese fereastra. Zgomotele pe care le considerase normale atunci i se păreau acum diferite.

Valentinei îi era frică. Ea se încăpățâna, căutându-şi cuvintele pentru rugăciune, dar în acelaşi timp îşi ciuli urechile şi îşi reținu respirația. Vocile veneau acum nu din strada Oratoire, ci dinspre vila Beaujon şi i se păru că aude un cuvânt care-i îngheță sângele în vine: „Asasinule". Un fapt sigur era că zgomotul creştea.

Exista un spalier destinat plantelor agățătoare care ascundeau zidul de la numărul 6, strada Oratoire. Vis sau realitate, barele acelui spalier trosniră. Era un zgomot distinct, iar trosnitura se repetă de mai multe ori. De zidul de la numărul 6 era lipit un tei imens, al cărui vârf depăşea acoperişul palatului şi ale cărui ramuri mângâiau prin fereastră apartamentul Valentinei.

Apartamentul tinerei era prevăzut şi cu un balcon. Valentine nu-şi mai continuă rugăciunea; ea se ridică tremurând, mirată şi iritată de frica lipsită de noimă care-i paraliza mişcările, căci dorința ei era să fugă spre fereastră pentru a o închide, în timp ce picioarele nu-i dădeau ascultare.

Fără îndoială, în preajma ei se petrecea ceva extraordinar; trosniturile spalierului nu se mai auziră, dar ramurile teiului se mişcau, zgâlțâite de o forță care nu aparținea vântului.

Vocile se auzeau în toate părțile, portița grădinii fu dată cu furie de perete, şi se auzeau paşi grăbiți pe aleile grădinii.

— Trebuie să fie pe aici, tâlharul, asasinul! spuneau vocile; probabil că s-a suit în copac.

— Este în stare să treacă pe terasă şi să ajungă în Champs-Elysees...

— Pune-ți scara! Dacă putem ajunge la balconul acela, îl vom prinde.

În acel moment, se auziră lovituri puternice, la poartă şi agitație mare în interiorul palatului.

Valentine ascultă, cu sufletul la gură. Totul era limpede ca-ntr-o poveste spusă de la cap la coadă. Un criminal încercă să scape; era acolo, în copac şi datorită greutății lui, ramurile se mişcau. În momentul în care scara se sprijini de balcon, ramurile încetară să se mişte şi se auzi zgomotul unei căzături chiar în balcon.

În clipa următoare o umbră se strecură în interior. Valentine, speriată, încercă să se baricadeze în încăpere, dar era prea târziu, căci umbra se postă în fața ei.

— În numele Domnului, spuse o voce rugătoare, sunt nevinovat, fie-vă milă de mine!

Valentine nu auzi nimic; era înnebunită. Valentine nu văzu nimic decât ceea ce imaginația sa delirantă îi înfăţişă: o ființă hidoasă, murdară de sângele semenului său; un asasin. Ea scoase un țipăt sfâşietor încât urmăritorii crezură că s-a comis o a doua crimă şi merse cu spatele spre uşa dinspre coridor, pe care o izbi cu violență.

Instinctual, căci tânăra nu mai gândea, deschise uşa, urlând:

— Ajutor! Ajutor! Este aici!

Coridorul era puternic luminat. Domnişoara de Villanova se trezi în mijlocul celor care populau palatul în frunte cu colonelul Bozzo care-şi lumina calea cu o torță.

Lângă colonel se afla un personaj cu o eşarfa tricoloră a cărui expresie indiferentă contrasta cu emoția generală. Era comisarul de poliție. El fu primul care intră, în timp ce oamenii din grădină escaladaseră zidul cu ajutorul scării şi pătrundeau grăbiți în încăpere.

— Unde este? întrebă comisarul.

Degetul Valentinei se îndreptă în direcția unei alte încăperi. Nu era nevoie de acest lucru. În acea încăpere se încăieraseră deja şi un grup confuz, format din asasin şi câțiva agresori ai acestuia, fu împins în dormitor. Asasinul îşi trăgea după el adversarii. După ce trecu pragul camerei, printr-un efort supraomenesc se degajă din strânsoarea acestora. Acum era singur, înconjurat din toate părțile. Nu mai încercă să fugă; îşi încrucişa brațele pe piept luminat de cele zece torțe.

— Locotenete Maurice Pages, în numele legi sunteți arestat, spuse comisarul, făcând un pas către el.

Nu se auzi ultima parte a frazei, căci fu întreruptă de un țipăt sfâşietor. Domnişoara de Villanova, care-şi sprijinise capul de pieptul colonelului, îşi deschise din nou ochii care-l țintuită pe tânărul din mijlocul încăperii.

— Maurice! pronunță ea târându-se spre el, cu fața palidă şi privirea pierdută.

Avea o voce sugrumată de emoție. Capul tânărului locotenent se aplecă şoptind:

— Fleurette!

Ea se aruncă de gâtul lui, spunând:

— Eşti nevinovat! Oh! Eşti nevinovat!

— Da, îți jur, răspunse Maurice într-un sărut; sunt nevinovat.

Comisarul strigă:

— Domnul Megaigne, domnul Badoît!

Doi bărbați, din cei ce escaladaseră balconul, se apropiară, descoperind astfel figura domnului Lecoq care intră grăbit în cealaltă cameră întunecoasă.

Brațele Valentinei căzură pe lângă corp şi ea îngenunche.

— Mă auziți, spunea ea frământându-şi mâinile, este nevinovat! Mi-a jurat acest lucru şi jur şi eu!

Cei doi agenți îl şi înşfăcară pe Maurice.

— Şi eu sunt aceea, spuse Valentine disperată, eu sunt aceea care l-am trădat... care
l-a predat... care l-a omorât!

Maurice întoarse capul, căci lacrimile îl orbeau. Valentine dori să se ridice, poate pentru a-l apăra, căci cei doi agenți îl scoteau din încăpere. Ea îşi întinse spre el mâinile care-i tremurau, apoi leşină, capul îi căzu pe parchet şi rămase ca moartă.

† Capitolul 14 — Trezirea

Se crăpa de ziuă. Era tot în camera domnişoarei de Villanova, care fusese aşezată în pat. Valentine nu-şi revenise încă. Doctorul Samuel, un foarte priceput medic pe care-l recomandase colonelul, declarase că acea criză putea fi de lungă durată.

În jurul patului Valentinei, al cărui păr se revărsa peste pernă, se aflau colonelul, doctorul şi marchiza. Doctorul, în picioare, la căpătâiul bolnavei îşi făcea datoria de medic; colonelul şi marchiza, puțin mai departe, vorbeau în şoaptă.

Marchiza părea la capătul puterilor, în timp ce colonelul, emoționat, privea portretul împăratului Rusiei de pe tabachera lui de aur.

— Au trecut mai mult de patru ore de când şi-a pierdut cunoştința, spunea doamna d'Ornans. Un leşin atât de prelungit poate fi periculos.

— Sunteți cea mai bună dintre femei, răspunse colonelul.

— Oh! Acest lucru nu mă împiedică să fiu furioasă, sau mai degrabă dezamăgită, căci mi-am imaginat că în trecutul acestei sărmane tinere trebuie să existe şi asemenea aventuri.

— Înțeleg condiția acelui tânăr: un ofițeraş, sau aşa ceva. Dar cum ți-ai fi putut închipui!... Dragă prietene, de îndată ce-şi va reveni, voi cădea eu la pat pentru douăzeci şi patru de ore sau pentru opt zile, căci mă cunosc foarte bine, după un asemenea şoc voi fi tare bolnavă.

— Asta-i treaba prietenului nostru, doctorul Samuel, îi răspunse colonelul.

— Nu spuneți decât atât, dragul meu Bozzo? Ați devenit tare egoist.

— Frumoasă doamnă, întotdeauna am fost aşa, numai că fac în aşa fel, încât să nu-şi dea seama prietenii.

Marchiza îi întinse o mână albă pe care colonelul o apropie de buze.

— Ei bine! doctore, ce părere aveți? întrebă ea.

— A făcut o sincopă nervoasă destul de gravă, începu medicul, încleştarea tetanică a maxilarelor nu mi-a permis să-i administrez o cantitate prea mare de medicamente. Totuşi,

antispasmodicul pe care i l-am dat a început să-şi facă efectul; pulsul este foarte slab, dar intermitențele devin din ce în ce mai rare. Oricum, starea bolnavei este mai bună.

— Nu există vreun pericol?

— Nici un pericol, numai dacă aceleaşi cauze ar provoca un efect analog...

— În concluzie, îl întrerupse colonelul, îi trebuie multă linişte,nu-i aşa?

— Foarte multă linişte.

— Cum oare i-am putea face rost de puțină linişte sărmanei copile? spuse marchiza oftând, Asta nu se vinde în farmacii.

Colonelul îşi puse un deget în dreptul buzelor şi şopti:

— Frumoasă doamnă, doctorul nu ştie nimic din cele petrecute, doar ceea ce am vrut eu să-i spun; nu este cazul să-l informăm mai mult, mai ales că şi domnul Remy d'Arx este pacientul lui.

— Mai sperați ceva de pe urma domnului Remy? întrebă doamna d'Ornans.

— Cum! Dacă mai sper! Nu v-am spus să vă pregătiți de nuntă?

— Dar, după cele ce s-au întâmplat?... Colonelul întredeschise tabachera lui de aur şi o

Închise la loc fără să ia nimic, lucru pe care-l făcea deseori, el fiind un duşman al oricărui exces.

— Sunt un egoist mai special, şopti el; niciodată nu mi-au reuşit prea bine propriile mele afaceri, dar când este vorba despre afacerile altora, recunosc că mă descurc mult mai bine.

— Domnişoara de Villanova, spuse doctorul în acel moment, insistând asupra acelei linişti necesare, trebuie să fie scutită de emoții de genul celei din noaptea trecută; nu în fiecare zi sunt prinşi criminali la palatul d'Ornans.

— Este adevărat, este adevărat, spuse marchiza; mulțumesc lui Dumnezeu!

Apoi adăugă pentru colonel:

— Domnişoara de Villanova! Fiica surorii mele! Un asasin! Orice aş face, tot timpul am senzația că visez. M-am gândit la împrejurările şi la teribila nenorocire care o obligă să-şi petreacă tinerețea atât de departe de jocurile natale şi atât de departe de protectorii ei naturali care ar fi putut veghea asupra ei. Nu neg faptul că ne-am fi putut aştepta la

tristeți de tot felul; şi deseori am tremurat Ia gândul că într-o bună zi ar putea sosi un tânăr cu pălăria în mână şi cu un aer timid să întrebe de domnişoara Fleurette...

— Doamnele nobile au un farmec aparte când vorbesc despre aceste lucruri oribile, şopti colonelul care-şi încrucişa picioarele subțiri şi se lăsă pe speteaza fotoliului.

— Într-adevăr, lucruri oribile! repetă marchiza. Atunci, cum aş putea caracteriza tot ceea ce ni se întâmplă? Este în afara şi a accidentelor, şi a catastrofelor, chiar şi a celor care se pot prevedea...

— Asta ține de lucrurile imposibile, frumoasă doamnă, o întrerupse colonelul, şi asta ne şi salvează.

Marchiza îi aruncă o privire întrebătoare.

— Chiar dumneavoastră mi-ați spus... începu ea.

— Bineînțeles, bineînțeles, v-am spus adevărul, purul adevăr, o întrerupse colonelul pentru a doua oară. Doar am fost martor, iar sărmana copilă, Ia vederea personajului n-a putut să-şi ascundă nici disperarea şi nici dragostea; dar repet, există lucruri imposibile. Un lucrător oarecare din comerț, un muncitor şi chiar şi un saltimbanc, ținând cont de caracterul ferm al nepoatei dumneavoastră, ne-ar fi dat tare mult de furcă, dar acesta...

— Dumnezeule! Dumnezeule! spuse doamna d'Ornans pe care o trecură fiorii, un asasin!

— Nimic de spus, spuse colonelul căscând, este groaznic, dar legea se va ocupa chiar ea pentru a ne scoate din încurcătură.

Marchiza oftă cu zgomot.

— Şi ce va gândi lumea? spuse ea cu o voce tânguitoare; prințul, care-i purta atâta grijă, va afla toată povestea, şi prietenii noştri şi întreg Parisul...

— Ta, ta, ta! spuse colonelul prost dispus; să nu exagerăm. Un roman atât de neaşteptat, căsătoria cu un bărbat onorabil vor dezminți toate aceste zvonuri pe care numai răutatea oamenilor le va răspândi.

Marchiza îşi aşeză mâna pe brațul colonelului.

— Un bărbat onorabil! repetă ea încet.

— Vă îndoiți cumva de domnul Remy d'Arx?

— Nu, dimpotrivă, dar mă întreb dacă este cinstit să-l antrenăm într-o astfel de legătură, tocmai datorită stimei pe care i-o port.

Dintr-o dată picioarele colonelului se descrucişară.

— Asta-i bună, dragă doamnă, strigă el cu o mânie

admirabil simulată, veți pleda împotriva propriei voastre nepoate? Iar eu voi fi bănuit că vreau să-l atrag într-o cursă pe cel mai bun prieten al meu? Până acum m-ați onorat cu încrederea pe care ați avut-o în mine şi de multe ori v-am auzit spunând că sunt printre singurii care o cunoaşte bine pe domnişoara de Villanova.

— Încrederea mea în dumneavoastră n-a diminuat cu nimic, vru să spună marchiza, dar...

— Permiteți-mi! Ar fi trebuit să faceți un raționament foarte simplu, dragă doamnă. Ar fi trebuit să vă spuneți că dacă insist în a o căsători pe nepoata voastră cu acest tânăr, care nu numai că este un bărbat onorabil, dar şi respectabil, care pentru mine este ca un fiu, un fiu iubit, este fiindcă există în mine o speranță şi certitudinea că voi aduce fericirea o dată cu această căsătorie.

În orice ocazie, doamna d'Ornans se supunea orbeşte imperiului acestei inteligențe net superioare ei.

— Fie ca Domnul să vă audă! spuse ea; sunt obişnuită să dau crezare vorbelor voastre, dar asta nu mă va împiedica să-i pun unele întrebări Valentinei când îşi va reveni. Vreau să ştiu gândurile ei cele mai ascunse.

— Este normal, dragă doamnă, răspunse colonelul, care se ridică şi-şi luă pălăria; dar, în acest caz, îmi dau demisia şi vă salut cu respect.

— Dar de ce? întrebă marchiza mirată; cine v-a supărat?

— Dragă prietenă, voi munci singur, sau dacă nu, deloc, răspunse deliberat bătrânul. Mă declar prea bătrân pentru a mai tărăgăna lucrurile şi a mă amuza punându-mi singur bețe în roate. Ştiți ce preconizează bucătăria burgheză în prepararea mâncării de iepure cu arpagic, ai nevoie, în primul rând, de un iepure; ei bine! într-o căsătorie ai nevoie de o mireasă. Doctorul, care probabil că nu ne consideră prea politicoşi datorită acestei conversații între patru ochi, tocmai ne-a spus că însănătoşirea domnişoarei de Villanova, depinde de calmul şi liniştea din jurul ei, iar dumneavoastră vreți s-o chestionați şi s-o tulburați din nou? Oricât de delicat ar fi acest interogatoriu, nu vă dați seama că i-ați trezi emoții, nelinişti şi noi amintiri?...

Colonelul ridicase vocea şi-l privea pe furiş pe doctorul Samuel.

Acesta din urmă probabil că înțelese semnificația privirii colonelului, căci îşi agită mâinile speriat şi spuse:

— Vă rog, nu aşa de tare! Suntem într-o situație critică!

— Vedeți, doamnă, reluă colonelul, cu o voce şoptită de data aceasta.

El adăugă, luând-o de mână pe marchiză:

— Nu ne vom certa pentru atâta lucru, dar iată care-i ultimul meu cuvânt: care din noi doi se va retrage? Nu vreau să rămâneți aici, la căpătâiul Valentinei, în aceste momente critice când îşi va reveni.

— Eu plec, spuse grăbită doamna d'Ornans, şi nu vă pierdeți interesul în ceea ce ne priveşte, căci avem mare nevoie de dumneavoastră.

El îi oferi brațul şi o conduse la uşă.

— Dragă doamnă, puneți-vă neliniştile de-o parte, spuse el de pe pragul uşii: fiindcă îmi dați mână liberă, sunt răspunzător de tot ce se va mai întâmpla. Probabil că intenționați să vă odihniți un pic, aşa încât vă acord patru ore de odihnă, până la prânz; iar după masă pregătiți-vă pentru cumpărături în vederea nunții.

— Vorbiți serios? întrebă marchiza neîncrezătoare şi tristă.

Colonelul îi sărută mâna, repetând:

— Cumpărăturile pentru nuntă! Orice altă activitate trebuie să înceteze în favoarea acesteia din urmă.

Colonelul intră şi închise uşa. Doctorul Samnel părăsi postul său de veghe Ia căpătâiul Valentinei şi se duse la bătrân. Era un bărbat cam la cincizeci de ani, foarte palid, cu nasul coroiat, cu ochii spălăciți şi foarte ciufulit. Există savanți uzați de muncă care seamănă cu cei bolnavi de vanitate.

Doctorul datora această clientelă nobilă colonelului, care cu greu reuşise să-l introducă într-o anumită societate; dar acum era un doctor cu o bună reputație, iar încrederea manifestată de domnul Saint-Louis contribuise la succesul lui.

— O vom trezi când credem noi de cuviință, spuse el încet, dar dacă trebuie să nu se mai scoale niciodată şi acest lucru se poate întâmpla foarte simplu.

Colonelul ridică din umeri şi întrebă:

— Este adevărat că în starea în care se află acum poate auzi şi înțelege absolut tot?

— Sunt descrise o serie de cazuri care sunt în favoarea sau contra acestei teze, răspunse medicul, dar vedeți că eu vorbesc foarte încet. Va trebui să se trezească sau să rămână adormită pentru totdeauna?

— Pe cuvântul meu, spuse colonelul, s-ar zice că ne petrecem vremea luptându-ne. Bătrâne Samuel n-am cumpărat de la tine prea multă otravă!

— Fiindcă este moştenitoarea marchizei... începu doctorul.

— Toţi sunteţi nişte copii de treabă, îl întrerupse colonelul, dar nu vă puteţi lăuda că aţi inventat praful de puşcă: nici Lecoq şi nici alţii, iar când îmi voi alege urmaşul, pe tine te voi alege, fiule, poţi fi sigur de acest lucru. Auzi, îngrijeşte-o bine pe Valentine; ea echivalează cu de patru ori moştenirea marchizei.

— O sumă frumuşică, spuse doctorul.

— De zece ori, de douăzeci de ori moştenirea marchizei! continuă colonelul.

Îşi privi ceasul.

— În curând, va suna de ora opt; continuă el; la ora zece punct, la mine acasă va avea loc consiliul. Să nu lipseşti cumva; vei afla lucruri ciudate. Iar acum trezeşte-o cu grijă pe această copilă; ştii doar că eşti răspunzător pentru viaţa ei!

Valentine era nemişcată ca o statuie culcată. Doctorul se apropie de ea, dar în locul medicamentului pe care i-l administrase până atunci, îşi scoase din buzunar un flacon şi vărsă câteva picături într-o linguriţă. Cu un gest familiar celor din meseria lui, cu două degete apăsă obrajii bolnavei, a cărei gură se întredeschise.

Dinţii săi mai albi ca fildeşul erau strânşi; când îi apăsă nările, ea făcu o mişcare de care doctorul profită pentru a-i strecura în gură conţinutul linguriţei. Apoi, îşi aranja lucrurile şi aşteptă.

Colonelul îl imită. Se aşeză din nou, dar mai aproape de pat, iar privirea lui o examina pe încântătoarea bolnavă, în timp ce se juca cu degetele.

După trei sau patru minute, doctorul se aplecă înspre figura Valentinei; de data aceasta, îi dădu cu flaconul pe la nas.

— Iată! spuse el, ridicându-se.

În acelaşi moment, tânăra oftă, apoi pătura începu să se mişte sub bătăile puternice ale inimii. Doctorul îl privi pe colonel.

— Este nevoie să mai rămâneţi aici? întrebă acesta din urmă.

— V-am spus, îi răspunse Samuel, o nouă emoţie i-ar putea provoca un al doilea accident. Pot să aştept într-o

cameră alăturată.

Colonelul îi arătă uşa, dar nu-l lăsă să iasă fără să adauge:

— La ora zece, strada Therese, să nu întârziați. Va fi foarte ciudat, foarte ciudat.

Uşa se deschise şi se închise. Colonelul rămase singur cu domnişoara de Villanova, care încet, încet îşi revenea. El îşi apropie scaunul de căpătâiul fetei şi se aşeză comod.

Ochii tinerei se deschiseră, dar parcă nu puteau să vadă.

— La teatru, gândi colonelul, în ocazii de genul acesteia actrițele se întreabă: Unde mă aflu? Ce s-a întâmplat cu mine? Aş vrea să scurtez toate aceste scene. Să vedem!

Colonelul tuşi, ceea ce o făcu pe domnişoara de Villanova să-şi îndrepte privirile asupra lui; ea se forță să se ridice, dar nu reuşi.

— Cum te simți, draga mea? întrebă colonelul cu vocea cea mai afectuoasă posibil.

Valentine îşi plimbă privirea rătăcită prin cameră.

— Da, da, spuse uşor bătrânul, nimic de spus, este o afacere murdară.

— Aici! şopti Valentine, al cărei deget indica un loc, aici era!

Ea arăta locul în care stătuse Maurice cu brațele încrucişate pe piept.

— Într-adevăr, acesta-i locul unde a spus: “Fleurette!”, iar tu ai răspuns: „Maurice!”, adăugând şi alte cuvinte imprudente, ținând cont de situația sa actuală.

Valentine îşi acoperi fața cu mâinile.

— Din păcate, reluă colonelul, au fost şi martori Dar draga mea, nu uita că prietenii tăi sunt bogați, iar cu bani poți închide gura oricui.

— N-am nimic de ascuns! strigă domnişoara de Villanova, care-şi descoperi fața, mândră şi aproape provocatoare.

— Bineînțeles, bineînțeles, aceste lucruri le spuneam la început, iar apoi... Valentine îl întrerupse şi-l întrebă:

— Domnule, cu ce drept mă interogați? Eu am să vă spun doar atât: îl iubesc şi-l voi iubi până la moarte.

— În ceea ce mă priveşte, răspunse colonelul cu blândețe, nu-mi displace să te aud vorbind astfel; asta dovedeşte că ai o inimă bună şi generoasă; nu urăsc astfel de defecte. Dar, vezi tu micuțo, generozitatea, bunătatea şi chiar şi nebunia nu servesc la nimic când este vorba despre un

bărbat care are o condiție socială asemănătoare cu cea a iubitului tău.

— Este nevinovat! strigă impetuoasă Valentine.

— De ce te superi, îngeraşule? continuă colonelul; eu nu vreau decât să fie nevinovat; este un tânăr prezentabil, dar iată că şansa i-a întors spatele; un vagabond, sărac lipit căci nu i-am găsit bani în buzunare, îndrăgostit de o persoană care trece drept milionară, un bărbat asasinat, care nu-i chiar primul venit, ci un hoț care avea asupra lui diamantele faimoasei Carlotta Bernetti! Frumoasă lovitură: nu ştiu câte sute de mii de franci! Flagrant delict sau ceva asemănător, căci criminalul a fost urmărit pas cu pas şi a fost prins înainte ca acesta să fi avut timp să-şi spele hainele şi mâinile mânjite cu sânge. Capul Valentinei căzu pe pernă.

— Şi acesta va deveni un caz celebru, continuă colonelul; plouă cu aşa ceva şi eu cred...

Se opri şi o privi pe Valentine printre pleoapele întredeschise.

— Da, continuă el, va fi partea romantică a acestui proces. Cred că prietenul nostru, domnul Remy d'Arx, va fi judecătorul de instrucție.

Valentine era la fel de palidă ca în timpul leşinului.

— În concluzie, continuă colonelul, cu un calm ca şi când nimic nu s-ar fi întâmplat, mie nu-mi plac căsătoriile încheiate cu forța; în familia mea am avut deja un exemplu: nepoata mea, care este o persoana cu multă demnitate şi care în urma căsătoriei cu vărul ei, contele Corona, a rămas marcată... Bineînțeles că eu şi marchiza nu ne putem teme de aşa ceva, mai ales că nu-I pot compara pe Remy d'Arx cu un personaj negativ, precum nepotul meu, Corona; Remy d'Arx este un înger şi merită tot devotamentul posibil.

Se opri din nou. Valentine stătea nemişcată, tăcută şi rece ca o statuie.

— Dumnezeule, conțină bătrânul, în viața mea am avut ocazia să asist Ia aventuri şi mai formidabile. Deasupra mea simt nori negri. Trebuie să mă duc la marchiză care-i aproape la fel de răvăşită şi de tristă ca şi tine, draga mea. Cred că nu mai este nevoie să-ți explic ce lovitură cumplită a primit, dar fiindcă te părăsesc aş vrea să te las într-o stare de spirit mai bună.

Se ridică şi luă mâna domnişoarei de Villanova care la această atingere tresări. — Un lucru este. sigur şi consolator pentru tine spuse el cu o voce binevoitoare şi

anume că eşti înconjurată de inimi bune şi devotate ție. La vârsta ta, poți trece prin accese de revoltă. Gândeşte-te, gândeşte-te la cei ce te iubesc şi care ar fi disperați dacă ți s-ar întâmpla vreo nenorocire.

El se aplecă deasupra Valentinei şi o sărută pe frunte. Era o frunte de marmură. Tânăra nu se mişca şi nu scoase o vorbă.

Îndreptându-se spre uşă, cu paşi lenți, colonelul îşi spunea:

— Ciudată fată! Sunt sigur că are ceva în cap! înainte de a ieşi, îi mai trimise un sărut, spunându-i:

— Stai liniştită! Vom veghea asupra ta şi să ştii că eşti iubită.

Pe coridor, era o subretă, care se îndepărtă grăbită şi care părea să fi ascultat la uşă.

— Suzon! o chemă colonelul încet, Sidonie! Vino aici, Marion!

Subreta se întoarse, spunând:.

— Victoire, mă cheamă, domnule colonel.

— Fie, Victoire! Spune-mi, te rog, şi nu mă minți, tu eşti cea care te duci după cupeuri pentru domnişoara de Villanova când iese pe portița din grădină?

Victoire îşi împreună mâinile şi vru să nege.

— Bun, spuse colonelul, tu eşti aceea, mi-am închipuit. Ei bine, dragă, dacă cumva domnişoara de Villanova trimite după un cupeu...

— Dumnezeule mare, în starea în care se află, credeți că este posibil aşa ceva!

— Da, în starea în care este.

— Voi avea grijă... începu Victoire.

— Să n-o refuzi, o întrerupse colonelul; ai dreptate, trebuie să te supui stăpânilor tăi.

El îi strecură un ban în mână şi fiindcă Victoire îl privea uimită, colonelul adăugă:

— Draga mea, până la vârsta mea, am văzut multe şi nu mai ştim să fim severi.

— Este cu putință, strigă subreta, să mai existe oameni atât de buni? Domnule colonel, la ordinele dumneavoastră!

— Vreau să-i faci rost de un cupeu, micuței bolnave. Am eu un vizitiu protejat pe

care-l vei găsi puțin mai încolo. Ca să fii sigură că nu-l încurci cu un altul, îi vei spune... Parcă vorbeşti şi puțin italiana, nu-i aşa?

— Domnişoara nu m-ar fi ales pe mine dacă n-aş fi ştiut.

— Îi vei spune vizitiului: „Giovan-Battista”. Acesta este numele lui.

— Şi el îmi va răspunde?

— Numele tău „Vitoria”, care este încântător ca şi tine.

El o mângâie pe bărbie şi o clipă se priviră, zâmbind.

— Acum, reluă colonelul, du-te şi deschide-i doctorului Samuel, aici, alături; spune-i să-i mai facă o vizită frumoasei noastre bolnave şi spune-i să nu uite de întâlnire: la ora zece fix. Va fi ciudat. Spune-i că va fi foarte ciudat.

† Capitolul 15 — Consiliul Fracurilor Negre

Era o cameră foarte spaţioasă şi înaltă, a cărei lemnărie era închisă la culoare. Palatul colonelului Bozzo, care se afla în strada Therese, era o casă veche, construită ca sucursală pentru doamnele de la Port-Royal, pe un teren dat de casa Choiseul.

Camera în care vom intra se afla la primul etaj, în spate şi era prevăzută cu trei ferestre cu grilaj care dădeau spre o grădină mică, plantată cu arbori bătrâni. Ca mobile erau scaune capitonate cu piele neagră, iar de o parte şi de alta a şemineului se aflau două canapele.

În mijlocul camerei trona o masă acoperită cu o pânză verde, aşa cum se întâlneşte peste tot unde se reunesc comitete sau consilii de administraţie. Nimic nu lipsea de la această masă, nici mapa cu cele trebuincioase scrisului, nici ştampilele, nici clopoţelul prezidenţial, folosit în menţinerea liniştii în timpul deliberărilor. În acea zi, era vorba mai mult de un consiliu de familie căci colonelul Bozzo, în fotoliu, era încălţat cu o pereche de papuci călduroşi şi era îmbrăcat cu un halat de casă.

Adunarea era formată din opt personaje care se aflau în jurul mesei, cu excepţia a doi inşi ce stăteau mai la distanţă. La acea adunare îl puteam recunoaşte cu uşurinţă pe domnul

Lecoq şi pe doctorul Samuel, aşezaţi de-o parte şi de alta a preşedintelui; în schimb, ar fi trebuit să facem un efort prea mare pentru a-l descoperi pe Ludovic al XVII-lea de la palatul Ornans în persoana unui bărbat la vreo treizeci şi cinci, patruzeci de ani şi care se sprijinea în coate, în faţa colonelului.

Nu întâlneşti în fiecare zi actori care să aibă exact fizicul rolului pe care trebuie să-l joace; tenebroasele planuri ale colonelului Bozzo folosiseră mai mulţii Ludovici ai XVII-lea la Paris, în provincie şi în alte capitale ale Europei.

Domnul Saint-Louis era un martir de ocazie, iar când intra în scenă trebuia să se machieze. Pe ceilalţi membri ai consiliului nu i-am mai întâlnit până acum şi anume, un bărbat foarte palid, chel, căreia i se spunea abatele, şi un altul gras, în costum căruia i se spunea „doctorul în drept”.

În stânga şemineului, se afla un bărbat frumuşel, încă tânăr, a cărui figură era marcată de desele orgii şi care era mai mult răsturnat decât aşezat pe canapea: acesta era contele Corona, ginerele colonelului şi soţul frumoasei Francesca.

Pe cealaltă canapea se afla o femeie foarte elegantă şi a cărei figură era acoperită cu un voal. Aceasta nu era, cum era de aşteptat, contesa Corona. Nimeni n-avea încredere în ea, căci trăind în mijlocul răului, ea ignora misterul inechităţii care apăsa asupra ei şi care o împingea cu paşi rapizi spre un deznodământ tragic. Frumoasa doamnă de pe canapea trecea drept una dintre persoanele cele mai active ale organizaţiei. Ea se numea Marguerite Soulas şi, prin căsătorie , devenise contesă de Clare.

Colonelul era bine dispus; ridurile figurii sale parcă surâdeau, iar obrajii erau rozalii. El îşi freca mâinile, privind cu coada ochiului hârtiile din faţa lui, printre care se afla şi un caiet voluminos. Când orologiul sună de ora zece, el agită clopoţelul şi spuse:

— Copiii mei, haideţi să terminăm conversaţiile particulare. Declar deschisă şedinţa şi vă promit că va fi interesantă, dar fiindcă s-ar putea să se prelungească, promiteţi-mi că-mi veţi acorda toată atenţia.

Privirea lui binevoitoare şi binedispusă făcu înconjurul camerei.

— Vă mulţumesc tuturor, reluă el, de promptitudinea cu care aţi răspuns la chemarea mea.

Draga noastră contesă are problemele ei personale care

ar plictisi pe nişte femei cochete, pe doi notari şi o jumătate de duzină de avocaţi; nepotul meu Corona, care şi-a luat o poziţie prea acceptabilă, pare beat doar pe jumătate; bunul Samuel şi-a părăsit pacienţii; Lecoq a sacrificat pentru noi câteva din birourile lui şi, în curând, va deveni unul dintre cei mai importanţi oameni; în fine, abatele şi savantul nostru profesor în drept criminalistic au lăsat-o mai domol cu treburile lor, fără să mai vorbim de prinţ care s-a repezit în biftecul, cotletele şi vinul lui. Toţi îmi sunteţi foarte simpatici şi-mi face o deosebită plăcere să vă servesc o surpriză care va recompensa truda voastră.

Discursul colonelului fu întâmpinat cu o oarecare răceală. Guvernele care rezistă nu mai trezesc prea mult entuziasm, iar guvernarea acestui bătrânel depăşise deja jumătate de secol de existenţă.

El continuă, clipind din ochi ştrengăreşte:

— Se simte o oarecare răceală, mă aşteptam, de altfel, la acest lucru; în jurul meu totdeauna am sesizat o oarecare gelozie, căci acel proverb, pe care-l ştiţi cu toţii: „Ulciorul nu merge de multe ori la apă etc...” nu mi se poate aplica şi mie. De pe vremea mareşalului de Saxa era să intru la apă, dar până în prezent nu m-am ales cu nici o zgârietură. Dragii mei, am avut un noroc chior, nu-i aşa?

El îi făcu semn abatelui să se apropie şi-i şopti la ureche:

— După şedinţă vreau să-ţi vorbesc. Ştii că n-am încredere decât în tine; cel ce-mi va lua locul trebuie să ştie mai multe decât ceilalţi.

— Îi cedez cuvântul Tulonezului, reluă colonelul, care în toată această poveste s-a comportat precum un înger.

Mâna sa uscată mângâie urechea lui Lecoq, întocmai cum fac profesorii de colegiu elevilor buni la învăţătură şi spuse în continuare:

— Dragul de el vă va expune partea materială şi istorică a afacerii după care, eu personal, vă voi da unele explicaţii, care sper să vă intereseze. Prietene, preia cuvântul, fii scurt, clar şi lasă modestia de-o parte.

Domnul Lecoq de la Perriere era un soi de Proteu prin talentul său de a-şi schimba figura şi ţinuta, dar de astă dată el îşi arătă adevărata faţă.

Era un tip robust, destul de frumos, dar un bărbat obişnuit şi vulgar în rotunjimile sale şi de o veselie zgomotoasă.

El făcea parte din categoria celor ce frecventau cafenelele

şi era tipul comis-voiajorului aşa cum este descris de scriitorii de pe vremea lui Ludovic-Filip.

În acea dimineaţă, purta costumul lui obişnuit pe care nu i-l impunea nici o misiune secretă în chip de deghizare: avea o jachetă de catifea albastră, încreţită pe şolduri, o vestă tot din catifea ecosez, cu un colorit foarte viu şi un pantalon a cărui croială nu lăsa să se vadă decât vârful cizmei.

Pălăria domnului Lecoq avea o formă ciudată: era înaltă, ascuţită şi cu boruri foarte largi. Bastonul pe care-l ţinea între picioare s-ar fi potrivit de minune unui rentier din Marais; era gros şi prevăzut cu o măciulie de fildeş.

El luă cuvântul şi respectă recomandarea preşedintelui, povestind pe scurt, dar cu o precizie remarcabilă, nemaipomenita istorie a hoţului care constituie subiectul primelor capitole din această carte.

Operaţiunea astfel descrisă, începând cu întâlnirea cu Hans Spiegel, omul care furase diamantele Carlottei Bernetti, până la crima sângeroasă a aşa-zisului bijutier în camera numărul 18, semăna cu un mecanism construit în mod savant, şi căruia i se demontase fiecare piesă în parte.

Totul era prevăzut, cântărit şi ajustat; nimic nu era întâmplător şi un adevărat miracol ar fi putut scăpa victima din mâinile agresorului. Consiliul îl asculta pe Lecoq cu interes, dar fără să fie surprins. Atenţia care i se acorda poate fi comparată cu cea a membrilor academiilor noastre la lectura unui raport bine întocmit şi care dezbate lucruri interesante.

Asta era tot.

Dacă membrii academiilor noastre sunt blazaţi când este vorba despre curiozităţile ştiinţei şi artei, dacă fiecare membru se entuziasmează numai când personalitatea lui este în joc, am putea spune că, la ora actuală, ne aflăm în prezenţa unor fiinţe deja ajunse la saturaţie de fapte rele; am putea spune, de asemeni, şi nu cu intenţia de-a ofensa vreo academie, că în această dimineaţă am pătruns în sânul unei academii sui-generis puţin mai puternică şi cu membrii mai bine triaţi decât oricare institut care poartă acest nume glorios.

Acest institut tenebros, al cărui prag l-am păşit, n-are ca scop binele şi frumosul, ci ştiinţa răului. Toţi cei ce se aflau aici erau nişte virtuoşi ai crimei, laureaţi ai furtului şi asasinatelor; în tot universul acesta nu credem că este posibil să găseşti o adunare de ticăloşi mai bine înarmaţi, o societate

de bandiți mai de temut.

Când Lecoq își termină discursul, deşurubă măciulia de fildeş a bastonului care aparținuse nefericitului Spiegel şi vărsă conținutul pe pânza verde: toți cei prezenți se apropiară pentru a examina diamantele Carlottei Bernetti.

— Nu este rău, spuse doctorul în drept, dar trebuie să recunoaştem că imbecilul care va plăti pentru această crimă a făcut totul pentru a-şi agrava şi mai tare situația. Fuga lui este o adevărată prostie.

— Profesore, răspunse colonelul, cunoaşteți mai bine legile decât sufletul omului. Nu există om prins în capcană care să nu comită unele greşeli; în asta rezidă forța noastră: la prima lovitură îi ameţim, iar ei îşi pierd sângele-rece, fiindcă astfel, oricât de bine am fi noi organizați, din timp în timp, ne-ar mai scăpa câte unul. Până acuma, însă, nu ne-a scăpat niciunul.

— Iată un briliant minunat, observă abatele folosind un termen tehnic de şlefuitor de pietre scumpe.

Doamna contesă de Clare se ridică întocmai ca ceilalți pentru a examina prada.

— În realitate, spuse ea din vârful buzelor, aceste personaje sunt nemaipomenite! Carlotta Bernetti nu este tânără, şi eu cunosc femei mult mai frumoase ca ea...

— Tu, de exemplu, nu-i aşa scumpo? o întrerupse preşedintele.

Contesa răspunse cu mândrie:

— Presupun că nu mă comparați cu fata asta... Eu vroiam să spun, pur şi simplu, că eu nu posed asemenea diamante.

— Este strigător la cer! spuse colonelul fără să radă.

Contele Corona întrebă, aruncând pe masă o mână de diamante pe care le examinase:

— Cât ar putea valora toate astea?

— În plângerea lui Bernetti, răspunse Lecoq, furtul a fost evaluat la 400.000 de franci.

— Patru sute de mii de franci! repetă doamna de Clare, o Bernetti!

— Şi la ce ne serveşte asta, întrebă din nou contele Corona, care căuta un moment prielnic pentru a-şi manifesta furia pe care cu greu şi-o stăpânea, pentru ce să mai punem aceşti 400.000 de franci lângă milionul pe care Tata îl păstrează într-un loc sigur?

Întrebarea nu rămase fără ecou printre membrii

adunării.

— Important este, spuse contesa de Clare, că suntem destul de săraci cu toată bogăția noastră. Nici unul dintre noi nu ştie unde se află comoara noastră, iar dacă Tata ar păți ceva...

Colonelul îşi agită clopoțelul înfierbântat; indignarea făcea să-i tremure mâna.

— N-o să mi se întâmple nimic! strigă el, vorbind ca un copil supărat. Mă simt foarte bine şi sunt puternic ca un taur, pe toți am să vă îngrop... Vino aici! spuse el, întrerupându-se.

Îl chemă pe doctorul în drept, căruia îi spuse în şoaptă şi grăbit:

— Ştii, asta te priveşte pe tine, iar hotărârea mea este luată deja: tu vei fi moştenitorul meu.

În acelaşi timp, îi atinse piciorul lui Lecoq şi-i şopti la ureche:

— Apără-ți patrimoniul, fiule, căci tu vei fi legatarul meu universal.

El le aruncă o privire plină de înțelesuri domnului de Saint-Louis şi doctorului Samuel.

— Ați vrea să mă retrag? continuă el cu voce tare, considerați că am trăit prea mult? Unde este ucigaşul care-mi va pune mâna în gât? Dumnezeule! Dragii mei, toți o veți duce foarte bine! Trădătorul care mă va găuri crede că va realiza ceva procedând astfel? Vă sugerez să ştergeți acest lucru din planurile voastre; să ştiți că atunci când vin să prezidez adunările noastre, îmi pun galoanele în loc sigur. Ah! Ah! Mai sunt şi revoltați printre voi! Aceia uită că datorită mie, organizația noastră a devenit bogată, iar ei nu se gândesc că eu sunt singurul care dețin secretul, şi că odată redus la tăcere nu va mai fi nimeni care să-i conducă spre comoară.

Îți ordon să taci! spuse el, arătând cu degetul înspre Margueritte care tocmai vroia să deschidă gura, nu ți-am dat încă cuvântul! Când ai venit în organizația noastră, n-ai venit după diamante, ci vroiai ceva să-ți pui în picioarele desculțe. Cine oare te-a făcut contesă de Clare, dacă nu eu? Erai o Bernetti, dar în loc de stofe scumpe, erai îmbrăcată în zdrențe. Ție, Corona, ți-am dat-o pe micuța mea Fanchette, fetița mea dragă; tu ştii foarte bine că dacă în acest moment, deşi soarele este sus pe cer, aş zice: Se face noapte! n-ai mai trece pragul acestei camere!

Corona era palid, în schimb contesa zâmbea. Lecoq puse mâna pe brațul bătrânului, care se opri imediat, uitându-se

în jurul lui întocmai ca un om care se trezeşte. Samuel, doctorul în drept, abatele şi prinţul îl înconjurau, nemişcaţi, precum statuile. Lecoq spuse:

— Tatăl tot Tată rămâne ca totdeauna, Corona a vorbit aiurea, iar Margueritte îşi regretă obrăznicia.

Cei patru membri pe care tocmai i-am enumerat se înclinară cu gravitate.

Era vorba despre un vot. Corona reveni la locul său de pe canapea, bombănind, iar doamna de Clare, ridicându-şi voalul, îi întinse colonelului mâna.

— Tatăl ştie cât de mult îl iubim, şopti ea.

— Tatăl este destul de bătrân, spuse colonelul, a cărui voce nu mai era mânioasă, ci plină de emoţie: are şi el slăbiciunile lui. Adineauri, declaram ca un fanfaron lipsit de putere: „Vă voi îngropa pe toţi!”… Ah! Copiii mei dragi, zilele-mi sunt numărate. Credeţi-mă, nu mai aveţi prea mult de aşteptat. Margueritte, tu eşti frumoasă, tânără şi ai tot dreptul să fii ambiţioasă; tu îţi doreşti aur, mult aur şi-l vei avea; vrei să fii ducesă, şi vei fi.

El o atrase înspre el şi sărutând-o, îi şopti:

— Nebună ce eşti! Nu ştii că pe tine te-am desemnat unica mea moştenitoare?

— Copiii mei, copiii mei dragi, reluă el cu voce tare, iertaţi-l pe cel care vă iubeşte ca şi cum aţi face parte din familia lui. Chiar şi Corona să uite ceea ce am spus despre el, poate cu prea multă severitate; atitudinea lui faţă de micuţa mea Fanchette îmi amărăşte sufletul. Ah! Dacă aş fi dat mâna acestui înger lui Amitie, sau prinţului, sau bunului Samuel, sau profesorului nostru!… dar ceea ce s-a întâmplat s-a întâmplat şi, în definitiv, Corona este nepotul meu; deci să trăim în pace şi să nu ne pierdem timpul, continuă el, schimbându-şi tonalitatea vocii; încă nu sunt orb şi nici surd, şi am auzit foarte bine cuvintele revoltatei noastre care erau ca un ecou al tuturor celorlalţi membri. Fiţi pe pace, aceasta-i ultima mea afacere.

Mâna lui se întinse înspre hârtiile care erau în faţa lui şi rămase nemişcată.

— Mai sunt şi alte probleme? întrebară mai multe voci.

— Veţi vedea, răspunse bătrânul, care acum avea înfăţişarea unui patriarh, fericit să facă o surpriză anturajului său iubit; diamantele lui Bernetti reprezintă doar o părticică din povestea noastră, un fel de prolog al piesei care va începe. Acum, pe cuvânt, chiar aţi crezut că-mi voi încheia activitatea

cu o pradă de 400.000 de franci? Am spus: este ultima mea afacere, şi să ştiţi că am vorbit serios; copiii mei, ultima afacere trebuie într-adevăr să merite osteneala şi, dacă vreţi, vă furnizez şi câteva elemente pentru a o judeca voi înşivă. La cât estimaţi voi capetele care se află în această încăpere?

Membrii consiliului se priviră miraţi; colonelul era un mare artist şi de multe ori dăduse multe lovituri de teatru.

Toţi ezitau, iar neliniştea plutea în aer. Lecoq spuse cu jumătate de glas:

— Ascultaţi! într-adevăr este vorba de viaţă şi de moarte.

Colonelul ridică mâna, pe care apoi o lăsă să cadă greoaie peste hârtii.

— Capetele voastre sunt aici, ca şi al meu, de altfel, spuse el tărăgănat. Nu sunt decât un oarecare, foarte aproape de senilitate, dar vă spun că, dacă astăzi aş muri, toţi m-aţi regreta! Capetele voastre sunt aici, iar vieţile voastre atârnă de un firicel care se află în mâinile mele. O dată cu ultima mea afacere vă voi salva şi capetele voastre graţie comorii pe care mi-aţi încredinţat-o. Când va îndeplini şi acest lucru, Tatăl vostru vă va convoca încă o dată şi vă va spune: sarcina care am dus-o ,cu bine la bun sfârşit, iar acum am şi eu dreptul să mă odihnesc, căci v-am salvat dintr-un mare pericol.

El luă caietul, asupra căruia se îndreptaseră toţi ochii înspăimântaţi, şi-l întinse lui Lecoq, spunându-i:

— Citeşte, Tulonezule, pentru ca toţi să vă daţi seama de marele pericol care vă paşte. Când veţi şti cu toţii despre ce este vorba, vom analiza împreună care dintre noi va putea să îndrepte lucrurile.

† Capitolul 16 — Manuscrisul lui Remy D'arx

Lecoq luă caietul şi citi:

„Raport către excelenţa sa, domnul ministru al justiţiei.

Domnule ministru,

Cu voia excelenţei voastre, vă supun spre lectură un

material încă neterminat: dar este un caz urgent, căci procesul este în curs, iar opinia publică deja vorbeşte despre *Fracurile Negre* care nu face altceva decât să inducă în eroare atât populaţia, cât şi însăşi justiţia.

Am renunţat la acest caz, care mi-a fost încredinţat şi deasupra căruia pluteşte misterul căci pe mine realitatea mă interesează.

Faptele pe care am onoarea să le expun domnului ministru, şeful magistraturii din această ţară, sunt nemaipomenite şi îndrăznesc să-i solicit atenţia. Este vorba despre Fracurile Negre, dar nu cele care au fost deferite justiţiei, ci adevărata organizaţie Fracurile Negre, după părerea mea cea mai periculoasă organizaţie de răufăcători ce a existat vreodată.

Excelenţa voastră nu are de-a face cu cercuri în care această denumire a devenit la ordinea zilei, iar administraţia, care ar trebui să facă lumină în această problemă, pare să considere această poveste drept o legendă de cartier, o istorie care-ţi strecoară frica în oase, ca atâtea alte poveşti lansate de drojdia societăţii pariziene. Domnul prefect de poliţie, căruia m-am adresat la început, a fost foarte curtenitor, dar ajutorul lui mi-a lipsit cu desăvârşire şi mi-am dat seama că mă consideră un visător.

Motivul acestui lucru este simplu; vi-l voi expune imediat, pentru ca excelenţa voastră să nu cadă în aceeaşi capcană: Fracurile Negre nu există în ochii justiţiei, căci n-au apărut niciodată în faţa ei; fundamentul însuşi al acestei organizaţii o pune la adăpost de lege.

Deşi pare de necrezut, eu voi încerca să fac puţină lumină pe parcursul acestui material. După câte ştiu, şi am pretenţia să cunosc aproape totul în acest domeniu care m-a preocupat zi şi noapte, o singură dată această organizaţie misterioasă a trecut prin clipe grele, căci trei membri ai ei au fost deferiţi tribunalului; aici fac aluzie la afacerea Quattrocavalli din pricina căreia tatăl meu a plătit cu viaţa.

În continuare, voi trece în revistă câteva date istorice. La 30 august 1816, domnul Mathieu d'Arx a fost numit procuror general la curtea regală de la Ajaccio; în luna octombrie, a aceluiaşi an, el a avut un cuvânt de spus într-un proces important, în care erau implicate mai multe personaje sus-puse din Sartena.

Primarul unei reşedinţe de canton era acuzat de complicitate într-o crimă comisă de fraţii Quat-trocavalli,

cunoscuți ca făcând parte din banda Veste Negre...

Aici Lecoq se întrerupse şi întrebă:

— Ce semnifică aceste însemnări cu creionul roşu?

— Asta înseamnă: „Treci mai departe fiule, răspunse colonelul; este partea ştiinţifică a materialului. Toţi cunoaştem istoria noastră şi am notat paragrafele care trebuiesc sărite; altfel toată corectura ar dura până mâine.

Într-adevăr, raportul lui Remy d'Arx dădea detalii despre camorrele din Italia de sud şi despre originea organizației Fracurile Negre. Aceste detalii sunt consemnate în cuvântul înainte al povestirii noastre. Lecoq dădu două sau trei pagini şi continuă: „... Cazul fu achitat în fața primilor judecători. La cererea ministerului, cazul a fost prezentat la curtea din Ajaccio, unde frații Quattrocavalli fură achitați pentru a doua oară, cu toate dovezile expuse care pledau împotriva lor.

În toată această afacere, domnul Mathieu d'Arx s-a confruntat cu unele greutăți inexplicabile. Doi tineri din oraşul Sartena, pe care el îi considera nevinovați, au fost implicați în această afacere pentru a da o altă turnură anchetei, iar dovezile inventate împotriva lor demonstrau o dibăcie prodigioasă. Atât completul de judecată, cât şi opinia publică a oraşului au fost canalizate pe o cale greşită. Se simțea influența unei forțe oculte şi puternice care lăsa domnului d'Arx o impresie vie şi durabilă.

Nu se poate spune că el ar fi ghicit ce se ascundea în spatele tuturor acestor fapte stranii şi inimaginabile, dar el simțise efectul şi era în căutarea cauzei; de altfel, am găsit printre hârtiile lui diverse note incomplete care păreau să fie elementele unui raport analog cu cel pe care am onoarea să vi-l prezint acum..

Notele despre care vorbesc şi în posesia cărora am intrat sunt rare şi trunchiate; n-am putut decât să culeg nişte resturi după ce alții, mai iuți ca mine, au strâns grosul recoltei; căci în urma catastrofei care i-a pus capăt zilelor, secretarul tatălui meu a fost jefuit, iar marea majoritate a hârtiilor au fost distruse. Cât despre raportul propriu-zis, mă îndoiesc că a ajuns pe biroul ministrului din acea epocă; în arhive nu există nici o urmă de aşa ceva.

Între decembrie 1816 şi aprilie 1820 avură loc trei tentative de omor asupra persoanei tatălui meu, iar la 22 iunie a aceluiaşi an, planşeul biroului său se prăbuşi, în timp ce el stătea la birou. El ceru să fie mutat din post nu pentru a fugi de soartă, căci toți din familie ştiau că tatăl meu va muri

de o moarte violentă, ci pentru a-şi putea continua lupta în care se angajase cu energie şi încăpăţânare. El gândise că odată plecat din Corsica, ar putea acţiona mult mai liber şi nu s-ar mai lovi, la tot pasul, de piedicile ce-i apăreau în cale.

În timpul călătoriei de la Marsilia la Toulouse, unde trebuia să conducă o acţiune la parchet, din spatele unei căpiţe de fân, fu tras un foc de armă, în plină zi, care distruse portiera cupeului cu care călătorea.

Eram şi eu acolo, alături de mama şi de sora mea care era încă un bebeluş. Am fost înscris la colegiul regal din Toulouse. La vacanţa din 1822, am avut senzaţia că tata îmbătrânise cu douăzeci de ani. Mama îmi spuse, plângând, că în urma unui dineu oficial la prefectură, tata era cât pe ce să moară şi de atunci sănătatea lui era foarte şubrezită...”

Lectura raportului fu întreruptă de un râs sec care venea dinspre fotoliul colonelului.

Colonelul se juca cu degetele; el spuse vesel:

— Îmi amintesc de acest dineu, eram şi eu acolo. Şi adăugă:

— Ah! Ah! Bătrânul Mathieu d'Arx a avut o viaţă tare grea!

Lecoq continuă:

„La 14 iulie 1823, la ora nouă dimineaţa, au venit să mă ia de la colegiu. Servitorul care venise după mine nu avu curajul să-mi anunţe vestea cea tragică. Odată ajuns acasă, am găsit-o pe mama stând în salon; ea mă privi, dar nu mă recunoscu: înnebunise. Tata fusese strangulat în pat, lângă mica mea soră, care avea pe atunci doar trei ani şi jumătate.

Criminalii n-au observat de prima dată copilul, care se trezise în timpul atacului şi începuse să strige. Au răpit-o sau au omorât-o. Eu am fost primul care am pătruns în biroul tatei. Biroul, secretarul, cazierele, totul fusese răscolit; s-au furat şi bani, dar economiile modeste ale austerului magistrat n-au constituit mobilul crimei. Averea mea actuală am obţinut-o mult timp după aceea, graţie familiei mamei mele.

Domnule ministru, v-am povestit în două vorbe, ultimul episod al unei istorii lugubre, fiindcă dumneavoastră ştiţi foarte bine faptele; întreaga magistratură a fost adânc îndurerată de aceste tragice evenimente.

Un vechi servitor al familiei a fost acuzat, judecat, condamnat şi în cele din urmă a ajuns pe eşafod. Pot să jur cu mâna pe inimă, că acest sărman servitor era nevinovat...”

— Ah! Strigă Corona, am venit aici ca să ascultăm

această poveste veche de când lumea?

— Adevărul este că asta nu ne priveşte pe noi, adăugă contesa de Clare.

Ceilalți păreau să împărtăşească această părere. Lectura acestui raport lăsa auditoriul indiferent şi aproape că-l adormea.

Colonelul îşi plimbă privirea de felină în jurul mesei.

— Aveți răbdare, dragii mei, spuse el; acele întâmplări vă sunt străine, căci nici unul din cei vechi nu mai este, cu excepția Tulonezului, care pe vremuri era servitorul meu, iar de atunci a crescut în grad. Toți dispar, în afară de mine, şi cum m-am mai folosit de bunii mei prieteni! Răbdare! Autorul acestui raport are sânge corsican în vine, după mamă, care era o Adriani. Asta-i o mică vendetta. După părerea mea, raportul are ceva stil; puțin cam sec poate, dar trebuia să pregătească introducerea materialului care urmează. Sper că ceea ce urmează să vă placă mai mult.

Vom vedea. Mai departe, Tulonezule, căci citeşti ca un înger!

În momentul în care Lecoq deschise gura pentru a continua, colonelul îl opri.

— Mai am ceva de spus, dragii mei, spuse el, pentru a preciza situația acestui băiat: domnul Remy d'Arx este tânăr şi înflăcărat, deține legile în mâinile sale precum soldatul arma, are talent, este protejat şi în plus mai are şi bani. Noi i-am omorât tatăl şi el ştie lucrul acesta, iar mama lui a murit nebună; cât despre sora lui, acest detaliu mi-a scăpat, dar bănuiesc că este departe. Iată-l, deci, singur, căci noi l-am privat de tot ceea ce avea mai scump pe lumea asta: să nu vă mirați dacă este dracul gol. Am spus tot ce am avut de spus. îi făcu semn lui Lecoq, care-şi continuă lectura. „... Domnule ministru, nu voi mai povesti nimic din această catastrofă. Adolescența mea a fost foarte tristă; am căutat un refugiu în muncă; mi-am terminat studiile, am făcut Facultatea de Drept şi în 1828 am devenit avocat.

Vacanța acelui an mi-am petrecut-o pe unul din domeniile noastre, în apropiere de Arcachon. Aici o văzusem ultima dată pe mama; ea nu şi-a mai revenit niciodată, dar în nebunia ei s-a ocupat cu strânsul tuturor hârtiilor, documentelor şi cărților tatălui meu. Sufeream de o senzație de slăbiciune, iar medicii erau cam sceptici în privința sănătății mele; priveam cu multă serenitate şi chiar cu o secretă bucurie faptul că existența mea se apropia de sfârşit.

Orele de singurătate mi le petreceam în bibliotecă unde mama strânsese comoara sa cu atâta pioşenie, îmi amintesc cum priveam oceanul îndepărtat pe deasupra tinerei păduri de brad.

Cariera îmi era indiferentă, sau mai degrabă nu-mi mai doream nici un fel de carieră. Citeam uneori tratate de drept, în special cele ce tratau criminalistica şi mai ales pasajele în care erau expuse valorile judiciare. Colecția de documente făcută de mama era bogată în acest sens, căci Mathieu d'Arx, din aceleaşi motive ca şi ale mele, urmase acelaşi antrenament.

Într-o seară, tocmai parcurgeam culegerea de memorii relative la procesul Lesurques, când am ajuns la faimoasa consultație semnată de Berryer tatăl, profesorul Toullier, Pardessus şi Dupin. La pagina unde erau enumerate dovezile aduse împotriva criminalului prezumtiv al curierului din Lyon, m-am oprit, căci atenția mea a fost atrasă de nişte note făcute pe marginea paginii de către tatăl meu.

Notele sunau astfel: “în afara asemănării dintre nevinovat şi vinovat, există un complex de împrejurări destinat derutării judecătorului, în acest complex de împrejurări rezidă sistemul inventat de Vestele Negre. Acelaşi scenariu, care s-a spus că a fost opera hazardului, a fost folosit şi în afacerea Quattrocavalli. Fracurile Negre au descoperit modalitatea de a crea eroarea judiciară, dar există cineva care deține secretul lor şi Dumnezeu veghează...”

Vocea lui Lecoq citea din ce în ce mai rar acest pasaj.

— Văd că spiritele încep să se încingă, spuse colonelul, iar Margueritte a noastră şi-a deschis larg frumoşii ei ochi.

— Dumnezeu n-a vegheat bine, răspunse contesa d Clare, căci omul a murit.

— Există un moştenitor. Să mergem mai departe. Tulonezule, să mergem mai departe, băiete.

„...Medicii, relatau în continuare memoriile lui Remy d'Arx, nu greşiseră prea tare prevestindu-mi sfârşitul apropiat, dar ei nu prevăzuseră reacția extraordinară pe care mi-a produs-o lectura acelor rânduri. Parcă mi se luase o ceață de pe ochi; în vine parcă-mi curgea un alt sânge; acum aveam un scop pentru care vroiam să trăiesc şi trăiam!

A doua zi dimineață, încă mai răsfoiam cărțile favorite ale tatălui meu. Îi distruseseră corespondența, notele, manuscrisele, dar nu se atinseseră de bibliotecă. Mi-am petrecut trei zile şi trei nopți, făcând o muncă ingrată; eram

urmaşul tatălui meu şi vroiam nu numai să-I răzbun pe tata, ci să şi distrug monstruoasa organizație care făcea din crimă o ştiință exactă şi cred în mod sistematic oroarea judiciară, bravând în mod scandalos legea şi plătind cu sânge nevinovat sângele victimelor sale.”

Colonelul ridică capul şi şopti în timp ce pipăia tabachera sa de aur:

— Iată o frază splendidă! Băiatul ăsta este tare capabil. Este drept că am contribuit şi eu puțin. Mai departe, Tulonezule.

„... După zece ani de muncă de cercetare neîntreruptă, n-aş putea spune excelenței voastre că am ajuns la un rezultat decisiv în ceea ce priveşte persoanele, dar pot declara că am pătruns secretul Fracurilor Negre.

Am pornit de la începuturile lor, în Corsica; apoi, le-am urmărit diversele piste în diferite locuri din Europa şi am ajuns la concluzia că cea mai bună salvare a lor este incredibilul lor plan machiavelic.

Nimeni nu crede în existența unui asemenea exces de perversitate şi ei îşi măresc fără încetare cercul lor hidos, adăpostindu-se în spatele marilor inteligențe şi marilor puteri incredule... Toate crimele concepute de ei au fost duble: mai întâi a fost omorât curierul din Lyon, iar apoi Lesurques care a ajuns la ghilotină. În momentul în care Dubose a omorât în plină siguranță, căci fuga lui era aranjată, la locul crimei soseşte Lesurques. Trebuia să treacă pe aici, căci n-avea o altă posibilitate: un fir misterios l-a atras aici şi, la nevoie, zece martori, şi nu orice fel de martori, vor depune mărturie împotriva lui.

Forța Fracurilor Negre nu rezidă doar în ei înşişi, ci şi în geniul lor infernal ce țese în jurul lor o pânză care-i camuflează: complicii lor cei mai buni sunt cei ce nu-i cunosc şi care ar fi îngroziți de planurile lor sângeroase.

Aceşti complici de-o zi, de-o oră, de un minut sunt vecinul, prietenul, eu şi, iertați-mi vă rog îndrăzneala, chiar şi dumneavoastră, domnule ministru, căci reuşesc să pătrundă la toate nivelurile şi nimeni n-ar putea să jure că n-a dat vreodată mâna cu ei...”

Colonelul avu o explozie de bucurie.

— Scuzați-mă, dragii mei, spuse el, dar îmi vine să râd căci prima dată când am citit acest paragraf tocmai mă întorceam de la un dineu cu domnul ministru.

„... Iată-l, deci, pe Lesurques la postul lui, continua

raportul; am spus Lesurques pentru a-l caracteriza pe nenorocitul ce va cădea pradă furiei mulțimii. Lesurques nu ştie pe ce teren merge şi ignoră cursa ce i s-a întins; el se află acolo unde trebuie, ceea ce este suficient pentru a-l compromite.

Este prins, controlat şi se descoperă asupra lui nişte hârtii compromițătoare; pistolul încă fumegând sau cuțitul însângerat zac la picioarele lui; în ajun, a făcut ceva nesemnificativ ce se întoarce împotriva lui: într-un moment de proastă dispoziție s-a plâns de cineva, a şoptit câteva amenințări sau a lăsat să se înțeleagă că are o urgentă nevoie de bani.

Toate aceste lucruri se adună împotriva lui, acuzându-l posibilitatea devine certitudine; este pierdut şi el simte acest lucru; este atât de bine deghizat în vinovat încât, în conştiința lui speriată îşi spune: „Dacă aş fi magistrat şi ar trebui să judec un om în situația mea, l-aş condamna!”

„Aceasta-i *arma lor nevăzută*. Ea dă lovitură după lovitură, întocmai ca arma criminalului; ea răneşte absolut sigur, grație unui plan care este culmea sacrilegiului, este însăşi legea, legea ce-i condamnă pe cei ce i-a rănit.

Dar *arma nevăzută* poate să omoare şi din plăcerea de-a omorî şi să înlocuiască celelalte arme insuficiente sau tocite. Există şi oameni căliți: Achille, invulnerabilul, sau Mithridate care se juca cu otrăvurile. Pe aceştia nimic nu-i poate doborî şi trebuie folosită *arma nevăzută* care nimiceşte totul în preajma ei.

Ea poate fi sub forma unui cuvânt, unui gând din cele mai subtile, unei bănuieli, unei invidii, unei ambiții, unei terori, unui amor, sau mai ştiu eu ce! Cei ce mânuiesc această armă teribilă şi inevitabilă sunt numeroşi, iar lumea orbită devine complicele lor…

Ei provin din vechea organizație *Camorra* care aminteşte de *Saintes Vehme*[2] şi de organizațiile secrete din Lombardia. Marele Stăpân sau Tatăl este ajutat de un senat ai cărui membri se numesc Maeştrii sau *Frații din La Merci*. După acest stat major, urmează un corp de ofițeri care sunt în curs de inițiere: în general, sunt hoți activi şi inteligenți care pot fi convocați în consilii atunci când împrejurările impun acest lucru. Atunci maeştrii poartă un voal negru; în afara Tatălui şi a membrilor consiliului, nimeni nu-i cunoaşte.

Apoi urmează soldații sau „prostănacii” care acționează ca nişte maşini, primesc bani în schimbul sinistrei lor munci

şi nu cunosc nici un secret. Loja centrală a organizaţiei se află la Paris; ea se poale deplasa; în timpul îndrăzneţei tentative care era cât pe ce să ruineze rezervele Băncii Angliei, se afla la Londra.

Atunci când se comite un furt care tulbură opinia publică, loja centrală dispare şi pleacă în Corsica, aşteptând ca lucrurile să se calmeze. Poate că în Corsica voi obţine informaţii valoroase, Fracurile Negre ajungând astfel pe mâna justiţiei. În prezent, şi din ultimele informaţii pe care le deţin, loja centrală este formată dintr-un Tată şi zece Maeştri. Nu le cunosc numele; cei ce sunt afiliaţi şi de la care am obţinut unele date nu sunt maeştri şi nici nu i-am văzut pe aceştia, decât sub voalul negru; pe de altă parte, funcţionarii superiori din cadrul poliţiei se încăpăţânează în scepticismul lor şi nu mi-au acordat decât un ajutor iluzoriu.

N-am putut obţine nici numele şi nici portretele principalilor membri ai Fracurilor Negre, dar, totuşi nu-mi lipsesc informaţiile legate de persoana aceasta.

Tatăl este un bătrân, foarte înaintat în vârstă, foarte bogat şi se învârteşte în cercurile din înalta societate, cât şi în saloanele din cartierul Saint-Germain. Organizaţia îi acordă un respect superstiţios. Priceperea lui are ceva comun cu vrăjitoria; s-ar scrie sute de pagini cu crimele pe care le-a ordonat sau pe care le-a comis, deşi în societate este o persoană onorabilă, aproape sfântă...”

— După cum vedeţi, copiii mei, descrierea mea este destul de măgulitoare, spuse blând colonelul; nu vă miraţi prea tare, căci l-am mai retuşat eu şi sper ca şi descrierile voastre să vă satisfacă. Acum văd că nu mai este necesar să vă cer puţină atenţie, căci sunteţi numai urechi.

„...Un om care se bucură de aprecierea unanimă, scria în continuare în raport, un vechi prieten de-al tatei, care deţine întinse proprietăţi în Corsica, în regiunea în care Fracurile Negre au avut şi poate că îşi mai au refugiul, colonelul Bozzo-Corona, făcând apel la propriile lui amintiri, mi-a povestit o serie întreagă de legende. Şeful Fracurilor Negre, n-ar fi altul decât celebrul bandit italian, care între timp a îmbătrânit, în loc să se călugărească, diavolul din Calabria a preferat să-şi lărgească cercul, abandonând puşca prea grea şi folosind arma infernală despre care v-am vorbit deja.

În jurul lui se învârteşte un şmecher de mâna a doua, dar destul de periculos, fost puşcăriaş, fost servitor, fost comis-voiajor şi actualmente om de afaceri la Paris...”

Lecoq se întrerupse din proprie inițiativă şi întrebă:

— Şi descrierea mea ați retuşat-o?

— Nu, răspunse colonelul, am lăsat-o aşa cum a fost de la început, în acest joc de-a v-ați ascunselea, Remy d'Arx este foarte aproape de victorie şi am vrut să vă convingeți şi voi de acest lucru.

Lecoq îşi continuă lectura: era palid, iar sprâncenele îi erau încruntate.

„...Mi-e greu să cred că această mizerabilă organizație şi-a întins tentaculele şi în cadrul poliției; mi se pare ciudat şi refuzul din partea administrației de a se implica în vreo acțiune de cercetare, refuz care trebuie să aibă o cauză, pe care de multe ori am căutat s-o descopăr. Sper s-o fi găsit. Şi sper, de asemenea, că în maximum opt zile să-l demasc pe acest om...”

După ce citi şi această frază, Lecoq aşeză manuscrisul pe masă şi-l privi pe colonel.

— Tată, şopti el, mie îmi ajunge cât am citit Ceilalți dacă vor să citească, treaba lor, dar eu aştept nişte explicații în ceea ce mă priveşte.

Colonelul îi făcu un mic semn cu capul, zâmbind şi îi luă manuscrisul.I”

— Altădată, spuse el, v-aş fi citit o dramă în cinci acte pe nerăsuflate, căci pe vremuri am jucat şi teatru şi am fost şi tenor; acum, însă, răguşesc atât de repede! Nu poți fi la fel şi în tinerețe şi la bătrânețe. Dragii mei, vi se pare bine creionat portretul Tulonezului?

Membrii consiliului îşi schimbaseră şi ținuta şi fizionomia; toți erau foarte atenți, iar Corona asculta cu oarecare teamă.

— Lecoq este descris perfect, spuse contesa; acest Remy d'Arx n-are decât să întindă mâna ca să-l înhațe.

— Ei bine, draga mea, reluă bătrânul, descrierea ta este şi mai complexă decât a Tulonezului; este ca o fotografie. Abatele, de asemenea, iar un jandarm sigur l-ar recunoaşte; portretul lui Corona este revelator, cât despre nemaipomenitul Samuel îl sfătuiesc să-şi trimită un coleg dacă vreodată Remy d'Arx îl solicită, căci seamănă ca două picături de apă cu realitatea. Adevărata capodoperă este însă portretul profesorului nostru în drept, cel ce ne-a spus pentru prima oară: „Legile trebuiesc mânuite cu talentul cu care Paganini cântă la vioară; dacă ştii cum să jonglezi cu ea, legea poate deveni un instrument care fură şi omoară”.

— Şi eu? întrebă prinţul, a cărei voce tremura. Rolul meu mi-e scris în frunte: sunt cel mai uşor de recunoscut.

— Când Remy d'Arx a avut geniala idee de a-mi da manuscrisul, am căutat rapid descrierea ta. Fiule, poţi fi fericit, ca şi noi, de altfel; de două luni, în fiecare seară, frumosul nostru judecător de instrucţie ne-a văzut împreună la palatul Ornans. Dacă ar avea cea mai mică bănuială în ceea ce te priveşte, atunci ar descoperi cheia misterului, însă omul care i— a furnizat toate aceste informaţii este în urmă cu jumătate de an. La capitolul Ludovic al XVII-lea este un singur cuvânt: Moarte.

— Poate că preferaţi să vă citiţi fiecare descrierea, continuă colonelul bine dispus, stare ce contrasta cu neliniştea generală. Tulonezule, dă manuscrisul mai departe pentru ca fiecare să-şi citească elogiile aduse.

Raportul circulă de la unul la altul. O linişte ce nu prevestea nimic bun domnea în jurul mesei. Colonelul era singurul care afişa un aer mulţumit; el muiase peniţa în cerneală şi desena diverse personaje caraghioase, cu corpuri mici şi capete mari.

Când raportul făcu înconjurul mesei, el aşeză tocul pe masă.

— Ei bine, dragii mei, v-am anunţat o şedinţă ciudată şi sper că mi-am ţinut cuvântul, spuse el cu o linişte atât de provocatoare, încât în ochii celor prezenţi se putea citi nemulţumirea.

Ce părere aveţi?

— Am fost trădaţi, este clar, răspunse profesorul în drept.

— Acest om, adăugă contesa de Clare, este atât de aproape de noi, încât dacă ar întinde mâna ne-ar atinge.

— Cu atât mai bine, draga mea, apăsă colonelul pe fiecare cuvânt, foarte bine că are braţul lung. Prefectura de poliţie îl nemulţumeşte puţin, căci nu-i place să intre cineva în concurenţă cu ea; este întocmai ca Academia care refuză tot ceea ce n-a inventat ea; dar acest raport are ca scop să deschidă ochii prefecturii.

El luă manuscrisul şi îl răsfoi până ajunse la ultima pagină.

— Iată concluziile, continuă el; ele sunt logice, precise şi nu cred ca ministrul să nu le accepte. Ascultaţi: „... Prin intermediul excelenţei voastre cer ajutorul direct al guvernului. Am nevoie de agenţi din administraţie, dar îmi

trebuie şi o libertate şi independenţă absolute.

De bunăvoie pun în joc viitorul meu profesional; dacă mă aflu pe o cale greşită, înseamnă că sunt un nebun şi un imprudent şi, în consecinţă, mi-am scris singur sentinţa.

Dacă însă am intuit bine ceea ce v-am expus mai sus, nu doresc nimic, căci aceasta îmi era datoria de magistrat. Doresc ca excelenţa voastră să-mi acorde trei lucruri: un ordin pentru a putea acţiona, posibilitatea de a-mi alege agenţii şi libertate totală vizavi de prefectură, iar în cincisprezece zile, începând de astăzi mă angajez să fac lumină în afacerea Fracurilor Negre...”

— Este Coyatier! strigă Corona; ne ameninţă că ne va îneca într-un pahar cu apă. Dacă vom lovi noi primii, s-ar rezolva problema.

Colonelul răsfoi rapid manuscrisul.

— Bineînţeles, bineînţeles, spuse el, asta-i prima idee care ne trece prin minte. Judecătorul nostru de instrucţie nu este nici Achille şi nici Mithridate; dar este un mic paragraf care răspunde şi la această problemă... îmi permiteţi? Mi-e frică să nu abuzez prea mult de răbdarea voastră: ăsta va fi ultimul meu exemplu..

Colonelul citi:

„... Fracurile Negre mă cunosc, mă împresoară, ştiu asta şi, mai ales, simt; este alegerea mea de-a mă juca astfel cu focul. Omul care mi-a vândut informaţiile este un criminal, un executant al ordinelor organizaţiei, asasinul ce a jurat credinţă marelui consiliu al Fracurilor Negre...”

Cei prezenţi fură uimiţi, iar buzele lor şoptiră în cor un singur nume: Coyatier. Colonelul făcu cu ochiul.

— În cine să ai încredere! şopti el. Dumnezeule, cea mai autentică brută pe care am întâlnit-o vreodată; Coyatier, a avut una sau două idei în viaţa lui: ideea de a trăi mai bine şi cea de-a face avere, căci acest diavol de Remy aruncă banii ca şi când ar avea o mină de aur în buzunar. Dar lăsaţi-mă să termin.

„... în orice clipă aş putea avea aceeaşi soartă cu a tatei; dar pe mine nu mă vor avea pe de-a întregul. Mi-am luat anumite măsuri, şi opera mea va supravieţui. Prezentul raport îl am în trei exemplare, care se află la trei persoane diferite şi de încredere, în cazul în care mi s-ar întâmpla vreo nenorocire, cei trei posesori ai manuscrisului mi-au promis că vor continua acţiunea începută de mine, iar prima lor grijă va fi să predea manuscrisele ducelui de Orleans, moştenitor al

coroanei, dumneavoastră, domnule ministru şi regelui în persoană...”

Colonelul închise caietul, îl puse pe masă şi spuse strângându-şi halatul în jurul corpului înfrigurat:

— Vedeți, dragii mei, este simplu ca bună ziua şi până şi un copil şi-ar da seama: în împrejurările actuale, uciderea acestui băiat ar însemna să ne dăm singuri foc Ia valiză.

Colonelul tăcu. Toți membrii consiliului aveau capetele plecate. Lecoq, care părea cel mai liniştit, spuse:

— Tată, cu un stăpân ca tine nu putem considera cauza noastră pierdută. Eşti, în continuare, providența noastră; imposibil să nu mai aveți vreun plan în sacul vostru fără fund.

— Halal sac! răspunse bătrânul cu o modestie exagerată; copiii mei, eu mă bazez, mai departe pe voi. Sunteți în floarea vârstei, sunteți talentați, aveți curaj şi tot ceea ce vă trebuie pentru a lupta, în timp ce eu sunt în declin... şi de multe ori m-ați făcut să simt acest lucru... în plus nu trebuie să vă avertizez că rolul meu s-a terminat pe acest pământ.

— Toată luma în picioare! ordonă Lecoq, pe tonul ofițerului care comandă. Drepți! Doi paşi înainte! în genunchi! Ne aflăm în fața Dumnezeului nostru pe care trebuie să-l venerăm!

— Îți bați joc, Tulonezule? întrebă bătrânul, aruncându-i o privire atât de ascuțită şi rece, încât Lecoq plecă ochii.

— Pe cinstea mea, nu-mi bat joc, se bâlbâi el; mai bine uitați-vă că sunteți înconjurat de mâini împreunate ca pentru rugăciune.

— Tată, adăugă umil contesa de Clare, aveți dreptate, capetele noastre sunt aici, în acest moment ne aflăm Ia marginea prăpastiei şi sunteți singurul care a-ți putea să ne salvați. Salvați-ne!

Colonelul Bozzo se ridică şi capul lui lucios ca fildeşul domină frunțile înclinate.

— Ah! Ah! şi vocea sa deveni dintr-o dată sonoră, aveți nevoie de mine? Se pare că bătrânelul mai trăieşti încă. Cum v-a ajuns cuțitul la os, veniți din nou la mine, totdeauna la mine, fiindcă chiar şi acum, în pragul morții, rămân cel mai puternic dintre toți. Foarte bine faceți, şi ați face şi mai bine dacă n-ați uita cine sunt *eu* şi cine sunteți voi. Nu mai mi-aduc aminte numele celor dinaintea voastră; de zeci de ori acest consiliu s-a reîmprospătat cu oameni noi; toți mor în

jurul meu, dar eu continui *să trăiesc!* Eu sunt sufletul, iar voi capul. Voi nu ştiţi nimic, iar eu ştiu totul. Voi zâmbiţi neîncrezători, în timp ce ascultaţi lectura acestei pagini în care se vorbeşte despre *arma nevăzută* şi de oameni invulnerabili; dar iată-ne în prezenţa unui individ pe care nu-l poate atinge nici lama cuţitului şi nici otrava, împotriva acestui om trebuie să folosim *arma nevăzută:* Unde este ea? Cine dintre voi o cunoaşte? Cine dintre voi ar şti s-o ascută şi s-o folosească?

— Tată, sunteţi singurul care ştiţi s-o folosiţi, răspunse contesa cu convingere.

Ceilalţi adăugară:

— Stăpâne, sunteţi singurul.

Bătrânul se bucură o clipă de propriul său triumf, apoi focul privirilor lui se stinse, iar pleoapele se lăsară ca un voal.

— Prieteni, continuă el pe un ton inofensiv, în curând veţi şti şi voi la fel de multe lucruri ca şi mine; mai am atât de puţin de trăit! Este ultima mea afacere. Nu mai există o familie atât de unită ca a noastră; voi sunteţi copiii mei, iubiţii mei moştenitori şi voi credeţi că am aşteptat ruga voastră pentru a vă apăra? Nu, eu veghez asupra voastră şi averii voastre. Duşmanul vostru sunt aceste trei exemplare de manuscris, din care un exemplar se află în posesia mea şi le voi obţine şi pe celelalte două; până atunci, fiţi fără grijă.

Arma nevăzută şi-a făcut deja apariţia; ea a atins pieptul lui Remy d'Arx; va trăi totuşi, căci moartea lui prea rapidă v-ar omorî pe toţi; dar va trăi înlănţuit: căci i-am ferecat inima!

† Capitolul 17 — Remy D'arx

În 1838, judecătorii de instrucţie erau chiar mai prost cazaţi decât astăzi. Palatul de Justiţie nu fusese încă restaurat, iar biroul lui Remy d'Arx situat la capătul culoarului, avea un aspect destul de trist.

Era o încăpere spaţioasă dar cu aspect de mansardă şi neavând nimic fastuos. Fereastra îngustă şi înaltă dădea spre curtea Sfintei Capele care era plină de pietroaie. Tavanul se

decojea, lambriurile trebuiau curățate, iar aspectul întregii încăperi era deteriorat.

În mijlocul camerei era o masă pătrată acoperită de cărți în dezordine: ai fi crezut că este masa unui poet. O altă masă din lemn negru, cu pupitru şi o mapă, se afla în prelungirea primei. Pe peretele din fața ferestrei se afla o bibliotecă plină de dosare etichetate; pe măsuța de lângă şemineu era un bust a lui Ludovic-Filip, iar de-o parte şi de alta a intrării principale se afla o pendulă şi un barometru. Orice castel are anexele lui; aici se aflau anexele castelului lui Themis[3].

Remy d'Arx era singur, în picioare, cu pălăria pe cap, în fața ferestrei, iar degetele sale băteau distrate ritmul unei melodii. El privea, fără să-l vadă, însă, un ulm bătrân cu ramurile pe jumătate desfrunzite şi gata să se usuce printre dărâmăturile şi cărămizile îngrămădite în curtea Sfintei Capele. Acest ulm era renumit.

Era unul din cei trei arbori lăudați de dl. de Jouy ca servind drept hotel vrăbiuțelor pariziene.

Orologiul sună de ora şase.

Mii de vrăbiuțe aterizau pe ramurile ulmului, venite din toate colțurile cerului. Timp de câteva minute, în ospitalierul arbore se susținu un adevărat concert de ciripituri: păsărelele se agitau ciripind, se îmbrățişau, urându-şi probabil noapte bună, altele se certau şi cu lovituri de cioc şi fâlfâit de aripi încercau să obțină locurile cele mai bune de pe ramuri.

Curând, păsărelele se linştiră, iar ciripitul lor încetă; după un sfert de oră, cei douăzeci de mii de oaspeți ai ulmului dormeau liniştiți.

Remy d'Arx nu mai făcuse nici o mişcare; când liniştea se lăsă, el păru că se trezeşte dintr-un vis şi-şi trecu mâna peste frunte. În orele înserării, când întunericul începe să se aştearnă, obiectele îşi schimbă atât forma, cât şi culoarea: din cauza întunericului, ridurile sale dintre sprâncene păreau şi mai adânci, iar figura sa părea şi mai palidă. Se întoarse încet, îşi puse pălăria pe o mobilă şi făcu câțiva paşi, clătinându-se.

Când se opri, desfăcu o hârtie mototolită pe care o ținea în mână.

— N-am spus nimănui, şopti el; ieri, puteam să jur că nici eu nu ştiam. Niciodată n-am fost străbătut de ideea unei fericiri atât de mari; n-aveam nici cea mai mică speranță fiind sigur că voi fi învins înainte de a începe lupta. Mi-au trebuit sfaturile Francescăi şi intervenția favorabilă a colonelului

Bozzo pentru a reuşi să-mi înfrâng presentimentele şi temerile mele!

Se apropie de masă şi se aşeză, aşezând hârtia mototolită alături de alte două scrisori ale căror plicuri erau pe jos.

— Cine ar putea să-mi scrie astfel? continuă el, şi de ce mi-ar scrie ca şi cum această căsătorie ar fi un lucru posibil, public şi sigur? Cei ce-mi transmit aceste calomnii ştiu ei ceva şi, în acelaşi timp, nu ştiu; ei au intuit secretul dragostei mele pe care nu l-aş fi încredinţat nici celui mai bun prieten; ei cred că sunt fericit în dragoste şi încearcă să-mi amărască zilele...

Luă cele trei scrisori în mână, iar privirea sa obosită le parcurse rând pe rând.

— Bucuria mea! repetă el, cu o amărăciune vecină cu neliniştea. Ah! De-ar fi adevărat şi de mi-ar da cea mai mică speranţă! Dar nu ştiu şi eu, la fel de bine ca şi ei că în viaţa ei există un mister? Chiar ea mi-a spus acest lucru, fiind dispusă să mi-l încredinţeze.

Se întrerupse, citind cu voce înceată câteva rânduri din prima scrisoare:

„V-aţi înşelat, căci pasiunea voastră este oarbă şi nu aţi observat că această tânără face parte dintre acelea cărora un bărbat de viţă nobilă nu-i poate da numele lui...”

„... Luaţi seama, spunea o altă scrisoare, căci misiunea voastră pe pământ este foarte importantă şi sfântă. Amintiţi-vă de cei ce au murit şi nu vă împiedicaţi de această aventură ruşinoasă care s-ar putea interpune între voi şi răzbunarea voastră. Cea cu care vă veţi căsători va fi un obstacol în calea voastră, iar cei pe care-i urmăriţi sunt puternici şi mânuiesc arme necunoscute; dragostea este ca o otravă; luaţi seama...”

Cea de-a treia scrisoare spunea:

„Doamna Samayox, saltimbanc şi proprietara unui circ, în momentul de faţă, poate fi găsită în piaţa Walhubert. Mergeţi să o întrebaţi despre Fleurette şi veţi afla cine este domnişoara de Viîlanova.”

Degetele tânărului magistrat se crispară şi cu un gest violent aruncă cele trei scrisori în şemineu.

— Arma necunoscută! gândi el cu voce tare, arma nevăzută! Toate aceste lucruri fac parte din misteriosul lor arsenal? Oare se află, deja, în jurul meu? Oare încearcă să-mi zdrobească sufletul, fiindcă am avut grijă să-mi pun la adăpost viaţa trupului meu?

Capul îi căzu în mâini şi scoase un oftat.

— Ah! Valentine! Valentine! şopti el, ce importanță au toate aceste lucruri? De acum încolo mă voi gândi tot timpul la tine. Ura lor nu va reuşi să mă zdrobească şi n-au inventat ei încă arma care să mă rănească mortal, într-una din scrisori era cel puțin un lucru adevărat: dacă n-am renunțat încă la acțiunea începută, îmi va lipsi forța şi voința de-a o încheia. Valentine! în permanență o am în fața ochilor, amețitoare întocmai ca dragostea ce mă macină; îi urmăresc privirea divină, care se îndreaptă spre un altul şi gelozia mă torturează. Când zâmbetele ei mă luminează, simt din nou cum revin la viață. Ar trebui să vină la mine, căci există în ea o stranie durere sufletească: s-ar zice că suferă din cauza tristeții pe care mi-a cauzat-o. La mine nu va găsi pe nimeni; am fugit şi bine am făcut, căci nu vreau să văd pe nimeni. Ce ar putea să-mi spună? Oare există ceva pe lumea asta care ar putea să mă vindece?

Mâinile sale alunecară de-a lungul obrajilor răvăşiți pe care se prelinseseră două lacrimi.

— Simt asta, spuse el cu o voce de om distrus, mi-e ruşine dar nu mai vreau să lupt, căci lupta este imposibilă: o iubesc nespus! O voi iubi şi atunci când un altul îi va deveni soț! Dacă ar fi vinovată tot aş iubi-o, iar dacă cei ce dețin acele puteri misterioase ar veni şi mi-ar spune: trebuie să comiți o crimă, pentru a o cuceri...

El nu-şi încheie fraza căci se înroşi tot de indignare, în timp ce-şi aplecă din nou fruntea.

Se auziră trei bătăi uşoare în uşă şi un funcționar din Palatul de Justiție, deschizând uşa, întrebă:

— Domnul judecător de instrucție vrea să interogheze acuzatul?

Remy îl privi pe noul venit cu uimire. Nu-şi dădea seama despre ce anume îi vorbeşte.

— Care acuzat? se bâlbâi el.

— Criminalul din strada Oratoire, răspunse funcționarul. Aveți tot materialul pe birou şi am înțeles că se grăbesc cu această anchetă.

Remy îşi aruncă ochii asupra unui dosar care era lângă el şi pe care erau scrise două nume: Hans , Spiegel, Maurice Pages.

Numele mortului şi al criminalului.

În acel moment, îşi aminti că-i fusese încredințat acest caz.

— Mai am ceva de scris, spuse el, şi într-o jumătate de oră sunt gata.

Funcționarul închise uşa; Remy luă dosarul şi-l deschise.

Dosarul conținea patru documente principale: procesul verbal al comisarului de poliție, raportul inspectorului Badoit, cel al inspectorului Megaigne şi o foaie dublă nesemnată pe care era timbrul prefecturii. Remy d'Arx îşi întinse pe birou cele patru documente; încercă să citească procesul-verbal, dar cum trecu de formulele cunoscute care precedă istorisirea faptelor, scrisul începu să-i danseze în fața ochilor. Fără să-şi dea seama, devenise din nou visător. El credea că munceşte, dar gândurile sale erau departe; se vedea la brațul contesei Corona căreia îi dezvăluise secretul inimii sale: înflăcărarea, timiditatea, durerea şi bucuria acestei imense iubiri care-i pătrunsese în viață fără voia lui şi care acum devenise însăşi viața lui.

Îşi amintea absolut totul: mirările Francescăi, interesul ei atât de viu şi de sincer în fața durerii lui.

— De la potop, spusese contesa, n-am mai pomenit astfel de lucruri!

Era adevărat, iar Remy credea sincer acest lucru. Ceea ce văzuse şi citise nu-i furniza nici un element de comparație; nimic nu semăna cu draga şi arzătoarea tiranie pe care dragostea o exercita asupra ființei lui. Era ca o boală, febră sau delir ce-i stimula simțurile, imaginația şi sufletul.

Imaginea Valentinei îi dădea o stare de extaz; o zărea frumoasă şi strălucitoare, de departe îi auzea sunetele armonioase ale vocii şi-i sorbea din ochi filtrul magnetic ce izvora din privirile tinerei fete. Cei ce au avut o tinerețe liniştită uneori sunt incendiați de pasiunea care-i năpădeşte tardiv. Frumoasele zile de primăvară, anii pe care alții şi-i petrec din aventură în aventură, Remy d'Arx îi consacrase unei opere sumbre care constituie unicul scop al existenței sale.

În linişte, acumulase atâta pasiune, încât la prima scânteie se declanşa un adevărat vulcan de dragoste. În ajun, Francesca Corona fusese uimită de violența nemaipomenită şi de naivitatea pasiunii lui Remy. Iubea ca un copil şi ca un bătrân, în acelaşi timp cu efervescența tinereții şi cu ardoarea sterilă şi disperată a celor ce mai au câteva zile de trăit.

În sufletul lui nu mai rămăsese decât acea flacără tristă

şi suverană combătută, în zadar, de o voință neputincioasă de a-şi continua opera.

Totul îi amintea de Valentine, dar intrarea neaşteptată a Valentinei în viața lui şi ajutorul ei nesperat nu reuşi să ațâțe în el focul stins al răzbunării.

Valentine, vorbind despre asasinii lui Mathieu d'Arx, despre acele Fracuri Negre pe care Remy le urmărea de atâția ani, Valentine promițând să facă lumină în acel întuneric pe care eforturile lui nu reuşiseră să-l pătrundă. Remy o vroia doar pe Valentine şi nimic mai mult, iar taina pe care i-o promisese îl indigna, căci el vedea în asta oferta unei despăgubiri iluzorii.

Printre rândurile pe care comisarul de poliție le aşternuse pe foaia timbrată, Remy întrezărea amintirile sale confuze şi gândurile sale neliniştite. Timpul trecea şi deodată se auziră paşi pe coridor. Jumătatea de oră trecuse iar escorta prizonierului se apropia. De data aceasta, Remy d'Arx se trezi din visare, tresărind.

Dintr-o privire el parcurse documentele care se aflau în fața lui. Procesul-verbal al comisarului şi rapoartele celor doi inspectori concordau în totalitate; erau clare şi concise; erau aproape la fel concepute, căci împrejurările crimei erau evidente, criminalul fiind prins în flagrant delict. Când uşa se deschise, ochii tânărului magistrat căzură asupra celui de-al patrulea document, care nu era semnat.

Acel document se încheia astfel:

„Observație importantă: asupra acuzatului nu s-a descoperit nimic, decât o sumă nesemnificativă de bani. Vom dovedi că a sperat să se căsătorească cu o tânără nobilă a cărei dotă se ridică la mai mult de un milion”.

Datoria domină omul şi-l trezeşte din visare. Într-o clipă, Remy d'Arx deveni absolut lucid, amintindu-şi că este totuşi judecător. Privirea îi rămase fixată pe această pagină care scotea în evidență încă o alternativă. În sufletul lui se cuibări îndoiala, o îndoială care-i aparținea în întregime şi care era legată de propriile lui cercetări.

El gândi:

— O notă asemănătoare era şi în dosarul nenorocitului care a plătit cu capul, după omorârea tatei.

Era de nerecunoscut în momentul în care-şi ridică privirea strălucitoare şi limpede şi şi-o îndreptă asupra acuzatului care tocmai intrase, cei doi paznici rămânând la uşă.

În privirea tânărului magistrat era un soi de curiozitate vie şi ceva asemănător cu un sentiment de simpatie. Grefierul, care veni dintr-o încăpere alăturată, se aşeză la măsuţă şi-şi şterse peniţa de burete. Acuzatul se opri la trei paşi de masa principală, rămase în picioare, cu mâinile atârnând pe lângă corp, cu capul sus, dar fără să fie înfumurat.

Mâinile îi erau libere, iar din costumul de puşcăriaş nu purta decât vesta, sub care se observa pantalonul de uniformă. Era palid şi tras la faţă; în privirea lui bărbătească nu se citea nici cea mai mică slăbiciune.

În momentul în care această privire, care era cea a unui bărbat cinstit, se întâlni cu aceea a lui Remy d'Arx, sprâncenele magistratului se încruntară, iar pleoapele lui Maurice se lăsară în jos. Imediat începu interogatoriul.

La cererea judecătorului, Maurice îşi spuse numele, prenumele şi ocupaţia. Grefierul, un bărbat micuţ şi slab, scria, gândindu-se la propriile lui afaceri.

În domeniul anchetelor, acesta se credea mult mai priceput decât însuşi Remy şi, fiind sătul de cancanurile de la palat, el privea deja ca pe o poveste veche crima petrecută cu câteva ore mai înainte. Părerea lui era deja formată; în sinea lui, el îl condamnase deja pe Maurice la ghilotină sau la închisoare pe viaţă, în cazul în care juraţii i-ar acorda circumstanţe atenuante.

Maurice nu răspunse imediat la prima întrebare care intra direct în subiect. În acest timp, grefierul îl examina pe îndelete, descoperind în el instincte primare care se ascundeau în spatele unei figuri blânde şi sincere.

În sfârşit, Maurice spuse cu voce înceată:

— Ştiu bine că n-am nici o şansă şi atunci la ce bun toate aceste întrebări?

— Să consider acest răspuns drept o mărturisire? îl întrebă Remy, a cărui voce gravă era presărată cu accente de compasiune.

— Nu, răspunse Maurice, cu tărie, jur în faţa lui Dumnezeu că sunt nevinovat; dar ce importanţă mai are din moment ce nu mă credeţi?

Tânărul magistrat spuse:

— Nu ştiu nimic, nu cred nimic, şi mă aflu aici pentru a descoperi adevărul. Viaţa dumneavoastră trecută pledează şi în favoarea voastră şi contra voastră: aţi abandonat studiile ce le-aţi urmat în vederea unei cariere onorabile pentru a urma o

trupă de saltimbanci, apoi v-ați dedicat vieții de ofițer, iar purtarea dumneavoastră în Algeria a fost cea a unui ofițer curajos şi viteaz. Priviți-mă în față şi vorbiți-mi deschis. Dacă ați nimerit într-o capcană, spuneți-mi, căci eu vă ascult.

Pentru a doua oară, ochii lui Maurice se încrucişară cu cei ai lui Remy d'Arx şi şopti:

— Domnule, Dumnezeu să vă binecuvânteze; nu speram să găsesc atâta înțelegere în dumneavoastră, dar mi-am pierdut orice speranță.

Grefierul îşi aşeza tocul după ureche, gândindu-se:

— Mai nou, aşa se fac interogatoriile? Să mă scuze, dar n-am mai pomenit aşa ceva!

Maurice continuă:

— De douăsprezece ore de când mă aflu în puşcărie, m-am gândit foarte bine; tot ce mi s-a întâmplat îmi revenea în minte, pas cu pas, de parcă aş fi fost propriul meu judecător. Nenorocirea mea este mare; în această zi am suferit cumplit, dar nu mi-am pierdut mințile şi încă mai pot judeca. Domnule judecător, cunoaşteți povestea tinereții mele; eu nu vă cunosc, nici măcar numele; dumneavoastră însă îmi dați o brumă de speranță; Legea vă interzice să mă ascultați între patru ochi?

— Legea cere ca interogatoriul să fie consemnat de grefier, răspunse Remy d'Arx, aceasta fiind garanția acuzatului, dar legea nu impune nici o limită judecătorului care-şi poate alege singur modalitățile de clarificare a cazului pe care-l anchetează.

Se întrerupse şi adăugă, adresându-se grefierului:

— Lasă-ne singuri, te rog, domnule Preault, dar să nu vă îndepărtați; vă voi striga când consider că este necesar să reluăm interogatoriul legal.

Demnul Prerult îşi aranja hârtiile, îşi puse tocul pe masă şi îndreptându-se spre uşă, spuse:

— Scuzați-mă!

Uşa fu închisă cu zgomot, căci domnul Preault era în toane proaste.

— Locotenent Pages, reluă judecătorul ridicându-se, nimeni nu ne mai ascultă; sunteți în prezența singurului om care v-ar putea înțelege; am motivele mele să vă cred nevinovat.

— Oare-i cu putință...? strigă Maurice uimit. Remy îi întinse mâna, spunându-i:

— Poate că mă înşel, dar dumneavoastră mă veți lămuri.

Dacă însă am intuit bine, sunt prietenul vostru, locotenente, fiindcă avem aceiaşi duşmani.

† Capitolul 18 — Interogatoriul

Remy d'Arx şi Maurice erau acum faţă în faţă. Maurice vorbea; Remy, aplecat asupra dosarului, îl asculta cu atenţie şi-şi făcea unele însemnări. Nu mai era omul chinuit de adineauri; pentru o clipă, el redeveni el însuşi, ceva din vechea lui pasiune trezindu-se în el.

La cererea tânărului judecător, Maurice începu să depene istoria vieţii lui începând cu plecarea din Ângouleme până la reîntoarcerea lui din Africa. Ascultându-l, Remy verifica şi compara dosarul anchetei făcute de poliţie cu spusele tânărului locotenent. Rana pe care i-o făcuse *arma nevăzută* era profundă şi poate mortală; mâna care lovise era expertă: lovise drept în inimă. Rănile din suflet sunt precum rănile trupeşti, iar remediul care n-are puterea să vindece poate, cel puţin, să calmeze febra.

Astfel se întâmplă cu Remy d'Arx care uită pentru, o clipă, temerile lui şi se învioră graţie unui eveniment neaşteptat. Remy îşi dădu seama că descoperise pista celor ce-i omorâseră tatăl. Fracurile Negre erau pe aproape şi el simţea acest lucru; sângele lui corsican începuse să-i clocotească în vine, ca în tinereţe. Nările sale dilatate îi tremurau, iar ochii îi ardeau.

Când Maurice aborda acest episod în care, încurcând uşile, intrase într-o baracă de saltimbanci şi nu în cazarmă, Remy îi făcu semn să se oprească şi luă raportul care nu avea nici o semnătură.

— Iată un raport foarte bine întocmit, şopti el, chiar prea bine; asta ţine de o minune. Crima a fost comisă astăzi dimineaţă, iar acum seara avem la dosar un material ce s-ar putea intitula: „Memoriile acuzatului”. Locotenentul Pages, aici am găsit tot ceea ce mi-aţi povestit cu unele detalii destul de intime în ceea ce priveşte văduva Samayoux, patroana voastră, şi în ceea ce priveşte domnişoara Fleurette.

Probabil că a fost interogat unul din prietenii voştri, faţă de care n-aveaţi secrete.

— Recunosc că am avut buni camarazi în armată, răspunse Maurice, dar n-am încredinţat nimănui problemele mele personale.

— Atunci, întrebă judecătorul care arboră un zâmbet triumfător, cum putem explica această minune? Foarte rar poliţia poate fi acuzată de abilitate, în câteva ore, s-au strâns toate aceste informaţii care par să fi fost furnizate de dumneavoastră, într-atât sunt de exacte şi de complete; în plus, a fost întocmit acest raport, a fost depus la prefectură şi mi-a parvenit înaintea sosirii mele aici. Ştiu că există unele cerneluri care se usucă foarte repede, dar scrisul acestui document nu pare foarte proaspăt; s-ar părea că a fost întocmit de câteva zile.

În timp ce vorbea, Maurice îl privea cu mirare.

— Domnule judecător, întrebă el cu o voce emoţionată, căutaţi într-adevăr să demonstraţi că sunt nevinovat?

— Caut vinovaţii, îi răspunse Remy d'Arx, care-l fixa cu nişte ochi pătrunzători; nu-i cunoaştem încă, dar mă veţi ajuta să-i descoperim împreună. Domnule Pages, acest document a fost scris mai de mult.

— Credeţi!... strigă tânărul locotenent stupefiat.

— Sunt sigur. Au ajuns la un asemenea grad de abilitate, încât uneori îşi depăşesc scopul, iar perfecţiunea operei lor poate fi considerată drept o semnătură. Eu, care vă vorbesc, recunosc tot ceea ce iese din mâinile acestei teribile organizaţii.

Ochii lui Maurice erau întrebători şi lăsau să se întrevadă o oarecare nelinişte.

— Fiţi liniştit, spuse Remy, răspunzând acestei priviri, mi-am păstrat sângele-rece, şi în curând veţi înţelege sensul cuvintelor mele. Va repet, totul era pregătit dinainte; acest raport a fost întocmit la ora la care un alt actor care juca în aceeaşi comedie, profita de absenţa voastră pentru a sparge o broască, lăsând în cameră câteva scule care aparţin hoţilor de meserie.

Maurice rămase cu gura căscată, o clipă, apoi murmură:

— Nu v-am povestit nimic din toate acestea; cum de ştiţi totul?

Judecătorul de instrucţie zâmbi şi în loc să-i răspundă, continuă:

— Cine a putut să furnizeze toate aceste informații asupra vieții voastre trecute? Căutați bine, căci este imposibil să nu găsiți pe cineva care să mă pună pe urmele lor.

— N-am nevoie să caut, răspunse Maurice parcă deodată luminat; ieri seară, am întâlnit-o pe vechea mea patroană, văduva Samayoux.

— Evident, îl întrerupse Remy, ea trebuie să fie. Maurice dădu din cap.

— Vă înşelați, domnule judecător, răspunse el, este cea mai cinstită femeie din lumea asta. De exemplu, n-are ea prea multe cuvinte, dar mi-a mărturisit că au venit la ea nişte indivizi care i-au făcut curte şi au tras-o de limbă în ceea ce mă priveşte.

— De mult?

— Ieri dimineață.

— Vedeți! strigă magistratul, care bătea din palme ca pentru a aplauda. V-a spus numele celui ce a venit Ia ea?

— A spus două nume, răspunse Maurice, dar nu ştiu care dintre ele are legătură cu acest detaliu: Piquepuce şi Lecoq.

Remy îşi descheie redingota şi luă din buzunar un carnet pe care-l consultă, repetând:

— Piquepace..., Lecoq!

Trase de cordonul soneriei care se afla deasupra biroului.

— Lecoq! spuse el încet.

Adresândui-se băiatului care răspunse la apelul lui, îi spuse:

— Du-te imediat la prefectură şi spune-i şefului diviziei a doua că am nevoie de agentul Lecoq. Mă înțelegi: pleci imediat!

Băiatul plecă; Remy rămase gânditor.

Maurice avea senzația că trăieşte unul din acele visuri în care incidentele bizare se învălmăşesc şi se înghesuie în mod obositor.

Palatul de Justiție comunica cu Prefectura prin coridoare; băiatul pe care-l trimisese Remy veni în câteva minute şi spuse:

— Domnul şef al diviziei a doua cere un ordin scris. Remy ridică din umeri, cu furie, iar tocul său scârțâi pe hârtie.

— Imediat! repetă el din nou, dându-i băiatului o hârtie; refuzul domnului şef de divizie va fi pe riscul şi răspunderea

lui.

Se ridică şi în aşteptarea băiatului, măsură camera în lung şi în lat. Maurice, care nu îndrăznea să-i pună vreo întrebare, îl auzea şoptind:

— Administraţia... mare pacoste! Veşnicul obstacol! Remy d'Arx se opri în faţa uşii pentru a auzi paşii mesagerului său, iar băiatul îi dădu o hârtie asemănătoare cu cea trimisă de el.

Conţinutul mesajului era următorul:

„Nici în serviciul general şi nici în serviciul de siguranţă nu există nici un agent cu numele de Lecoq.”

Remy mototoli hârtia cu violenţă şi o aruncă; culese scrisoarea din nou şi şi-o aranja printre filele carneţelului lui.

Apoi se aşeză din nou la birou şi-i spuse lui Maurice:

— Nu mai am ce afla de la dumneavoastră. Raportul acestui Lecoq este exact şi l-am citit deja. Aţi părăsit Franţa într-un moment de disperare; aţi luat cu dumneavoastră o amintire deosebit de scumpă, în Africa, v-aţi riscat de multe ori viaţa pentru ca să deveniţi ofiţer, iar apoi să puteţi să vă daţi demisia. V-aţi întors în ţară; cea pe care o iubiţi este nobilă şi bogată şi nu-i nevoie să-mi spuneţi care erau speranţele dumneavoastră: sunteţi iubit şi asta justifică întoarcerea dumneavoastră. Părerea mea este formată deja. Acum, am să-l chem pe grefier pentru ca întrebările mele şi răspunsurile dumneavoastră să fie consemnate conform legii; de acum încolo, este doar o simplă formalitate. Locotenente Pages, sunteţi nevinovat, sunt absolut convins de acest lucru şi vă sfătuiesc să fiţi fără frică.

Maurice vru să-i mulţumească, dar judecătorul îi făcu semn să tacă, arătându-i uşa care se deschidea.

Domnul Preault îşi reluă locul la măsuţă; în mod vădit, era în toane proaste. Interogatoriul lui Maurice nu conţinea nimic din ceea ce noi nu cunoaştem deja, iar domnul Preault, care era un şoarece bătrân al Palatului de Justiţie, nu ascunse faptul că nu credea nimic din răspunsurile lui Maurice.

Când locotenentul povesti de efracţiunea comisă înainte de sosirea lui în cameră şi de ustensilele introduse în aceeaşi cameră fără ştirea lui, grefierul nu putu să-şi stăpânească un acces de râs batjocoritor.

Maurice îşi continuă povestirea:

— Toate aceste elemente adunate îmi sugerau ideea de a fugi. îmi dădeam seama de cursa ce mi se întinsese şi

simțeam că voi cădea în capcană; cuvintele pe care le auzeam afară erau dezarmante şi aproape că nu mai aveam nici puterea de-a mă apăra. De afară se auzea: „Criminalul” este aici!” şi într-adevăr eram acolo, iar mâinile şi hainele mele erau mânjite de sânge, căci încercasem să-l salvez pe acel nenorocit. Administratorul casei repeta şi el o frază groaznică pe care într-adevăr o pronunțasem, dar într-o altă ordine de idei, dar se potrivea perfect în împrejurările respective, întărind evidența.

Ştiu că ar fi trebuit să rămân pe loc şi să-i înfrunt pe cei de dincolo de uşă, cu fruntea sus; dar sunt soldat. Fuga înseamnă să recunoşti că eşti vinovat; dar am fost luat pe neaşteptate. Trebuie să spun că un singur lucru mă preocupa: era conştiința aparentei mele culpabilități. Picioarele îmi tremurau, privirea mi se încețoşa, iar în jurul meu auzeam un vuiet oribil care era zgomotul mulțimii strânse în jurul ghilotinei.

Am trecut prin adevărate clipe de teroare, în momentul când cei de pe coridor intrară în camera nr. 17, care era camera mea şi apoi în camera nr. 18 unde zăcea cadavrul, eram ca nebun. Am sărit pe pervazul ferestrei fără vreun plan anume; cred că am avut de gând să sar de la etaj, dar piciorul meu s-a sprijinit de un spalier special amenajat pentru plante agățătoare.

Fiind expert în exerciții de gimnastică, nu mi-a fost prea greu să urmez această cale aeriană şi în câteva secunde am ajuns într-un copac, în care am încercat să mă ascund.

În grădină era deja multă lume. Pe unde intrase toată această lume? Ce făcea? Drama în care eu jucasem rolul principal se terminase repede ca gândul; pot să declar că nu se scurseseră nici zece minute între primul strigăt al victimei şi momentul în care mă aflam în copac. Toți aceşti oameni erau aici dinainte; cursa fusese întinsă atât înăuntru.cât şi în afara clădirii.

— Domnule Preault, să notați tot, să nu uitați nimic, spuse judecătorul care luase din dosar un plan figurativ pe care-l întinse pe masă.

— Unde este copacul? întrebă el, adresându-se lui Maurice.

— Aici, răspunse tânărul locotenent, care-şi puse degetul pe plan. De aici, îi vedem pe cei ce fugeau în grădină şi pe cei ce priveau la ferestre. Datorită razelor lunii, toată lumea mă zărise şi striga: „Priviți-l! Iată-l! L-am prins!”

Maurice îşi trecu mâna peste fruntea acoperită cu broboane de sudoare. Ochii lui Remy, care urmăriseră partea din plan ce indica drumul făcut de acuzat, cuprindea acum întreg desenul.

Într-un colţ al planului se afla o legendă în care scria: strada Oratoire, Bulevardul Champs-Elysees.

— Dar, şopti Remy cu uimire, aici este palatul Ornans!

— Zău? spuse grefierul. Apoi vorbind ca pentru sine:

— Iată cum se studiază un document. Aceşti îndrăzneţi nu sunt uşor de învins.

Judecătorul păru din ce în ce mai interesat şi ascultă continuarea povestirii cu şi mai mare atenţie.

— Să fug! continuă Maurice, nu-mi mai trecea altceva prin cap decât această idee tâmpită: să fug! Eram înconjurat din trei părţi şi privirea mea se îndrepta spre casa ce se afla chiar lângă mine. în mijlocul acelei faţade întunecoase rămăseseră doar două ferestre luminate; prin perdeaua subţire distingeam forma unei femei care se ruga. în continuarea celor două ferestre luminate, se afla o a treia întredeschisă...

— Apartamentul Valentinei! gândi judecătorul. Grefierul îşi spunea:

— Parcă l-ar amuza, în locul acuzatului, aş cere un pahar cu apă îndulcită.

— N-aş putea să spun exact, ceea ce speram, continuă Maurice. Uneori femeile sunt miloase, aş mai fi putut avea şansa ca drumul să fie liber şi să ajung în Champs-Elysees. Am ales ramura cea mai apropiată de casă, am mers pe ea cu multă grijă şi m-am lăsat să cad în balcon sub privirile celor ce se aflau în curte.

Îi auzeam, spunând: „Bateţi la uşa salonului! Să mergem în strada Oratoire pentru a-l preveni pe administrator! O scară! Cu o scară, totul s-ar rezolva mult mai rapid!” Am împins fereastra întredeschisă tocmai în momentul în care tânăra fugi din cameră, speriată de zgomot. Cu siguranţă, auzise repetându-se de multe ori cuvântul criminal; văzându-mă, ea fugi, ţipând.

Cei din grădină n-avuseseră timp să ajungă în strada Oratoire, dar totuşi o uşă se deschise, pe care năvăliră o mulţime de oameni care strigau: „Criminalul, criminalul!”

Ea mă arăta cu degetul, cea în care îmi pusesem toate speranţele; ea striga: „Iată-l!” şi am fost încolţit din toate părţile, căci cei din grădină găsiseră o scară şi intrau acum pe

fereastră.

O priveam pe acea tânără care mă predase poliției, iar inima mea încetă să mai bată; am pronunțat doar un singur cuvânt: Fleurette!

— Fleurette! repetă judecătorul, care-şi ținea răsuflarea,şi a cărui figură se îngălbenise.

— Şi ea mă recunoscuse, continuă Maurice cu o voce voalată, căci îmi pronunță numele şi apoi leşină în brațele mele.

— În brațele dumneavoastră! repetă Remy d'Arx. Ochii săi priveau în jos, iar buzele i se crispară.

Maurice nu-şi dădu seama de schimbarea petrecută în fizionomia judecătorului, căci emoția îl orbise.

— În ce calitate se află această Fleurette la palatul Ornans? întrebă judecătorul. Este în serviciul marchizei sau al domnişoarei de Villanova?

Maurice răspunse:

— Această Fleurette este însăşi domnişoara de Villanova.

Urmă o tăcere profundă. Grefierul privi rând pe rând, la cei doi interlocutori şi strigă:

— Domnului judecător îi este rău? într-adevăr, Remy d'Arx se clătină pe scaun.

— N-am nimic, spuse el.

Făcând un efort teribil, adăugă:

— Locotenente Pages, mai aveți, ceva de declarat?

— Am spus totul, răspunse Maurice, la rândul lui absorbit de gânduri.

— Atunci, domnul grefier poate citi acuzatului interogatoriul, spuse cu greutate Remy.

În timp ce-şi aranja foile şi-şi punea ochelarii, domnul Preault se întreba:

— Ce dracu se întâmplă aici?

Grefierul începu să citească:

„Vineri, 22 septembrie 1838, în prezența domnului judecător de instrucție Remy d'Arx, a compărut...”

Dar nu apucă să termine, căci la auzul acestui nume, Maurice se ridică în picioare.

Cu o mişcare asemănătoare, independentă de voința lui, tânărul magistrat îşi împinse scaunul şi se ridică în picioare.

Cei doi se priviră într-un chip ciudat. Nici unul dintre ei nu scoase o vorbă. Maurice fu primul care se aşeză; Remy d'Arx îl imită, spunând:

— Grefier, continuă lectura.

† Capitolul 19 — Valentine

În acea seară, grefierul Preault îşi luă masa la cârciuma „Copiii lui Apollo”, unde obişnuiau să vină cei din justiție, dar şi câțiva administratori ai pompelor funebre.

Aceştia din urmă constituiau o pătură de oameni lugubri, dar şi zănatici în modul lor de a se distra; domnii negri şi decorați ce merg în fruntea convoaielor compun cântece hazlii şi piese care au reuşit să provoace hohote de râs.

După ce Maurice fu condus din nou în închisoare, grefierul se retrase la el în birou şi-i spuse unui alt coleg:

— Domnul d'Arx are o afacere pe cinste! Am asistat la o scenă, care ar avea mare efect la teatru. N-am înțeles chiar totul, dar este şi o femeie implicată în povestea asta. Nu mă pot plânge că n-am material pentru cupletele mele. Să nu plecați fără să-l anunțați pe domnul d'Arx.

După plecarea grefierului, colegul acestuia îşi perie gulerul redingotei, îşi puse un guler fals şi-şi aranja pălăria.

— Bernard, se adresă el unui al treilea coleg, am o problemă de familie, dar te rog să nu pleci fără să-l anunți pe domnul d'Arx.

Nu ştiu unde trebuia să plece Bernard, dar cum dispăru cel de-al doilea coleg, acesta îşi luă şapca şi încuie biroul. Ceva asemănător se petrecea şi în anticamera cabinetului; nu se întârzia prea mult în Palatul de Justiție, iar obiceiurile erau patriarhale.

Remy d'Arx nu realiză ce linişte se făcu în jurul lui. De multă vreme, nu se mai auzea zgomotul vreunei uşi închise sau deschise, iar pe coridor nu mai răsunară paşi. Orologiul palatului sună ora nouă. Remy nu se mişcase din scaunul de la birou, capul şi-l sprijinea în mâini, iar lumina veiozei cădea pe fruntea brăzdată de riduri adânci; ochii săi larg deschişi şi trişti priveau în gol.

De când plecase Maurice nu se mai mişcase, iar gândurile sale erau atât de intense, încât muşchii feței păreau

pietrificați,

Când buzele sale se mişcară, pronunță aceste cuvinte:

— El este cei pe care-l iubeşte! Adăugă, apoi, imediat:

— Dacă n-ar fi el, m-ar iubi pe mine!

Pleoapele se lăsară în jos, iar degetele i se crispară în păr.

— Ea mi-a spus asta, urmă el, vorbind ca pentru sine şi făcând pauze lungi între fiecare frază; între noi există o legătură, ceva o împinge spre mine, iar lupta periculoasă în care m-am angajat o sperie. De ce oare? Într-adevăr i-am făcut un serviciu important, dar înainte de a i-l face, ea se interesa de mine: de ce oare?

Dosarul lui Maurice rămăsese deschis în fața lui; cu un gest obosit, îl împinse şi repetă cu o voce încărcata de lacrimi:

— El este cel pe care-l iubeşte!

Îl cuprinse un sentiment de îngrijorare, căci fața lui palidă deveni dintr-o dată roşie ca para focului şi-şi duse mâna spre inimă.

— Este foarte tânăr, şopti el; oare ce mi-a făcut? Oare ştia că exist? Cât de fericit l-aş putea face cu un singur cuvânt scris de mâna mea! Dar de ce aş scrie acest cuvânt? Fericirea mea, propria mea fericire este în mâinile lui! Fără mine n-ar fi condamnat? Fie că-l bagă la flagrant delict, fie la crimă, faptele sunt grăitoare, în fața oricărui alt judecător ar fi un om mort.

Un surâs amar îi apăru pe buze, în timp ce-şi spunea:

— Nici măcar nu trebuie să spun: Este vinovat; dacă aş abandona ancheta, un alt judecător va prelua sarcina mea neterminată şi...

Se opri.

— Şi l-aş omorî, procedând astfel! spuse el încet în timp ce un fior rece îi traversă corpul.

Degetele sale apucară din nou dosarul; răsfoi documentele pentru a-l găsi pe cel ce nu purta nici un fel de semnătură; îl deschise şi citi ultima frază:

„Vom dovedi că a sperat să se căsătorească cu o tânără nobilă a cărei dotă se ridică la mai mult de un milion.”

— Sunt amestecați în afacerea asta, spuse el după o scurtă tăcere; le recunosc stilul! Doar nu vreau să devin complicele asasinilor tatălui meu?

Se ridică brusc şi rămase o clipă nemişcat.

— Este un băiat foarte tânăr, gândi el, în timp ce-şi apăsa fruntea cu mâinile; mi-a rămas întipărită în minte

privirea lui de om cinstit. Pe pământul ăsta sunt ființe ale căror inimi se înfrățesc, dar pe care soarta le obligă să se urască... I-am atins mâna cu mâna mea şi, în plus, i-am promis că-l voi salva!

El se îndreptă spre fereastra cu vedere spre curtea Sfintei Capele. Un lampion, fixat deasupra porții clădirii de la Prefectură, alungea umbra materialelor răspândite în curte; ulmul se înălța ca un monstru în mijlocul dărâmăturilor albicioase.

Pe cer pluteau nori amenințători, descoperind, din când, în când, luna care înota într-un lac de azur. Ferestrele nu mai erau luminate; ziua de muncă a funcționarilor din justiție se terminase. Palatul de Justiție dormea.

Remy n-ar fi observat nimic din toate aceste amănunte, dacă o umbră nu s-ar fi strecurat printre pietroaie. O femeie, o umbră, mai degrabă, alunecă printre dărâmături şi traversă curtea.

Remy se frecă la ochi şi se îndepărtă de fereastră, spunându-şi:

— O văd peste tot! Vorbesc despre el, dar mă gândesc tot timpul la ea. în zadar mă lupt, în zadar mă străduiesc, dragostea asta a devenit o obsesie şi, în cele din urmă, probabil că voi muri nebun sau voi săvârşi o crimă!

El străbătea camera în lung şi-n lat cu un pas rapid, în timp ce cuvinte trunchiate se rostogoleau de pe buzele lui:

Remy şoptea:

— Dacă sunt deja nebun? Ce să înțeleg de fapt prin nebunie?

Este un mod de a vedea lucrurile total opuse celorlalți. Iar eu dacă aş spune în instanța, în fața judecătorilor şi juraților: Este nevinovat, opinia publică mi-ar răspunde: Dar totuşi este vinovat! Este strigător la cer şi numai un nebun ar putea susține contrariul.

— Dumnezeule, Dumnezeule, şi totuşi! spuse el, lăsându-se să cadă pe scaunul de la birou, este nevinovat, ştiu asta, iar viața lui este în mâinile mele, fiind singurul care cunoaşte adevărul adevărat, în zadar, încerc să mă induc singur în eroare; aş da orice pentru a descoperi în mine cel mai mic dubiu, dar nu există aşa ceva! Iar Valentine îl iubeşte! Decât să renunț la Valentine, mai bine îmi calc în picioare conştiința şi onoarea!

Ultimele cuvinte îi ieşiră din gură ca un horcăit, iar capul îi căzu greoi. Astfel rămase mult timp, cu fruntea sprijinită pe

brațele încrucişate pe masă, asemeni unui om beat. Uneori, corpul îi era zguduit de frisoane, alteori buzele sale şopteau numele Valentinei. Un zgomot se auzi la uşă, dar el nu-l auzi; o mână rece îl atinse, crezu că visează şi nu mişcă.

Apoi o voce blândă şi gravă vorbi la urechea lui:

— Eu sunt, domnule d'Arx, v-am promis că voi veni.

Remy îşi ridică ochii şi începu să tremure. Domnişoara de Villanova era în fața lui.

— S-ar zice că v-am speriat! şopti ea cu un surâs trist.

Într-adevăr, privirea lui Remy părea speriată. Primul lui cuvânt îi trădă gândurile.

— Am vorbit! se bâlbâi el, m-ați auzit...

— N-am auzit nimic, domnule d'Arx, răspunse Valentine blând, n-ați vorbit absolut deloc; credeți că este posibil să spuneți lucruri pe care eu să nu le aud?

Pleoapele judecătorului se plecară, iar figura lui căpătă o expresie sălbatică.

— Cum ați intrat aici? întrebă el.

Remy d'Arx era om de lume în adevăratul sens al cuvântului, iar în cercurile în care se învârtea şi Valentine trecea drept un tip curtenitor.

Totuşi, ea nu păru nici mirată, nici ofensată; se părea că se aştepta la o asemenea primire.

— Mi-a fost tare greu, răspunse ea cu un soi de umilință, mai întâi, am fost la dumneavoastră aşa cum stabilisem. Germain, servitorul dumneavoastră, n-a vrut să mă lase să aştept. Dar eram atât de palidă, încât i s-a făcut milă de mine.

— Este adevărat, gândi cu voce tare Remy, sunteți tare palidă şi începând de astăzi dimineață trebuie sa suferiți cumplit.

— N-am murit încă, spuse Valentine cu o expresie atât de tristă, încât Remy întoarse capul pentru a-şi ascunde o lacrimă.

Ea continuă:

— Am aşteptat două ore şi valetul dumneavoastră mi-a spus: „Cred că este la Palatul de Justiție pentru cazul acela, din strada Oratoire”.

Vocea Valentinei tremura ca şi când ar fi cuprins-o frigul.

Ochii lui Remy se uscară.

— Am venit aici, reluă tânăra cu o oboseală extremă în glas, şi am cerut să fiu adusă la dumneavoastră, dar nu s-

a putut căci tocmai îi luați interogatoriul acuzatului.

Ea se clătină, iar judecătorul abia avu timp s-o susțină. O clipă, o ținu în brațe, dar el tremura mai tare ca Valentine. O aşeză în propriul lui fotoliu; genunchii lui se îndoiră şi căzu la picioarele ei.

El o privea, dar nu-i vorbea.

— Aşezați-vă, domnule d'Arx, îi spuse ea arătându-i un scaun. Sunt încă foarte slăbită, căci azi de dimineață era cât pe ce să mor.

Judecătorul se dădu câțiva paşi înapoi ca şi cum cineva l-ar fi lovit. Impresii de tot felul se succedau în el, cu o rapiditate teribilă.

— Trebuie să mă ascultați cu răbdare, continuă Valentine, căci am multe să vă spun şi aş vrea să-mi găsesc forța să merg până la capăt. Am aşteptat în cupeu să terminați interogatoriul; un om din Palatul de Justiție, trebuia să vină să mă anunțe, dar n-a veni poarta s-a închis, iar la ghişeu mi s-a răspuns: „Nu se mai poate intra”. Eu spuneam: „Dumnezeule! Lăsați mă să trec, trebuie să-l văd!”

Toată lumea mă privea şi se strânseseră câteva persoane pe trotuar; vizitiul pe care
nu-l cunosc, i s-a făcut milă de mine; m-a tras spre cupeu, spunându-mi: „Signora, lăsați că vă scot din încurcătură.” Este un italian. Nu ştiu cum a ghicit că şi eu vin din Italia. Cupeul m-a condus până la o poartă care era a Prefecturii de poliție; pe aici vizitiul meu reuşi să mă introducă în Palatul de Justiție.

Am traversat mai multe coridoare; ghidul meu chemă un tip şi-i vorbi. Tipul îi spuse: „îmi risc locul: te costă 10 franci.” I-am dat banii şi m-am trezit în curtea Sfintei Capele, unde mi s-a arătat o fereastră luminată şi mi s-a spus: „Acolo este”

Remy nu mai asculta şi cu ochii pironiți în pământ, spuse:

— Ați venit să-mi cereți să-l salvez.

— Am venit să vă spun, răspunse Valentine cu o voce fermă: este nevinovat şi dumneavoastră ştiți acest lucru.

— Ştiu! o întrerupse Remy d'Arx cu furie, eu care am toate documentele în fața ochilor! Eu care am citit în întregime toate mărturiile!

— Deci ştiți! îl întrerupse Valentine la rândul ei. Acest cuvânt fu pronunțat cu atâta autoritate, încât judecătorul rămase fără grai.

Acum tăcea şi Valentine. Într-un duel, cel mai solemn

moment este cel în care cei doi adversari se odihnesc, sprijinindu-se în săbiile însângerate. Valentine fu cea care începu prima discuția. Cu o voință de fier, ea îşi recapătă zâmbetul resemnat care o făcea frumoasă ca o sfântă.

— Seara de ieri este foarte departe de noi, domnule d'Arx! spuse ea. Ieri, m-ați cerut de soție, iar eu v-am refuzat adăugând că doresc să vă explic motivele şi să mă spovedesc într-un fel, fiindcă nimeni în lumea asta nu mi-a inspirat atâta stimă şi simpatie ca dumneavoastră.

Începând de ieri, parcă un blestem s-a abătut asupra noastră. Domnule d'Arx, Maurice este acuzat de crimă, iar dumneavoastră sunteți judecătorul lui.

L-ați interogat şi sunt sigură că v-a răspuns fără ocolişuri, căci buzele lui n-au pronunțat vreodată nici cea.mai mică minciună; probabil că ştiți deja o parte din ceea ce vroiam să vă spun, iar povestea romantică a Fleurettei n-o să vă mai surprindă.

V-am promis că vă voi spune şi lucruri de altă natură; din întâmplare mi-au căzut ochii pe raportul pe care l-ați încredințat colonelului Bozzo şi, făcând aluzie la lupta în care v-ați angajat, v-am spus: „Ca şi dumneavoastră sunt victima acestei organizații de temut; între noi doi există legături misterioase...”

Ei bine! Aceleaşi legături există acum între dumneavoastră şi Maurice Pages; refuzați să-l apărați de cei ce v-au ucis tatăl?

Remy nu avu curajul s-o privească şi răspunse cu răceală:

— Domnişoară, am crezut în toate aceste lucruri, dar nu mai cred.

— Nu mințiți! strigă Valentine cu severitate; încă mai credeți şi veți crede până în ultima zi a vieții voastre!

Ea îl luă pe Remy de mână, deşi acesta încerca să se opună.

— Aveți milă de dumneavoastră înşivă, îi spuse ea cu o privire rugătoare, o nenorocire teribilă s-a abătut asupra lui Maurice şi a mea, dar pe dumneavoastră vă plâng şi n-aduc acuzații decât fatalității. Cel pe care-l iubesc l-am rănit mortal de două ori: prima dată, dându-l pe mâna justiției, iar a doua oară datorită dragostei pe care mi-o purtați şi care vă întunecă conştiința.

Remy ținea mâna care i se întinsese; ea îl ardea; el o duse cu pasiune în dreptul inimii.

— Mă aflu în infern, şopti el, dar totuşi este ca un paradis! Fiecare cuvânt al dumneavoastră mă îmbată şi mă tortureazǎ. Ah, cât de mult vă iubesc! Vă iubesc cum nimeni altul n-a iubit vreodată! Ați venit să alimentați focul ce mă pârjoleşte, sunt singur cu dumneavoastră, mâna voastră este într-a mea, vă dați seama ce putere poate avea delirul unei asemenea febre?

El o împinse cu violență, şi-şi trase scaunul.

— Ah! De ce ați venit? spuse el, gemând.

— Ani venit, răspunse Valentine, care-l privea cu ochi calmi şi limpezi, fiindcă vreau să-l salvez şi vreau să mă răzbun.

— Deci îl iubiți, îl iubiți la nebunie! se bâlbâi Remy, ale cărui buze se crispaseră.

— Da, îl iubesc, răspunse simplu Valentine.

— Căci este adevărată nebunie, continuă judecătorul, să mai sperați în mine, după cele ce v-am spus. Ce vreți mai mult? Ceea ce v-am spus nu explică nici măcar a zecea parte din suferința sufletului meu; adineauri tocmai îmi mărturiseam că acest bărbat este nevinovat, dar este obstacolul care mă separă de dumneavoastră şi de aceea va muri. Veți spune că este o crimă săvârşită de un tip laş şi lipsit de suflet. Judecătorul este preotul, este un sacrilegiu. Iată până unde merge dragostea mea pentru dumneavoastră, va muri!

Mâinile sale strângeau brațele fotoliului, iar vocea-i era gâfâită şi epuizată. Privirea domnişoarei de Villanova era mai tristă, dar nu-şi pierduse din blândețe.

— Nu, răspunse ea ca şi cum ar fi vorbit cu ea însăşi, nu-l iubesc astfel şi nici nu şi-ar dori o asemenea dragoste. Domnule d'Arx, ați pronunțat un cuvânt care mă linişteşte şi care vă scuză, într-o oarecare măsură. Delirul este cauza atitudinii dumneavoastră, delirul este cel ce vorbeşte şi nu cred ceea ce spuneți. Vedeți că sunt calmă şi vă rog să mă ascultați. Maurice nu reprezintă un obstacol între mine şi dumneavoastră.

Ochii judecătorului aruncară o privire fixă şi avu senzația că n-a auzit bine.

— Înțelegeți-mă bine, continuă Valentine, v-am spus: Vreau să-l salvez şi vreau să mă răzbun. Este foarte clar: Doresc acest lucru! Dumneavoastră sunteți stăpân pe viața lui, iar eu sunt stăpână pe mâna mea şi-n consecință vă dau mâna mea în schimbul vieții lui.

Ochii lui Remy erau din ce în ce mai derutați.

— Ceea ce v-am spus ieri trebuie să uitați, urmă Valentine; v-am spus că nu pot fi soția voastră, datorită trecutului meu care era ca o barieră; o parte din enigmă acum o cunoaşteți: înainte de-a fi domnişoara de Villanova, am fost Fleurette, saltimbanca; v-am mai spus, însă, că Fleurette era o fată cinstită, iar domnişoara de Viîlanova va fi o soție cinstită.

— Oare nu visez? se bâlbâi Remy d'Arx. Valentine scose de sub pelerină un sul de hârtie pe care-l aşează lângă judecător.

— Trebuie să cunoaşteți totul despre cea care vă va purta numele, spuse ea. Aici se află povestea întregii mele vieți şi declar în fața lui Dumnezeu că în aceste pagini stă scris tot adevărul în ceea ce mă priveşte. Aici veți descoperi o revelație pe care v-o datoram şi pe care v-am promis-o. Din acest document va veți convinge că avem duşmani comuni. Ura dumneavoastră este deja veche şi o susțineam înainte ca a mea să se nască. De ce eram atrasă spre dumneavoastră? Nu ştiu. Poate ăsta-i destinul meu. Dar acum, trebuie şi eu să mă răzbun; ea face parte din pactul meu: veți pedepsi aceşti oameni care mi-au furat fericirea.

— Fericirea dumneavoastră?... repetă Remy cu o voce gâtuită.

— Ah! spuse Valentine liniştită şi cu capul sus, sa vorbim deschis, domnule d'Arx; este un târg ceea ce vă propun eu; v-am spus condițiile şi n-aveți decât să-mi răspundeți cinstit: îl acceptați?

† Capitolul 20 — Cadoul de nuntă

În vocea Valentinei nu exista nici cea mai mică nuanță de dispreț; ea spunea adevărul, propunând judecătorului un târg. Ea acționa fără scrupule, sau ruşine; altele ar fi analizat problema pe toate fețele încercând s-o facă mai acceptabilă, dar Valentine acționa după cum îi era firea, mergea direct la țintă. Era o fată deosebită, iar sufletul îi era la fel de frumos

ca şi figura sa.

Oricare ar fi fost secretul naşterii sale, căci nu exista nici o certitudine în acest sens, însăşi Valentine îndoindu-se de dreptul de-a purta numele de Villanova, totuşi în vinele sale curgea un sânge nobil şi mândru. La țară, există seninătate pe care nimic n-o deranjează; există aşa ceva şi la oraş. Linguşitorii din popor afirmă că mansardele sunt pline de seninătate; dar linguşitorii celor puternici n-au curajul să pretindă că te împiedici de ea în budoare. Adevărul este că aceasta există, dar cazurile sunt o raritate atât la țară cât şi la oraş.

La drept vorbind, Valentine nu făcea parte nici din categoria celor din budoar şi nici de la mansardă. Mediul mizerabil în care-şi petrecuse copilăria şi tinerețea nu aparținea nici uneia din categoriile menționate. Acea populație a bâlciului din care făcuse parte, pe vremuri, o înconjurase cu admirație. Lumea nobilă în care intrase acum, fără nici un fel de tranziție, o studiase cu priviri severe şi pătrunzătoare: Valentine, însă, n-avea nimic din lumea saltimbancilor pe care tocmai o părăsise.

Este adevărat că Valentine nu avea nimic comun nici cu minunatele domnişoare ca populau saloanele din înalta societate, dar ea rămânea atât de demnă şi decentă în originalitatea ei, încât toți o înconjurau cu admirație. Valentine era totdeauna ea însăşi, acționând conform propriilor sale impulsuri, iar în privința sfaturilor, ea făcea apel fie la gusturile ei rafinate, fie la conştiința sa. În împrejurările bizare în care se afla în acea noapte, ținând cont de scopul pe care-l urmărea, poate ca ar fi trebuit să acționeze altfel, dar ea ştia doar calea cea dreaptă, pe care o urmă.

Remy d'Arx era de asemenea un singuratic, iar drumul său nu se asemăna cu cele deja bătute: totuşi, el era mult prea obişnuit cu o viață normală pentru a nu fi surprins şi ofensat de oferta pe care i-o făcuse Valentine, deşi era unica şi cea mai arzătoare dorință a lui.

Am mai spus o dată acest lucru: în vocea Valentinei nu exista nici cea mai mică nuanță de dispreț; în schimb, oferta ei implica atâta dispreț, încât Remy d'Arx rămase încremenit. Pasiunea sa, care se confunda cu însăşi viața lui, parcă fusese zdrobită. Ca prin farmec, imposibila speranță devenea posibilă, în schimb ultima licărire de speranță se stingea în el.

Orgoliul său, adânc rănit, încerca să se revolte împotriva

acestei iubiri care se transformase într-o capcană mortală, dar care datorită durerii, devenea tot mai puternică, țintuindu-l precum mâna unui uriaş.

În naivitatea ei curajoasă, Valentine repeta întrebarea. Vocea ei rămase la fel de sonoră şi liniştită.

Remy d'Arx se făcu roşu ca para focului şi făcu un mare efort pentru a vorbi; ochii săi păreau injectați. În acest moment sufletul său era stăpânit de dragoste şi ură.

În ochii lui, frumusețea Valentinei deveni supraomenească, insultându-i supliciul şi înveninându-i şi mai tare suferința. O mânie imensă clocotea în el; prin minte îi trecu un gând de răzbunare care rupse tăcerea:

— Accept!

Valentine păli, dar surâsul îi flutura pe buze.

— Este bine, şopti ea, înseamnă că aveți încredere în mine şi vă mulțumesc.

— Pe când nunta? întrebă brusc Remy.

Judecătorul încercă să dea o nuanță sarcastică vocii sale.

— Când doriți, domnule d'Arx, răspunse Valentine, plecându-şi privirea pentru prima dată.

— Cu cât mai curând, cu atât mai bine, nu-i aşa? şopti judecătorul printre dinți.

Valentine replică:

— Poate că v-am supărat, căci spuneți acest lucru ca pe o amenințare sau bătaie de joc.

Remy îşi şterse fruntea de sudoare.

— Bătaie de joc! spuse el ca pentru sine, este singurul lucru care mi-a rămas, să-mi bat joc de mine; dar ca o amenințare? Cum oare, căci eu sunt sclav şi dumneavoastră regină?

Privirea sa deveni imploratoare şi spuse în continuare:

— Ascultați-mă! Prea multă suferință te face răutăcios şi am simțit acest lucru pe propria-mi piele; aş fi dorit să vă fac un rău cât de mic, într-atât de rănită este inima mea.

Privirea Valentinei se întrista, dar ea rămase tăcută.

— Răspundeți-mi, continuă Remy, dumneavoastră, care nu ştiți să mințiți, la ce anume v-ați gândit?

— Nu m-am gândit la nimic, spuse încet domnişoara de Villanova; când îl voi salva pe bărbatul pe care-l iubesc şi când îl voi fi răzbunat, noi doi vom fi chit Am cântărit sarcina pe care mi-o asum şi o voi îndeplini. Sunt sigură de mine.

— Iar bărbatului care acceptă acest sacrificiu, spuse

cu timiditate Remy, ce-i veți da în schimb?

— În momentul de față îi dau credința mea; însă pentru viitor...

Valentine ezită.

— Pentru viitor, repetă Remy.

Cum ea întârzia să-i dea un răspuns, Remy îngenunche în fața ei, declarându-i cu toată pasiunea:

— Ah! Valentine, Valentine! Nu eşti deloc ca celelalte femei, iar eu ce am comun cu ceilalți bărbați? Dacă lumea întreagă mi-ar fi judecător, m-ar condamna dacă te-aş refuza; dar cei din lumea întreagă ştiu ei oare ce înseamnă o mare, o irezistibilă iubire? Sunt împins de o forță care mă subjugă şi cu care am încercat să lupt; dar eforturile mele ațâță focul care mă pârjoleşte.

Nu pot descrie în cuvinte dragostea ce v-o port; sunteți însăşi conştiința mea şi onoarea mea; atât în această viață cât şi în oricare alta, fără dumneavoastră existența mea n-are nici un sens. Simt că-mi voi consacra întreaga viață fericirii dumneavoastră. Valentine, ați vorbit despre viitor, iar eu îmi dau seama foarte bine că vă voi face cea mai fericită femeie dacă în viitor mă veți iubi şi vă voi da şi luna de pe cer! Nu este un vis, nu, o dragoste presupune o altă dragoste; pasiunea mea vă va îndupleca inima. Până atunci, dragă Valentine, vă jur că voi fi alături de dumneavoastră, respectându-vă regretele şi alinându-vă durerile precum un frate... şi vă jur că sunt hotărât să mor astfel, răbdător, resemnat chiar dacă nu va veni ziua în care buzele noastre să se unească într-un sărut al iubirii.

O lacrimă tremura suspendată în genele Valentinei; ea spuse pentru prima dată:

— Domnule d'Arx, vă mulțumesc. Apoi, schimbând tonul şi zâmbind, spuse:

— Acum suntem logodiți; aş dori să vă cer ceva în chip de cadou de nuntă.

— Spuneți! strigă Remy, cereți-mi orice, chiar şi imposibilul!

Ea îl luă de mână şi-l ridică în picioare.

— Domnule d'Arx, spuse ea, aş dori să-l văd pe Maurice, pentru ultima oară.

Judecătorul avu senzația că tot cerul i s-a prăbuşit în cap.

— Ah! spuse el cu amărăciune, ar fi trebuit să mă aştept la acest lucru! Ați răspuns provocării mele şi mi-ați cerut

imposibilul!

Ea repetă cu aceeaşi blândețe, dar şi cu fermitate:

— Trebuie să-l văd pe Maurice.

Remy nu mai putea nici măcar să pălească, dar trăsăturile lui se descompuseră.

— Ştiţi foarte bine, spuse el în şoaptă, căci mânia sa reţinută îl înfricoşa chiar şi pe el, ştiţi foarte bine că nu vă pot refuza. Mai târziu... mâine...

— Astăzi, îl întrerupse Valentine, în seara asta.

— La această oră din noapte! strigă Remy, n-am mai pomenit aşa ceva...

Ea îl întrerupse încă odată şi spuse:

— Domnule Remy d'Arx sunteţi judecător de instrucţie; în privinţa acuzatului pe care legea vi l-a încredinţat, puterea dumneavoastră este nelimitată.

Remy îşi aplecă fruntea; simţea că se sufocă.

Apoi, el luă lampa şi spuse:

— Dacă asta-i dorinţa dumneavoastră, urmaţi-mă. Se îndreptă spre uşă. Valentine mergea în urma lui. Când ajunse în pragul uşii fără voia lui, pronunţă două cuvinte:

— Arma nevăzută! spuse el.

Valentine îl ajunse din urmă şi-l luă de braţ.

— Vă clătinaţi, domnule d'Arx, spuse ea; sprijiniţi-vă de mine. Da, *arma nevăzută* v-a lovit aşa cum şi pe mine m-a lovit. Se pare că înainte de a primi binecuvântarea căsătoriei, Dumnezeu a creat între noi o legătură fatală.

— Am citit, continuă ea, răspunzând întrebării mute a lui Remy, acele pagini unde rezumaţi munca pe care aţi desfăşurat-o, întreaga dumneavoastră viaţă şi consider că aţi procedat bine, scriind trei exemplare. Este foarte greu de ştiut în cine poţi avea încredere! Şi eu v-am adus jurnalul meu intim, vă rog să-l citiţi. Veţi vedea că fiecare dintre noi cunoaşte o părticică din misteriosul secret; de aceea va trebui să împărţim şi loviturile armei nevăzute.

Remy nu dorea decât să întâlnească vreun obstacol în cale care să-i împiedice să-şi continue drumul; judecătorul se opri.

— În jurnalul meu pe care vi l-am adus, continuă Valentine, veţi găsi o explicaţie la tot ceea ce v-am spus. De acum încolo, acea sursă periculoasă din care aţi obţinut informaţiile a secat. Domnule Remy d'Arx, din momentul în care ne-am întâlnit, atunci noaptea, am început să mă tem pentru dumneavoastră. Ştiam foarte bine cât de puternică

este organizația împotriva căreia luptați şi am vrut să-I întâlnesc pe cel pe care-l numesc atletul.

— L-ați întâlnit pe Coyatier, strigă judecătorul, dumneavoastră?

— L-am întâlnit, dar nimeni nu-l va mai vedea vreodată, în această noapte, s-a lăsat cu vărsare de sânge...

— El este!... se bâlbâi Remy.

— Ah! spuse domnişoara de Villanova, dacă n-ați fi fost precaut, iar cele trei exemplare ale raportului dumneavoastră nu s-ar fi aflat la trei persoane diferite, ei n-ar mai fi avut nevoie de arma nevăzută. Coyatier ar fi fost suficient... Căci dumneavoastră sunteți bogat, domnule d'Arx, iar Coyatier are ştreangul în jurul gâtului şi oricât i-ați fi oferit, Fracurile Negre ar fi triplat suma.

— Fiți mai clară... vru să spună Remy.

— Să mergem, răspunse tânăra, toate aceste lucruri nu vă pot modifica certitudinea dumneavoastră în privința nevinovăției lui Maurice. După ce şi-a făcut datoria, Coyatier a dispărut, dar nu trebuie să-l regretați, căci nu mai avea nimic de spus. Lucrurile pe care nu vi le-a spus fiindcă nu le ştia, le veți afla din acest jurnal.

Ea se întoarse şi-i arătă pe masă sulul de hârtie. Apoi îl trase pe Remy pe coridor.

În momentul în care uşa anticamerei se închise în urma lor, cealaltă uşă, pe care ieşise grefierul Preault după interogatoriu, se deschise fără zgomot. Biroul judecătorului de instrucție, era luminat doar de lumina care venea de la lampionul din curte.

Doi bărbați intrară tiptil.

— Ciudată fată! spuse unul dintre ei, reuşeşte să-l joace după cum îi place. Ştii, ar trebui să-i dăm o primă şi lui Giovan Battista.

— Ne jucăm cu focul, Tată, răspunse celălalt bărbat, nu ne-am ales un loc prea bun pentru conversație, miroase a curtea juraților.

În timp ce vorbea, pipăi masa cu mâna şi descoperi sulul de hârtie lăsat de Valentine.

— Iată obiectul pe care-l căutam, haide să o ştergem... Pe toți dracii, ce faceți acolo Tată?

Cel ce vorbise primul se instalase în fotoliul lui Remy d'Arx.

El spuse cu acel râs senil pe care deseori l-am auzit:

— O fată ca asta face cât două sau trei duzine de

Coyatier!... Iubitul nostru Remy te-a căutat la divizia a doua?

— Ar trebui să am o sută de nume, răspunse Lecoq ridicând din umeri; văduva Samayoux sigur a ciripit ceva. Poate reuşim să ieşim teferi din afacerea asta, nu-i aşa patroane? S-a întins coarda prea tare şi fiindcă acum suntem bogați, cel mai înțelept lucru ar fi să punem capăt organizației.

Colonelul se ridică.

— Fiule, avem tot timpul în fața noastră; astfel de organizații nu le creezi de la o zi la alta. Pe toți dracii! Nu mă simt deloc stingher în sanctuarul justiției. Haide să plecăm, pe unde am venit; şi la prefectură mai trebuie să facem un popas, căci este bine să ai prieteni peste tot.

Cei doi ieşiră, în timp ce traversară biroul grefierului se auziră următoarele cuvinte pronunțate de colonel:

— Ciudată fată! Ah...! Am uitat să-ți spun un lucru care este destul de important. Sunt pe urmele celor două exemplare din faimosul raport. Uneori trebuie ajutată arma nevăzută. Ei! Tulonezule, cui îi va folosi cadoul de nuntă? Nimeni n-ar putea spune că nu m-am ocupat ca lumea şi de ultima afacere!

Remy d'Arx împreună cu Valentine îşi continuau drumul pe coridoarele pustii; ei nu întâlniră nici o suflare omenească în calea lor. Drumul, deşi era scurt, lor li se păru lung; Remy înainta cu un pas nehotărât şi de mai multe ori se opri.

Amândoi mergeau în tăcere. Primul temnicer pe care-l întâlniră veni spre ei, dar când îl recunoscu pe judecător se opri, salutându-l. Remy ordonă să i se deschisă celula în care se afla locotenentul Pages. Ordinul îl surprinse pe temnicer, dar fu executat: magistrații cărora li s-au încredințat rezolvarea diverselor anchete se bucură de o putere absolută.

Prezența Valentinei îl surprinse pe temnicer cât şi disperarea ce se citea pe trăsăturile judecătorului. Când cheia se învârti în broasca uşii celulei, Valentine îl sprijini pe Remy care abia se mai ținea pe picioare.

— Curaj, domnule d'Arx, îi spuse ea, ştiu cât suferiți; dar pentru aceste clipe de suferință, eu vă pun la picioare întreaga mea viață.

Cei doi intrară. Auzind zgomot, Maurice, care stătea întins pe pat, se ridică. La vederea Valentinei se repezi spre ea, dar prezența lui Remy îl împiedică să-şi continue intențiile.

— Împreună! şopti el.

Remy rămase în pragul uşii, sprijinindu-se de uşă. Valentine ar fi vrut să fie mai reţinută; dar nu putu, căci inima îi dădea ghes; ea fugi înspre Maurice şi hohotind, îşi aruncă braţele în jurul gâtului acestuia.

Timp de un minut, rămaseră îmbrăţişaţi, minut care pentru Remy păru lung cât un secol. Judecătorul fu cuprins de un sentiment de gelozie neputincioasă; îşi muşcă limba până la sânge pentru a reuşi să-şi înfrângă un urlet de furie.

În acelaşi timp, îşi ciuli urechile, pentru a reuşi să prindă fiecare cuvânt pronunţat de cei doi îndrăgostiţi; surprinse doar cuvintele rămase fără replică:

— Maurice, domnul d'Arx ştie că eşti nevinovat; mi-a promis că te va salva.

Este adevărat că Valentine mai adăugase, în şoaptă:

— Te iubesc şi te rog să nu mă condamni; sunt a ta şi a ta voi rămâne toată viaţa.

Se îmbrăţişară încă odată, iar buzele lor se apropiară într-un sărut rapid.

Apoi Valentine se îndreptă spre judecător, spunând:

— Să plecăm, căci sufăr mai tare ca dumneavoastră.

Ea trecu prima pragul uşii.

Remy, în loc s-o urmeze, făcu câţiva paşi spre prizonier.

— Locotenent Pages, îi spuse el cu o voce tărăgănată şi gâtuită, sunteţi nevinovat şi cred acest lucru; vă promit că vă voi salva; Doamna Remy d'Arx nu v-a înşelat.

— Doamna Remy d'Arx! repetă Maurice, care se dădu câţiva paşi înapoi, ca trăsnit.

Pe buzele palide ale judecătorului înflori un zâmbet, în agonia lui, Remy se simţea totuşi triumfător.

— Ea îmi aparţine, spuse el; am cumpărat-o şi v-am salvat de ghilotină, dar am făcut acest lucru pentru a putea să vă alegeţi armele. Nu-mi datoraţi nimic, în ziua în care veţi ieşi din închisoare, am să vă omor.

† Capitolul 21 — Confesiunea Valentinei

Era ora două dimineața. Colonelul Bozzo se urcase în pat, iar frumoasa contesă Corona îl învelea întocmai ca pe un copil. Bătrânul tremura puțin din cauza aşternutului rece, iar fesul țuguiat îi dădea aspectul unei bătrâne friguroase.

Dormitorul colonelului era foarte simplu mobilat. Cei ce ştiau că această dărăpănătură de om era şeful unei armate de asasini se întrebau, pe bună dreptate, de ce avea această inexplicabilă şi ciudată manie care-l împingea să verse sânge pentru a câştiga aur.

Aur! Nu mai avea ce face cu aurul şi tot ceea ce poți cumpăra cu aurul nu-l mai interesa de multă vreme; pasiunile pe care le poți satisface cu aur muriseră în el. El nu făcea nici o cheltuială, iar banii pe care-i primea ultimul lui servitor i-ar fi ajuns cu prisosință.

— Pune nişte lemne pe foc, draga mea, îi spuse el contesei; este incredibil câte lemne putem folosi pentru foc şi suntem abia în luna septembrie! în seara asta a fost multă lume la marchiză?

— Ca de obicei, răspunse Francesca, cu excepția lui Remy d'Arx, care n-a venit. Toți îl aşteptau cu nerăbdare din cauza crimei de ieri dimineață.

— Ei! spuse bătrânelul trăgându-şi pătura până sub nas, ce poveste! Şi într-un cartier care este atât de liniştit de obicei.

— Şi ție ți-a simțit lumea lipsa, continuă Francesca. Toți spuneau că ai asistat la arestarea acelui nenorocit.

— Încă mai sunt mişcat de cele întâmplate, răspunse colonelul, motiv pentru care nici n-am vrut să ies din casă astăzi.

— Se spune că este un tânăr foarte frumos, spuse Francesca. — Da, este înalt şi puternic, dar prea îndrăzneț.

— Se spune că Valentine l-a recunoscut!

— Ce vrei? oftă colonelul, trebuia să vină şi ziua în care romanul tinereții sale să fie dezvăluit întregii lumi. Este neplăcut, dar asta explică multe. Acest tânăr criminal a fost saltimbanc împreună cu ea la o dresoare de animale sălbatice... Mai ştii cum o chema?

— Văduva Samayoux, tată.

— Asta e. Din fericire, acum Valentine este bogată. Marchiza a anunțat căsătoria ei?

— Da, şi toată lumea era încântată, dar toată lumea era obsedată de crima din strada Oratoire. Este o poveste foarte

ciudată, căci cel omorât era un hoț, care avea într-un baston, cu măciulie de fildeş, diamantele Carlottei Bernetti.

— Într-adevăr! spuse colonelul, ziarele vor avea multă vreme ce scrie... Şi Valentine ce mai spunea?

— Ea a venit foarte târziu.

— La ce oră?

— Între unsprezece şi miezul nopții.

— Şi cum arăta?

— Ca în fiecare zi... poate puțin mai obosită... S-a comportat absolut perfect cu toți cei ce o felicitau pentru apropiata căsătorie. Ştii ceva, tată, Valentine arată mult mai bine decât toate acele domnişoare care n-au fost la pensionul văduvei Samayoux!

— Este o fată ciudată, răspunse colonelul. Du-te să te culci, copila mea; mi-e tare somn.

Contesa îl sărută şi se retrase, urându-i noapte bună. Imediat după ce Francesca ieşi din dormitorul colonelului, în spatele capului patului se auzi un ciocănit uşor.

— Intră, Tulonezule, spuse colonelul.

O mică uşă camuflată se deschise şi Lecoq intră.

— Ultimele noutăți! strigă el intrând, la puşcărie a avut loc marea scenă, dar cu trei personaje. Era şi Remy d'Arx prezent. Vă dați seama? Această Valentine este o ființă foarte originală. Scena n-a durat mult, dar a fost atât de dramatică, încât atunci când a ieşit frumosul nostru judecător nu s-a mai putut ține pe picioare şi a căzut.

— Ce s-a întâmplat? întrebă colonelul curios. Povesteşte-mi.

— Vom afla acest lucru mai târziu, Tată; v-am spus doar ce am auzit şi eu povestindu-se. Domnul Remy d'Arx a leşinat, iar domnişoara de Villanova a trebuit să-l sprijine până la cupeu; Giovan-Battista a avut onoarea să-i conducă pe viitori soți la casa judecătorului de instrucție. Acesta din urmă îşi mai revenise; când au ajuns, domnişoara de Villanova a vrut să-l ducă singură până în casă; l-a instalat într-un fotoliu şi n-a plecat până n-a sosit doctorul. Era aproape ora unsprezece când i-a ordonat lui Giovan-Battista s-o conducă până acasă.

— Pe la unsprezece şi jumătate a apărut în saloanele marchizei, unde a primit cu o grație strălucitoare toate felicitările în legătură cu apropiata ei nuntă, spuse colonelul. Un astfel de copil dacă ar fi fost dresat de mine ar fi fost nemaipomenit. Ştii tu asta, Tulonezule?

— Da, răspunse Lecoq, are stofă, dar acum, că v-am spus tot ce aveam de spus, am să plec şi eu să mă în tind puţin.

— Nici vorbă! strigă bătrânul, ridicându-se în capul oaselor, nu ne-am spus chiar totul, ai uitat rezultatul expediţiei noastre nocturne la grefier.

El luă de sub pernă sulul de hârtie pe care i-l dăduse Valentine lui Remy d'Arx. Lecoq făcu o grimasă.

— Durează prea mult, mârâi el, şi nu este ceva care să ne preseze.

— Nu va dura mai mult de jumătate de oră, şi în plus ne presează tare de tot, îi răspunse colonelul. Bănuiesc că ştiu cam trei sferturi din ceea ce stă scris aici, dar s-ar putea să fie lucruri pe care nu le ştim, de cea mai mare importanţă.

El desfăşură sulul de hârtie şi i-l întinse lui Lecoq.

— Voi sta în fund, continuă el, iar tu îmi vei ridica şi aranja puţin pernele aşa cum făceai pe vremuri când îmi citeai... Ei! Ei! Micul servitor a devenit stăpân; n-aş da nimănui partea ta din patrimoniul nostru.

— Cred, spuse Lecoq cu dispreţ, este vorba de un mizerabil milion!

— Fără a mai pune la socoteală că tu eşti singurul meu moştenitor, Haide, acum stau foarte comod, deci poţi să începi. Te rog, treci peste lucrurile inutile.

— Pare o spovedanie, spuse el; domnişoara începe de la Adam şi Eva; să-mi spuneţi dacă vă interesează:

„Prima mea amintire este legată de copilăria mea, destul de tristă, în împrejurimile Romei, în mijlocul unei trupe de muzicieni ambulanţi.

Vorbesc de prima mea amintire precisă, căci am mai avut şi altele înainte...”

— Ia-te uită! spuse colonelul.

— Să continui? întrebă Lecoq.

— Vorbeşte oare de acele amintiri mai deosebite?

— Nu, îşi povesteşte viaţa printre acei muzicieni italieni.

— Atunci treci mai departe.

Lecoq dădu câteva pagini cu o plăcere evidentă.

„...Noul meu stăpân, reluă el continuându-şi lectura, era un dansator pe sârmă care, dezgustat de Italia unde o dusese destul de greu, se hotărî să plece în Franţa...”

— Sări şi peste călătorie, îl întrerupse colonelul. Lecoq citi în continuare:

„...împlinisem treisprezece ani, iar scamatorul Sartorius

mă instruise să simulez somnul magnetic, în jurul meu auzeam vorbindu-se că sunt o fată drăguță; dar continuau să mă bată...”

— Sări şi peste asta!

„... Odată am avut o senzație ciudată; circul nostru era instalat în mijlocul unei piețe mari, nu departe de tribunal, îmi terminasem exercițiile şi mă odihneam, uitându-mă pe fereastră, când am zărit, ieşind dintr-un palat, o bonă cu o fetiță de câțiva anişori pe care o ținea de mână. Asta-i tot, dar repet, am avut un sentiment ciudat: aveam senzația că ştiu acel palat care-mi sări în ochi; în plus, mi se părea că acea fetiță eram eu într-o altă epocă. Mânioasă, mi-am şters ochii care se împăienjeniseră de lacrimi, fiind cuprinsă de o emoție inexplicabilă...”

— Ia te uită! spuse colonelul.

— Mai continui toată această vorbărie? întrebă Lecoq căscând.

— Da, răspunse colonelul, dacă vorbeşte în continuare despre bonă şi fetiță.

— Bona dă colțul pieții, spuse Lecoq, iar domnişoara Fleurette se gândeşte la altceva.

— Atunci sări!

Lecoq răsfoi în continuare şi spuse:

— Iată că a scăpat de acel scamator Sartorius; acum se angajează la văduva Samayoux. Apoi îi aduce un elogiu acestei prime dresoare de la principalele curți ale Europei...

— Ştim toate aceste lucruri; sări peste ele.

— Sosirea la Versailles a tânărului Maurice care vrea să se facă soldat şi care devine clovn: idilă, bucolice şi pastorală de-o totală frumusețe între tânăr şi ingenua noastră care între timp a devenit o frumusețe de fată: în total şase pagini despre acest episod din viața ei.

— Economiseşte-ți talentul, spuse colonelul, şi treci mai departe.

— Da. îşi fac intrarea în scenă colonelul Bozzo-Corona şi doamna marchiză d'Ornans, peripețiile dramatice şi romantice ale moştenitoarei unei familii nobile, răpită pe vremuri de nişte țigani sau ceva asemănător şi regăsită în mod miraculos, grație destinului. Micuța pare să se îndoiască de autenticitatea acestei poveşti, căci lipsesc atât actele doveditoare cât şi medalionul mamei ei.

— Mă faci nerăbdător, Tulonezule, spuse bătrânul cu o voce de copil; hai să terminăm o dată treaba asta, căci mi-e

tare somn.

El se întrerupse pentru a-l privi pe Lecoq care se aşeză mai bine în scaun şi cu buzele întredeschise scoase un soi de fluierat prelung.

În felul acesta îşi manifesta uimirea profundă şi neaşteptată.

— Ce ți s-a întâmplat? întrebă bătrânul speriat. Ochii lui Lecoq fixau caietul; râsul îi pieri iar privirea parcurgea cu rapiditate manuscrisul.

— Să mă ia dracu, spuse el încet, zău dacă am mai văzut pe cineva să aibă atâta noroc, Tată! Dacă n-am fi pus mâna pe acest caiet toată organizația noastră ar fi sărit în aer.

— Iar tu numeşti ăsta noroc?

— Drace! în loc să-l fi lăsat pe masă, domnul d'Arx l-ar fi putu pune la el în buzunar. Ascultați puțin:

„Doamna Samayoux veni să mă caute şi mă conduse în camera ei, unde se afla un bărbat foarte bătrân şi respectabil însoțit de o doamnă care, în primul moment, am crezut ca este mama mea, căci auzisem ceva cu câteva zile înainte şi mă aşteptam la nişte evenimente ieşite din comun.

Doamna Samayoux îmi spuse: „Fleurette, aceştia sunt părinții tăi, care au venit să te ia."

Doamna mă luă în brațe şi mă îmbrățişa cu tandrețe; bătrânul îşi răsucea degetele, şoptind: „Cât de mult îi seamănă contesei!"

Asta a fost totul.

Mă luară cu ei; nici măcar n-am avut timp să-mi iau la revedere de la Maurice..."

— Ce ți se pare atât de deosebit în acest pasaj? întrebă colonelul; m-ai speriat!

„... Când am rămas singură în apartamentul meu din palatul Ornans, continuă Lecoq fără să răspundă, îmi amintesc că închideam ochii pentru a privi, în mine însămi. Lucru ciudat: nu mă gândeam la Maurice; îmi revenea în minte acel palat din apropierea Tribunalului de unde ieşise bona cu o fetiță de mână şi îmi spuneam: „Este adevărat, asta eu eram.

Amintirile mele încercau să-şi facă loc în mintea mea, dar erau atât de vagi şi schimbătoare! Cea mai mică boare le făcea să dispară.

Eram sigură că n-o mai văzusem pe acea doamnă; în schimb, bătrânul a produs asupra mea o impresie ciudată: era ca ecoul înăbuşit al unui strigăt înspăimântat. Mă

chinuiam să-mi amintesc ceva dar nu reuşeam; în schimb mă cuprinsese un sentiment de frică inexplicabilă."

Colonelul îşi scoase mâinile deasupra păturii şi-şi sprijini catul în mâini pentru a asculta mai bine.

— Ei bine! Ce faci acolo? întrebă el, văzându-l pe Lecoq că sare două sau trei pagini.

— Vreau să ajung la ce-i mai important, răspunse Lecoq; paginile pe care le-am sărit se pot rezuma astfel: frumoasa dumneavoastră nepoată văzuse lupul în pruncie, iar frica pe care o resimţise atunci îi dădea şi acum fiori reci. Dumneavoastră sunteţi un fin psiholog, dar şi ea are fler, chiar foarte mult fler. Doamna marchiză d'Ornans nu i-a inspirat niciodată teamă, în schimb, dumneavoastră i-aţi dat de gândit. După spusele ei sunteţi bun, fermecător şi este pe punctul de-a vă îndrăgi şi dacă aţi şti cât de frumos exprimă toate aceste lucruri! Ah! Copila asta are mult talent! Dar, la urma-urmei, nu vă poate suferi şi o faceţi să se înfioare fiindcă semănaţi cu lupul care şi-a arătat colţii, dar care a iertat-o şi n-a mâncat-o.

— Un fapt e cert, suspină bătrânul, totdeauna am fost mult prea moale.

Lecoq izbucni în râs şi-i trimise un sărut.

— Acum vom ajunge la punctul culminant, spuse el brusc, căci probabil aţi crezut că vă păcălesc când v-am anunţat că urmează ceva deosebit de important. Atenţie! Acum vorbeşte micuţa:

„... Multă vreme parcă aveam o ceaţă pe ochi şi pe creier, o ceaţă care nu se risipea deloc. Acum câteva zile însă iată că s-a risipit; săptămâna trecută m-am dus la colonelul Bozzo pentru a-l felicita cu ocazia aniversării lui; servitorul îl credea în birou, unde am şi intrat, fără să bat la uşă, după cum mi-era obiceiul.

Colonelul probabil că era prea departe, căci fotoliul său era în faţa secreterului. În aşteptarea lui, m-am aşezat în acel fotoliu; eram departe de-a presimţi ceva. Din întâmplare, ochii mei căzură asupra unui manuscris deschis care se afla pe secreter..."

Colonelul se lovi pe frunte. .

— Drace! şopti el, tocmai coborâsem în salon unde vroiam să-i fac morală deşteptului de Corona.

— Vedeţi, spuse Lecoq, nu numai domnul Remy d'Arx îşi uită hârtiile pe masă. Tată, în ziua aceea n-aţi fost deloc prevăzător.

Pe un ton plângăreț, colonelul şopti:

— Când mi se întâmplă o nenorocire, voi totdeauna, vă bucurați, în fond, înseamnă că toți mă urâți... A reuşit să citească raportul lui Remy?

— Cred că l-a citit dintr-o suflare, de la un capăt la altul; mai bine ascultați continuarea:

„... Cuvintele Fracurile Negre, care erau subliniate în mijlocul paginii, mă izbiră, iar curiozitatea mea fiind ațâțată am citit fără scrupule, crezând că este vorba despre afacerea despre care toată lumea discuta; de la primele rânduri ale lecturii am simțit o strângere de inimă; aveam senzația că am descoperit cheia vagilor mele amintiri din copilărie.

Remy, i-am văzut pe aceşti oameni cu măşti negre. Am auzit şi acea formulă teribilă: Se face ziuă! Erau toți adunați undeva, într-un loc întunecos, iar eu îi ascultam şi îi priveam, ei crezând că eu dorm.

Unii spuneau: „Este prea mică pentru a înțelege şi pentru a-şi aminti”. Alții răspundeau: „Dacă am fi prudenți, ar trebui s-o omorâm”. Despre mine se vorbea. Masca celui care era şeful căzu...”

— Minți! întrerupse colonelul cu o voce pe care frica şi mânia o făceau să tremure; nu se poate aşa ceva! Niciodată n-am lăsat să-mi cadă masca!

Brațul său subțire se întinse cu o vigoare neaşteptată şi smulse din mâinile lui Lecoq manuscrisul, împingându-l cu violență pe acesta din urmă.

Corpul îi tremura sub cuvertură, în timp ce-şi apropie caietul de ochi.

Citi în linişte; în timp ce citea, sprâncenele lui, la început încruntate, se destinseră şi un surâs diabolic îi înflori pe buze.

— Aveți vreo idee? întrebă Lecoq, care urmărea curios schimbarea fizionomiei bătrânului.

— Ce vrei Tulonezule? răspunse bătrânul, fiecare din iubiții noştri copilaşi dețin jumătate din secret; reunind ceea ce ştiu, ar forma un tot, iar noi am fi buni de împuşcat.

— Dar Remy d'Arx, spuse cu tărie Lecoq, n-a citit memoriile tinerei; este suficient să împiedicăm întâlnirea celor doi.

— Dar sunt logodiți, Tulonezule!

— Prostii! Nu mai avem timp şi pentru alte combinații; în primul rând trebuie să ne salvăm pielea şi iată care-i părerea

mea: haideți să ardem aceste memorii după care ne vom ocupa de Remy d'Arx şi de Valentine a lui.

Colonelul mângâie cu privirea manuscrisul pe care-l ținea în mână.

— Fiule, spuse el blând, dintre toți tu eşti cel mai inteligent şi cel mai capabil; eu, în schimb, sunt atât de bătrân, atât de bătrân, încât simt cum mintea mi se face bucățele. Nu mi-a mai rămas decât norocul. Recunosc că este foarte periculos, dar toate otrăvurile sunt periculoase. Gândeşte-te bine la situația în .care ne aflăm şi care nu s-a schimbat cu nimic; atâta timp cât nu intrăm în posesia celorlalte două exemplare din raportul său, n-avem nici o putere asupra lui Remy d'Arx. Te rog, nu mă întrerupe; sunt sigur că vom pune mâna pe el, dar avem nevoie de timp; până atunci, singura noastră soluție este arma nevăzută. Ei bine dacă vom înmuia *arma nevăzută* în această otravă (el arătă manuscrisul) vom nimeri direct la țintă. În cazul nostru, ținta este un judecător de instrucție şi o mică domnişoară.

Lecoq şi colonelul se priviră; Lecoq îşi plecă primul ochii, şoptind:

— De multe ori am spus: sunteți dracul pe pământ.

Colonelul surâse la auzul acestui compliment şi strecură sulul de hârtie sub pernă, spunând:

— Mâine se va face ziuă dragule; acum haide să facem nani; noapte bună!

— Era să uit, spuse el, domnul Preault mi-a furnizat o informație. Ieri, în timpul interogatoriului, locotenentul Pages, împreună cu judecătorul păreau ca doi prieteni. Cei doi au discutat mai mult de jumătate de oră, fără să ştie despre ce vorbesc. Chiar Ia sfârşitul interogatoriului domnul d'Arx şi-a dat seama că locotenentul este iubitul Valentinei, iar când s-a citit procesul-verbal Maurice a aflat numele judecătorului, domnul Preault spunea că ochii lor aruncau adevărate săgeți şi că n-a văzut niciodată doi bărbați pe punctul de-a se sfâşia.

Colonelul îşi aşezase capul pe pernă.

— Iată! spuse el cu o voce aproape adormită, sunt oameni care totdeauna au chintă la popă în jocul lor. De-a lungul istoriei cunosc mai mulți printre care: Alexandru cel Mare, Cezar, Carol cel Mare, Napoleon şi... eu!

† Capitolul 22 — Coşul miresei

Se scurseseră cincisprezece zile şi era deja ajunul nunţii. Lucrurile merg repede şi bine când ai în anturaj un prieten ca bătrânul colonel Bozzo; el era principalul autor al căsătoriei nepoatei sale iubite şi stimată de toţi prietenii săi, cu cel pe care-l numea fiul său adoptiv: domnul Remy d'Arx.

Graţie colonelului Bozzo fuseseră obţinute, în grabă, de la Primărie şi biserică, toate dispensele necesare, iar în acea dimineaţă, colonelul venise la doamna marchiză d'Ornans care era fericită de rezultatul obţinut atât de prompt şi complet.

Era zi de vizită la doamna marchiză. Faimosul coş al miresei fusese expus în chip de altar în salon şi fusese înconjurat de rochiile miresei, de caşmiruri şi dantele. Era o bogăţie şi o încântare; marchiza se întrecuse pe sine, întocmai ca şi colonelul, iar domnul Saint-Louis trimisese cadouri demne de un prinţ.

Prietenii marchizei admirau extaziaţi şi cu invidie frumoasele daruri. Marchiza n-auzea decât complimentele şi-i spunea colonelului din când în când:

— Ah! prietene, cum ai ştiut să aranjezi lucrurile!

— Recompensa mea cea mai mare va fi fericirea celor doi tineri, răspunse bătrânul.

— Este stilat, spunea domnul de Champion (din Saumur), este artistic, este plin de lucruri valoroase, dar şi noi la Saumur facem trusouri pe măsura trusoului Valentinei.

Vocea lui Constance-Isidore Souef, notarul care redactase contractul viitorilor soţi, se auzea în celălat capăt al salonului.

Ştia pe dinafară toate cifrele stipulate în contract şi le repeta pentru cei ce vroiau să-l asculte:

— Domnişoara Valentine primeşte drept cadou de nuntă din partea doamnei marchize: casa din strada Richelieu, care aduce anual un beneficiu de 35.000 de franci, cele cinci ferme din Picardia şi palatul din strada Varennes unde va locui tânăra pereche; din partea colonelului Bozzo-Corona, domnişoara Valentine primeşte pământurile din Normandia

care vor valora în curând o jumătate de milion plus o rentă cu un capital de 400.000 de franci; din partea domnului Saint-Louis primeşte plantaţia sa din Ile-de-France; toate aceste moşteniri, adăugate la averea personală a soţului, depăşeşte uşor două sute de mii de franci rentă.

— Pentru un început de drum este splendid, declară doamna de Tresme, cu o uşoară mângâiere în glas.

— Fără să mai punem la socoteală şi perspectivele, spuse în trecere domnul baron de la Perriere, care tocmai intrase şi se îndrepta spre colonel.

— Ia te uită ce minunăţie! strigă Măria de Tresme care contempla o parură din pietre preţioase.

Ea adăugă la urechea unei alte domnişoare:

— Va purta oare ea asta când va face escapadele nocturne?

Cealaltă domnişoară rânji şi răspunse:

— Eşti răutăcioasă! Nu va mai trebui să facă acele escapade, căci iubitul ei ştie să intre şi pe fereastră.

Aceste şoapte erau acoperite de cuvinte elogioase care răsunau în fiecare colţ al salonului.

— Minunat! Delicios! Extraordinar!

— Perfect! exclamă domnul Ernest care făcuse mari progrese în două săptămâni.

— Cât de frumoasă va fi în rochia aceasta!

— Ea care poartă cu atâta graţie rochiile! Domnul baron de la Perriere, după ce o salută respectuos pe marchiză, îi şopti colonelului la ureche:

— La palatul Meurice, în camera lordului Francis Godwin a avut loc un mic incendiu, în plus azi noapte, s-a profitat de absenţa generalului Conrad şi i s-a forţat secreterul unde avea raportul. Nu mai există decât un singur exemplar din raportul lui Remy d'Arx.

— Baroane, nu ne-aţi spus părerea voastră despre coşul miresei? spuse bătrânul, stăpânindu-şi cu greu un zâmbet triumfător.

— Adorabil, câtă bogăţie şi bun gust! strigă imediat domnul de la Perriere. Doamna de Tresme îi spunea vărului din Saumur:

— Mai întâi de toate, eu nu cred în toate zvonurile astea care circulă.

— Tot felul de cancanuri! răspunse domnul de Champion, tot felul de prostii! Şi la Saumur sunt destui care-şi petrec timpul lansând o serie de zvonuri. N-aş putea spune

că nu este şi un sâmbure de adevăr în toată povestea asta, căci atunci când locotenentul a strigat-o Fleurette, ea a răspuns: Maurice!

— Ce întâmplare... continuă doamna de Tresme.

— Evident şi doar ştiţi foarte bine că Valentine a avut o copilărie...

— Da, da... şi o tinereţe...

— Vă spun cu mâna pe inimă că n-o putem judeca aşa cum am judeca-o pe domnişoara de Tresme sau pe domnişoara de Champion. Aţi remarcat cât de schimbat este domnul Remy d'Arx?

— În cincisprezece zile, a îmbătrânit cu zece ani.

— Ah! Ce bijuterie de rochie! strigă Marie. Ce va face ea cu toate acestea?

De departe se auzea ca un ecou vocea lui Constance-Isidore Souef care repeta sfârşitul refrenului său:

—... un total care depăşeşte două sute de mii de franci rentă!

Convorbirea dintre doamna de Tresme şi vărul din Saumur deveni confidenţială.

— Eu, şoptea domnul de Champion, vă repet ce mi s-a spus şi mie: la Palatul de Justiţie a fost mare scandal. În realitate, lucrurile erau clare ca lumina zilei şi era un caz de flagrant delict.

— De altfel, răufăcătorul fusese urmărit, continuă şi doamna de Tresme, din strada Oratoire şi până aici! Este un caz tare ciudat!

Câţiva obişnuiţi ai palatului se apropiară de ei şi se formă un mic grup.

— Este adevărat tot ce se vorbeşte? întrebă unul din jucătorii de whist ai marchizei.

— Toate-s bune şi frumoase, răspunse domnul de Champion, iar la ora actuală, locotenentul Pages se plimbă în deplină libertate prin Paris.

— Este imposibil! repetară mai mulţi în cor. Doamna de Tresme îl chemă pe domnul Ernest şi adăugă drept explicaţie:

— Dânsul are un frate la Parchet şi vom afla unele amănunte.

Ea se întrerupse pentru a-i striga fiicei ei, care se apropia de micul grup, însoţită de câteva domnişoare:

— Priviţi şi admiraţi, domnişoarele mele, căci aceste lucruri sunt pentru vârsta voastră.

La întrebările micului grup, domnul Ernest răspunse

plin de importanță:

— Nu puteați nimeri mai bine, spuse el; fratele meu este locțiitor de magistrat şi s-a ocupat şi el de acest caz. Un caz absolut incredibil! Domnul Remy d'Arx este un om de mare talent...

— Cred asta! repetară toți în cor.

— Dar, reluă domnul Ernest, nimeni nu se poate feri de un accident, de o boală, de o lovitură... În fine, eu nu ştiu ce s-a întâmplat cu domnul Remy d'Arx, dar ceva s-a întâmplat.

Micul grup rămase fără grai.

— Iată faptele, continuă tânărul, bucuros că toți îl ascultau: procedura era clară ca lumina zilei, rapoartele poliției nu lăsau nici o umbră de îndoială, diversele mărturii concordau cu faptele...

— Se exprimă bine ştrengarul ăsta, remarcă vărul din Saumur.

Mândru de această remarcă, domnul Ernest dădu dovadă de şi mai multă elocință:

— Doamnele mele, poate că nu cunoaşteți procedura, mecanismul, dar mă voi strădui să mă fac înțeles: judecătorul de instrucție, el singur, beneficiază de un soi de tribunal prealabil.

— Treceți la fapte! Treceți la fapte! spuse domnul de Champion.

— Judecătorul, continuă domnul Ernest, face un rezumat al cazului. Acest rezumat ajunge la minister, iar procurorul regelui deleagă un locțiitor pentru a examina şi el ancheta făcută; apoi locțiitorul face un raport ale cărei concluzii se numesc rechizitoriu...

— Şi copiii ştiu aceste lucruri! mârâi domnul de Champion.

— Toate aceste doamne, răspunse acru domnul Ernest, nu citesc cu aceeaşi conştiinciozitate ca fiica dumneavoastră Gazeta Tribunalelor. M-ați rugat să vorbesc, deci vă vorbesc. Rechizitoriul fratelui meu concluziona condamnarea asasinului, în timp ce domnul d'Arx susținea contrariul. Fratele meu a făcut încă un referat către şeful lui, procurorul regelui a lansat şi el un apel, dar domnul d'Arx, spre uimirea tuturor, a anulat mandatul de arestare, locotenentul Pages fiind în momentul de față liber precum păsările cerului.

— Exact! spuse domnul baron de la Perriere apropiindu-se, acest lucru părând ciudat celor ce-l cunoşteau...

Fu întrerupt de mai multe voci care se auziră în salon.

Domnul Remy d'Arx tocmai intra, oferindu-şi braţul contesei Corona. Micul grup prezidat de doamna de Tresme se dispersă imediat, membrii lui fiind puţin dornici să-l întâmpine pe noul venit. În realitate, doamna de Tresme nu exagerase cu nimic când afirmase că în două săptămâni domnul Remy d'Arx îmbătrânise cu zece ani. Silueta sa elegantă se subţiase şi mai tare; trăsăturile lui atât de frumoase se modificaseră; părul său negru era spicat cu şuviţe de păr alb, iar fruntea sa părea chinuită de gânduri.

El le aruncă o privire tulbure tuturor celor ce-l întâmpinară cu prietenie, examinându-l cu o curiozitate nedisimulată. Remy d'Arx avea fizionomia unui om temător, aproape sălbatic. Obişnuiţii palatului Ornans schimbară priviri cu subînţelesuri. Toţi remarcară privirea tristă a lui Remy care se îndreptă spre coşul miresei.

Francesca spuse ca pentru a explica melancolia judecătorului:

— Iată un om copleşit de fericire!

— Există oameni, şopti doamna de Tresme foarte serioasă, cărora bucuria le dă această stare.

Domnişoara Marie o ciupi de cot pe o altă domnişoară. Sosi şi marchiza cu ambele mâini întinse spre Remy; iar colonelul îl sărută cu dragoste. Remy se lăsă sărutat şi întrebă:

— Unde este domnişoara de Villanova? Toată lumea remarcă vocea sa schimbată.

— Se îmbracă, răspunse marchiza; ah! vrem să fim frumoase pentru această zi mare!

Remy trecu mai departe, ca şi cum ar fi vrut să evite o discuţie, şi această atitudine ciudată provocă noi şoapte prin colţurile salonului.

Colonelul atinse braţul Francescăi care răspunse cu voce tare acestei întrebări mute:

— L-am întâlnit pe Remy la uşa palatului; n-am avut timp să vorbim, dar îl voi duce în seră unde îi voi transmite mesajul tău.

— Ce mesaj? întrebă judecătorul care se întoarse spre cei doi.

Colonelul îi zâmbi răspunzându-i cu o voce mângâietoare:

— Vei afla îndată, dragul meu, dacă o vei însoţi pe micuţa mea Fanchette.

Contesa îl luă pe Remy de braţ şi-l trase spre seră.

— Ce ciudat, spuse încet d-na de Tresme.

— Această nuntă are aspectul unei înmormântări, îşi dădu cu părerea vărul de la Saumur.

Contesa Corona împreună cu Remy traversară întreg salonul şi se opriră în colţul cel mai îndepărtat al serei. Era locul în care, cu cincisprezece zile mai devreme, avusese loc prima întrevedere dintre judecător şi domnişoara de Villanova.

Remy îşi aminti acest lucru şi-şi duse mâna la frunte.

— Suferiţi, nu-i aşa? îl întrebă Francesca, aşezându-se lângă el; în propria mea viaţă mă lovesc la tot pasul de o serie de probleme, încât nici n-am timp să privesc în jurul meu. Probabil că sunt singura care nu a aflat ce se întâmplă de vreo cincisprezece zile încoace; vă credeam în culmea fericirii şi mă felicitam, spunându-mi că am contribuit şi eu într-un fel la bucuria voastră. Spuneţi-mi ce vă face să suferiţi aşa?

Judecătorul privea în jos; după o lungă tăcere, el răspunse:

— Simt că asupra mea se va abate o mare nenorocire,

— Dar de ce? strigă contesa, aveţi mintea tulburată...

— Da, mintea şi inima, mai ales inima! Remy se opri şi contesa întrebă:

— Nu mai aveţi încredere în mine? Judecătorul o privi descurajat.

— Ar fi trebuit să fug, şopti el, sau să mă omor.

Şi fiindcă Francesca repetă ultimele lui cuvinte cu reproş, el adăugă cu frică:

— O iubesc prea mult! Această dragoste a pârjolit totul în mine!

Acum numai acesta dragoste mă ţine în viaţă, iar unica mea speranţă este moartea.

— Dar aţi obţinut-o pe cea pe care o iubiţi! Figura lui Remy se crispa, în timp ce-i răspundea.

— N-am comis nici o crimă şi totuşi simt în mine o mulţime de remuşcări. Sunt un tip cumsecade şi îmi este frică. Această căsătorie este cea a unui om de onoare? spuneţi-mi, mă consideraţi un om de onoare?

— Vă consider un adevărat cavaler, spuse contesa, luându-l de mâini; sunteţi bunătatea şi cinstea întruchipată. O cunosc destul de bine pe Valentine ca să-mi dau seama că nu v-a ascuns nimic şi că este demnă de dumneavoastră. Această căsătorie o apără de lumea întreagă...

— Această căsătorie este un târg, spuse încet Remy, cu o voce plină de lacrimi.

Francesca se temu să-l întrebe mai multe.

— Sunt lucruri, continuă Remy, pe care nu le-ați înțelege fără o pregătire prealabilă şi care v-ar părea adevărate simptome de nebunie; din păcate, nu sunt! nebun. Arma invizibilă se află deasupra capului meu şi! ni-a rănit deja, m-a rănit mortal!

Frumoşii ochi ai Francescăi exprimau acea nelinişte caracteristică pe care o trezesc cuvintele unui bolnav care delirează.

Judecătorul surâse cu amărăciune şi şopti:

— Vedeți bine! Şi totuşi efectele acestei arme nu se văd încă. Astăzi dimineață, m-am privit în oglindă şi nu m-am recunoscut. De cincisprezece zile trăiesc într-o stare febrilă sau mai bine spus mor în fiecare zi câte puțin, otrăvit de certitudinea nenorocirii mele şi de dispretul față de mine însumi.

Nu cunosc mai nimic despre Valentine, oricum foarte vag; câte ceva din copilăria ei şi această dragoste pentru acel tânăr... Ah! N-o mai apărați, căci departe de mine gândul de-a o acuza...

Odată, Valentine mi-a spus, aducându-mi un sul de hârtie: „acestea sunt memoriile mele”, dar probabil că între timp s-a răzgândit, căci n-am descoperit acel sul, iar de cincisprezece zile abia am schimbat câteva cuvinte.

Ea mă evită şi, trebuie să mărturisesc că şi eu fug de ea. Această căsătorie se face în pofida noastră, prin grija bunului şi excelentului prieten, colonelul Bozzo...

Francesca deschise grăbită săculețul de catifea brodată pe care-l purta orice femeie elegantă la epoca respectivă.

Ea scoase un plic mare, spunând:

— De data aceasta, datorită dumitale mi-am adus aminte! Era cât pe ce să uit comisionul pe care mi-l dăduse tata. Tot ce vine din partea lui este bun, cine ştie daca nu-ți voi aduce alinare suferinței dumitale? Când mi-a dat acest plic, a zâmbit şi mi-a spus: „Bunul nostru Remy trebuie să citească acest manuscris chiar în dimineața aceasta; după ce i-l dai, draga mea, îl laşi singur.”

Ea îi întinse plicul, adăugând:

— Acum că vi l-am dat, vă las.

Remy nu făcu nici un efort pentru a o reține, îi spuse doar:

— Aş vrea să mă anunțați când domnişoara de Villanova termină cu îmbrăcatul.

Rămase singur, dar nu deschise încă plicul ce-i fu încredințat.

Zgomotele din salon abia ajungeau până la locul în care se afla Remy în seră.

El îşi încrucişa mâinile pe genunchi, ochii săi priveau în gol, iar buzele şopteau un nume şi două cuvinte:

— Valentine!... Arma nevăzută!

După câteva minute, el rupse automat plicul pe care-l ținea în mână şi spuse:

— Ea este... dragostea mea pentru ea este arma nevăzută!

Privirea lui căzu pe sulul de hârtie şi fiori reci îi străbătură corpul.

— Ea l-a scris! spuse el, este scrisul ei, este caietul pe care ea mi l-a adus! Cum de a dispărut din biroul meu? Cum de a ajuns la colonelul Bozzo?

Un servitor în livrea intră în seră; pe un platou avea trei scrisori.

— Valetul dumneavoastră v-a adus aceste scrisori, spuse el, sunt trei scrisori urgente.

Remy le luă şi îl concedie. Le aşeză lângă el fără să privească măcar adresa.

Remy se cufundă apoi în lectura manuscrisului Valentinei.

† Capitolul 23 — Diavolul

Remy d'Arx citea cu nesaț; un soi de magnetism se desprindea din scrisul iubitei sale.
Fiecare rând parcă-i împlânta şi mai tare pumnalul în rană, dar o suferință prea mare are şi momentele ei de dulce beție. El o iubea; dragostea lui devenea tot mai intensă în pofida tuturor, iar motivele ce ar fi putut pune capăt acestui sentiment îl ațâțau şi mai tare.

Acest logodnic, în ajunul nunții lui, iubea, dar speranțele

lui erau deşarte; avea senzația că tot ce se petrece în jurul său este un vis, iar pregătirile în vederea acestei căsătorii sunt doar o iluzie. Chiar şi căsătoria însăşi n-ar fi reuşit să-i calmeze neliniştea şi să-i astâmpere temerile. Chiar şi în fața magistratului care legalizează căsătoria celor doi soți şi a preotului care-i binecuvântează în fața altarului, Remy ar fi crezut că visează.

În conştiința sa auzea o voce strigând: „Toate astea sunt minciuni, adevărate sunt doar loviturile repetate şi implacabile ale armei misterioase...” Lectura îl absorbea în totalitate, nemaiauzind zgomotele ce veneau din salon, el fiind fermecat şi oprimat de un singur gând. Aceste pagini erau însăşi Valentine; el citea acele rânduri cu o înflăcărare evidentă.

Fața îi era lividă, iar pe frunte îi apăruseră picături de sudoare rece: Remy citea în continuare. El se opri totuşi, căci ochii lui se împăienjeniră când ajunse la pasajul în care Valentine descria primele sentimente de dragoste pentru Maurice. Numele de Maurice îl lovi ca o jignire gravă; curajul îi lipsi să mai continue lectura manuscrisului.

— Cu ce am greşit, Dumnezeule, şopti el, pentru a mă chinui astfel? Eu o iubesc şi-i distrug viața! Niciodată nu va putea să mă iubească şi în zadar o antrenez şi pe ea în marea mea nenorocire!

Ochii săi căzură asupra celor trei scrisori aduse de servitor; adresele primelor două erau ale unor prieteni; el nu recunoscu, însă, scrisul celei de a treia. Pe aceasta din urmă o deschise prima. În timp ce rupea plicul, mâna lui tremura, gândindu-se:

— Când mă voi întoarce după ce-l voi omorî, ce-mi va spune ea? Şi totuşi sunt condamnat să-l omor!

În acel moment, semnătura scrisorii îi întunecă privirea.

— Este de la el! strigă Remy, în timp ce sângele i se sui la cap.

Scrisoarea suna astfel:

„Domnule d'Arx vă datorez viața şi libertatea mea; aş dori să devin prietenul dumneavoastră, dar acest lucru nu depinde de mine. V-am promis că de îndată ce voi fi liber, voi fi la dispoziția dumneavoastră; cu toată repulsia mea, nu pot să nu mă țin de cuvânt: locuiesc pe strada Anjou-Saint-Honore, numărul 28. Domnule d'Arx nu vă voi căuta, dar n-am dreptul să vă evit.”

Scrisoarea era semnată: Maurice PAGES.

O flacără se aprinse în ochii lui Remy.

— Nici măcar nu este gelos pe mine! spuse el cu o mânie reținută; Nici măcar nu mă urăşte! în scrisoarea aceasta nici măcar nu încearcă să-şi bată joc, dar eu o consider deosebit de jignitoare. Am tot timpul; mâine, când Valentine îmi va deveni soție, nu voi mai avea nici un rival.

În mod instinctiv, rupse şi al doilea plic. Remy citi distrat:

„Dragul meu d'Arx,

Iată un eveniment neplăcut; raportul pe care mi l-ați încredințat spre păstrare a dispărut împreună cu alte obiecte de valoare care mi-au fost sustrase din secreter. Bineînțeles că am făcut o plângere, dar am vrut să vă avertizez în cazul în care poliția nu reuşeşte să pună mâna pe hoți. Mi s-au furat şi vreo treizeci de mii de franci, dar cel mai mult regret dispariția raportului vostru.

Al dumneavoastră,

General CONRAD.”

Fără voia lui, Remy lăsă să-i scape cuvintele:

— Arma nevăzută!

El mototoli scrisoarea şi adăugă:

— Cealaltă scrisoare este de la Godwin. Cât de puternici sunt aceşti oameni!

Remy desfăcu şi ultima scrisoare în care scria:

„Dragă prietene,

La hotelul Meurice, în camera mea, a avut loc un mic incendiu, iar pachetul vostru a fost distrus. Nu mi-ați spus ce conțiaea pachetul pe care trebuia să-l înmânez ducelui d'Orleans în cazul decesului vostru. Totuşi, fiindcă mi-ați spus că erau nişte valori în interior, sunt gata să vă rambursez suma respectivă.

Cu sinceritate,

Francis GODWIN.”

— Am fost sigur! spuse Remy, împăturind scrisoarea, cu destul calm.

El adăugă:

— Mai rămâne colonelul, a cărui casă probabil va fi lovită de un trăsnet…

Reluă manuscrisul Valentinei şi-şi continuă lectura.

Noi cunoaştem deja conținutul acestui manuscris cel puțin anumite pasaje pe care Lecoq i le citise colonelului Bozzo. Era locul în care Valentine, în urma unui şoc violent, regăsise firul amintirilor din copilărie. e Pentru ea se făcea

lumină în ceața ce o înconjurase până atunci; a doua zi după o catastrofă sângeroasă, se revedea singură, fără vreun protector, înconjurat de bărbați, cu fețele acoperite şi care discutau despre viața sau moartea ei.

Ultimul rând citit de Lecoq fusese acesta:

... Masca celui care era şeful căzu...

După aceste cuvinte, care-i dăduseră colonelului o stare emotivă deosebită, manuscrisul Valentinei continua astfel:

„...Când masca a căzut, în fața ochilor mi-a apărut un bărbat în vârstă, cu o privire bună şi blândă şi cu un păr alb.

Pe acest om, pe şeful Fracurilor Negre, l-am revăzut, îl cunosc, îl cunoaşteți şi dumneavoastră şi-l iubiți. Este unul din binefăcătorii mei; am încercat să neg acest lucru, dar evidența mă copleşeşte. Este acelaşi, el este! Am vrut să scriu aici numele lui, dar am ezitat şi, în final, n-am putut, căci această foaie de hârtie poate să trădeze o asemenea mărturisire.

Domnule d'Arx, vă datorez totul; în fața dumneavoastră, n-am nici un secret; ziua în care îmi veți cere acest nume, vi-l voi spune.”

Acestea erau ultimele cuvinte din manuscris.

Remy închise manuscrisul şi rămase nemişcat, cu ochii pironiți în pământ. Era atât de cufundat în propriile-i gânduri, încât nu auzi zgomotul uşii ce se deschidea. El nu auzi nici zgomotul paşilor din seră. Când îşi ridică privirea, în fața lui era colonelul Bozzo-Corona, în picioare, şi cu mâinile încrucişate pe piept.

Remy îl privi drept în ochi şi-i spuse:

— Dumneavoastră mi-ați trimis acest caiet, nu-i aşa?

Colonelul dădu afirmativ din cap.

— Mi s-a furat din biroul meu, de la Palatul de Justiție. De ce mi-a fost înapoiat?

— N-ai ghicit? şopti colonelul.

— Totuşi, răspunse Remy, am presentimentul unei mari nenorociri; poate că nu trebuie să o mai văd, căci dacă o voi reîntâlni, îmi va spune numele pe care n-a îndrăznit să-l scrie...

Fizionomia bătrânului nu exprima vreo temere personală, ci o gravă şi sinceră compasiune.

— Şi raportul pe care vi l-am încredințat? întrebă deodată Remy; secretarul dumneavoastră a fost şi el violat? sau dormitorul dumneavoastră a ars şi el astă noapte?

— Nefericitule, spuse încet colonelul, nici o bănuială care vine din partea ta n-ar putea să mă jignească. Te iubesc şi te plâng sincer. Remy d'Arx, eşti magistrat şi când doreşti voi răspunde la toate întrebările pe care consideri că trebuie să mi le pui, fiindcă un secol întreg de devotament şi virtute n-a putut să mă scutească de calomnii; în acest moment este vorba de tine şi numai de tine. Te mai întreb o dată, ai ghicit?

— Am ghicit, răspunse judecătorul, a cărui voce deveni fermă, că Maestrul Fracurilor Negre joacă un rol deosebit. Cu tot curajul lui, nu va câştiga.

Colonelul se redresă.

Majoritatea marilor actori nu se află pe scena teatrelor; în privirea sa care exprima o imensă durere, se putea observa şi ceva extrem de maiestuos.

— Sunt un exilat, spuse el încet; fără să ştii, loveşti într-o rană cumplită: am avut un frate, iar tu mă obligi să dezonorez memoria celui ce nu se mai află printre noi!

— Cum!... strigă judecătorul, pretindeți că...

— Nefericirea mea este un fapt împlinit, întrerupse bătrânul cu o autoritate ciudată, iar amenințarea ta te va zdrobi. Te întreb pentru ultima oară, Remy, ai ghicit? Gândeşte-te la date; Valentine are optsprezece ani şi avea trei ani când a văzut figura acelui bătrân care semăna cu a mea... iar în ziua în care această scenă lugubră i se întipări în mintea ei de copil, ea fusese martora unei tragedii şi mai sinistre. Ea n-a scris acest lucru, dar mi-a destăinuit mie marea tragedie. Nici acum nu ghiceşti?

Ochii lui Remy se închiseră.

— Ai ghicit! continuă bătrânul. Ea asistase la o crimă, ce crimă? Familia ta locuia la Toulouse, în piața Tribunalului...

Un strigăt se stinse în gura judecătorului. Bătrânul continuă:

— Ea asistase la uciderea lui Mathieu d'Arx, tatăl tău.

— Tatăl meu! strigă Remy.

Apoi, ridicându-se, el adăugă într-un strigăt zguduitor:

— Deci este sora mea!

După ce pronunță aceste vorbe, se clatină şi merse cu spatele înspre zid. Îl împinse, apoi, cu violență pe colonel care se îndrepta spre el pentru a-l susține. Remy traversă sera în fugă, ca un nebun.

Salonul era gol. Remy urcă, fără să fie oprit de nimeni, în apartamentul Valentinei.

Camera Valentinei era şi ea goală; privirile lui Remy fură atrase de o scrisoare ce se afla pe birou. O luă ca pe o pradă; îi era adresată; o deschise, dar ochii săi împăienjeniți nu puteau descifra literele. Simțea cum ia foc; se sprijini de masă, şoptind:

— Arma... arma nevăzută! Nu voi mai avea timp! Am fost rănit de moarte!

— Dumnezeule! spuse Victoire, camerista, care intră în cameră; iată-l pe domnul d'Arx care nu se simte bine; vă pregătesc imediat un pahar cu apă îndulcită.

— Aici! spuse judecătorul, chemând-o cu un gest hotărât.

— Totuşi, nu sunt un câine, mârâi camerista.

Ea se apropie şi Remy îi dădu scrisoarea Valentinei, adăugând:

— Citeşte-mi asta imediat!

Ea se supuse, căci figura răvăşită a judecătorului îi făcea frică.

— Voi citi, spuse ea; mulțumescu-ți Doamne că ştiu carte şi voi putea citi. Ea citi:

„De cincisprezece zile v-am încredințat jurnalul meu intim; nu numai că n-ați răspuns nimic, dar păreți că mă evitați...”

— Că o evit! repetă Remy într-un geamăt.

— Este adevărat, spuse Victoire, în fiecare zi, domnişoara mă întreba de mai multe ori: „Domnul d'Arx n-a sosit încă?”

Ea continuă lectura scrisorii:

„... Cei ce au ajutat la grăbirea deznodământului au lucrat bine în aceste două săptămâni: iată-ne în ajunul căsătoriei.

Domnule d'Arx, am făcut împreună un târg; în ceea ce vă priveşte v-ați respectat angajamentul; în ceea ce mă priveşte, depăşeşte cu mult propriile mele puteri.

În ochii mei, numai moartea mă poate scuti de o asemenea datorie.

Neputând să-mi respect făgăduiala, mai bine mor. Adio!”

— Aşa a scris? spuse judecătorul, gâfâind şi smulgând scrisoarea din mâna Victoriei.

Fără să aştepte vreun răspuns, o apucă de umeri şi strigă cu toată forța:

— Ascultă-mă! N-o lăsa să se sinucidă! Eu sunt învinsul! Ştiu acest lucru; cer numai îndurare! Nu mai loviți sau loviți-

mă doar pe mine! Mă predau! Voi sunteți cei mai puternici; mă predau în mâinile voastre!

— Iată că a înnebunit! gândi Victoire. Ea adăugă cu voce tare:

— Domnule d'Arx să nu-mi faceți vreun rău; vă jur că eu n-am nici un amestec.

Remy făcu un efort supraomenesc pentru a-şi veni în fire şi întrebă:

— De mult a plecat?

— De un sfert de oră.

— Unde a plecat?

Pronunțând aceste ultime cuvinte, aruncă o punguță cu bani pe masă.

— Asta pot să vă spun, răspunse Victoire, fiindcă eu am condus-o la cupeu. Fără mine n-ar fi reuşit să coboare scările; abia se mai ținea pe picioare! Fiindcă vorbea foarte încet, am fost nevoită să repet adresa vizitiului: strada Anjou-Saint-Honore, numărul 28.

— Ah! spuse Remy, a cărui voce nu mai tremura.

El îşi reveni şi cu un calm extraordinar spuse:

— Să mergem! La Maurice Pages!

El ieşi. În spatele lui, colonelul Bozzo ieşind de nu ştiu unde şi urmărindu-l ca pisica pe şoarece, coborî scara fără să fie văzut.

Afară, el se întâlni cu domnul Lecoq care îi spuse, arătându-i un cupeu care staționa pe partea cealaltă a străzii:

— Domnii de acolo vă aşteaptă.

Într-o casă veche din strada Anjbu, se afla o cameră sărăcăcioasă, la etajul trei al clădirii. Fereastra camerei dădea spre o grădină mare, în care soarele toamnei lumina frunzele deja uscate. Maurice şi Valentine se aflau amândoi aici, unul lângă altul şi ținându-se de mână. Valentine îşi aruncase mantia pe o mobilă; avea capul descoperit, iar părul despletit i se revărsa în bucle bogate.

Era frumoasă ca o cadră. Maurice o contempla în extaz. Buzele lor se întâlniră într-un sărut lung şi tăcut.

— Aş vrea să mă rog, şopti Valentine, căci simt că nu sunt condamnată. Am suferit atât, încât Dumnezeu ne va ierta!

Pe masă era un pahar plin cu un lichid strălucitor şi auriu precum vinul din insulele spaniole. Era un singur pahar şi nimic mai mult. Maurice şi Valentine evitau să privească paharul. Valentine îngenunche.

Maurice rămase în picioare; era palid, dar hotărât. Ceea ce se petrecea în acesta cameră fusese hotărât cu mult sânge-rece. Când Valentine îşi încheie rugăciunea, ea spuse:

— Trebuie să ne grăbim, căci ar putea să sosească.

Ea îşi aruncă braţele în jurul gâtului lui Maurice şi se sărutară încă odată în chip de adio.

Apoi amândoi îşi întinseră mâna înspre pahar. Niciunul dintre ei nu luă paharul; se auzi un zgomot brusc şi violent de partea cealaltă a uşii, pe care cineva încerca s-o deschidă. Uşa rezistă căci era închisă cu cheia, dar închizătoarea uzată cedă în cele din urmă. Un şoc teribil scoase uşa din ţâţâni.

Remy d'Arx, asemănător unui spectru, apăru în prag. La epuizarea sa fizică şi psihică se adăuga şi efortul făcut în cursa contra cronometru; era atât de înspăimântător, încât Valentine, luându-I pe Maurice de braţ, îi spuse:

— Nu te apăra, vieţile noastre îi aparţin.

Remy traversă camera fără să scoată o vorbă. El se sprijinea de mobile, ca cei pe care beţia îi doboară la pământ. Ajuns lângă masă, rămase o clipă nemişcat.

Privirea sa merse de la Valentine la Maurice.

— Vă iert, fiţi fericiţi.

Apoi luă paharul şi bău conţinutul dintr-o înghiţitură. El căzu ca trăsnit nu numai datorită efectului otrăvii, dar şi fiindcă nimic nu-l mai lega de viaţă.

Maurice şi Valentine abia avură timp să-I transporte pe Remy în pat. Când se întoarseră, camera era plină de poliţaii aduşi de Lecoq şi de colonelul Bozzo-Corona.

Doctorul Samuel care-i însoţea luă imediat paharul şi-l mirosi. Atât gustul cât şi fizionomia sa arătau clar rezultatul examenului său.

— Am ajuns prea târziu, spuse colonelul cu un oftat, nefericitul meu prieten nu mai este printre noi.

Adresându-se comisarului şi arătându-i cu degetul pe cei doi tineri consternaţi:

— Am atins aproape suta de ani, continuă el, dar în viaţa mea atât de lungă nu-mi amintesc să fi trecut printr-o suferinţă atât de mare. Mă consideram tatăl acestei tinere, iar mama ei adoptivă este cea mai bună prietenă a mea, dar va trebui să-mi împlinesc şi o ultimă datorie, deşi acest lucru îmi zdrobeşte inima. Locotenentul Pages şi Valentine de Villanova se iubeau, Remy d'Arx trebuia să se căsătorească mâine cu Valentine de Villanova; dar a fugit de la palatul Ornans pentru a-şi întâlni iubitul, iar în acest loc pe care ei şi

l-au ales, îl descoperim pe Remy d'Arx asasinat.

Cei doi tineri, distruşi, încercară să protesteze, dar din direcția patului se auzi un mic zgomot.

— Luptă încă cu viața, spuse doctorul. Colonelul reuşi să-şi mascheze o tresărire

nelinişţită, dar Samuel adăugă:

— A fost otrăvit cu mătrăgună, va muri nebun.

— Valentine! strigă vocea muribundului, sora mea... Domnişoara de Villanova făcu un pas înspre el.

— Sora mea! repetă el, ridicându-se în capul oaselor.

El întinse brațele, dar apoi făcu un gest de respingere, şi adăugă cu dezgust:

— Nu te apropia, căci te iubesc încă! Prin tine m-am omorât! Tu erai, ah! tu erai arma nevăzută!...

Recăzu pe pat. Colonelul se aplecă asupra lui; se auzea cum hohotea, ținând muribundul în dreptul inimii sale. Când se sculă, îşi şterse ochii şi spuse:

— Am simțit cum şi-a dat duhul copilul meu drag! Doctorul Samuel şi Lecoq erau mai palizi decât mortul.

Cu o voce tristă, colonelul adăugă, arătând înspre Valentine şi Maurice:

— Am făcut totul ca să previn această catastrofă, vroiam să-i salvez, dar acum va trebui să-i dăm pe mâna justiției. Domnilor, ea era cea de-a doua fiică a mea. Lăsați-mă să mă retrag, înainte de a vă face datoria.

Erau trei în cupeul care-l conducea pe colonelul Bozzo acasă. Lecoq şi Samuel puteau trece drept nişte scelerați lipsiți de sentimente, dar ei priveau totuşi înspăimântați acest bătrânel bolnăvicios şi friguros.

— De şaptezeci de ani încoace, spuse colonelul, aşa s-a întâmplat cu toți cei care m-au atacat. Dragii mei, sunteți salvați; vă rog să-mi aduceți elogii!

— Dar, obiectă Lecoq, încă n-au fost condamnați. Vor vorbi...

— Trebuie să ştii să acționezi! Au ei un prieten, pe care-l cunosc bine şi care le va face rost de tot ceea ce au nevoie pentru a evita ruşinea ghilotinei!

Colonelul avu un râs sec, rămas fără ecou. Acest râs fu urmat de un accent de tuse.
Colonelul îşi duse batista la gură, după care o puse lângă el. Când coborâră din cupeu, Lecoq şi Samuel se priviră.

— Este diavolul? întrebă Lecoq.

Samuel luă batista uitată pe pernele cupeului.

— Diavolul nu moare, răspunse doctorul, arătându-i o pată roşie în locul în care buzele colonelului atinseseră batista.

— Ce mai este şi asta? întrebă Lecoq.

— Este sfârşitul, replică doctorul Samuel. Lecoq examina cu atenție batista şi spuse:

— Nu-i cu putință! Credeam că l-a uitat Dumnezeu.

— Deci tu crezi în Dumnezeu, Tulonezule?

— Nu, dar ar fi totuşi nostim să fie cineva acolo sus.

* * *

[1] Soldat din corpul de infanterie franceză, creat în Algeria în 1831 (n.t.)

[2] Tribunale secrete, apărute în Westfalia în sec. XI, răspândite apoi în Sfanțul Imperiu, în sec. XIII şi dispărute în sec. XVI (n.t.)

[3] Zeița greacă a dreptății (n.t.)